Jaarstukken 2023

Heerlen

Gemeente Heerlen

Inhoudsopgave

Raadsvoorstel	3
Raadsbesluit	9
Leeswijzer	11
Gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders	13
Kerncijfers	17
BELEID	19
1. Bestuurssamenvatting	21
2. Programma's	25
2.1.0 Programma Bestuur en ondersteuning	25
Kernthema Bestuurskracht	28
Kernthema Dienstverlening	30
Kernthema Middelen en heffingen	32
2.1.1 Programma Veiligheid	35
Kernthema Crisisbeheer	38
Kernthema Veiligheid	40
2.1.2 Programma Verkeer en vervoer	46
Kernthema Mobiliteit	49
Kernthema Wegen, straten en pleinen	51
2.1.3 Programma Economie	52
Kernthema Economie	55
Kernthema Economische promotie	57
2.1.4 Programma Onderwijs	58
Kernthema Onderwijs	60
2.1.5 Programma Sport, cultuur en recreatie	64
Kernthema Sport	66
Kernthema Cultuur	68
Kernthema Cultureel erfgoed	71
Kernthema Groen	73
2.1.6 Programma Sociaal domein	74
Kernthema Sociale basisvoorzieningen	82
Kernthema Jeugdzorg	88
Kernthema Volwassenenzorg	90
Kernthema Arbeidsmarktbeleid	93
Kernthema Inkomensondersteuning	94

Kernthema Buurtgericht werken 101
Kernthema Integraal ouderenbeleid 103
2.1.7 Programma Volksgezondheid en milieu 106
Kernthema Volksgezondheid 108
Kernthema Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer 109
Kernthema Begraafplaatsen 112
2.1.8 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV) 114
Kernthema Ruimtelijke ordening 116
Kernthema Centrum 119
Kernthema Wonen 126
2.2 Algemene dekkingsmiddelen 128
2.2.1 Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is 129
2.2.2 Gemeentefonds 130
2.2.3 Dividenden 132
2.2.4 Saldo van de financieringsfunctie 133
2.3 Overzicht overhead 134
2.4 Bedrag heffing vennootschapsbelasting 135
2.5 Onvoorzien 136
3. Paragrafen 138
3.1 Lokale heffingen 138
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 144
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 154
3.4 Financiering 156
3.5 Bedrijfsvoering 162
3.6 Verbonden partijen 170
3.7 Grondbeleid 206
3.8 Heerlen-Noord 212
JAARREKENING 214
4.1 Balans per 31 december 2023 216
4.2 Programmarekening over het jaar 2023 220
4.3 Toelichting op de balans 224
4.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 257
4.5 Financiële status en weerbaarheid 265
4.6 Single Information en Single Audit 269
4.7 Bijlage taakvelden 295
4.8 Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders 297
5 Bijlage restant investeringsbudgetten van 2023 naar 2024 299

Raadsvoorstel

gemeenteraad

Heerlen, 14 mei 2024

Onderwerp
Vaststellen van de jaarrekening 2023 en het nemen van de daarmee samenhangende besluiten.

Inleiding/aanleiding
Met het jaarverslag en de jaarrekening legt het college verantwoording af aan de raad over het gevoerde beleid en beheer van het afgelopen jaar. De informatie die deze verantwoording oplevert, heeft zijn weerslag op het lopende begrotingsjaar. Dit geldt ook voor toekomstige begrotingen. De inhoud van het document vormt daarom een belangrijk onderdeel bij de bespreking van de zomernota 2024 en de begroting 2025.

Kader
Gemeentewet / Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Kernthema:
Middelen en heffingen

Bevoegdheid
Raad

Voorstel
1. De jaarstukken 2023 vast te stellen met een positief resultaat van € 6,2 miljoen.

2. Een bedrag van € 3,9 miljoen in de bestemmingsreserve nog uit te voeren werkzaamheden te storten:

Reserve nog uit te voeren werkzaamheden	**Bedrag**	
a. Experiment gesloten coffeeshopketen	€	235.000
b. Project 1 thuis 1 toekomst: Skaeve Huse/Zorgpension Nuth, Credo huis Parkstad	€	454.000
c. Huiselijk geweld DUVO middelen	€	150.000
d. December circulaire; inburger trajecten en bestrijding ondermijnende criminaliteit	€	83.000
e. Sociaal veilig	€	200.000
f. Burgerbetrokkenheid: burgerraad	€	182.000
g. December circulaire; regiogelden AMR	€	85.000
h. Centrum onderwijs naar de binnenstad	€	314.000
i. Burgemeester Gijzelslaan	€	225.000
j. Verduurzaming bedrijventerreinen	€	371.000
k. Bestemmingsplannen inzet 2024	€	74.000
l. Haalbaarheid gebiedsvisie	€	150.000
m. Regiomiddelen volwasseneducatie	€	144.000
n. Omgevingswet	€	802.000
o. Heerlen-Noord	€	443.000
p. Oekraïne	PM	
TOTAAL	**€**	**3.912.000**

3. Het vormen van een drietal bestemmingsreserves die voortkomen uit voormalige voorzieningen, te weten: civieltechnische kunstwerken en daarin het saldo te storten uit de voormalige egalisatievoorziening

civieltechnische kunstwerken € 541.000, de voormalige egalisatievoorziening speeltuin voorzieningen € 133.000 en de scouting voorziening € 39.000.

4. De grondexploitatie Nicolaas Beetsstraat en Burgemeester Slanghenstraat af te sluiten. Bij de Nicolaas Beetsstraat € 74.240 te laten vrijvallen van de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en dit toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf. Bij de Burgemeester Slanghenstraat het verlies voor een bedrag van € 308.005 te onttrekken aan de algemene reserve grondbedrijf. Het restantbedrag (weerstandsvermogen) van € 302.833 te laten vrijvallen van de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en dit toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf.

5. De overschrijdingen op de volgende kredieten voor Verkeersregelinstallaties VVI (€ 120.000), de renovatie Gerardus Majellaschool (€ 227.000), uitbreiding obs de Tovercirkel (€ 343.000) en kijkdepot Glaspaleis (€ 500.000) af te dekken uit het krediet voor prijsoverschrijdingen.

6. Een ophoging van de post onvoorzien van € 500.000 voor het jaar 2024.

7. De middelen die resteren uit de energiematrix in te zetten voor de afdekking van het programma Duurzaamheid vanaf 2025 ter hoogte van € 1,5 mln.

8. De middelen die voor groot onderhoud aan de Christus Koningkerk beschikbaar zijn toe te voegen aan de onderhoudsvoorziening Cluster Cultuur.

9. Het uiteindelijke positieve resultaat van € 1,1 miljoen te storten in de algemene reserve.

Argumenten
1. In de jaarrekening en het jaarverslag leggen wij verantwoording af aan de raad over de prestaties in 2023. De in 2023 behaalde prestaties zijn in de programmaverantwoording opgenomen. Daarnaast wordt in de paragrafen een dwarsdoorsnede gegeven van een aantal onderwerpen die een regulier karakter hebben en betrekking hebben op meerdere programma's zoals bedrijfsvoering, financiering en onderhoud kapitaalgoederen.

2. Het bedrag € 3,9 miljoen wordt gereserveerd voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2024 en eventuele volgende jaren. Dit bedrag is aanzienlijk lager dan voorgaande jaren omdat het college heeft gestuurd om het aan banden te leggen van over te hevelen middelen. Slechts middelen die regiomiddelen betreffen of van een programma zijn waar slechts incidentele middelen voor beschikbaar zijn worden overgeheveld. Onderstaande de toelichting per post die wordt overgeheveld.

a. In de raadsvergadering juni 2023 is besloten, vanuit het experiment gesloten coffeeshopketen een eenmalige bijdrage van € 235.000 in te zetten, voor de gedeeltelijke dekking van het Veiligheidscentrum Heerlen-Noord.
b. Het programma 1 thuis 1 toekomst, naar een verbeterde opvang omvat een 7-tal projecten.
Deze zijn gestart in 2020. Een aantal is (financieel) afgerond en geborgd, een aantal nog niet en deze zullen invulling krijgen in 2024. Voor de projecten die doorgang vinden in 2024 dient het openstaande bedrag overgeheveld te worden naar 2024.
De bedragen zijn specifiek gereserveerd voor aanschaf van woonunits (Skaeve Huse), uitbreiding van het registratiesysteem beschermd wonen en opvang (verbetering van de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens), (registratie en monitoring), afgesproken subsidie (credo Huis Parkstad) en maatwerktrajecten daar waar nodig (Housing First +).
c. Aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling Parkstad:
Dit bedrag dient de bezuiniging van € 150K op de Decentralisatieuitkering Vrouwenopvang op te vangen/te niet doen. De DUVO middelen zijn bedoeld voor de keten brede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Conform bestuurlijke afspraak worden ieder jaar de middelen die overblijven ingezet om de bijdrage van veilig thuis van alle Parkstad gemeenten (gedeeltelijk) te betalen. Ook de bijdrage van Heerlen. Door overheveling van deze middelen die overblijven (eigen bijdrage Heerlen voor Veilig Thuis) wordt deze bezuiniging weer ongedaan gemaakt zodat de middelen ten goede komen van de regio.

d. De rijksmiddelen die wij eind 2023 via de decembercirculaire ontvangen hebben gaan we in 2024 inzetten. Het betreft rijksmiddelen bedoeld voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. En middelen beschikbaar gesteld voor begeleiding en het, in een beperkt aantal gevallen, financieel ondersteunen van inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. (€ 48K)
Daarnaast heeft onze gemeente een bijdrage ontvangen voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van het weerbaar maken van gesloten gemeenschappen tegen ondermijning en het leggen van de verbinding tussen gemeente en gesloten gemeenschappen. De georganiseerde criminaliteit ondermijnt onze rechtsstaat en zet de veiligheid van onze samenleving onder grote druk. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid acht het van belang om ondermijnende criminaliteit preventief tegen te gaan vanuit sociale en economische hoek. Lokaal bestuur kan hier een belangrijk rol in vervullen. Heerlen spant zich hiervoor in en heeft verzocht om ondersteuning voor de voorgenomen interventies. (€ 35K)
e. Middelen bedoeld voor de Aanpak Sociaal Veilig, formatiekosten Sociaal Veilig t/m eind mei 2024.
De dekking komt uit het budget 2023, welke wordt overgeheveld naar 2024. *Het voornemen bestaat om verdere borging daarna te financieren vanuit de regiodeal Parkstad. Vanuit de eerste aanvraag is € 600K toegekend voor de jaren 2024/2025, in de tweede tranche wordt besloten over de € 600K 2025.*
f. De kosten voor de pilot burgerberaad 2024 worden afgedekt uit budget 2023, welke worden overgeheveld naar 2024 voor een bedrag van € 120K. Daarnaast wordt € 62K overgeheveld voor de correcte verwerking van de incidentele dekking conform besluit Begroting 2024.
g. Op dit moment wordt er gewerkt aan een ambitiedocument / begroting 2023-2026 voor de Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg. De Regionale middelen vanuit de onderstaande circulaires zullen daarbij ingezet worden voor allerlei activiteiten die te maken hebben met de kern van de bestuurlijke ambitie.
h. De programmamiddelen voor Centrum en Onderwijs naar de binnenstad worden in 2025 binnen de programma's ingezet.
i. Burgemeester Gijzelslaan: Kosten voorkomend uit raadsbesluit over Tarcicius voor de levering van bouwrijpe kavels aan Wonen Limburg.
j. Verduurzaming bedrijventerreinen: Voor de verduurzaming van bedrijventerreinen hebben wij de afgelopen jaren budget gereserveerd. De uitgaven gaan naar verwachting in 2024 plaatsvinden.
k. Als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt zijn een deel van de werkzaamheden doorgeschoven naar 2024.
l. In 2023 is opdracht gegeven voor het uitwerken van gebiedsvisies. De uitvoering vindt plaats in 2024.
m. Regiogelden met betrekking tot laaggeletterheid die over meerdere jaren ingezet mogen worden.
n. De Omgevingswet is per 1 januari 2024 ingegaan. Deze financiële middelen zijn nodig om aan de invoering van deze wettelijke taak te voldoen.
o. De planvorming met betrekking tot renovatie/nieuwbouw Slakhorst heeft in 2023 vertraging opgelopen. Realisatie zal vanaf
2024 plaatsvinden. De hiervoor bestemde middelen uit 2023 dienen doorgeschoven te worden naar 2024. Daarnaast betreft het restantbudget 2023 waarmee het programma Heerlen-Noord haar in 2024 benodigde uitvoeringskracht kan financieren.
p. Er is €1.350.000 vrijgevallen ten gunste van het jaarrekening resultaat van 2023. Voorgaande met dien verstande dat indien er in de toekomst tekorten gaan ontstaan op het project Opvang Oekraïne, er wederom aanspraak op deze gelden gemaakt kan worden. Dit vooral met het oog op de beslissing die op Europees niveau gemaakt gaat worden ten behoeve van de verlenging van de beschermingsmaatregel, de jaarlijkse vaststelling van de bekostigingsregeling (dus de financiële onzekerheid met langer lopende contracten) voor deze opvang op landelijk niveau en het nog te formeren kabinet en de nieuwe kabinetskeuzes.

3. De afgelopen jaren hebben wij de voorzieningen gebruikt voor de onderhoudskosten van de civieltechnische kunstwerken, speeltuin voorzieningen en scouting, om de kosten in onze exploitatie te egaliseren. De voorzieningen kennen een schommelend karakter, zowel in het gebruik (de onttrekking) van de voorziening als de dotatie van de middelen aan de voorziening. Op basis van deze ontwikkeling is een voorziening volgens het BBV niet meer toegestaan. Om ervoor te zorgen dat de middelen die voor de voorzieningen beschikbaar zijn toch over de jaren heen ingezet kunnen worden maken wij voor ieder van de drie voormalige voorzieningen een reserve aan. Het saldo dat nog resteerde aan het einde van 2023 in de voorzieningen storten we in de reserves.

4. De gereedgekomen grondexploitaties dienen door de raad te worden afgesloten conform wet- en regelgeving (BBV). De grondexploitatie Nicolaas Beetsstraat af te sluiten. Een bedrag (weerstandsvermogen) van € 74.240 te laten vrijvallen van de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en dit toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf.
De grondexploitatie Burgemeester Slanghenstraat af te sluiten. Het verlies voor een bedrag van € 308.005 te onttrekken aan de algemene reserve grondbedrijf. Het restantbedrag (weerstandsvermogen) van € 302.833 te laten vrijvallen van de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en dit toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf.

5. In de raadsvergadering van 22 juni 2022 heeft uw raad ingestemd met een investeringskrediet voor het opvangen van prijsstijgingen bij investeringsprojecten. De investeringen in Verkeersregelinstallaties (Vervangingsinvestering), renovatie Gerardus Majellaschool, uitbreiding obs de Tovercirkel en kijkdepot Glaspaleis zijn in 2023 volledig afgerond en/of afgerekend. Bij dit laatste project wordt de prijsstijging volledig gecompenseerd doordat Schunck hogere huur gaat betalen. De overschrijdingen op deze kredieten verrekenen we dan ook met het krediet voor het opvangen van prijsstijgingen.

6. Door het aan banden leggen van de over te hevelen middelen is het de verwachting dat er onvoorziene knelpunten ontstaan. Om dit risico te mitigeren wordt de post onvoorzien opgehoogd.

7. In december 2022 hebben wij een bedrag van ruim € 5,5 miljoen gereserveerd voor de compensatie van energiekosten voor burgers, bedrijven en verenigingen. Een bedrag van ongeveer € 1,5 miljoen van die middelen hebben wij niet in hoeven te zetten voor de maatregelen die we voorzien hadden. Deze middelen willen we nu inzetten voor de programmabegroting Duurzaamheid vanaf 2025. Met de middelen die in december 2022 door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld, zijn per doelgroep verschillende tijdelijke maatregelen ontwikkeld die op korte termijn verlichting bieden in gestegen energielasten. Het betreffen geen structurele maatregelen die in lengte der dagen zorgen voor lagere energielasten. Het betreft het spreekwoordelijke "Het plakken van pleisters op de wonden".

Na een periode van "pleisters plakken" wordt het tijd om te werken naar het spreekwoordelijke "behandelen en genezing van de wonden". Het verduurzamen van de gebouwen zelf is daarentegen een structurele maatregel. Het programma Duurzaamheid richt zich hier op en draagt zorg voor een versnelling en een gestructureerde aanpak bij deze verduurzamingsopgave. Dit gebeurt door de uitvoering van projecten op gebied van:

1) De warmtetransitie; het isoleren en aardgasvrijmaken van woningen en andere gebouwen.
2) Energiemaatregelen & energierechtvaardigheid; het inrichten van energiebesparende maatregelen, het terugdringen van energiearmoede en een rechtvaardige verdeling van de lusten en lasten van de energietransitie.
3) Het ontwikkelen van energiesystemen; de opwek van hernieuwbare energie en de bijdrage aan een robuust energienetwerk zonder netcongestie.

Daarnaast richt het programma Duurzaamheid zich ook op:

- Circulair bouwen en slopen; Gebruik maken van meer circulaire materialen.
- Vermindering huishoudelijk afval & hergebruik grondstoffen.
- Bestrijden van hittestress in de binnen- en buitenruimte.

Alle maatregelen die binnen het programma Duurzaamheid worden ontwikkeld dragen dus bij aan een lange termijn oplossing om energielasten te beperken en het woon- en leefklimaat voor de doelgroep te verbeteren.

8. Eind 2021 zijn de meerjarenonderhoudsplannen voor vastgoed vastgesteld in uw raad. Christus Koningkerk was destijds nog niet in gebruik genomen en maakte daarom ook geen onderdeel uit van de meerjarenonderhoudsplanning. Nu het pand in gebruik is genomen voegen we de onderhoudsmiddelen toe aan de daarvoor bedoelde onderhoudsvoorziening.

9. Door het positieve rekeningresultaat ten bate van de algemene reserve te brengen verhogen we het weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan, waarin de gemeente in staat is om de

nadelige gevolgen van risico's (financiële tegenvallers) op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. Het geeft tevens inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Tegenargumenten en risico's
N.v.t.

Kosten en dekking
Voor de beslispunten 1 tot en met 4 en beslispunt 6 zijn er geen kosten dekkingen te melden. Deze maken deel uit van de reguliere jaarlijkse verwerking.

Ten aanzien van de kredietoverschrijdingen beslispunt 5 leggen wij u de volgende kosten en dekking voor.

Krediet Prijsstijging projecten

Beginstand	€ 8.827.164
Geboekt tot voorstel	€ 2.375.528
Verplichtingen	€ 70.361
Saldo	€ 6.381.275
Voorstel	€ 1.190.000
Eindsaldo	€ 5.191.275

Communicatie
Persconferentie
(Stads)krant

Evaluatie
N.v.t.

Planning, procedure en uitvoering
Behandeling in de commissie Economie, Bestuur en Financiën van 16 juni 2024
Behandeling in de raadsvergadering van 26 juni 2024

Bijlagen
Jaarstukken 2023

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Heerlen,

de secretaris, de burgemeester,

drs. V.N. Gosselink-Van Dijk drs. R. Wever

Raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d.

gezien het advies van de raadscommissie ;

besluit:

1. De jaarstukken 2023 vast te stellen met een positief resultaat van € 6,2 miljoen.

2. Een bedrag van € 3,9 miljoen in de bestemmingsreserve nog uit te voeren werkzaamheden te storten:

Reserve nog uit te voeren werkzaamheden	**Bedrag**	
a. Experiment gesloten coffeeshopketen	€	235.000
b. Project 1 thuis 1 toekomst: Skaeve Huse/Zorgpension Nuth, Credo huis Parkstad	€	454.000
c. Huiselijk geweld DUVO middelen	€	150.000
d. December circulaire; inburger trajecten en bestrijding ondermijnende criminaliteit	€	83.000
e. Sociaal veilig	€	200.000
f. Burgerbetrokkenheid: burgerraad	€	182.000
g. December circulaire; regiogelden AMR	€	85.000
h. Centrum onderwijs naar de binnenstad	€	314.000
i. Burgemeester Gijzelslaan	€	225.000
j. Verduurzaming bedrijventerreinen	€	371.000
k. Bestemmingsplannen inzet 2024	€	74.000
l. Haalbaarheid gebiedsvisie	€	150.000
m. Regiomiddelen volwasseneducatie	€	144.000
n. Omgevingswet	€	802.000
o. Heerlen Noord	€	443.000
p. Oekraïne	PM	
TOTAAL	**€**	**3.912.000**

3. Het vormen van een drietal bestemmingsreserves te vormen die voortkomen uit de voormalige voorzieningen , te weten: civieltechnische kunstwerken en daarin het saldo te storten uit de voormalige egalisatievoorziening civieltechnische kunstwerken € 541.000, de voormalige egalisatievoorziening speeltuin voorziengingen € 133.000 en de scouting voorziening € 39.000.

4. De grondexploitatie Nicolaas Beetsstraat en Burgemeester Slanghenstraat af te sluiten. Bij de Nicolaas Beetsstraat € 74.240 te laten vrijvallen van de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en dit toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf. Bij de Burgemeester Slanghenstraat het verlies voor een bedrag van € 308.005 te onttrekken van de algemene reserve grondbedrijf. Het restantbedrag (weerstandsvermogen) van € 302.833 te laten vrijvallen van de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en dit toe te voegen aan de algemene reserve grondbedrijf.

5. De overschrijdingen op de volgende kredieten voor Verkeersregelinstallaties VVI (€ 120.000), de renovatie Gerardus Majellaschool (€ 227.000), uitbreiding obs de Tovercirkel (€ 343.000) en kijkdepot Glaspaleis (€ 500.000) af te dekken uit het krediet voor prijsoverschrijdingen

6. Een ophoging van de post onvoorzien van € 500.000 voor het jaar 2024.

7. De middelen die resteren uit de energiematrix in te zetten voor de afdekking van het programma Duurzaamheid vanaf 2025 ter hoogte van € 1,5 mln.

8. De middelen die voor groot onderhoud aan de Christus Koningkerk beschikbaar zijn toe te voegen aan de onderhoudsvoorziening Cluster Cultuur.

9. Het uiteindelijke positieve resultaat van € 1,1 miljoen te storten in de algemene reserve.

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Heerlen van

de griffier,	de voorzitter,
drs. T.W. Zwemmer	drs. R. Wever

Leeswijzer

Met deze jaarstukken leggen we verantwoording af over het gevoerde beleid en de daarmee samenhangende resultaten in het jaar 2023. Het verslag is in eerste instantie bedoeld voor de gemeenteraad. Daarnaast is het een middel om andere belangstellenden te informeren over het gevoerde gemeentelijke beleid van het afgelopen jaar.

Achter deze leeswijzer hebben we een overzicht opgenomen van de gemeenteraad, het college van burgemeester & wethouders en daarna de kerncijfers.

Het onderdeel 'beleid' bevat als eerste de bestuurssamenvatting.
Vervolgens geven we in de 'programmaverantwoording' op hoofdlijnen een overzicht van de resultaten, zoals deze in 2023, binnen de programma's van het Meerjarig Bestuurlijk Programma 2023-2026 zijn benoemd. In sommige gevallen ontbreken bij de beleidsindicatoren actuele cijfers, vanwege het feit dat deze (nog) niet beschikbaar zijn. De beschikbaarheid van actuele cijfers is afhankelijk van de meetfrequentie (en meetperiode) en de hieraan gerelateerde onderzoeken dan wel registraties (bijv. CBS). In dit hoofdstuk is tevens het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen opgenomen, de kosten van overhead, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien.

Deze verantwoording is, net als de begroting 2023, volgens een vast stramien opgebouwd rond de diverse kernthema's binnen elk programma. De kaders die gelden bij het realiseren van onze doelen zijn opgenomen in de 'paragrafen'. In de paragrafen worden onderwerpen die versnipperd staan in de jaarstukken gebundeld in een kort overzicht zodat voldoende inzicht wordt verkregen. De verplichte paragrafen conform het BBV zijn lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en het grondbeleid. Daarnaast hebben we ervoor gekozen om het onderwerp Heerlen-Noord in een aparte paragraaf op te nemen.

De financiële gegevens zijn opgenomen in het onderdeel 'jaarrekening'. Op die plek geven we aan met welk gevoerd financieel beleid we de resultaten van het afgelopen jaar hebben bereikt. De jaarrekening bestaat vervolgens uit de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.
Alle cijfers in dit onderdeel presenteren we in een veelvoud van € 1.000. Hierdoor kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan in de totaaltellingen en de saldi. In de tabellen is het per definitie zo dat de lasten worden gepresenteerd met een -/- en de baten met een +. Als er een -/- bij baten staat, betekent dit minder baten, dus een nadeel.

Evenals voorgaande jaren zijn in deze jaarstukken de adviezen van de Werkgroep Financial Audit verwerkt.

DÉÉT D'R HÉËLENEER, VREG EN WIT KAMAU
ËËB I ZIENGE TIED, VUUR D'R FRANSOËS OP 'N OOW
NAPOLEON, GEE MIENS I KREEG DEM OËPS KLING
SJTUUTE AA, NOOM ZIE VERHOAL GEE ING

Gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders

Aan het hoofd van de gemeente staat de gemeenteraad. De leden van de Raad worden elke 4 jaar direct gekozen door de bevolking en treden namens hen op. Zij hebben een kaderstellende taak. Dat wil zeggen dat zij het beleid maken en de stad op hoofdlijnen besturen. De gemeenteraad heeft ook een controlerende taak: ze controleert of burgemeester en wethouders hun werk goed uitvoeren. Tenslotte hebben de gemeenteraadsleden een volksvertegenwoordigende taak: ze nemen alle belangen mee en wegen deze bij de besluitvorming.

Het aantal raadsleden binnen een gemeente is afhankelijk van het aantal inwoners en kan variëren van minimaal 7 tot maximaal 45. Heerlen heeft er 37.
De zetels in de Raad van de gemeente Heerlen zijn als volgt verdeeld:

- Socialistische Partij (SP): 8 zetels
- Christen Democratisch Appèl (CDA): 6 zetels
- Ouderenpartij Heerlen (OPH): 5 zetels
- Jongerenpartij Heerlen: 3 zetels
- Partij Hoensbroeks Belang (PHB): 2 zetels
- Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD): 2 zetels
- Partij Voor de Vrijheid (PVV): 2 zetels
- Democraten 66 (D66): 2 zetels
- Fractie Damen: 2 zetels
- Partij voor de Dieren (PvdD): 1 zetel
- Forum voor Democratie (FvD): 1 zetel
- GroenLinks: 1 zetel
- Hart-Leers: 1 zetel
- Partij van de Arbeid (PvdA): 1 zetel

De gemeenteraad heeft drie commissies ingesteld:

- Economie, Bestuur en Financiën (EBF)
- Ruimtelijke Ontwikkeling en Leefomgeving (ROLO)
- Maatschappij en Welzijn (MW)

In deze commissies wordt het vooroverleg gevoerd voorafgaand aan de raadsvergadering.

Werkgroep Financial Audit (WFA)
De verordening op de raadscommissies stelt dat de commissie Economie, Bestuur en Financiën eveneens de taak heeft om advies te geven over de verantwoording van het door het College gevoerde bestuur. Het College legt onder andere verantwoording af in de jaarrekening en het jaarverslag, zoals bedoeld in artikel 197 van de Gemeentewet. De Werkgroep Financial Audit is belast met de voorbereiding van dit advies.

College van burgemeester en wethouders
Het College is het dagelijks bestuur van de gemeente Heerlen en bestaat uit burgemeester Roel Wever en vijf wethouders: Jordy Clemens, Marco Peters, Martin de Beer, Arlette Vrusch en Casper Gelderblom. De wethouders behandelen ieder een aantal zaken die zijn vastgelegd in de portefeuilleverdeling. Gemeentesecretaris Vanessa Gosselink-van Dijk staat het college van burgemeester en wethouders bij de uitoefening van hun taak terzijde en is daarnaast algemeen directeur van de ambtelijke organisatie. Die ambtelijke organisatie geeft uitvoering aan het beleid en de besluiten van het bestuur.

Roel Wever
burgemeester
- openbare orde en veiligheid
- integrale handhaving
- (eu)regionale samenwerking
- strategie en lobby
- personeel en Organisatie
- communicatie
- stadsmarketing
- lokale democratie
- buurtgericht werken

Jordy Clemens (SP)
wethouder onderwijs, cultuur, erfgoed en centrumontwikkeling
- onderwijs
- cultuur & erfgoed
- evenementen
- centrumontwikkeling
- stadsdeelwethouder Hoensbroek
- locoburgemeester

Marco Peters (CDA)
wethouder beheer en onderhoud, mobiliteit, ruimtelijke ordening en ouderenbeleid
- ruimtelijke ordening
- beheer en onderhoud
- mobiliteit
- herstructurering
- buurtvoorzieningen
- ouderenbeleid
- stadsdeelwethouder Heerlen-Zuid

Martin de Beer (VVD/D66)
wethouder economie en arbeidsmarkt, financiën en sport, duurzaamheid, Heerlen-Noord
- economie
- arbeidsmarkt
- participatie
- sport
- financiën
- duurzaamheid
- coördinatie Heerlen-Noord
- stadsdeelwethouder Heerlen-Stad

Arlette Vrusch (SP)
wethouder jeugd en armoedebestrijding, welzijn en zorg
- welzijn
- volksgezondheid
- Wmo/zorg
- jeugd
- armoedebestrijding

Casper Gelderblom (PvdA/PvdD/GroenLinks)
wethouder wonen, milieu en circulariteit, dienstverlening en vastgoed

- wonen
- omgevingswet
- milieu
- afval en circulariteit
- biodiversiteit en dierenwelzijn
- dienstverlening (in- en extern)
- vastgoed
- stadsdeelwethouder Heerlerheide

Kerncijfers

Kerngegevens per 31 december					
omschrijving	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
A. Sociale structuur					
Aantal inwoners:	86.832	87.086	86.936	86.845	87.122
waarvan:					
0 t/m 14 jaar	11.081	11.048	11.080	11.128	11.290
15 t/m 64 jaar	55.968	55.866	55.402	55.031	54.817
65 jaar en ouder	19.783	20.172	20.454	20.686	21.015
Aantal uitkeringsdossiers Participatiewet	3.808	3.907	3.800	3.639	3.574

Bron: Parkstad in Cijfers, gemeente Heerlen, bewerkt door bureau Onderzoek & BI

Kerngegevens per 31 december					
omschrijving	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
B. Fysieke structuur					
Aantal woningen	45.834	45.976	45.982	46.271	46.474
Oppervlakte gemeente x 1.000 m^2	45.520	45.520	45.520	45.520	45.520
-binnenwater	100	100	100	100	100
Oppervlakte van wegen x 1.000 m^2:	5.318	5.358	5.401	5.421	5.333
waarvan:					
-wegen en straten in verkeers-gebieden en verblijfsgebieden	3.177	3.247	3.282	3.338	3.878
Fietspaden	332	337	380	341	343
Trottoirs	1.809	1.774	1.739	1.742	1.823
Aantal x 1.000 m^2 openbaar groen	6.214	6.187	6.181	6.279	6.424

Bron: Grootschalige basiskaart gemeente Heerlen

Kerngegevens per 31 december

omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
C. Financiële structuur (x € 1.000)					
Gewone uitgaven	438.992	450.303	443.931	474.929	542.096
Opbrengsten belastingen totaal, waarvan	49.025	49.742	51.473	56.264	54.674
-niet gebonden heffingen	28.421	27.201	27.868	30.189	29.816
-gebonden heffingen	17.864	19.095	20.215	21.421	21.602
-overige heffingen en leges	2.740	3.446	3.390	4.654	3.256
Gemeentefonds	257.682	276.419	283.224	312.658	317.667
Vaste schuld	279.792	256.125	307.458	288.792	328.625
Aantal inwoners	86.832	87.086	86.936	86.845	87.122
Per inwoner:					
Gewone uitgaven	5,06	5,17	5,11	5,47	6,22
Opbrengsten belastingen totaal, waarvan	0,56	0,57	0,59	0,65	0,63
-niet gebonden heffingen	0,33	0,31	0,32	0,35	0,34
-gebonden heffingen	0,21	0,22	0,23	0,25	0,25
-overige heffingen en leges	0,03	0,04	0,04	0,05	0,04
Gemeentefonds	2,97	3,17	3,26	3,60	3,65
Vaste schuld	3,22	2,94	3,54	3,33	3,77

BELEID

1. Bestuurssamenvatting

27 april 1948 was een zonnige, ietwat frisse dag in Heerlen. Het was de dag waarop het nieuwe Raadhuis officieel geopend werd door kroonprinses Juliana. De bouw van het Raadhuis, ontworpen door Frits Peutz, startte in de jaren 30 van de vorige eeuw en werd tijdens de oorlog door de Duitse bezetter stilgelegd. Na de oorlog werd de bouw weer opgepakt en afgerond als symbool van bevrijding, wederopbouw en transformatie. Bevrijding van een oorlog, de mijnstreek als motor van de nationale wederopbouw en de transformatie van een landelijk onbeduidende regio naar een rijke geïndustrialiseerde streek. 75 jaar later, op 25 augustus 2023, werd het volledig gerestaureerde raadhuis samen met een gloednieuw stadskantoor geopend. Het kan geen toeval zijn dat de thema's van 75 jaar geleden weer actueel zijn. De gebouwen laten zien hoe we ons bevrijd hebben van de ellende van de mijnsluitingen, hoe we ons vastgebeten hebben in een wederopbouw en hoe we onszelf transformeren naar een dynamische, attractieve en uitdagende stad. Deze gebeurtenis was dan ook in 2023 een moment van historisch besef, van trots en van eenheid in de stad.

Terug naar de realiteit van vandaag. Thans ligt de jaarrekening 2023 voor. Het laatste en afsluitende Planning en Control document van het begrotingsjaar 2023. Wij kunnen u over het betreffende begrotingsjaar een licht positief resultaat presenteren van 1,1 miljoen euro. In de Zomernota 2023, de eerste tussenstand van het lopende begrotingsjaar werd nog een tekort geprognotiseerd van 3,8 miljoen euro. In de tweede en laatste tussenrapportage, de novembernota, was het voorspelde tekort inmiddels opgelopen tot 5,2 miljoen euro, maar tegelijkertijd waren wij positief over het uiteindelijke jaarresultaat en spraken dat reeds uit in de Novembernota. Het positieve jaarresultaat hebben we in hoofdzaak te danken aan meerdere relatief kleine vrijvallen met enkele uitschieters nl: de vrijval van de SPUK Oekraïne, de vrijval van de reserve nog uit te voeren werkzaamheden en tot slot de onder uitputting van de post onvoorzien.

Een belangrijk signaal dat wij willen overbrengen is dat wij het automatisme om overschotten via de reserve nog uit te voeren werkzaamheden over te hevelen naar het volgende jaar, gestopt hebben. Tegelijkertijd is er een trend te zien dat de betreffende overschotten beduidend kleiner worden in de afgelopen jaren. Belangrijk signaal is dan ook dat de tijden van structurele onder uitputting vooralsnog voorbij zijn.

In deze bestuurssamenvatting kijken we terug naar belangrijke, relevante en kleurrijke gebeurtenissen in het afgelopen jaar. Natuurlijk beginnen we met de meest impactvolle gebeurtenissen en we eindigen met het leukste project van het afgelopen jaar: de Grote Graafdagen van 'Heel Heerlen Graaft'. Dit is het project waarbij Heerlenaren archeoloog konden zijn in hun eigen voortuin.

Het rapport 'elke regio telt' dat aan het begin van 2023 het licht zag was meer dan duidelijk over de relatie tussen de Rijksoverheid en de 'provincie': onze regio telt onvoldoende mee. De veronderstelling dat investeringen in 'rijke' regio's eveneens positieve effecten hebben op minder 'rijke' regio's, blijkt een misvatting te zijn. Het rapport adviseert dan ook het kabinet om de reguliere beleids- en investeringslogica te herijken, te investeren in langjarige en substantiële programma's voor regionale ontwikkeling en te werken aan een vitale relatie tussen regio's en rijksoverheid. In een reactie op het onderzoek onderschreef het kabinet weliswaar de conclusies van het onderzoek, maar de troonrede van 19 september jl. was aanleiding voor ons om openlijk onze verbazing uit te spreken over het feit dat er niet expliciet gewezen werd op de specifieke problematiek én de kansen in de regio's. Als voorzitter van de regio Parkstad heeft onze burgemeester dit signaal meteen overgebracht in Den Haag.

En eerder was er al een tegenvaller waardoor het onderzoek 'Elke regio telt' aan dynamiek inleverde. Het huidige kabinet dat beëdigd werd begin 2022 als opvolger van het kabinet Rutte 3 bood na een kabinetscrisis over het asielbeleid op 7 juli 2023 haar ontslag aan en is sindsdien demissionair. De uitgeschreven verkiezingen leidde op 22 november 2023 tot een uitslag waarbij de PVV de grootste partij werd. Het opkomstpercentage in Heerlen was 66,26%. Het Nederlandse gemiddelde was 77,7%. Op 15 maart 2023 vonden de Waterschaps- en Provinciale Statenverkiezingen plaats. De opkomst in Heerlen was

45%. De verkiezingen resulteerden, zoals in de rest van het land, in een overwinning voor de Boeren Burger Beweging. Deze partij kwam van nul met tien zetels in de Staten.

Op vrijdag 17 februari 2023 maakte het Ministerie van BZK bekend dat 14 aanvragen voor Regiodeals in het land gehonoreerd waren voor een totaalbedrag ter hoogte van 284 miljoen euro. Het betrof de tweede Regiodealronde. Onderdeel van deze toekenning waren de Regiodeal aanvragen van Centraal-Westelijk Zuid-Limburg (Maastricht-Sittard Geleen-Heuvelland) met een toekenning van 20 miljoen euro en de Regiodeal aanvraag van Parkstad Limburg met een toekenning van 25 miljoen euro. Onze eigen Regiodeal zal hoofdzakelijk een bestemming krijgen op de thema's: regionale gebiedsontwikkelingen (in ons geval Heerlen-Noord), kansen (o.a. grensoverschrijdend en economisch) en het versterken van de uitvoeringskracht. Op 1 november werd door de Landgraafse burgemeester Richard de Boer het convenant tussen Parkstad en het ministerie van BZK ondertekend. In de eerste tranche van deze tweede regiodeal, op 1 november, werd door Heerlen een aanvraag ingediend binnen het thema 'sociaal veilig'.

Tijdens het zomerreces werden de toekomstplannen van het Zuyderland ziekenhuis met vestigingen in Heerlen en Sittard-Geleen, via de media bekend. De spoedeisende hulp én het beddenhuis zouden volledig in Sittard-Geleen worden ondergebracht. Dat was slecht nieuws. Als reactie op dit besluit organiseerden de gezamenlijke politieke partijen uit de gemeenteraad van Heerlen zich in de zgn. Ziekenhuisalliantie. De gemeenteraden van Brunssum, Landgraaf, Kerkrade, Voerendaal, Simpelveld, Gulpen-Wittem & Vaals sloten zich eveneens aan bij deze Ziekenhuisalliantie. Op 23 september jl. vond een protestmars plaats waaraan enkele duizenden mensen deelnamen. Er werd een petitie met ruim 33.000 handtekeningen aangeboden aan het Zuyderland management. Naar aanleiding van vragen in de Tweede Kamer werd het Zuyderland terecht gewezen en gesommeerd de communicatie met burgers, stakeholders en andere betrokken partijen te intensiveren. Lea Bouwmeester startte naar aanleiding hiervan een intensieve raadpleeg- en informatiecampagne vanaf de maand november. Het definitieve besluit van het Zuyderland werd uitgesteld tot medio 2024.

In 2023 werd bekend dat de stichting 'Incluzio Uitvoering' in onze stad de maatschappelijke ondersteuning gaat uitvoeren. Uiterlijk op 1 juli 2024 neemt Incluzio alle taken van Heerlen Stand-By over. Incluzio gaat onder de naam 'Buurtteams Heerlen' aan de slag in Heerlen. Dit was een gevoelig besluit omdat het velen met name in de privésfeer raakte. Wij hebben deze overgang dan ook intensief gevolgd en we blijven dat doen. In juni 2023 schreef de gemeente Heerlen een zgn. subsidietender uit voor de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning. Uit deze aanbesteding, waar Heerlen STAND-BY eveneens aan deelnam, kwam de organisatie Inclusio als de nieuwe subsidieontvanger uit de bus.

Tevens zijn we in 2023 onverminderd verder gegaan met de aanpak van de openbare ruimte in het centrum. Daar waar het kan gaan stenen eruit en komen groen en nog meer beleving erin. Tevens werden de plannen gepresenteerd om het voormalig terrein van de Oranje-Nassaumijn weer tot bloei en leven brengen. Het plan is om van de 51.000 m^2 braakliggend terrein een aantrekkelijke, parkachtige omgeving te maken. Deze plek, ooit het hart van de Heerlense mijnindustrie, komt hiermee opnieuw tot leven. Het gebied wordt omgedoopt tot Oranje-Nassaupark. Het is de bedoeling dat in dit park in de toekomst allerlei functies samen komen: onderwijs, urban sports, (lang) parkeren, kunst en evenementen.

Op 1 februari 2023 maakte de minister van Justitie en Veiligheid bekend dat we de komende vier jaar structureel 1.458.000 euro per jaar gaan ontvangen voor het programma 'Preventie met Gezag'. Hiermee zijn we in staat om krachtig te investeren in een preventieve aanpak van jeugdcriminaliteit. Maar ondanks deze opsteker blijven we op het thema veiligheid met onaanvaardbare tekorten kampen. Zo zijn de burgemeesters van Parkstad eind juli gezamenlijk in beroep gegaan tegen het regionaal beleidsplan politie Limburg. Immers, het plan betekent fors minder politiecapaciteit in een gebied dat al kwetsbaar is en kampt met verhoogde veiligheidsrisico's. Alle 7 regiogemeenten moeten zodanig inleveren op de beschikbare politiecapaciteit dat de veiligheidsopgaven niet meer haalbaar zijn. Dit terwijl de uitvoering van basale politietaken in dit gebied nu al onder hoge druk staat.

De projecten in Heerlen-Noord vonden voortgang zoals aangekondigd in de routekaart van 2021. Denk daarbij aan projecten als Kansrijk Van Start, Rijke Schooldag maar ook het verduurzamen van de woningen in Vrieheide in nauwe samenwerking met corporaties.

Samen met Stadsregio Parkstad en een vijftal corporaties met mijnkoloniebezit is een begin gemaakt om tot een bidbook 'mijnkoloniën' te komen met als doel erkenning van dit unieke erfgoed en een lobby voor het behoud ervan. Voor Slakhorst ligt er inmiddels een plan voor de aanpak van de hand van Woonpunt en gemeente waarin erfgoed en identiteit ondanks sloop voor een belangrijk deel geborgd zijn. Het pand van de Bovengrondse Vakschool (BVS) aan de Passartweg werd in november 2023 opgeleverd. De ontwikkelsferen Vakwerk en Zorgwerk zijn vervolgens onder begeleiding van voormannen met ploegen van trajectmedewerkers begonnen met het inrichten van de school.
Naast deze projecten en plannen werden belangrijke stappen gezet met betrekking tot de financiering van het programma Heerlen-Noord. Middels de SPUK 'Kansrijke Wijk' werd een bedrag van 19,7 miljoen euro voor de jaren 2023-2025 door het ministerie van BZK toegezegd. Daarnaast werd onze aanvraag in het kader van het Volkshuisvestingsfonds 2.0 volledig toegewezen. Dit komt neer op een additionele financiering van de woonopgave in het gebied van 39,8 miljoen euro (incl. gemeentelijke cofinanciering).

Met een succesvolle subsidieaanvraag bij het Volkshuisvestingsfonds hebben we een grote bijdrage binnengehaald voor een actieve aanpak van de woningvoorraad. Met de ontvangen 27,8 miljoen willen we onder meer ruim 800 particuliere woningen in Heerlen-Noord renoveren, verduurzamen en op die manier toekomstbestendig maken. Een verbeterslag die een fikse investering betekent in de leefbaarheid van kwetsbare buurten in het noorden van de stad. De subsidieaanvraag kwam tot stand in nauwe samenwerking met de Stadsregio Parkstad, woningcorporaties en het Nationaal Programma Heerlen-Noord.

Begin 2023 werd bekend dat de provincie in ieder geval een bedrag van 1 miljoen euro bij gaat dragen aan het Romeins Museum. Gedeputeerde Staten stemden op 7 februari 2023 hiermee in. Daarnaast werd de afspraak gemaakt om de samenwerking met betrekking tot de lobby te intensiveren en deze gezamenlijk op te pakken richting onder meer Den Haag.
Een opmerkelijk project vond plaats op het Raadhuisplein. In de zomer ontstond het innovatieve Park Romana, een pop-up park, een groene oase in het centrum waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten, verblijven en spelen. Het plein wordt, als voorloper op de definitieve inrichting, voor een jaar ingericht met bomen, struiken, speelse elementen en sfeerverlichting. Na dit pop-up project worden alle materialen samen met het groen hergebruikt.

In het begin van het jaar gingen de coaches van de WoonWijzerWinkel op pad in diverse wijken voor een deurbelactie. Zij adviseerden bewoners over de mogelijkheden van het besparen van energie. Dit als onderdeel van de gemeentelijke acties om te anticiperen op de exorbitant gestegen energieprijzen.
In het kader van klimaatadaptie startten wij in 2022 met het planten van 1000 bomen. In april 2023 werd uiteindelijk de mijlpaal van 1000 bomen bereikt. We hebben in dit project steeds plekken opgezocht waar de bomen daadwerkelijk het hardste nodig waren.

In 2023 maakten wij ambitieuze prestatieafspraken met woningcorporaties en huurdersorganisaties. Met deze afspraken werken wij samen om het wonen in Heerlen te verbeteren. Betaalbaarheid, verduurzaming, en leefbaarheid staan daarbij hoog op de agenda. De gestegen energieprijzen en de urgentie van de klimaatcrisis maken verduurzaming van de Heerlense sociale woningvoorraad een topprioriteit. Naast isoleren en renoveren betekent dit tevens duurzame energieopwekking met bijvoorbeeld zonnepanelen.

In 2023 zijn de Zuid-Limburgse centrumgemeenten Heerlen, Sittard-Geleen en Maastricht nog steviger gaan inzetten op een grensoverstijgende arbeidsmarkt. Dat is hard nodig omdat de vraag naar specifieke vakkrachten en internationale kenniswerkers alsmaar toeneemt. De drie gemeenten maakten hiervoor ruim een miljoen euro vrij. Hiermee wordt de dienstverlening aan expats en grenswerkers geïntensiveerd. Ook zal de bemiddeling van inwoners uit de Euregio Maas Rijn naar werk over de grens worden verbeterd.

Vrijdag 10 maart 2023 was de dag dat een gloednieuwe fietsverbinding officieel werd geopend met de bedoeling om het Heuvelland en Parkstad op een veilige en aantrekkelijke manier met elkaar te verbinden. In de eerste fase werd er een vrij liggend tweebaans fietspad aangelegd tussen Ubachsberg en Heerlen. Vervolgens werd het fietspad doorgetrokken van Ubachsberg naar Wijlre via de Vrakelbergerweg en Vijfbunderweg (eveneens wel Ruilverkavelingsweg genoemd).

Bekend werd dat in 2023, na een afwezigheid van 8 jaar, weer een BOOCH festival zal plaatsvinden. Het stadsfestival, dat tussen 1998 en 2015 jaarlijks in het centrum van Heerlen plaatsvond, kreeg in 2023 wederom een vervolgeditie. Op 12 en 13 augustus vond het gratis stadsfestival plaats op de Bongerd, waarbij het leek of het festival nooit afwezig was geweest. Het popfestival wordt mogelijk gemaakt dankzij een subsidie van 70.000 euro door de gemeente Heerlen.

Bas Schoonderwoerd, de afzwaaiende directeur van het Parkstad Limburg Theater, ontving van de gemeente de titel ereburger van de stad Heerlen op 16 januari tijdens zijn afscheid. Zijn inzet voor een duidelijke kwalitatieve verbetering van Theater Heerlen was de aanleiding voor deze huldiging. Onder zijn leiding groeide Theater Heerlen uit tot één van de best bezochte en gerenommeerde theaters van Nederland en was daarmee een elementaire speler binnen de Heerlense Culturele Agenda.

Tot slot willen wij een wisseling in het college niet onbenoemd laten. 25 oktober 2023 was de dag die de geschiedenis in zal gaan als de dag waarop de langstzittende SP-wethouder van Nederland zijn taken over droeg aan zijn opvolger. Peter van Zutphen stopte na bijna 20 jaar wethouderschap in Heerlen en werd opgevolgd door Arlette Vrusch in het college. Peter keerde terug in de gemeenteraad binnen zijn eigen fractie.

Na maanden van voorbereiding startte in september 2023 de Grote Graafdagen van ‘Heel Heerlen Graaft’. Meer dan 150 vrijwilligers stroopten hun mouwen op om samen met bewoners van het Romeins Kwartier, studenten en archeologen op zoek te gaan naar resten uit de Romeinse tijd. De eerste vondsten zijn veelbelovend. Er werd tijdens het graafweekend een schat aan informatie over de geschiedenis van het Romeins kwartier verzameld. Het project bleef niet onopgemerkt. Er kwam nationale aandacht voor de ludieke en innovatieve manier waarop de Heerlense burgers betrokken werden bij hun eigen, rijke verleden.

2. Programma's

2.1.0 Programma Bestuur en ondersteuning

Portefeuillehouders: Roel Wever, Casper Gelderblom, Martin de Beer

Wat hebben we bereikt?

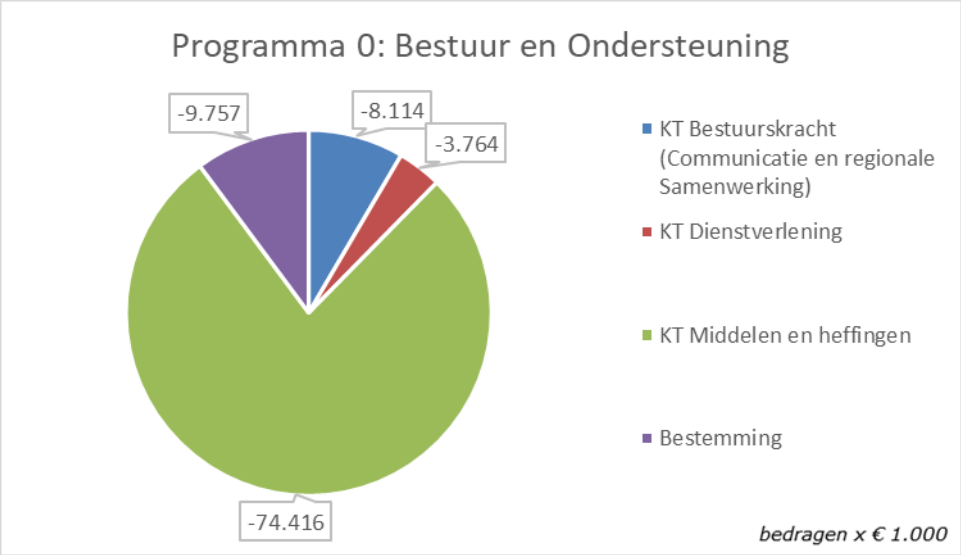
Vanuit het kernthema bestuurskracht werken we als stad (samen met andere kernthema's, paragrafen en programma's) aan het creëren en onderhouden van de ideale randvoorwaarden voor de ontwikkeling van onze samenwerkingskracht, uitvoeringskracht en organisatiekracht. We gaan de komende jaren onze positie als centrumgemeente nog meer versterken ten gunste van de hele regio om onze uitvoeringskracht uit te bouwen. Onze partners, zoals de provincie, het Ministerie van BZK en onze Duitse buurgemeenten verwachten dat ook van ons. Het gewenste maatschappelijk effect is de versnelde realisatie van door Heerlense burgers, bedrijven en instellingen gedragen beleid en uitvoering. Samen met de stad gaan we steeds weer op zoek naar partners waarmee wij gezamenlijke doelen hebben zodat wij het maximale kunnen halen uit de beschikbare middelen.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 0:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Bestuur en Ondersteuning	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**		
KT Bestuurskracht (Communicatie en regionale Samenwerking)	0	2.933	3.481	-5.226	-8.288	-8.114	-5.226	-5.355	-4.633	722	
KT Dienstverlening	1.378	1.558	1.848	-3.457	-3.678	-3.764	-2.079	-2.120	-1.916	204	
KT Middelen en heffingen	343.551	352.168	370.556	-65.964	-63.730	-74.416	277.587	288.438	296.140	7.702	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**344.929**	**356.659**	**375.885**	**-74.646**	**-75.695**	**-86.294**	**270.283**	**280.964**	**289.591**	**8.627**	
Bestemming	**2.190**	**5.086**	**9.991**	**-2.950**	**-8.953**	**-9.757**	**-760**	**-3.867**	**233**	**4.100**	
Gerealiseerde resultaat	**347.119**	**361.745**	**385.876**	**-77.596**	**-84.648**	**-96.051**	**269.523**	**277.097**	**289.824**	**12.728**	**V**

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

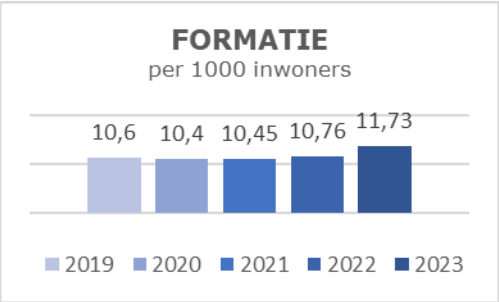

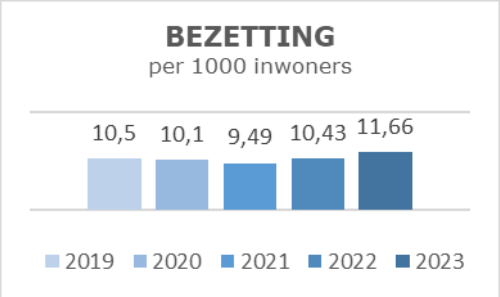
Risico's

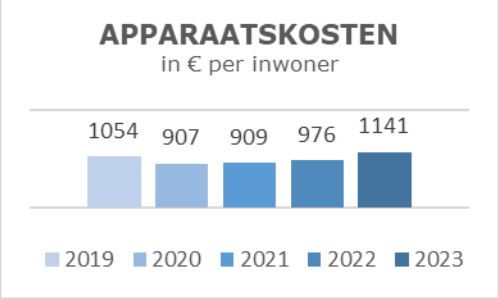
Onze ambities en opgaven zijn groot, wij hebben de afgelopen jaren bij diverse partners een goed imago opgebouwd en we hebben onze netwerken flink uitgebreid. De resultaten hiervan zijn overal zichtbaar in de stad. Dit heeft geleid tot nog meer en nog ambitieuzere afspraken. Denk daarbij aan de programma's Heerlen-Noord en de ontwikkeling van het Centrum. Het in de toekomst nog succesvoller worden in het verwerven van externe middelen en samenwerkingspartners is afhankelijk van ons vermogen om de lopende afspraken waar te maken. Als wij in de uitvoering niet kunnen waarmaken wat wij afspreken dan daalt het vertrouwen in ons en daarmee onze mogelijkheden om te blijven werken aan de grote ambities van onze stad en regio.

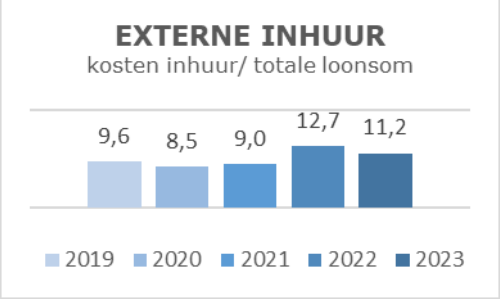
Beleidsindicatoren

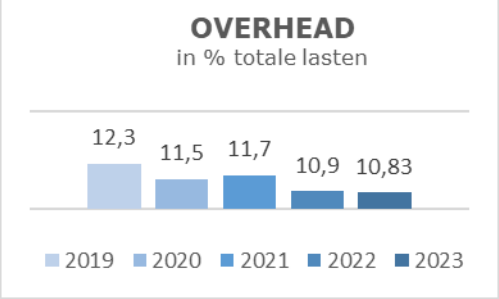
Bestuur en Ondersteuning — **Beleidsindicatoren**

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	*Vrijval reserve nog uit te voeren werkzaamheden* Dit betreffen posten uit de reserve nog uit te voeren werkzaamheden gevormd bij de jaarrekening 2022 en komen vrij te vallen.	4.712		I	V
	Dotatie bestemmingsreserve ICT-Diensten Per jaareinde waren minder ICT-projecten afgerond dan verwacht. Als gevolg hiervan is een groter aandeel van resterende projectkosten toegevoegd aan de Bestemmingsreserve ICT-gelden. Daarnaast werden eind 2023 voor een bedrag van €160K aan kosten voor het project Omgevingswet ontvangen waarvoor geen onttrekking was begroot.	160	-804	I	V/N
	Diverse afwijkingen.	33		I	V
Totaal kernthema Bestemming		**4.905**	**-804**		**4.100**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Bestuurskracht

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Vanuit het kernthema bestuurskracht ondersteunen we alle inhoudelijke kernthema's met de bedoeling om maatschappelijke effecten sneller, beter en efficiënter te kunnen realiseren. Die ondersteuning bestaat bijvoorbeeld uit het structureel onderhouden van bestuurlijke en ambtelijke netwerken, het structureel monitoren en het signaleren van externe geldstromen, het voortdurend uitdragen van het verhaal van Heerlen (dat gaat over onze uitdagingen en kansen) en het voortdurend zorgen voor extra verbindingen tussen interne en externe ontwikkelingen. Daarnaast zorgen wij vanuit de integraliteit dat wij gemeente breed en met onze beperkte middelen de juiste dingen goed doen in relatie tot de met de stad en partners gemaakte afspraken.

De gemeente Heerlen en de Regio Parkstad maken daarbij zoveel mogelijk gebruik van elkaars krachten. Dat heeft de afgelopen jaren hele goede resultaten opgeleverd zoals bijvoorbeeld de eerste regiodeal. In 2023 leverden onze gezamenlijke inspanningen opnieuw een regiodealtoekenning op. Het bedrag was weliswaar kleiner dan onze aanvraag maar de toegekende € 25 miljoen kunnen we als Regio heel goed gebruiken en kunnen worden ingezet vanaf 2024. Naast de regiodeal waren we bovendien succesvol bij een tweetal majeure toekenningen. Een in het kader van de Woningbouwimpuls en een in het kader van het Volkshuisvestingsfonds.

In algemene zin hebben we gezien dat onze lobby succes heeft gezien de aanpak van Heerlen-Noord, de beweging van het onderwijs naar de binnenstad en onze aanpak van ondermijning. Een belangrijke opsteker waren de conclusies van het onderzoek 'Elke Regio Telt'. Op 27 maart adviseerden drie belangrijke adviesraden in het rapport 'Elke regio telt' aan het kabinet dat een andere aanpak voor regionaal beleid nodig is. Waarbij parkstad Limburg een van de 5 voorbeeldregio's is. Het rapport constateert dat de verschillen tussen regio's alleen maar toenemen en velt een hard oordeel: er zijn regio's die achteropraken en juist niet meeprofiteren van het huidige kabinetsbeleid dat er vooral op gericht is om sterker te maken wat al sterk is.
Hierdoor kregen we de mogelijkheid om ons geluid van de regio op landelijke podia (o.a. de Tweede Kamer) te laten horen:

1. Zet met ons de schouders onder onze economie, met name op de internationale regionale samenwerking op de as Eindhoven-Heerlen-Aken-Keulen.
2. Ontwikkel samen met Nordrhein-Westfalen en Berlijn een experimenteerregio voor de regio's Aken en Parkstad.
3. Zorg er nu eindelijk eens voor dat onze regio internationaal ontsloten wordt door het aanleggen van de IC van de Randstad naar Aken.
4. Stel met ons een regionale investeringsagenda op die primair gericht is op Brede Welvaart.
5. Ga met ons een langjarig partnerschap aan voor een generatielange inhaalrace van het Nationaal Programma Heerlen-Noord en de andere kwetsbare gebieden in onze regio.
6. Zorg er samen met ons voor dat voorzieningen behouden blijven in de regio voor de toegankelijkheid ervan en de werkgelegenheid die hiermee gepaard gaat. Waar het behouden van Zuyderland een recent voorbeeld van is.

Wij zijn blijvend zichtbaar op nationale podia, bijvoorbeeld via de Brede Welvaart Conferentie die wij organiseerden met Amsterdam, Eemsdelta en Sluis en de vele werkbezoeken in Heerlen en Den Haag.
Een tegenvaller was dat in de zomer het kabinet demissionair werd. Het dwingt ons om ons geluid onverminderd te laten horen in de Regio, in de Provincie en in Den Haag.

Een mooi resultaat van onze lobby was dat de Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule (RWTH) een nieuwe dependance opende in Heerlen. De opleiding transforming city regions zal nu ook deels in Heerlen gegeven worden. Dat gebeurt in de voormalige Rabobank aan de Promenade vanaf september 2023.

We hebben aldus in 2023 onverminderd gewerkt aan het mobiliseren van de kracht van de regio en Zuid-Limburg. De Samenwerking op Zuid-Limburgse schaal, bijvoorbeeld met de Tripool steden heeft enorme meerwaarde op het gebied van afstemming en lobby. Naast de samenwerking op Zuid-Limburgse schaal,

wordt er in toenemende mate grens overstijgend samengewerkt met Duitse en Belgische partners via onder andere het MAHLL+ overleg en de AG Charlemagne. Gemeenten, bedrijven en instellingen weten elkaar goed te vinden daar waar samenwerking meerwaarde oplevert, en we dragen steeds beter dezelfde boodschap uit. Dit is cruciaal als we samen structuurversterkende ontwikkelingen zoals de campussen, de (internationale) treinverbindingen, de verduurzaming Chemelot en de Einstein telescoop gerealiseerd willen zien. We blijven daarom onverminderd actief in het Zuid-Limburgs en euregionaal netwerk.

In communicatie zijn de trends nog steeds hetzelfde. De in de begroting genoemde kernwaarden en leidende principes worden nog steeds door communicatie gehanteerd. De wereld staat 'min of meer' nog steeds in brand en de toekomst lijkt soms onzeker, korte lijnen met de Heerlense inwoner blijven dan ook essentieel. Zo is er inmiddels besloten om te starten met een pilot burgerberaad waar een grote groep inwoners aan de raad advies kan geven over een maatschappelijk relevant probleem, dus daadwerkelijke directe inspraak. Tevens is de bereikbaarheid van de gemeente vergroot door extra aandacht te hebben voor ons klantencontactcentrum. Inwoners kunnen inmiddels ook hun vraag aan de gemeente via de chat of Whatsapp stellen. En ondertussen vaart de Stadskrant gestaag zijn eigen koers en is inmiddels een beproefd communicatiemiddel voor de minder digitale Heerlenaren. Hetgeen overigens niet betekent dat de digitale Heerlenaar de Stadskrant niet waardeert. De frequentie van de nieuwsbrief is tegelijkertijd opgeschroefd om inwoners continu te kunnen voorzien van actuele ontwikkelingen over de plaats waarin ze wonen.

De positieve vibe die sinds een aantal jaren door Heerlen vaart gaat voort. De ontwikkelingen van het centrum, onderwijs naar de binnenstad en nieuwbouw in het centrum zorgen voor een positief gevoel bij de Heerlenaar. Bij alle projecten die gaande zijn wordt breed gecommuniceerd. Dat betekent socials, persberichten, interviews van leden van het college met de krant (zowel lokaal als regionaal als nationaal) benadrukken continu dat de stad in de lift zit. En dat de Heerlenaar het lef heeft zichzelf opnieuw uit te vinden om verder te komen. Ook staan wij dicht bij de inwoner door hem of haar de mogelijkheid te bieden te zien waar de gemeente en het college zijn of haar plannen maken; de zeer goed bezochte rondleidingen in het stadskantoor / raadhuis. De Heerlense inwoner blijkt nieuwsgierigheid te voelen naar alle architectonisch hoogstaande ontwikkelingen van de gebouwen en het verhaal erachter – heden en verleden -.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Bestuurskracht wordt hieronder weergegeven:

Programma 0:	**Baten**			**Lasten**			**Saldo**			**Resultaat 2023**	
Bestuur en Ondersteuning	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**		
KT Bestuurskracht	0	2.933	3.481	-5.226	-8.288	-8.114	-5.226	-5.355	-4.633	722	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	**Afwijkingen worden veroorzaakt door:**	**Baten**	**Lasten**	**I/S**	**V(oordeel)+ / N(adeel)-**
Bestuurskracht	*Bijdrage IBA Parkstad* Het programma IBA (Internationale Bau Ausstellung) Parkstad liep tot en met 2022. Omdat wij ook na 2022 middelen hebben opgenomen in onze begroting, ontstaat hier nu een voordeel.		405	I	V
	Raad & raadsfracties Hogere kosten door stijging van rechtswege van de vergoedingen voor raads- en commissieleden.		-115	S	N
	Accountantskosten jaarrekening Hogere accountantskosten door meerwerk in verband met het aantal toegenomen SiSa regelingen.		-64	I	N
	SPUK Bevolkingsdaling De specifieke uitkering Bevolkingsdaling valt deels vrij.	500		I	V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		-42	I	N
	Diverse afwijkingen.	48	-10	I	V/N
Totaal kernthema Bestuurskracht		**548**	**174**		**722**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Dienstverlening

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Optimaliseren dienstverleningsprocessen

In 2023 zijn we verdergegaan met het digitaliseren van de dienstverlening.
We zijn gestart met de aanbesteding van de nieuwe BRP (Basisregistratie personen). Binnen burgerzaken worden verschillende essentiële documenten en gebeurtenissen vastgelegd en beheerd en daarom zal de verdere digitalisering van deze processen via de nieuwe aanbesteding een efficiëntere administratie opleveren. Naast de vereenvoudiging van de administratie is het in staat nauwkeurige analyses te maken van de bevolkingsstromen binnen de stad en zorgt het voor mogelijkheden voor geavanceerde beveiligingsmaatregelen om de integriteit van burgerlijke registers binnen Heerlen te waarborgen.

Servicenormen en werkafspraken

In het kader van de verbetering van de servicenormen willen we de start van de nieuwe BRP (Basisregistratie personen) benoemen. Door het vereenvoudigen van de werkzaamheden verkorten we namelijk de wachttijden.

Verkiezingen

In 2023 hebben verschillende verkiezingen plaatsgevonden. Naast de geplande Waterschaps- en Statenverkiezingen hebben ook de Tweede Kamerverkiezingen onvoorzien plaatsgevonden.

Omgevingswet - Inventariseren regels, vergunningen en procedures

In verband met de overgang naar de Omgevingswet is de aanpak geweest om alle ruimtelijk beleid neutraal over te zetten. Aanpassingen van beleidsregels hebben minimaal plaats gevonden. De Nota Mobiliteitsnormen 2023 die op 20 december is vastgesteld biedt meer maatwerk bij invulling van de parkeerbehoefte en bevordert hierdoor het vergunningenproces . Verder hebben we procesmatig een en ander opgepakt in de verbetering van de VTH-keten (vergunningverlening, toezicht, handhaving). Zie hiervoor de betreffende Raadsinformatiebrieven.

Omgevingswet - Verbeteren vindbaarheid en actualiteit informatievoorziening

De informatievoorziening over de Omgevingswet op onze website is aangepast. Daarnaast is het Omgevingsloket Heerlen toegerust op de taak om meer vragen en een grotere toeloop op te vangen. Daarnaast hebben we eind 2023 de zogenaamde track-and-trace geïmplementeerd bij de omgevingsvergunningen. Vanaf 2024 kan de aanvrager de voortgang van de procedure volgen.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Dienstverlening wordt hieronder weergegeven:

Programma 0:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Bestuur en Ondersteuning	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Dienstverlening	1.378	1.558	1.848	-3.457	-3.678	-3.764	-2.079	-2.120	-1.916	204	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Dienstverlening	*Verkiezingen* Er is geen extra financiering vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor de Tweede Kamerverkiezing in 2023.		-193	I	N
	Leges/vergoedingen Aan het eind van het jaar zijn meer aanvragen voor reisdocumenten gedaan, mogelijk vanwege de aankomende paspoortpiek en hogere leges in 2024. Daarnaast zijn er diverse andere vergoedingen ontvangen, hier tegeonver stsaan ook extra personele kosten.	284		I	V
	Communicatiebudget De implementatie van de nieuwe website/app kent een doorlooptijd t/m medio 2024, wat betekent dat een aantal kosten in 2024 worden geboekt. De aanbesteding is inmiddels afgerond en livegang van de nieuwe website is voorzien voor mei/juni 2024. Daarnaast waren de bezorgkosten voor de Stadskrant uitzonderlijk laag.		87	I	V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		34	I	V
	Diverse afwijkingen.	6	-14	I	V/N
Totaal kernthema Dienstverlening		**290**	**-86**		**204**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Middelen en heffingen

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Binnen dit kernthema gaat het over het beschikbaar krijgen van voldoende middelen om de doelen en de daarbij horende maatschappelijke effecten, die in de diverse programma's zijn verwoord, te realiseren en deze middelen vervolgens doelmatig te besteden.

Belangrijkste taken binnen dit kernthema zijn:

- Het uitvoering geven aan de treasury-functie (onder andere financieringsinstrumenten en risicobeheersing);
- Het scheppen van kaders voor de belastingheffing en -inning van lokale belastingen (zie paragraaf 'Lokale heffingen');
- Het beheer en de advisering rondom verworven aandelenkapitaal van de gemeente Heerlen en het jaarlijks te genereren dividend;
- Verhogen van inkomende, externe subsidies;
- Het beheer van en de advisering rondom het gemeentefonds (zie paragraaf 'Algemene dekkingsmiddelen').

Het kernthema middelen en heffingen gaat over diverse onderwerpen. Deze onderwerpen worden verder uitgewerkt in de paragrafen. Wij kiezen ervoor, in het kader van duidelijkheid en transparantie, om de onderwerpen in een keer geheel uit te werken in plaats van deze opgesplitst te beschrijven onder de programma's en een gedeelte onder de paragrafen.

In onderstaand overzicht staan de onderwerpen met verwijzing naar de betreffende paragraaf.

Onderwerp	**Paragraaf**
Financiën (inclusief Planning & Control)	Financiering
Coördinatie deelnemingen	Verbonden partijen
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering
Burgerzaken, belastingen en heffingen	Lokale heffingen
Gemeentefonds, dividenden	Algemene dekkingsmiddelen
Onderhoud kapitaalgoederen	Onderhoud kapitaalgoederen
Risicomanagement	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Vastgoed, gronden en beheer	Grondbeleid
Grondexploitatie	Grondbeleid

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Middelen en heffingen wordt hieronder weergegeven:

Programma 0:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Bestuur en Ondersteuning	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Middelen en heffingen	343.551	352.168	370.556	-65.964	-63.730	-74.416	277.587	288.438	296.140	7.702	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Middelen en heffingen	*Dividend Enexis* Voor de dividenduitkering van Enexis is conform het advies van de provincie Limburg in de begroting 2023 rekening gehouden met een dividend van € 155.925 (€ 0,50 per aandeel). De daadwerkelijke dividenduitkering in 2023 betreft deels dividend uit gewone bedrijfsvoering (€ 194.115) en is deels het gevolg van het incidentele verkoopresultaat Fudura B.V. (€ 208.300). Dit resulteert in een voordeel dividend Enexis ten opzichte van de begroting 2023.	247		I	V
	Dividend BNG Voor de dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is conform het advies van de provincie Limburg in de begroting 2023 rekening gehouden met een bedrag van € 968.600 dividend (€ 2,28 per aandeel). Over 2022 bedraagt de dividenduitkering € 1.062.000 (€ 2,50 per aandeel) en is er een voordeel ten opzichte van de begroting.	93		I	V
	Rente De rente kort vreemd vermogen is sneller én explosiever gestegen dan voorzien, waardoor een aanzienlijk nadeel op de rentelasten is ontstaan. In de begroting 2023 was oplopende rente als risico opgenomen en hiermee is rekening gehouden in het weerstandsvermogen. Door de hogere rentepercentages in 2023 dan voorzien, zijn de renteontvangsten op de verstrekte lening Avantis hoger dan begroot (voordeel baten). Per saldo geen effect, omdat deze rente wordt toegevoegd aan de voorziening (nadeel lasten).	90	-1.552	I	V/N
	OZB-inkomsten Bij het opstellen van de begroting wordt gerekend met concept herwaarderingscijfers van de BsGW. Het herwaarderingsproces (waardebepaling) van woningen en niet-woningen is dan nog niet volledig afgerond. De definitieve herwaardering is hoger uitgevallen, waardoor er een voordeel op de OZB-inkomsten is.	260		I	V
	Lasten en baten gemeentelijke belastingen Bijdrage van Heerlen aan het negatieve jaarrekeningresultaat van de BsGW. Het negatieve resultaat is het gevolg van extra WOZ bezwaren en de daarmee samenhangende extra uitvoerings- en proceskosten.		-167	I	N
	Gemeentefonds De uitkering van het gemeentefonds wordt aangepast op basis van ontwikkelingen binnen de rijksbegroting, actualisatie van (verdeel)maatstaven, taakmutaties en wijzigingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Voor een uitgebreide toelichting zie de paragraaf Gemeentefonds.	4.423		I	V
	Gemeentefonds In de decembercirculaire 2023 zijn de resterende middelen energietoelage 2023 voor een bedrag van € 8,4 miljoen verwerkt. Tegenover het voordeel in Programma 0 staat een nadeel in Programma 6, waar de betreffende lasten zijn opgenomen.	8.421		I	V
	Vennootschapsbelasting Dit betreft de afrekening van voorgaande jaren en nog aan te geven vennootschapsbelasting.		-122	I	N
	Regionaal burgeronderzoek Het regionaal burgeronderzoek wordt met vertraging uitgevoerd begin 2024. Als gevolg hiervan zijn de begrote middelen niet besteed in 2023.		120	I	V
	Bijdrage Parkstad-IT Enerzijds waren de loonkosten van Parkstad-IT hoger dan verwacht door de Cao-afspraken en het groter aantal IT-gebruikers. Anderzijds waren de kapitaalslasten lager door de latere uitrol van nieuwe mobiele telefoons in 2023.		170	I	V
	Parkstad-IT De kosten van Parkstad-IT zijn hoger dan begroot, maar hier tegenover staat ook een hogere doorberekening aan de deelnemers.	645	-645	I	V/N
	ICT Licentiekosten De licentiekosten zijn in 2023 in lijn met de begroting. Voor een bedrag van € 0,8 miljoen waren minder ICT-projecten afgerond dan verwacht. Als gevolg hiervan is een groter aandeel van resterende projectkosten conform raadsbesluit toegevoegd aan de Bestemmingsreserve ICT-gelden.		901	I	V
	Onderhoudskosten ambtenarenhuisvesting De exploitatiekosten van het Stadskantoor stijgen door contractuele indexering die hoger is dan oorspronkelijk begroot. Daarnaast valt de afrekening voor het koffiegebruik van het Stadskantoor hoger uit dan verwacht.		-465	I	N
	Energieverbruik Zie centrale toelichting energielasten.		-478	I	N
	Drukwerk De kosten voor drukwerk zijn in 2023 gestegen vanwege hogere uitbestedingskosten aan de externe repro en het uitblijven van de verwachte daling in drukwerkvolume als gevolg van digitalisering.		-135	S	N
	Baten parkeerbelasting Beperkt voordeel op opbrengsten parkeerbelasting, met name in de laatste maanden toegenomen.	94		I	V

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Middelen en heffingen	*Baten naheffing parkeerboetes* Op basis van een uitspraak van de Raad van State mogen wij geen naheffingsaanslagen meer opleggen ná overschrijding van de parkeertijd, indien de maximale parkeertijd is gekocht. Om dit alsnog te kunnen doen is een wijziging van onze Algemene Plaatselijke Verordening nodig. Deze aanpassing is begin 2024 aangepast in de APV. Deze afwijking is gemeld in de novembernota.	-106		I	N
	Vastgoed Meer huurinkomsten leegstandsbeheer, daarnaast hogere kosten als gevolg van uitbreiding portefeuille.	56	-100	I	V/N
	Vastgoed Nieuwe gebouwen bij baten en lasten in begroting nog niet meegenomen.	134	-65	I	V/N
	Onvoorzien Een toelichting op de besteding van de post onvoorzien kunt u vinden in paragraaf Onvoorzien.		987	I	V
	Vergoeding rijk Waterschade 2021 In verband met de kosten van de waterschade van juli 2021 was een claim ingediend bij het Rijk. De kosten zijn in 2021 in het resultaat genomen. De vergoeding voor deze kosten is in mei 2023 van het Rijk ontvangen. De baten komen nu dan ook ten gunste van het resultaat.	550		I	V
	Bijstellen kapitaallasten 2023 Er doet zich een voordeel op de kapitaallasten voor vanwege het verschuiven van projecten in de tijd. Een aantal investeringskredieten is niet afgerond in 2022 waardoor zich eenmalig een voordeel voordoet. Deze voordelige kapitaallasten komen uiteindelijk tot uitdrukking aan het einde van de afschrijvingstermijn van de betreffende investeringen.	731		I	V
	Lagere overheadallocatie aan Parkstad-IT Met ingang van het begrotingsjaar 2023 is de systematiek van de allocatie van overheadkosten aan Parkstad-IT herijkt. Als gevolg hiervan zijn minder kosten doorbelast.		-336	S	N
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten Deze post heeft betrekking op personeelsgerelateerde lasten en wordt centraal toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.	2.376	-8.542	I	V/N
	Diverse afwijkingen.	375	-258	I	V/N
Totaal kernthema Middelen en heffingen		**18.389**	**-10.687**		**7.702**

Bedragen x € 1.000

2.1.1 Programma Veiligheid

Portefeuillehouder: Roel Wever

Wat hebben we bereikt?

Start interventieteam sociaal veilig
Er is een toename in het gebruik van het bestuursrecht om (preventief) op te treden tegen overlast en criminaliteit. Daarmee vergroten we de slagkracht tegen overlast en criminaliteit. Bekend is het sluiten van drugspanden maar ook het opleggen van dwangsommen aan drugsdealers en/of kopers. Maar lasten onder dwangsom zijn eveneens opgelegd bij illegale vuurwerkopslag in woningen. Tevens is er enkele malen een noodbevel afgegeven door de burgemeester bij incidenten in of nabij woningen (explosie of illegale vuurwerkopslag).

Borging en uitrol sociaal veilig
In 2023 heeft de gebied- en persoonsgerichte aanpak Sociaal Veilig zich verder doorontwikkeld tot het fundament hoe Heerlen wil werken aan het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid in de buurten. Sinds de start van de aanpak zijn er meer dan 250 casussen opgepakt in casuïstiekoverleggen. Dominante thema's zijn woonoverlast, maatschappelijke onrust, drugs (overlast, handel en verslaving), verward gedrag, prostitutie en illegale huisvesting van arbeidsmigranten.

Na de structurele inzet van Sociaal Veilig in de drie focusbuurten Hoensbroek, GMS en Vrieheide is een start gemaakt met de beoogde uitrol van de aanpak over heel Heerlen-Noord. Het begin hiervan is in oktober 2023 gemaakt in het stadsdeel Heerlerheide. Verder is in december 2023 via de Regiodeal een bedrag toegekend dat de voortzetting van de uitbreiding in Heerlen-Noord in 2024 dekt. Over de Regiodeal financiering in 2025 volgt besluitvorming door het DB Parkstad in 2024.

Een uitbreiding en verdieping van de aanpak Sociaal Veilig is het project CITICESS. Sinds 2023 leidt Heerlen het Europese CITICESS-project. Daarbij helpen we via de zogenaamde doorbraakmethode 30-40 gezinnen met meervoudige problematiek. Het doel van CITICESS is om het beleid van de stad ten aanzien van kwetsbare doelgroepen te verbeteren en ervaringen hieromtrent te delen met Europese partnersteden. In 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor de start van de aanpak en in oktober is het startsignaal gegeven voor deze aanvullende aanpak.

Veiligheidscentrum
In 2023 is door de raad een investeringskrediet beschikbaar gesteld voor de aankoop, verbouwing en verduurzaming van het voormalige politiebureau in Hoensbroek. Een Veiligheidscentrum in Heerlen-Noord brengt veiligheid- en zorgpartners fysiek samen die werkzaam zijn in dit gebied. Daarmee beogen we bevordering van de samenwerking, laagdrempelig contact met inwoners en zichtbare aanwezigheid van betrokken partijen in Heerlen-Noord.

Preventie met Gezag
Het programma Preventie met Gezag is gestart en we hebben gezorgd voor een stevig fundament voor een langdurige aanpak.

Samenwerking aanpak ondermijning
Er is in oktober 2023 een projectleider aangesteld om namens de Parkstad-gemeenten regionaal een informatieknooppunt en een interventieteam in te richten. Met een gezamenlijke aanpak in de regio voorkomen we waterbedeffecten. December 2023 is een eerste actieronde gehouden waarbij alle Parkstadgemeenten een integrale bestuurlijke controledag organiseerden gericht op de autobranche.

Samenwerking informatiegestuurd werken
Door cijfers en andere informatie centraal te verzamelen en te analyseren, zijn veiligheidsontwikkelingen en trends eerder zichtbaar. Hierdoor is sneller ingrijpen mogelijk, net als beter onderzoek naar (mogelijke)

problemen. In het jaar 2023 is het data-ondersteund werken verder bestendigd en uitgebreid naar andere onderdelen binnen het veiligheidsdomein.

Investeren in gemeentelijk blauw

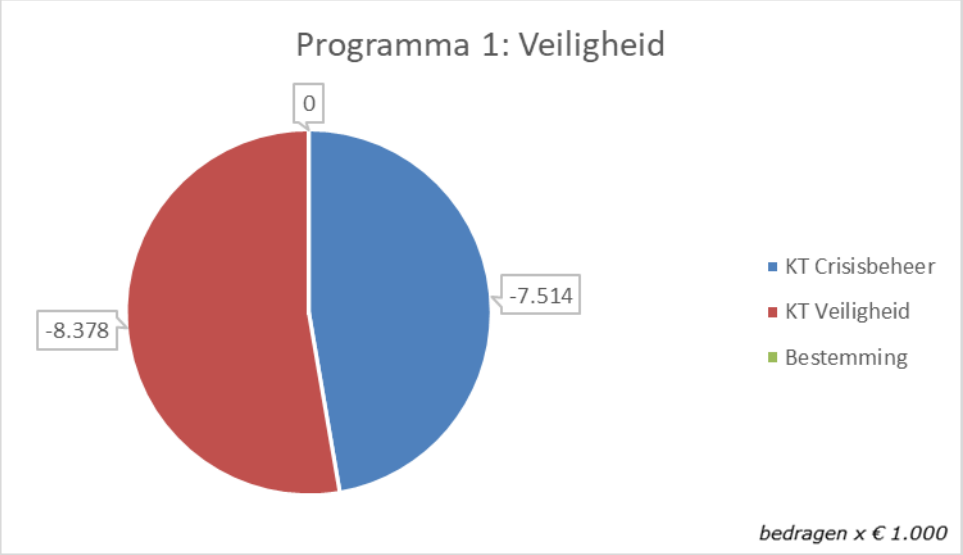
In 2023 zijn de twee teams Toezicht & Handhaving formeel samengevoegd. Tevens is hiermee het loopbaanperspectief voor medewerkers vergroot door het ontstaan van doorgroeifuncties. We worden minder kwetsbaar in de uitvoering, waardoor de zichtbaarheid vergroot wordt. Met het toevoegen van extra formatie voor boa's openbare ruimte (3) en jeugdboa's (3) groeit de gemeentelijke veiligheidsaanwezigheid op straat. Door beperkte bevoegdheden is het verlies aan politiecapaciteit nooit volledig op te vangen met boa's, maar biedt het wel extra comfort bij de uitdagingen op het gebied van leefbaarheid.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 1:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Veiligheid	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**		
KT Crisisbeheer	0	141	197	-7.014	-7.389	-7.514	-7.014	-7.249	-7.317	-69	
KT Veiligheid	26	1.132	792	-7.369	-8.957	-8.378	-7.343	-7.825	-7.586	240	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**26**	**1.273**	**989**	**-14.383**	**-16.346**	**-15.892**	**-14.357**	**-15.074**	**-14.903**	**171**	
Bestemming	**0**	**1.489**	**1.489**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.489**	**1.489**	**0**	
Gerealiseerde resultaat	**26**	**2.762**	**2.478**	**-14.383**	**-16.346**	**-15.892**	**-14.357**	**-13.585**	**-13.414**	**171**	**V**

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

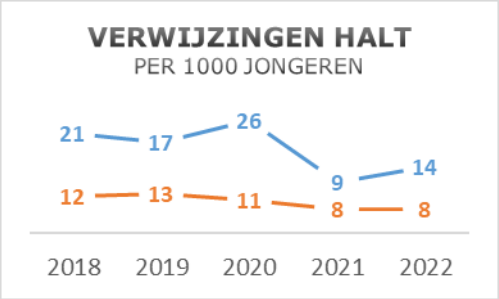
Risico's

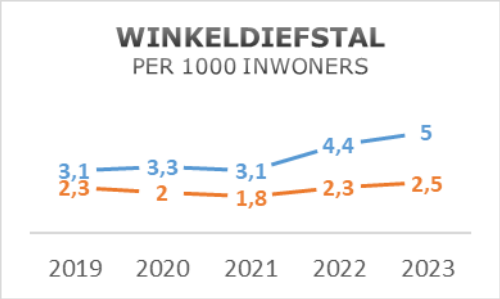
- Onverwachte gebeurtenissen, lokaal of elders, die van invloed zijn op de veiligheid in Heerlen of het veiligheidsgevoel van burgers.
- Capaciteit veiligheidspartners staat onder druk (politie, brandweer, OM).
- Toenemende polarisatie.
- Geopolitieke onzekerheden wereldwijd.
- Gevolgen oorlog Oekraïne – Rusland.
- Gevolgen opvangcrisis asielzoekers.

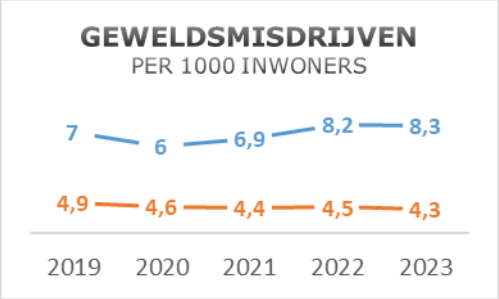
Beleidsindicatoren

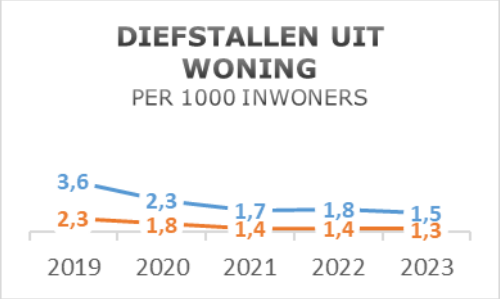
Veiligheid	Beleidsindicatoren

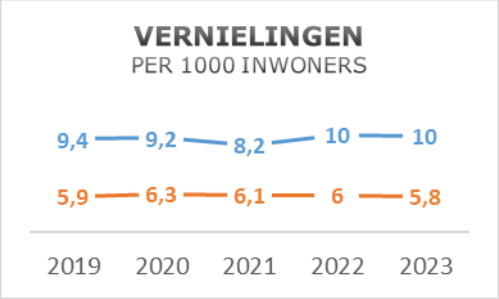
NL Heerlen

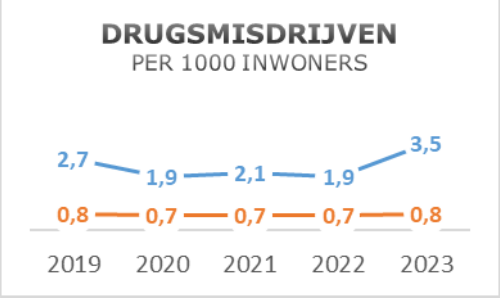

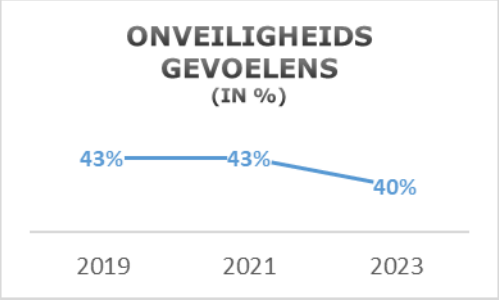

Kernthema Crisisbeheer

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Als gemeente en als onderdeel van de VRZL bereiden we Heerlen zo goed mogelijk voor op mogelijke rampen en crisissen. Op het moment dat veiligheidsrisico's realiteit worden, zorgen we samen met de hulpdiensten voor het herstel naar de 'reguliere' situatie en omgeving. Dat deden we in 2023 ook weer door het voorzien in de eerste opvang van getroffenen en betrokkenen en het bieden van de juiste (na)zorg en ondersteuning bij ongeveer 50 incidenten, variërend van brand en chemisch afval tot de opvang van dieren. Nieuwe ervaringen en incidentevaluaties hebben afgelopen jaar voor onze crisisorganisatie een aantal verbeterpunten blootgelegd die we waar mogelijk direct hebben opgepakt.

Zo hebben we steeds meer aandacht voor de omgeving en de gevolgen van een calamiteit of incident (Bevolkingszorg) en de communicatie daarover (Crisiscommunicatie). Hiermee is een begin gemaakt aan de doorontwikkeling van crisisbeheersing, onze rol als gemeente hierin en het kunnen acteren als iets 'buiten het reguliere' gevraagd wordt. De ingezette verbeteringen op diverse vlakken droegen bij aan de bewustwording van de sociale, fysieke en digitale componenten van crisisbeheersing. Hiermee is gewerkt aan het verstevigen van de basis en garanderen van eventuele (extra) inzet. Op (onvoorspelbare) effecten hebben we gelukkig met de gemeentelijke (crisis)organisatie en inzet in 2023 weer goed kunnen *acteren*. Zo is in de tweede helft van 2023 gewerkt aan het gereedmaken van uitbreiding van de opvangcapaciteit met zestig plekken voor Oekraïense vrouwen en kinderen in Heerlen per februari 2024.

Tegelijkertijd waren we in 2023 vanuit veiligheid, risico- en crisisbeheersing operationeel in regionale en landelijke crises. Deze inzet was in beginsel noodzakelijk, maar gaf eveneens de mogelijkheid om te investeren in een bredere basis en samenwerking in en vanuit de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL). De beleidskaders en het risicoprofiel zijn dit jaar in het Meerjarenbeleidsplan 2024-2027 VRZL verwerkt. Door het toenemend (gemeente) grensoverschrijdende karakter krijgen we vaker te maken met nieuwe en deels onbekende crises. Onze publieke veiligheid is iets van steeds meer betrokkenen. In de risico- en crisisbeheersing is een breed netwerk steeds belangrijker, ook met partijen erbij die buiten de traditionele veiligheidsketen liggen. Afgelopen jaar hebben we op bepaalde thema's onze samenwerking en informatiepositie al kunnen verstevigen (bijv. natuurbrandrisico's, wateroverlast en sociale calamiteiten).

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Crisisbeheer wordt hieronder weergegeven:

Programma 1:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Veiligheid	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Crisisbeheer	0	141	197	-7.014	-7.389	-7.514	-7.014	-7.249	-7.317	-69	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Crisisbeheer	*Experiment Gesloten Coffeeshopketen* De middelen die we van het Rijk hebben ontvangen voor het Experiment Gesloten Coffeeshopketen kunnen pas in 2024 besteed worden. In 2024 zal de overgangsfase starten en kunnen we als gemeente Heerlen, in samenwerking met de coffeeshops, de eerste uitvoerende stappen gaan zetten. Momenteel zitten we in de wachtstand om te kunnen starten. Deze middelen worden toegevoegd aan het resultaat. Vanaf 2024 wordt de actuele financiële prognose/afwijking van deze activiteiten meegenomen in de reguliere p&c rapportages.	20	218	I	V/V
	GR Veiligheidsregio Zuid-Limburg In de zomer- en novembernota gaven we aan dat een forse financiële impact te verwachten viel vanwege uitzonderlijk hoge inflatie (o.a. indexering, stijging van de cao lonen, stijgende energiekosten). Door inzet van energiebesparende maatregelen binnen de VRZL en incidentele meevalers is het tekort beperkt gebleven tot de afrekening van het onvoorziene effect van afspraken over met name indexering 2022 en 2023.	36	-325	S	V/N
	Diverse afwijkingen.		-18	I	N
Totaal kernthema Crisisbeheer		**56**	**-125**		**-69**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Veiligheid

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Nieuwe kadernota leefbaarheid en veiligheid
In mei 2023 is de veiligheidsanalyse Heerlen 2019-2022 door de raad vastgesteld. Hier zijn vijf thema's uit voortgekomen die verder zijn uitgewerkt voor de nieuwe kadernota leefbaarheid en veiligheid 2024-2027. In de kadernota leggen we het gemeentelijk meerjarig veiligheidsbeleid vast en de veiligheidsthema's die prioriteit krijgen. Samen met zowel interne als externe partners zijn de onderwerpen uitgediept. Ook is in elk stadsdeel uitgebreid gesproken met inwoners op straat. De opbrengst is verwerkt in de nieuwe kadernota die in februari 2024 aan de raad wordt voorgelegd.

Doorontwikkelen interventieteam
Er is structureel budget in de begroting beschikbaar gesteld om de ambtelijke uitvoeringscapaciteit voor het thema veiligheid te versterken. Dit nieuwe team bestaat onder andere uit informatiemedewerkers en analisten, juristen, ondersteuners, adviseurs en regisseurs veiligheid en (recentelijk jeugd-) boa's waarmee breed wordt ingezet op de thema's overlast, sociale problematiek, geweld in afhankelijkheidsrelaties, (jeugd-) criminaliteit, ondermijning, radicalisering, mensenhandel, demonstraties, betogingen, horeca-, garagebox- en bedrijvencontroles waaronder het digitale opkopers register en Bibob.

Met een bezetting van twee derde van de functies is het interventieteam direct op een praktische wijze gestart met bovenstaande diversiteit aan uitvoerende taken, werkzaamheden en controles binnen onze sociaal veilig basisaanpak. Dit jaar is gewerkt aan het vormgeven van de interne en externe samenwerking, de individuele kennisontwikkeling van medewerkers, teamopbouw, nieuwe procesbeschrijvingen en optimalisering van bestaande werkprocessen. Het is gelukt om het team, zoals nu, nagenoeg compleet te krijgen ondanks moeilijkheden met betrekking tot het werven van voldoende geschikt personeel.

Ter ondersteuning van de inzet van het interventieteam is afgelopen jaar advies gevraagd aan experts om de doorontwikkeling van het informatieknooppunt leefbaarheid en veiligheid te verstevigen. Er is een keuze gemaakt voor een systeem dat data-ondersteunend werken binnen het interventieteam faciliteert en daarmee de effectiviteit van het team beoogt te vergroten.

Inzetten bestuursrechtelijke maatregelen
Door middel van juridische maatregelen (waaronder waarschuwingen, dwangsommen en sluitingen) werd in 2023 handhavend opgetreden om de openbare orde, veiligheid en gezondheid te herstellen en te waarborgen. Er werd opgetreden tegen onder andere de productie en handel in verdovende middelen, illegale prostitutie en het strijdig met wet- en regelgeving exploiteren van een horecabedrijf. Zo zijn er 28 waarschuwingen verstuurd en 44 panden gesloten op grond van de Opiumwet. In verband met verboden drugshandel op straat zijn er 51 lasten onder dwangsom opgelegd, waarvan er 6 zijn verbeurd. Er zijn 9 aanschrijvingen verstuurd in het kader van illegale thuisprostitutie. Verder is er 26 keer aangeschreven in verband met overtredingen in de horeca. In verband met (ernstige) openbare orde verstoringen zijn er 9 gebiedsverboden opgelegd.

Ondermijning
In meerdere teams zijn presentaties gegeven over het thema ondermijning en daarbij is gefocust op bewustwording en welke rol en verantwoordelijkheid teams hebben in de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Hiermee wordt de weerbaarheid als gemeente verder vergroot. Het plan van aanpak ondermijning 2022-2023 is vertrouwelijk. Afgelopen jaar is er geïnvesteerd in de aanpak van illegale growshops. Er zijn twee shops gesloten en een derde sluiting is aanstaande. Deze shops zijn aangepakt omdat ze een faciliterende rol spelen in de illegale en omvangrijke hennepteelt.

Gedurende het jaar zijn er, al dan niet gebaseerd op het in 2022 opgestelde plan van aanpak ondermijning, veel verschillende bestuurlijke alsook integrale controles uitgevoerd. Het zwaartepunt lag daarbij met name op preventie en bewustwording. Tevens behoorde de duiding van signalen van ondermijning, vaak in

samenwerking met het RIEC, dit jaar tot een van de prioriteiten om zo casuïstiek goed in beeld te krijgen en aan te pakken.

Als onderdeel van een daadkrachtige aanpak van de ondermijnende criminaliteit zijn in maart 2023 de beleidsregels Wet Bibob Heerlen vastgesteld. Met de invoering van dit vernieuwd beleid zijn de uitgangspunten van veel en standaard toetsen losgelaten. Het nieuwe uitgangspunt is dat er gezocht wordt naar de mogelijke aanwezigheid van indicatoren die kunnen wijzen op het ge- en/of misbruik van de gevraagde beschikking, overheidsopdracht of vastgoedtransactie. Deze screening wordt veel breder toegepast en omvat nadrukkelijk alle vergunningen, subsidies, ontheffingen, aanbestedingen en vastgoedtransacties waarbij gemeente Heerlen publiek- en/of privaatrechtelijk betrokken is. De kans dat personen met criminele intenties buiten de deur gehouden worden wordt hiermee aanzienlijk vergroot en daarmee de concurrentiepositie van de bonafide ondernemers beter beschermd.

Digitaal opkopers register (DOR)
In 2023 zijn er DOR-controles uitgevoerd bij opkopers in Heerlen. De opkopers betreffen belwinkels, fietsverkopers en tweedehandszaken. Door middel van juridische procedures (waaronder waarschuwingen en lasten onder dwangsom) is handhavend opgetreden om heling en ondermijning tegen te gaan.

Radicalisering
In het jaar 2023 is het ontwikkeltraject gericht op de versterking van zowel de lokale als provinciale samenwerking afgerond. Dat heeft er onder andere in geresulteerd dat er voor Limburg een bestuurlijk portefeuillehouder CTER is aangewezen. Er is door Heerlen onverminderd aandacht geweest voor het onderhouden van zowel lokale als provinciale contacten. Verder stond het jaar in het teken van het volgen van de ontwikkelingen en sentimenten in onze samenleving, waarbij in december bekend werd dat het dreigingsniveau werd verhoogd van aanzienlijk naar substantieel.

Aanpak jeugdcriminaliteit
In januari 2023 heeft het Ministerie Justitie en Veiligheid onze subsidieaanvraag voor het starten van een programma Preventie met Gezag (PMG) toegekend. Deze aanpak is gericht op het voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden of daarin verder afglijden. Als focusgebied is Heerlen-Noord aangewezen. Voor de periode 2022 t/m 2025 krijgen we jaarlijks € 1,5 miljoen. In februari 2023 is onder aansturing van een programmateam een start gemaakt met het uitvoeren van het opgestelde plan van aanpak en de daarin opgenomen interventies. De eerste maanden hebben we prioriteit gegeven aan het op orde brengen van de basis. Centraal daarin staat het ontwerpen van een gezamenlijk en uniform werkproces om jongeren in beeld te krijgen, houden, te helpen of waar nodig aan te pakken. Eind 2023 is de voorbereiding afgerond van de nieuwe 'Integrale Jeugd Aanpak Parkstad'.

Verder hebben we prioriteit gegeven aan het thema veiligheid op scholen in Heerlen-Noord. We hebben een goed beeld van de problematiek en zijn met scholen in gesprek over wat er moet gebeuren om de veiligheid te verbeteren. Om meer te weten te komen over de achtergrond en omvang van de jeugdproblematiek is de Open Universiteit een onderzoek gestart.

In 2023 zijn al diverse interventies geïmplementeerd of zijn in voorbereiding. Voorbeelden daarvan zijn het aanstellen van jeugdboa's, zinvolle vrijetijdsbesteding voor jongeren door middel van sport en uitbreiding van capaciteit bij Bureau Vroegtijdig School Verlaten (VSV).

Mensenhandel
In 2023 is uitvoering gegeven aan het regiobeleid mensenhandel en het bijbehorende uitvoeringsplan. Zo is er een projectleider mensenhandel aangesteld en hebben alle aandachtfunctionarissen mensenhandel bij de Zuid-Limburgse gemeenten een training gehad over het herkennen van signalen van mensenhandel.

Er is verder door de burgemeester nieuw sanctiebeleid (illegale) seksinrichtingen, escortbedrijven en thuisprostitutie vastgesteld. Hiermee kan bestuursrechtelijk nog steviger opgetreden worden tegen mensenhandel. Hierbij ligt de nadruk niet op de sekswerkers maar op degenen die hen uitbuiten. Of de uitbuiting faciliteren door bijvoorbeeld het ter beschikking stellen van een woning.

In januari 2023 is een integrale controle uitgevoerd gericht op illegale prostitutie en mensenhandel. Deze controle is uitgevoerd in integraal verband door verschillende gemeenten, OM, politie, AVIM, de Belastingdienst, zorgcoördinatoren en het Leger des Heils. Deze partijen zijn samen vertegenwoordigd in een werkgroep genaamd 1863 en werken samen aan de bestrijding van het probleem. Verder hebben we nog op kleinschaliger niveau controles uitgevoerd in samenwerking met de wijkagent en team toegang. In totaal zijn er veertien controles uitgevoerd. De controles leverden diverse resultaten op van bedrijfsmatige prostitutie met vermoedens van uitbuiting van buitenlandse sekswerkers tot zorgelijke casuïstiek met vooral een hulpvraag.

Aanpak overlast
In de aanpak van drugsoverlast is boven verwachting veel gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een last onder dwangsom (51 keer) op te leggen. Dit is het resultaat van extra investering van de politie op de aanpak van het dealen op straat. Met een bestuurlijke rapportage stelt de politie de gemeente dan op de hoogte van het delict waarna een last onder dwangsom wordt opgelegd door de burgemeester.

In 2023 hebben we de aanpak van ernstige en aanhoudende woonoverlast (bijvoorbeeld kamerverhuurpanden), geluidsoverlast, drugsoverlast en jeugdoverlast gecontinueerd. Deze zaken worden onder andere tijdens leefbaarheidsoverleggen of casuïstiekoverleggen besproken. Er zijn verschillende controles uitgevoerd en waar nodig bestuursrechtelijke maatregelen opgelegd. Tevens is aandacht besteed aan het fenomeen 'overlast door arbeidsmigranten'. Om daar meer zicht op te krijgen, zijn maandelijks integrale controles uitgevoerd. In 2023 zijn er 55 adressen gecontroleerd.

Voorbeelden van resultaten uit de leefbaarheidsoverleggen in 2023 betreffen onder andere een opruimdag in GMS, kleine fysieke aanpassingen in de wijken ter verbetering van de leefbaarheid, inzet van mobiel cameratoezicht in Vrieheide, Heerlerheide en Hoensbroek, afstemming over buurtdeals in de Kasteelbuurt, integrale actiedagen in de Hoofdstraat-West en Weggebekker, interventies en handhavingsacties op overlastpanden, schouwmomenten in specifieke buurten en maandelijkse monitoring en duiding van politiecijfers.

Huisverboden
In 2023 heeft de burgemeester gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid om bij huiselijk geweld of acute dreiging daarvan de agressor voor tenminste tien dagen een contact- en huisverbod op te leggen. In deze (afkoelings-)periode waarin verdere escalatie van huiselijk geweld wordt voorkomen, stelt men alles in het werk om pleger en achterblijvers te begeleiden naar hulpverlening. Zo zijn er in 2023 17 RIHG's (risicotaxatie instrument huiselijk geweld) afgenomen, die 14 keer tot een huisverbod hebben geleid. Dit wil zeggen dat er driemaal geen huisverbod is opgelegd.

Buurtbemiddeling
In het kader van het Nationaal Programma Heerlen-Noord hebben woningcorporaties en de gemeente Heerlen de ambitie uitgesproken om samen voor drie jaar te starten met de laagdrempelige interventie buurtbemiddeling. Met deze interventie wordt beginnende sociale overlast vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt om verdere escalatie te voorkomen. In 2023 zijn twaalf vrijwilligers geworven en is de interventie gestart in de drie focusgebieden in Heerlen-Noord. Onder andere via de aanpak Sociaal Veilig en via aanmeldingen door inwoners zijn in totaal 45 casussen aangedragen. Om vrijwilligers te werven én om mensen bewust te maken van het nut en gebruik van buurtbemiddeling is in de zomer een communicatiecampagne ingezet door Alcander.

Experiment gesloten coffeeshopketen
De verantwoordelijke ministers zagen zich door landelijke omstandigheden genoodzaakt de startdatum wederom uit te stellen. De verwachte start van medio 2023 is daardoor niet gehaald. Naar verwachting mag Heerlen medio 2024 aansluiten bij het experiment.

Cybercrime
Vanuit de Limburgse RIEC portefeuille, cybercrime, is regionaal samengewerkt aan de bewustwording en weerbaarheid van zowel Limburgse inwoners als bedrijven. Met de landelijke CCV Citydeal-gelden zijn een aantal interventies en activiteiten voor alle Limburgse gemeenten georganiseerd en gefinancierd. De

regionale aftrap en lokale inspanningen rondom Hackshield, voor kinderen van groep 7 en 8, is hier een voorbeeld van. Maar ook de Heerlense bewustwordingsweek met een escaperoom in samenwerking met politie. Daarnaast is tevens aandacht geweest voor jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar en de oudere doelgroep met interactieve spellen. Naast inzet op de weerbaarheid van inwoners is veel aandacht geweest voor cyberincidenten en -crisissen. Met alle Limburgse gemeenten, OM en politie is in oktober 2023 in Heerlen geoefend hoe in een crisissituatie gehandeld moet worden.

Verbinding zorg en veiligheid
Het verbinden van zorg en veiligheid was in 2023 een belangrijk aandachtspunt. Om de zorg- en veiligheidsdomeinen beter en duurzamer met elkaar verbinden is ervoor gekozen om het Zorg en Veiligheidshuis Parkstad een eigen openbaar lichaam te laten worden. In 2023 heeft besluitvorming plaatsgevonden om de gemeenschappelijke regeling Zorg en Veiligheidshuis Parkstad per 2024 inwerking te laten treden.

In het jaar 2023 is de (concept) regiovisie en uitvoeringsagenda aanpak GIA Zuid-Limburg (2024-2031) voorbereid en opgesteld, samen met de netwerkpartners. De geprioriteerde thema's zijn: werken volgens de Visie Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid; versterken van lokale (wijk)teams 0-100; MDA++ aanpak en de Integrale sturing op huiselijk geweld en kindermishandeling.

Daarnaast is vervolg gegeven aan Handle with Care. Dit is uitgerold over alle Zuid-Limburgse basisscholen. Tevens is een provinciale (online) bewustwordingscampagne gerealiseerd waarin de drie centrumgemeenten (Heerlen, Maastricht en Venlo) trekker waren. De trainingen 'Samen voor Veiligheid' zijn gecontinueerd evenals de trainingen voor aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling. De gastlessen over dit thema voor leerlingen van het basisonderwijs zijn voortgezet. Deze lessen zijn gegeven door een ervaringsdeskundige. Eveneens zijn in de jaarlijkse week tegen kindermishandeling diverse activiteiten georganiseerd.

Evenementen
In oktober 2023 is het evenementensanctiebeleid in werking getreden. Dit sanctiebeleid heeft als doel om eenduidig en consequent op te treden tegen overtredingen van de evenement gerelateerde APV-bepalingen alsmede de voorschriften zoals die verbonden worden aan evenementen-vergunningen. Ook wordt op grond van dit beleid sanctionerend opgetreden tegen evenementen waar zich strafbare feiten en/of ordeverstoringen voor doen.

Demonstraties en betogingen
Het aantal demonstraties was beperkt. In 2023 hebben in totaal 16 aangekondigde demonstraties/betogingen plaatsgevonden en twee onaangekondigd. Er is een negatieve trend dat demonstraties niet of te laat conform de regels uit de APV worden aangemeld. Het tijdig en goed kunnen faciliteren en, waar nodig, beveiligen van deze demonstraties is daarmee veelal een uitdaging.

Toezicht en handhaving
Boa's hebben diverse acties uitgevoerd gericht op overlastplekken en op overlastgevende jongeren. Verder werden er ruim 6700 naheffingsaanslagen opgelegd. In 2023 werd ruim 3000 uur aandacht besteed aan de aanpak van illegale afvaldumpingen. In 2023 zijn er ruim 15.300 bekeuringen opgemaakt voor het binnenrijden van de stadscentra (Heerlerheide-centrum en Heerlen-centrum) en gebruiken van de bussluis (Schaesbergerweg). Dit betreft digitale handhaving op kenteken via camerabeelden. Tevens werd in 2023 het bike-team weer nieuw leven ingeblazen. Hierdoor wordt het contact tussen de boa's en de inwoners/bezoekers van de stad geïntensiveerd. Verder werd in samenwerking met de politie weer het vuurwerkproject gedraaid om toe te zien op afsteken en opslag van (illegaal) vuurwerk. Aanzet werd gemaakt voor de aanbesteding van een portofonie-netwerk, alsmede de voorbereiding op de vervangingsopgave voor camera's.

Verder zijn de straatcoaches weer ingezet op jeugdoverlastlocaties. Vanwege landelijke regelgeving zijn zij vanaf halverwege 2023 niet meer aangewezen als toezichthouder. Ze blijven gewoon hun werk doen maar dan steeds nadrukkelijker in de rol van coach om jongeren op het juiste pad te houden.

Toezicht en handhaving Omgevingswet en aanverwante wetten
In Q1 2024 leggen we in gedetailleerde vorm verantwoording af over de uitvoering van de toezicht- en handhavingswerkzaamheden, met het handhavingsjaarverslag. Het werk dat we in de voorgaande jaren in het programma, de uitvoering en de rapportage hebben gestoken leverde voor het onderdeel Toezicht en Handhaving Omgevingswet in 2023 andermaal een positieve beoordeling op door de Interbestuurlijk Toezichthouder, de provincie Limburg.

Vooruitlopend op de jaarrapportage over 2023: wij hielden volgens Toezicht- en Handhavingsbeleid 2023-2026 toezicht op ingediende meldingen en verleende vergunningen onder de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Verder controleerden we periodiek bedrijven in het kader van de milieuwetgeving en handelden we meldingen van inwoners en verzoeken om handhaving af. We ondersteunden de uitvoering van gemeentelijke projecten in de uitvoering onder andere door advisering op het gebied van bodem en ondergrond.

In 2023 hebben we veel tijd besteed aan de introductie van de Omgevingswet (inmiddels per 1-1-2024 in werking getreden). Niet alleen om de nieuwe wetgeving goed te implementeren maar ook om de dienstverlening richting inwoners en bedrijven nog verder te verbeteren. Daarnaast is er in 2023 veel tijd besteed aan projectmatige aanpak van energiebesparing (energielabel-C bij kantoren), behoud van monumenten en bijzondere gebouwen en grootschalige nieuw/verbouw. De handhavingscasus bij Eurohandelsonderneming heeft een groot beslag gelegd op de toezicht- en handhavingscapaciteit.

In 2023 is veel tijd besteed aan de wijze van samenwerking met de Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg. Ter discussie stond, en staat nog steeds, de wijze waarop de RUD-ZL uitvoering geeft aan de basistaken die de gemeente Heerlen wettelijk verplicht onderbrengt bij de RUD-ZL en balans met de vergoeding die de RUD-ZL hiervoor ontvangt.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Veiligheid wordt hieronder weergegeven:

Programma 1:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Veiligheid	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Veiligheid	26	1.132	792	-7.369	-8.957	-8.378	-7.343	-7.825	-7.586	240	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Veiligheid	*Geweld in afhankelijkheidsrelaties* Van het Rijk hebben we een Decentralisatie Uitkering Vrouwen Opvang ontvangen (DUVO) die ten gunste komt aan de parkstadgemeenten in hun aanpak tegen geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA). Ieder jaar worden de regiomiddelen die overblijven ingezet voor het volgende jaar. In het raadsvoorstel van deze jaarverantwoording stellen we voor deze middelen over te hevelen.	9	136	I	V/V
	Preventie met Gezag Het programma preventie met gezag is gestart en we hebben gezorgd voor een stevig fundament voor een langdurige aanpak. Per saldo hebben we niet alle ontvangen rijksmiddelen besteed, deze worden gedurende de projectperiode besteed. Dit verklaart de afwijkingen aan de baten en de lastenkant.	-381	381	I	N/V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		56	I	V
	Diverse afwijkingen.	32	6	I	V/V
Totaal kernthema Veiligheid		**-340**	**579**		**240**

Bedragen x € 1.000

2.1.2 Programma Verkeer en vervoer

Portefeuillehouder: Marco Peters

Wat hebben we bereikt?

In 2019 is de Mobiliteitsvisie Heerlen in Beweging vastgesteld. In deze visie staat het samen leven in een groene en gezonde stad centraal waarbij mobiliteit een van de onderdelen is om dit te bereiken. Met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2023 hebben we het derde concrete uitvoeringsprogramma opgeleverd waarin de focus met name is gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Dit in lijn met het programmadoel om te streven naar 0 ernstige verkeersslachtoffers per jaar.
Naast de regionale infrastructurele projecten hebben we op het gebied van regionale samenwerking verdere stappen gezet.

De uitvoering van ons Actieplan Mobiliteit is aan de hand van de verschillende beleidslijnen en actielijnen grotendeels volgens planning verlopen. In verband met de hoeveelheid infrastructurele werken en de gewenste koppelingen met de onderhoudswerkzaamheden zijn nog niet alle werken volledig uitgevoerd. Wel zijn de benodigde voorbereidingstrajecten opgestart.

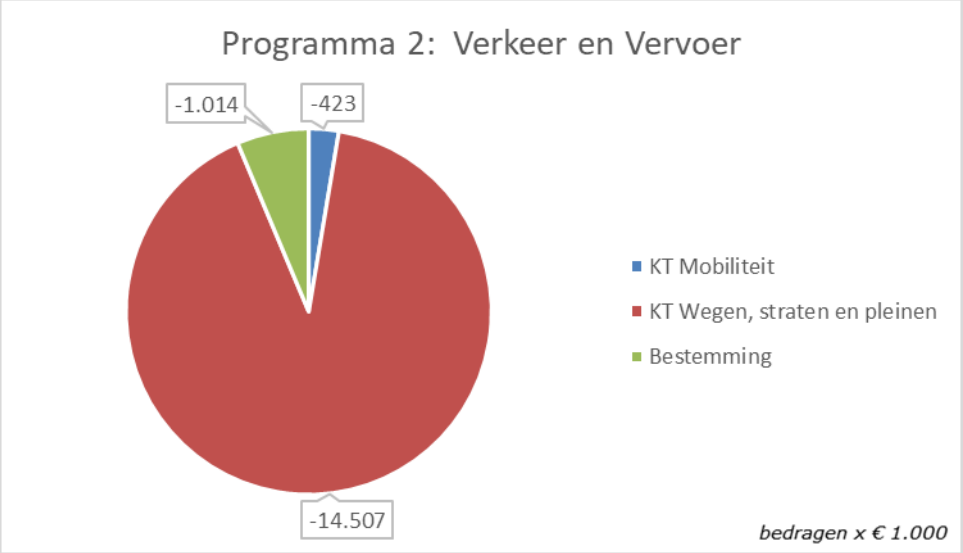
In 2023 heeft de gemeenteraad de Visie Waardevolle Buitenruimte vastgesteld met als ambitie om een leefbare en toekomstbestendige buitenruimte te creëren. Daarom staan in deze visie leefbaarheid, gezondheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzaamheid als centrale waarden centraal.
We hebben deze waarden in 2023 als leidraad toegepast bij de voorbereiding van de fysieke projecten en bij het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Zo pakken we bij het grootschalig wegenonderhoud gelijktijdig andere opgaven op om de leefbaarheid in buurten zichtbaar te verbeteren (werk met werk maken). Hierbij kunt u denken aan het vergroenen van buurten, het vergroten van de veiligheid van wegen en het – daar waar nodig- creëren van parkeerruimte.
Ook nemen we gelijktijdig maatregelen om wateroverlast als gevolg van klimaatverandering zoveel mogelijk te voorkomen. Bovendien streven we ernaar om bij het beheer en onderhoud de negatieve effecten op het klimaat te verminderen. Bij dit laatste kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het grootschalig wegenonderhoud met lage temperatuur asfalt, waarmee we de uitstoot van CO_2 beperken en het energieverbruik verminderen. Daarnaast hebben we de dienstverlening naar onze inwoners verbeterd door een klantvriendelijker meldingssysteem en het lanceren van de bouwapp, waarin bewoners op de hoogte worden gehouden van de voortgang van fysieke projecten. Via de bouwapp kunnen de gemeenten en bewoners eveneens met elkaar communiceren. Tegelijkertijd vinden we het belangrijk dat de gemeente een direct en herkenbaar aanspreekpunt heeft in de buurt. Daarom zijn eind 2023 - bij wijze van proef- twee buurtconciërges door de gemeente aangesteld. Zij zijn de ogen en oren binnen de wijk voor problemen op het terrein van de leefbaarheid en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De gemeente krijgt hierdoor weer een gezicht in de buurt. We verwachten dat dit niet alleen bijdraagt aan een nette openbare ruimte, maar tevens tot meer vertrouwen in de overheid.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 2:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Verkeer en Vervoer	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**		
KT Mobiliteit	0	0	15	-505	-422	-423	-505	-422	-407	15	
KT Wegen, straten en pleinen	1.442	1.442	2.735	-14.015	-14.302	-14.507	-12.573	-12.860	-11.772	1.088	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**1.442**	**1.442**	**2.750**	**-14.520**	**-14.724**	**-14.929**	**-13.078**	**-13.283**	**-12.179**	**1.103**	
Bestemming	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**-1.014**	**0**	**0**	**-1.014**	**-1.014**	
Gerealiseerde resultaat	**1.442**	**1.442**	**2.750**	**-14.520**	**-14.724**	**-15.944**	**-13.078**	**-13.283**	**-13.194**	**89**	V

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

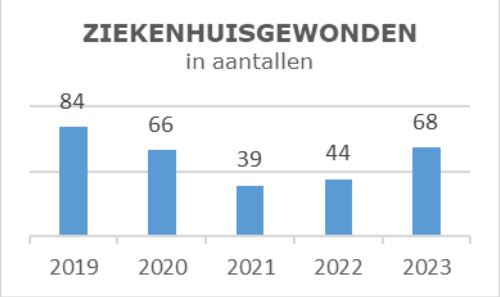
Risico's

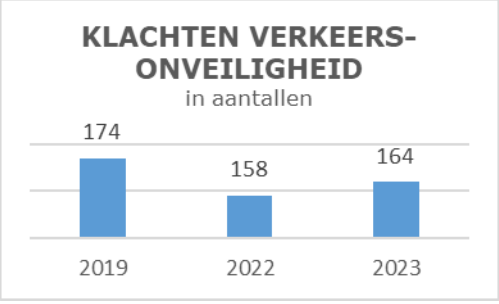
- De registratiegraad van de verkeersongevallen is de laatste jaren aanmerkelijk verbeterd. Toch is het niet altijd mogelijk om een goede vergelijking te maken met voorgaande jaren. Een onderschatting van het verkeersveiligheidsbeeld kan hierdoor optreden.

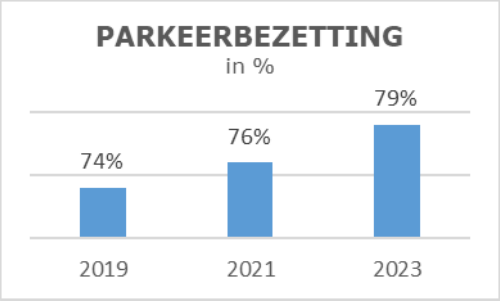
Beleidsindicatoren

Verkeer en Vervoer — **Beleidsindicatoren**

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	Conform raadsbesluit wordt vanwege de wijziging van systematiek het budget van de voorziening groot onderhoud verhardingen nu vastgelegd door een storting in een reserve.		-1.014	I	N
Totaal kernthema Bestemming		**0**	**-1.014**		**-1.014**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Mobiliteit

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Beleidslijn Verkeersveiligheid:
Strategisch plan Verkeersveiligheid 2030.
Het Rijk levert in de periode 2022-2027 in het kader van de impulsgelden 'stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen' tweede tranche, 50% cofinanciering aan de verbetering van verkeersknelpunten die uit de risicoanalyse naar voren zijn gekomen.
Het betreft de Dudoklaan, Gerard Holtlaan, Meezenbroekerweg, Mgr. Feronlaan en de Kasteel Hoensbroeklaan. In 2023 zijn de voorontwerpen gemaakt. Uitvoering zal plaatsvinden in 2024 waarmee we ruimschoots voldoen aan de gestelde eis om voor 31 december 2027 op te leveren.

Het voorontwerp van de aanpassingen in Groeët Genhei is in samenspraak met de bewoners afgerond. De verkeersveiligheidsmaatregelen op de Unolaan, Huisbergerstraat en Schelsberg zijn in voorbereiding. De flexflitser is geplaatst langs de Schelsberg.
Het project Ganzeweide is aanbesteed. Uitvoering is vertraagd in verband met de aanleg van Mijnwater.

Veiligheid schoolomgevingen.
Het voorontwerp van de rotonde Heldevierlaan is afgerond en besproken met de scholen. Uitvoering zal samen met het geplande onderhoud aan de Heldevierlaan worden opgepakt.
De TrapStepStap Challenge is uitgevoerd op de basisscholen De Wegwijzer, Frans Postma en Gerardus Majella. De infrastructurele maatregelen rondom de basisscholen De Tovercirkel, Eikenderveld, Ganzerik en Mijnspoor zijn afgerond.

In opdracht van het Bestuurlijk Regionaal Mobiliteitsoverleg Zuid-Limburg (BRMO) is het rapport '30 km/h, tenzij…Regionale aanpak Zuid-Limburg' inclusief een adviesnetwerk voor de wegcategorisering opgesteld. Dit rapport dient als basis voor onze actualisatie van de wegcategorisering Heerlen.

Beleidslijn Leefbaarheid:
Parkeren.
Als vervolg op de parkeerpilot Eikenderveld is in de Willemstraat een proef gestart met een nieuw parkeerregime waarbij ondernemers de mogelijkheid hebben gekregen om met een vergunning op de betaalde plaatsen te kunnen parkeren.
De pilot in Schopla is afgerond. Er zijn enkele kleine uitvoeringsmaatregelen voorgesteld die samen met onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd.
Het aantal goedkope langparkeerplaatsen rondom het centrum van Heerlen is uitgebreid met 41 plaatsen. Daarnaast is het (fiets)parkeernormenbeleid geactualiseerd door de vaststelling van de Nota Mobiliteitsnormen 2023, hetgeen gekenmerkt wordt door meer flexibiliteit en enkele nieuwigheden zoals het Mobiliteitsfonds.

Beleidslijn Duurzame netwerken:
De voorbereiding voor de herinrichting van de Henri Dunantstraat en Willem Barentzweg is gestart. Daarnaast is de rotonde Heerlerbaan-Dr. Clemens Meulemanstraat heringericht ten behoeve van een verbeterde fietsveiligheid.

Samen met Provincie Limburg en Zuid-Limburg Bereikbaar is een marktonderzoek uitgevoerd ten behoeve van een eventuele aanleg van mobiliteitshubs. Hierin zijn de verschillende aanbieders van deelmobiliteit (deelfiets, deelauto) meegenomen. Een partij (Greenwheels) heeft interesse in uitbreiding van het aantal deelauto's getoond.

In samenwerking met Zuid-Limburg Bereikbaar zijn er meerdere fietsstimuleringsacties uitgevoerd die gericht waren op bewoners, bezoekers en medewerkers van de stad. Daarnaast hebben 'Heel Heerlen Beweegt' en de Fietsersbond – in samenwerking met de gemeente Heerlen – wederom bijeenkomsten

georganiseerd in het kader van het landelijk fietsproject 'Doortrappen' dat gericht is op het stimuleren van senioren (60+) om vaker en vooral veiliger te fietsen.
Tot slot heeft Heerlen aangehaakt aan het landelijk project 'City Deal Fietsen' dat gericht is op stimulering van fietsgebruik/-bezit. De samenwerking met de verschillende partners in dit project zal leiden tot meer kennis inzake fietsstimulering.

IC Randstad-Aken:
De lobby voor de gewenste rechtstreekse IC-verbinding is doorgezet.

Ontsluiting Avantis-Trilandis:
In het kader van de verbetering van de ontsluiting van Avantis-Trilandis is er, samen met o.a. de provincie Limburg en Rijkswaterstaat, een globale mobiliteitsstudie voor dit gebied uitgevoerd. Op basis van deze studie wordt er door de partijen verder gewerkt aan een toekomst vaste en duurzame oplossing.

Bereikbaarheidsaanpak Molenberg:
De aanpak Molenberg is met de oplevering van het rapport 'Quick-Wins Wandelen en fietsen in Molenberg' grotendeels afgerond. De fietsoversteek op de Mijnspoorweg is aangepast.
Wat resteert zijn nog enkele fysieke maatregelen rondom de Vrije School en de Broederschool, zoals instellen van een school-zone en een aantal maatregelen in de wijk die met onderhoud worden meegenomen, zoals markeringen.

Beleidslijn Doorontwikkeling:
We hebben met alle 16 gemeenten en met de provincie Limburg op basis van het jaarplan 2023 verder gewerkt aan de uitwerking en uitvoering van de Mobiliteitsvisie Zuid-Limburg. We hebben gezamenlijk opdracht gegeven aan Zuid-Limburg Bereikbaar voor het onderdeel Duurzame en Slimme Mobiliteit. Samen met de gemeenten Maastricht en Sittard-Geleen is verder gewerkt aan het Spoors Ontwikkelperspectief Zuid-Limburg. Het rapport '30 km/h, tenzij…Regionale aanpak Zuid-Limburg' inclusief adviesnetwerk wegcategorisering is gepresenteerd in het BRMO en er is akkoord gegeven voor het gebruiken van het adviesnetwerk als startpunt voor verdere keuzes, besluitvorming en uitvoering.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Mobiliteit wordt hieronder weergegeven:

Programma 2:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Verkeer en Vervoer	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Mobiliteit	0	0	15	-505	-422	-423	-505	-422	-407	15	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Mobiliteit	Diverse afwijkingen.	15		I	V
Totaal kernthema Mobiliteit		**15**	**0**		**15**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Wegen, straten en pleinen

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

In het voorjaar van 2023 heeft de gemeenteraad de Visie Waardevolle Buitenruimte vastgesteld. We hebben de waarden van deze visie vertaald naar de Nota wegverhardingen 2023-2027 en het Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2023-2027. Deze onderhoudsnota's zijn gelijktijdig met de visie vastgesteld**.** Denk bijvoorbeeld aan het onderhoud van trottoirs, fietspaden, straten, én bij civieltechnische kunstwerken aan objecten, zoals bruggen, viaducten en tunnels. De voorbereiding van dit onderhoud en de uitvoering hiervan verlopen volgens planning.

We hebben geen Beleidsplan Openbare Verlichting opgesteld, omdat we nog vooruit kunnen met het huidige beleid dat gericht is op het verduurzamen van de openbare verlichting. In 2023 zijn vrijwel alle resterende lichtmasten voorzien van ledverlichting (96 procent). Daar waar de lichtmasten nog niet zijn voorzien van ledverlichting, pakken we dit op tijdens de herstructureringsopgaven. Denk bijvoorbeeld aan de herstructurering in het centrum.

Handboek Openbare Ruimte

In 2023 hebben we het Handboek Inclusie in concept opgesteld. In dit handboek hebben we landelijke standaarden opgenomen om de openbare ruimte toegankelijker te maken voor mensen met een visuele en lichamelijke beperking. Dit heeft in overleg plaatsgevonden met de Gehandicaptenraad Heerlen. Het Handboek Inclusie gaat onderdeel uitmaken van het toekomstige Handboek Openbare ruimte. Eind 2023 zijn de voorbereidingen gedaan om het handboek te actualiseren en in 2024 wordt dit voortgezet.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Wegen, straten en pleinen wordt hieronder weergegeven:

Programma 2:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Verkeer en Vervoer	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Wegen, straten en pleinen	1.442	1.442	2.735	-14.015	-14.302	-14.507	-12.573	-12.860	-11.772	1.088	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Wegen, straten en pleinen	Conform raadsbesluit wordt vanwege de wijziging van systematiek het budget van de voorziening groot onderhoud verhardingen nu vastgelegd door een storting in een reserve.		1.014	I	V
	Afwijking bij baten en lasten voor klein onderhoud verhardingen door niet begrote (meer)kosten en doorbelasting hiervan.	50	-50	I	V/N
	Vrijval voorziening groot onderhoud civieltechnische kunstwerken.	541	75	I	V/V
	Toekenning van subsidie voor schoonhouden en de besteding hiervan waren niet opgenomen in de begroting.	181	-161	I	V/N
	In 2023 is gestuurd op minder onderhoudskosten op Openbare verlichting. Dit voordeel kan gebruikt worden om de lasten van de energiekosten te drukken.		220	I	V
	Er zijn meer aanvragen aanleg glasvezels. De reële inkomsten overstijgen hierdoor de begrote inkomsten. Door meer aanvragen en inkomsten voor glasvezel nemen ook de kosten evenredig toe.	529	-537	I	V/N
	Door intensivering van de gladheidsbestrijding in december is dit budget licht overschreden.		-86	I	N
	Incidentele overschrijding door gewijzigd beheer parkeergarage Heerlerheide.		-160	I	N
	Energie		-480	I	N
	Diverse afwijkingen.	-8	-40	I	N/N
Totaal kernthema Wegen, straten en pleinen		**1.293**	**-205**		**1.088**

Bedragen x € 1.000

2.1.3 Programma Economie

Portefeuillehouders: Martin de Beer, Casper Gelderblom, Marco Peters

Wat hebben we bereikt?

De gevolgen van de energiecrisis waren in 2023 nog voelbaar door de alsmaar stijgende inflatie en de daarmee gepaard gaande stijgende kosten. Onze MKB'ers en grootbedrijven blijven voor uitdagingen staan om deze crisissen (coronacrisis, energiecrisis) het hoofd te bieden. Het eind 2022 ingevoerde pakket aan energiemaatregelen voor onder andere ondernemers heeft, in combinatie met de Rijksmaatregelen, bijgedragen in het ondersteunen van ondernemers. Middels concrete financiële ondersteuning hebben wij getracht werkgelegenheid te behouden door faillissementen als gevolg van de gestegen energiekosten te voorkomen.

De ingezette beleidslijn voor het versterken van onze economische structuur werpt z'n vruchten af, ondanks alle crisissen. Per 1 januari 2023 is het aantal bedrijfsvestigingen in Heerlen toegenomen met 396; van 7.388 vestigingen in 2022 naar 7.784 vestigingen per 1 januari 2023. Dit is een toename van 5,4% ten opzichte van 2022. Inherent hieraan is dat de werkgelegenheid het afgelopen jaar is toegenomen; van 55.911 banen in 2022 naar 57.058 banen in 2023. Dit is een toename van 2,1% (*bron: Etil, Heerlen aan het Werk, 2023*).

Desalniettemin hebben we eveneens te maken met een aantal uitdagingen die deze positieve dynamiek kunnen belemmeren. Naast de stikstofcrisis ondervinden bedrijven die zich hier willen vestigen de negatieve gevolgen van de netcongestie. De uitdagingen van de energietransitie in relatie tot de verduurzamingsopgave voor bedrijven zijn groot en bemoeilijkt de elektrificatie van bedrijfsprocessen. Deze ontwikkelingen belemmeren de economische groei met alle gevolgen van dien. Er zijn dan ook de nodige uitdagingen die wij al dan niet in regionaal verband oppakken. Daarom zijn wij gestart met een pilot om de verduurzamingsopgave op bedrijventerrein De Beitel te verkennen. Deze onderwerpen willen we duurzaam verankeren in de bedrijventerreinenvisie, deze zal in 2024 opgeleverd worden.

Binnen de leisure sector hebben wij het afgelopen jaar stappen gezet. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de bezoekerscijfers van Heerlen centrum. Het aantal bezoekers per week is in 2023 gestegen naar 116.700 ten opzichte van 87.600 in 2022 (*bron: Locatus*). Tevens zijn er in 2023 vele nieuwe ondernemers gestart in onze centra, vaak ondersteund door Stichting Streetwise, Starterscentrum en ons eigen Ondernemershuis.

Naast het centrum van Heerlen zijn ook de wijkwinkelcentra van belang voor onze inwoners. In 2023 hebben wij een cruciale stap gezet in de plannen voor herontwikkeling van winkelcentrum Giesen Bautsch. Om het plan mogelijk te maken, hebben wij de westelijke vleugel van het winkelcentrum aangekocht. Tegelijkertijd hebben we een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de vastgoedpartij die de herontwikkeling gaat realiseren. Tot slot hebben we het bestemmingsplan aangepast. Hiermee worden de plannen voor een nieuw winkelhart in Heerlerbaan na twintig jaar nu concreet. Het plan bevat niet alleen modernisering van het winkelcentrum, tevens komen er 41 appartementen boven. Daarnaast hebben we een ambitieschets opgesteld voor de hele openbare ruimte rondom de Brede Maatschappelijke Voorziening (BMV) en het nieuwe winkelcentrum. Dit gebied vormt straks samen het maatschappelijke en commerciële hart van Heerlerbaan.

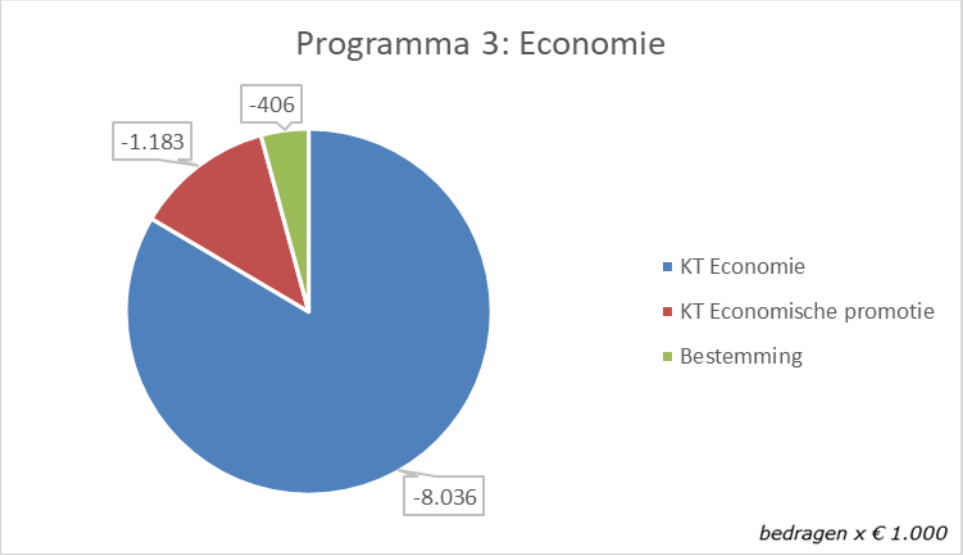
Tot slot hebben wij ons ingezet om de Brightlands Smart Services Campus door te ontwikkelen. Dit hebben wij gedaan door strategische allianties met partijen te ondersteunen, zoals bijvoorbeeld op het gebied van AI. Daarnaast zoeken we samen met de Universiteit van Maastricht naar het versterken van de technologie en onderwijs in de stad.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 3:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Economie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Economie	548	774	1.603	-5.979	-8.202	-8.036	-5.431	-7.428	-6.432	996	
KT Economische promotie	343	343	394	-1.074	-1.173	-1.183	-731	-830	-788	42	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**891**	**1.117**	**1.998**	**-7.053**	**-9.375**	**-9.218**	**-6.162**	**-8.258**	**-7.221**	**1.038**	
Bestemming	**302**	**1.998**	**1.691**	**-200**	**-269**	**-406**	**102**	**1.729**	**1.286**	**-443**	
Gerealiseerde resultaat	**1.193**	**3.115**	**3.689**	**-7.253**	**-9.644**	**-9.624**	**-6.060**	**-6.529**	**-5.935**	**594**	**V**

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

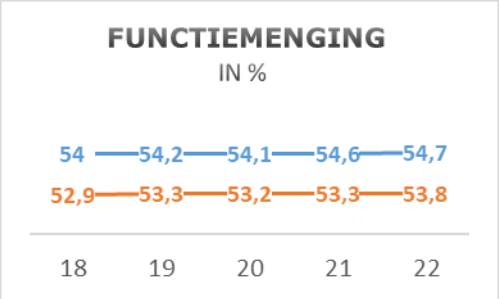
Risico's

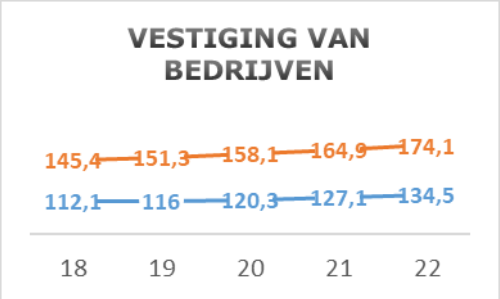
- Onvoldoende interne capaciteit (kwantitatief en kwalitatief) om de voorgenomen opgaves uit te voeren.
- Drukte op bedrijventerreinen wegens aantrekkende markt. Hierdoor kunnen bedrijven niet verder groeien omdat er geen geschikte gronden of bedrijfsruimtes meer zijn.
- Transformaties in het centrum krijgen steeds meer vorm. Panden (kantoren, scholen en dergelijke) worden steeds meer getransformeerd naar woningen, waardoor onder andere kleinschalige kantoorgebruikers en creatieve industrie meer moeite hebben een geschikte locatie in het centrum te vinden.
- Krapte op de arbeidsmarkt, bedrijven vinden weinig geschikt en/of gemotiveerd personeel op elk niveau.
- Stikstofeisen die ontwikkelingen bemoeilijken.
- Onzekerheden als gevolg van de oorlog in Oekraïne.
- Hoge inflatie.
- Onzekerheden over stijgende energieprijzen.
- Netbeheerder TenneT heeft problemen met het elektriciteitsnetwerk in Limburg en Noord-Brabant dat dusdanig vol zit, dat er geen grootverbruikers meer aangesloten kunnen worden.
- Digitalisering (AI)/cybersecurity; impact op de beveiliging van computersystemen.

Beleidsindicatoren

Economie	Beleidsindicatoren

NL Heerlen

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	Administratieve verwerking FES reserve (Fonds Economische Stimulering).	-200	200	I	N/V
	Stadspromotie: uitvoering pas in 2024 vanwege langer onderzoekstraject met in- en externe partners.	-175		I	N
	Resultaat Trilandis 2023 toegevoegd aan reserve FES (Fonds Economische Stimulering).		-337	I	N
	Diverse afwijkingen.	68		I	V
Totaal kernthema Bestemming		**-307**	**-137**		**-443**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Economie

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Modezaak *Deems* (Saroleastraat) heeft met hulp van het Ondernemershuis, Stichting Streetwise en de gevelrenovatiesubsidie haar winkelpand grondig opgeknapt en is terug verhuisd naar het centrum. Hierdoor heeft niet alleen het desbetreffende winkelpand qua uitstraling een impuls gekregen, maar de hele winkelstraat.

Wij zijn de samenwerking aangegaan met Gilde Opleidingen en Vista College voor het project CIV Retail welke medio 2023 is gehonoreerd. De doelstelling is om een impuls te geven aan de retail sector. In het project leren en werken studenten in de directe praktijk en worden ondersteund en gecoacht door experts uit de beroepspraktijk. Daarnaast krijgen retailers hierbij de mogelijkheid om studenten kennis te laten maken met hun onderneming.

Vanuit het Fonds Economische Structuurversterking is ruim € 1,2 miljoen aan bijdragen verstrekt. Hiermee zijn meer dan 35 nieuwe banen toegevoegd en is de economische structuur op de Heerlerbaan versterkt. Tevens zijn ruim 15 subsidies voor nieuwe ondernemers in de Heerlense centra toegekend in het kader van de subsidieregeling Ruimte voor Ondernemerschap. Onze subsidierelaties met het Ondernemersfonds Heerlen, Stichting Streetwise en Heerlen Mijn Stad hebben we gecontinueerd om onze economische doelstellingen te realiseren en om de verbinding en samenwerking met ondernemers te blijven zoeken. In 2023 is hierbij nadrukkelijk aandacht geweest voor het concretiseren van het onderwerp stadspromotie en samenwerking.

In 2023 hebben wij de westelijke vleugel van het winkelcentrum Giesen Bautsch aangekocht. Tegelijkertijd hebben we een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de vastgoedpartij die de herontwikkeling gaat realiseren. Tot slot hebben we het bestemmingsplan aangepast. Hiermee worden de plannen voor een nieuw winkelhart in Heerlerbaan na twintig jaar nu concreet.

Naar aanleiding van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) en de uitslagen van diverse enquêtes onder ondernemers en bewoners in Hoensbroek is de Ondernemersvereniging Hoensbroek een pilot gestart met een beveiliger in Hoensbroek centrum. Wij hebben dit pilot project gestimuleerd door hier een financiële bijdrage aan te leveren.

Per 2 januari 2023 is de Nadere Subsidieregel Tegemoetkoming Energiekosten MKB Gemeente Heerlen 2023 opengesteld. Deze regeling was bedoeld om ondernemers die niet in aanmerking komen voor de landelijke TEK-regeling te steunen. Uiteindelijk zijn 5 aanvragen gehonoreerd. Om dit thema te borgen is met de Parkstadgemeenten en de WoonWijzerWinkel Limburg het *MKB verduurzamingsprogramma* opgezet.

Onder regie van de Stadsregio Parkstad Limburg is vorig jaar een analyse uitgevoerd naar de economische ontwikkelingen van de regio. Dit gaf inzicht in de drie belangrijkste economisch stuwende sectoren die in de regio aanwezig zijn: dit is de sector van de medische technologie, de zogenaamde admin-tech (administratieve, data en technologische bedrijven) en de zorgsector. Bovendien is het MKB onder de loep genomen. Dit heeft geleid tot oprichting van Medlands en zal in 2024 een samenwerkingsagenda met het MKB opleveren.

Samen met de Stadsregio Parkstad Limburg en de stedenbandgemeenten heeft in november de Brede Welvaart Conferentie plaatsgevonden. Hier is gesproken over welke economische ontwikkelingen en transities essentieel zijn voor de toekomstige brede welvaart van regio's en welk nationaal en regionaal beleid daarbij past.

Samen met de gemeenten Maastricht en Sittard-Geleen hebben wij het voortouw genomen om de grensoverstijgende arbeidsmarktdienstverlening te herzien en vorm te geven. Dit met als doel om grensarbeid te stimuleren en kenniswerkers te faciliteren. In 2023 hebben wij, evenals de twee andere centrumgemeenten, hieraan een financiële bijdrage geleverd.

In 2023 zijn wij gestart met de eerste fase van het wandelknooppuntensysteem (Knopen Lopen): het maken van het bestek van de routes in de regio. De grootschalige marketingcampagne "*Dit is Parkstad*" voor ondernemers in de toerismesector is gelanceerd, waardoor bezoekers een goed beeld krijgen van wat er allemaal te doen is in de regio. Daarnaast zijn er diverse themaroutes en toeristische producten in samenwerking met Visit Zuid-Limburg gerealiseerd. Verder is de lokale website "*visitHeerlen.nl*" geactualiseerd.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Economie wordt hieronder weergegeven:

Programma 3:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Economie	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**		
KT Economie	548	774	1.603	-5.979	-8.202	-8.036	-5.431	-7.428	-6.432	996	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Economie	Inkomsten en uitgaven SPUK Kansarme wijken te laag begroot.	275	-275	I	V/N
	Resultaat Trilandis 2023.	337		I	V
	Beëindiging huurcontract Brightlands smart sevices Campus.		30	S	V
	Diverse projecten c.q. beleidstrajecten zijn in overleg en in samenhang met andere gemeenten en/of stadsregio opgepakt waardoor de financiële bijdrage van de gemeente Heerlen per saldo lager is.		200	I	V
	Er is focus aangebracht qua prioritering in projecten mede als gevolg van de personele bezetting binnen het team.		100	I	V
	Minder kosten bedrijven contactpunt omdat contactpunt nu gehuisvest is binnen het stadskantoor.		50	S	V
	Er is bij de resultaatbestemming jaarrekening 2022 budget beschikbaar gesteld voor bedrijventerrein Avantis. Van deze middelen is per jaareinde nog € 252.000 resterend en deze zijn daarmee een incidenteel voordeel. We doen bij de bestemming van het raadssaldo 31-12-2023 een voorstel tot overhevelen van deze middelen middels de reserve nog uit te voeren werkzaamheden. Dit om de middelen in 2024 beschikbaar te stellen voor dezelfde activiteiten zoals eerder bedoeld bij de bestemming jaarrekening 2022.	252		I	V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		30	I	V
	Diverse afwijkingen.	-34	31	I	N/V
Totaal kernthema Economie		**830**	**166**		**996**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Economische promotie

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

In het verlengde van de economische analyse in Parkstad en op verzoek van Heerlense ondernemers is er een officiële start gemaakt met Medlands Parkstad. Dit is een samenwerkingsverband tussen medische bedrijven, kennisinstellingen, overheden (gemeenten Heerlen, Kerkrade en Stadsregio Parkstad Limburg) om deze sector verder te laten groeien in de regio om de regio sociaaleconomisch te versterken. Het hoofddoel is talent voor de regio te behouden en aan te trekken. Hiervoor heeft Medlands een Kwartiermaker aangesteld om bovenstaande doelstellingen aan te jagen.

Door het gebrek aan geschikte bedrijfskavels voor nieuwe bedrijvigheid en bestaande MKB'ers die willen doorgroeien in Heerlen en de regio zijn de mogelijkheden verkend voor het toevoegen van nieuwe bedrijfskavels. In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen voor een eventuele participatie vanuit de ontwikkelingsmaatschappij Trilandis voor het verwerven van de Groeve Mourik in Brunssum. Doel is om dit gebied (Oostflank) samen met onder meer de Provincie Limburg, gemeente Brunssum en de Stadsregio te ontwikkelen tot een modern grootschalig bedrijventerrein, zodat regionale, maatschappelijke en economische meerwaarde kan worden gerealiseerd.

In 2023 hebben we onze actieve rol richting ondernemers, vastgoedeigenaren en collectieven voortgezet. Zo zijn er meerdere ontbijtsessies voor bedrijven georganiseerd, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, infra, ontsluiting en bereikbaarheid. Ook hebben wij deelgenomen aan diverse schouwen op onze bedrijventerreinen in samenwerking met BTM Parkstad en participeren we actief in ondernemersnetwerken van bedrijventerreinen en ondernemersverenigingen zoals ON12, IKB, Avantis en Trilandis. Bovendien is Heerlen nadrukkelijk aanwezig geweest op de economische en vastgoedbeurzen zoals de Provada en Expo real.

Tot slot is in 2023 een partnerschap aangegaan met Parkstad Limburg Economie Award om het lokale MKB te ondersteunen en samen met het MKB naar manieren te zoeken op welke wijze het MKB het beste ondersteund kan worden.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Economische promotie wordt hieronder weergegeven:

Programma 3:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Economie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Economische promotie	343	343	394	-1.074	-1.173	-1.183	-731	-830	-788	42	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Economische promotie	*Toeristenbelasting* Na corona is met name het binnenlands toerisme toegenomen, hierdoor is er een voordeel ten opzichte van de begroting.	51		I	V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		10	I	V
	Diverse afwijkingen.		-20	I	N
Totaal kernthema Economische promotie		**51**	**-10**		**42**

Bedragen x € 1.000

2.1.4 Programma Onderwijs

Portefeuillehouder: Jordy Clemens

Wat hebben we bereikt?

Binnen het programma onderwijs stond het creëren van gelijke kansen voor kinderen centraal. Hiervoor hebben we drie actielijnen gevolgd: het stimuleren van de brede talentontwikkeling, de (taal)ondersteuning van kinderen en jongeren die dat nodig hebben en gezonde en veilige toekomstbestendige onderwijsgebouwen.
Zo hebben kinderen in de voorschoolse voorzieningen en het primair onderwijs deelgenomen aan activiteiten om (taal)achterstanden te voorkomen en in te lopen, talenten te ontwikkelen en de gezondheid te verbeteren. De ouders zijn zoveel mogelijk betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.
Voor kinderen en jongeren die extra ondersteuning nodig hadden, is jeugdhulp ingezet, zo mogelijk op de (voor)school (vindplaats is werkplaats).
Voor kinderen en jongeren die niet naar school gingen of het onderwijs (dreigden) te verlaten zonder startkwalificatie zijn (preventieve) maatregelen ingezet.
We hebben een bijdrage geleverd aan het vergroten van de kansen van jongeren en volwassen op de arbeidsmarkt door mee te werken aan een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren naar arbeid en door onderwijsmogelijkheden voor (laaggeletterde) volwassenen en nieuwkomers beschikbaar te stellen. Voor het volwassenenonderwijs zijn we namens regio Zuid-Limburg een langjarige samenwerking aangegaan met VISTA college voor het volwassenenonderwijs.
Verder zijn de huisvestingsopgaven voorbereid en uitgevoerd, samen met het primair- en voortgezet onderwijs en andere betrokken partijen. De basis hiervoor zijn de Integrale Huisvestingsplannen.

De volgende initiatieven belichten we specifiek:

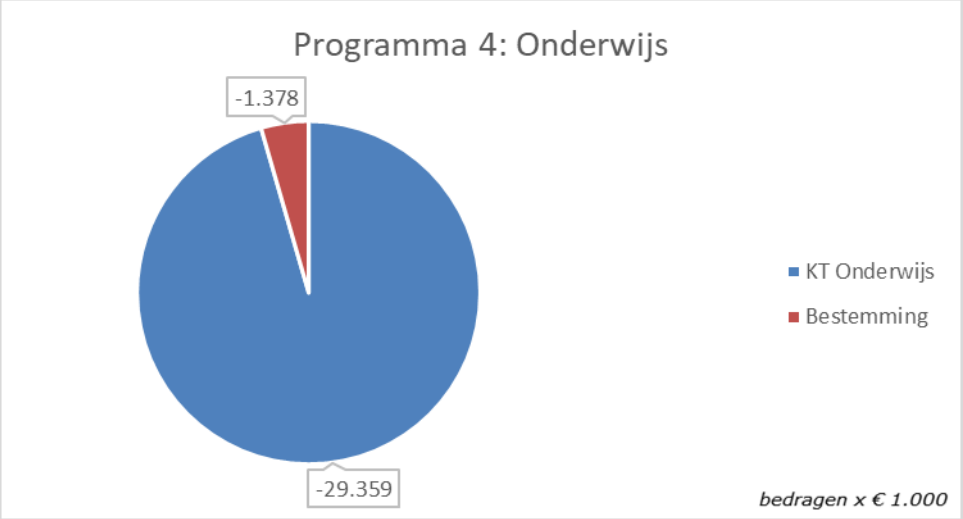
- We zijn gestart met vijf familiescholen. Een familieschool biedt ondersteuning aan het gehele gezin door een intensieve samenwerking met maatschappelijke instellingen op het gebied van cultuur, sport, armoedebestrijding en zorg. Op deze (voor)scholen worden kinderen en het gezin op een laagdrempelige manier (praktisch) geholpen en ondersteund daar waar nodig.
- We zijn gestart met de vergroening van de schoolpleinen op 4 basisscholen. Dit is het begin van de uitwerking van onze ambitie om alle schoolpleinen te ‘vergroenen’.
- We hebben het Integraal HuisvestingsPlan Primair Onderwijs (IHP/PO) 2024-2040 opgeleverd. Hiermee gaan we zorgen we dat de huisvesting aansluit bij (onderwijsinhoudelijke) ontwikkelingen. Het gebouw is daarbij een centrale plek in de buurt, waar ook kind- en maatschappelijke partners een plek hebben.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 4:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Onderwijs	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Onderwijs	7.082	14.544	15.755	-20.580	-28.453	-29.359	-13.498	-13.909	-13.604	305	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**7.082**	**14.544**	**15.755**	**-20.580**	**-28.453**	**-29.359**	**-13.498**	**-13.909**	**-13.604**	**305**	
Bestemming	**1.019**	**1.319**	**1.319**	**-1.378**	**-1.378**	**-1.378**	**-359**	**-59**	**-59**	**0**	
Gerealiseerde resultaat	**8.100**	**15.863**	**17.074**	**-21.958**	**-29.831**	**-30.737**	**-13.858**	**-13.968**	**-13.663**	**305**	V

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

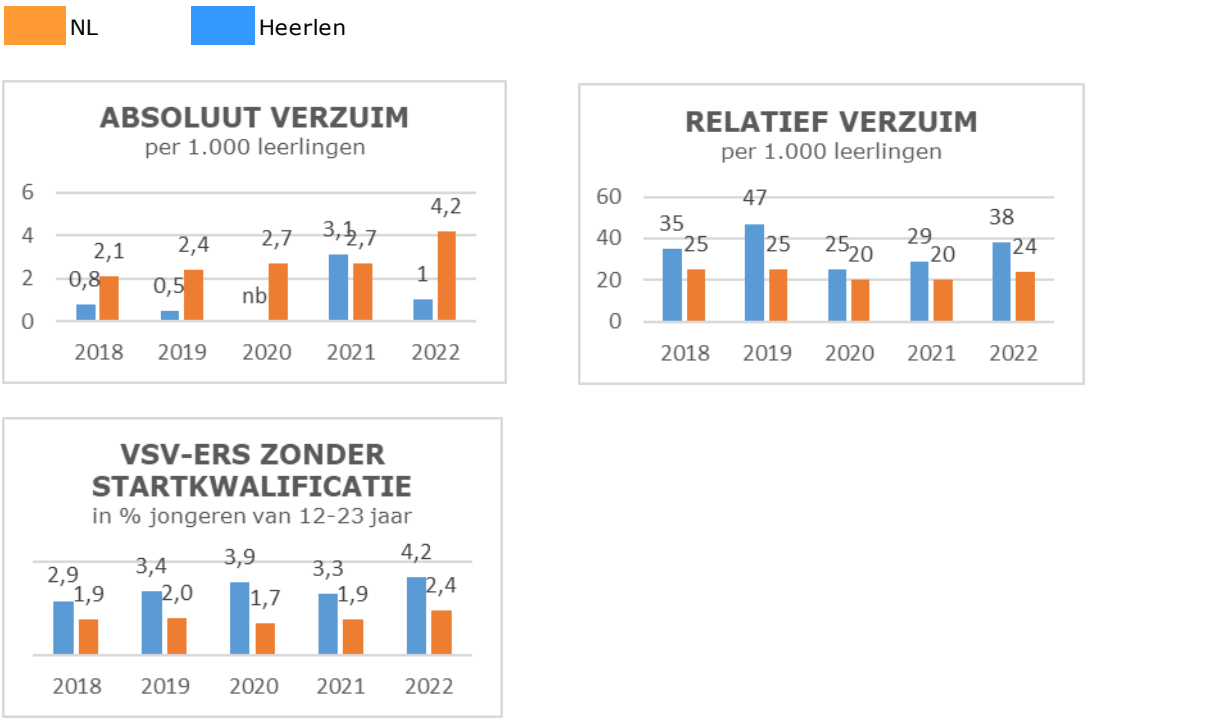

Risico's

- Vaak geen directe sturing op resultaten.
- Rijksbudget volwasseneducatie/taalvaardigheid.
- Aanbestedingen die niet passen binnen de beschikbare budgetten.
- Stijgende bouwkosten door hogere prijzen van de bouwmaterialen en langere levertijden.
- Stikstofproblematiek.

Beleidsindicatoren

Onderwijs **Beleidsindicatoren**

Kernthema Onderwijs

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Een goede start: taalstimulering en opvang jonge kinderen

- Voor- en vroegschoolse educatie
  Ook in 2023 werd voor- en vroegschoolse educatie (vve) ingezet om taalachterstanden bij jonge kinderen (2,5 tot 6 jaar) te bestrijden. Vve wordt aangeboden in zowel de peuteropvang (POVH Heerlen) als het basisonderwijs. Steeds meer kinderopvangorganisaties werken op eigen initiatief met een vve-programma om kinderen in de dagopvang van een taalaanbod te voorzien.
  Er is op verschillende locaties van de peuteropvang als pilot gewerkt met kleinere groepen, extra pedagogisch medewerkers of de inzet van een kindcoach van JENS. Op deze manier worden pedagogisch medewerkers beter en meer ondersteund bij vraagstukken als gevolg van het groeiend aantal peuters dat extra zorg nodig heeft.
  Voor ouders van peuters met een vve-indicatie was de peuteropvang gratis, op voorwaarde dat de peuter deelnam aan het volledige aanbod van 16 uur per week opvang. Tevens namen ouders deel aan het vve-thuis programma. Thema's als gezonde voeding, sport en cultuur werden in toenemende mate geïntegreerd in het vve-programma.
  De preventieve logopedie werd in 2023 met dezelfde aanbieder voortgezet en bleek voor meer peuters noodzakelijk. Het aantal kinderen met een taalachterstand nam toe. Ook peuters in de dagopvang (kinderdagverblijf) werden gescreend. Er zijn opnieuw afspraken gemaakt met de Jeugdgezondheidszorg over de vroegtijdige signalering van taalachterstanden en er is ingezet op méér peuters in de opvang.
  Omdat er nog steeds sprake is van krapte op de arbeidsmarkt was er aandacht voor de opleiding van vakkrachten en werd het gesprek gevoerd met opleidingsinstituten over hoe het werk in de kinderopvang meer bekend en aantrekkelijk(er) te maken.
- Kwaliteitsinspecties voorschoolse voorzieningen
  De kwaliteitsinspecties bij peuteropvang en kinderopvang zijn helemaal volgens planning uitgevoerd. Er is gestart met de uitvoering van flexibel toezicht op de kwaliteitseisen van de kinderopvang. Door die flexibiliteit ontstaat meer ruimte voor maatwerk bij het toezicht, met als doel de kwaliteit van de kinderopvang te bevorderen. Waar nodig is er gehandhaafd.
- Voorleesexpress
  Er hebben 64 gezinnen meegedaan aan de Voorleesexpress. Dit is onderdeel van de gezinsgerichte aanpak van SCHUNCK bibliotheek, waarbij ouders thuis leren om hun kind te stimuleren met de taalontwikkeling, bijvoorbeeld met voorlezen.
- Bibliotheek op school
  Bij 85% van de basisscholen is er bibliotheek op school in combinatie met een leesconsulent aangeboden. Dit is de Boekenhut voor de onderbouw en Boek1Boek voor de midden- en bovenbouw.
- Schakelklassen
  Op 14 basisscholen zijn schakelklassen georganiseerd. In een schakelklas krijgen kinderen gedurende het schooljaar extra en intensief taalaanbod, dat wordt uitgevoerd met een bevoegde leerkracht voor de klas. Het lesprogramma in de schakelklas wordt afgestemd op het lesprogramma in de reguliere groep.

Inclusief onderwijs: iedereen doet mee!

- Samenwerking voorschoolse voorzieningen, scholen en jeugdhulp
  Er zijn afspraken gemaakt over inclusiever onderwijs, de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp, en de inzet van ketenpartners op school in zogenaamde knooppunten. De afspraken zijn gemaakt door voorschoolse voorzieningen en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs po, vo en mbo-instellingen en de gemeente/JENS.
  In de peuteropvang zijn plusgroepen voortgezet. In deze plusgroepen worden kinderen naast de pedagogisch medewerkers begeleid door medewerkers van JENS. In vier startklassen op reguliere basisscholen hebben 4-jarigen extra onderwijsondersteuning en hulp van JENS gekregen met als doel binnen een jaar uit te stromen naar een reguliere basisschool in de eigen buurt. In het speciaal onderwijs zijn doelgroeparrangementen ingezet.

De Jeugdgezondheidszorg van de GGD heeft het onderdeel MAZL (aanpak ziekteverzuim) op het mbo en de inzet van een jeugdarts in het knooppunt mbo vanwege een tekort aan jeugdartsen vanaf augustus 2023 niet kunnen voortzetten en borgen.

- Overstap basisschool naar middelbare school
  Kinderen en gezinnen die zich in een kwetsbare situatie bevinden, zijn begeleid door de jongerenwerker van JENS in de overstap van de basisschool naar de middelbare school. Hierdoor konden kinderen een succesvolle en soepele overstap maken.
- Familiescholen
  Op vijf (voor)scholen is gestart met een familieschool. Een familieschool biedt ondersteuning aan het gehele gezin door een intensieve samenwerking met maatschappelijke instellingen op het gebied van cultuur, sport, armoedebestrijding en zorg. De familieschool is een plek waar kind en gezin op een laagdrempelige manier (praktisch) worden geholpen en ondersteund daar waar nodig is. Ouders kunnen met allerlei vragen terecht op de (voor)school. Naast een zorgvraag, kan het gaan om financiële vragen, hulp bij het invullen van formulieren of het regelen van praktische zaken, bijvoorbeeld een rugzak of fiets. Uitgangspunten zijn: direct, vindplaats is werkplaats en met ouders. De knooppunten onderwijs-zorg op elke (voor)school vormen de spil. Ouders worden zoveel mogelijk betrokken.

Talenten ontwikkelen en benutten

- Rijke schooldagen
  Er is op drie basisscholen en een middelbare school een rijke schooldag uitgevoerd. Op deze scholen wordt in een verlengde schooldag of naschools extra tijd besteed aan basisvakken en brede talentontwikkeling, waaronder sport en beweging en culturele activiteiten. Daarnaast zijn twee scholen een Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT), een andere vorm van een rijke schooldag. Hier wordt een uitgebreid aanbod aangevuld met een gezond ontbijt en/of lunch. Deze projecten zijn mede gestart vanuit de Regiodeal Parkstad en rijkssubsidie School en Omgeving.
- IMC Basis en JINC
  Om kinderen te laten kennismaken met beroepen en zo hun toekomstperspectief te verbreden, is op 4 basisscholen het programma van IMC Basis aangeboden en op 5 basisscholen het programma bliksemstages van JINC. JINC heeft daarnaast op 3 basisscholen het programma digitale vaardigheden uitgevoerd.
- Onderwijs en kindontwikkeling Parkstad
  De Parkstadgemeenten hebben de gedeelde regionale visie rondom de thema's onderwijs en kindontwikkeling verder uitgewerkt. We zijn met partners gestart met het opstellen van een Educatieve Agenda Parkstad. Eveneens zijn we begonnen met de ontwikkeling van een Parkstadmonitor, waarbij Universiteit Maastricht ons ondersteunt.
- Lokaal Educatieve Agenda
  Samen met het onderwijs en partners is uitvoering gegeven aan de Lokaal Educatieve Agenda. Deze agenda kent de volgende 6 actielijnen: taalstimulering, gezonde leefstijl, brede talentontwikkeling, ondersteuning, een plek in de buurt en maatschappij en doorgaande lijnen.

Voorkomen en aanpakken thuiszitten en voortijdig schoolverlaten

Om thuiszitten en voortijdig schoolverlaten aan te pakken en te voorkomen hebben de leerplicht- en RMC-consulenten van bureau VSV (preventief) samengewerkt op en met de scholen en de (zorg)partners. De consulenten hebben 5700 gesprekken met/over jongeren gevoerd en 1823 huisbezoeken afgelegd in Parkstad. Het doel is de jongeren terug te leiden naar school en als dat niet mogelijk is door te leiden naar werk of dagbesteding.

Daarnaast hebben we, als contactgemeente, samen met de contactschool en partners het regionaal programma VSV 2020-2024 uitgevoerd. Het rijk ontwikkelt een nieuwe wet, "van school naar duurzaam werk". Daarom zijn we als gemeente intensiever gaan samenwerken met de arbeidsmarkt(regio) op het gebied van werk en inkomen voor jongeren. We stemmen hiermee taken en rollen tussen partijen op elkaar af. Verder is er extra aandacht voor nieuwkomers in het onderwijs die moeten gaan inburgeren bij voortijdig schoolverlaten. Het RMC werkt hiervoor samen met inburgeringsconsulenten.

Opleiden voor de arbeidsmarkt

- Volwassenenonderwijs
  Er hebben 166 Heerlenaren een scholingstraject bij VISTA college gevolgd in het volwassenenonderwijs. Dit is gericht op taal, rekenen en computervaardigheden.
- Duaal traject statushouders bij Werk voor Heerlen
  De 16 deelnemers uit de 4e lichting hebben hun traject volledig in 2023 doorlopen. Hiervan zijn er 7 geheel en 1 parttime uit de uitkering. In augustus 2023 is de 5e lichting met 10 deelnemers gestart.
- Aanpak laaggeletterdheid
  Voor mensen die een uitkering hebben aangevraagd, hebben we de taalmeter ingezet. Er zijn in totaal 369 taalmeters afgenomen. Hiervan heeft in totaal 67% de indicatie laaggeletterd. Bij de groep met Nederlands als 1e taal is dit percentage 53%. Op basis van de indicatie laaggeletterd is met de mensen een passend scholingstraject besproken.
  Er zijn in totaal 1250 vragen gesteld aan het Informatiepunt Digitale Overheid bij SCHUNCK bibliotheek. Dit is een vindplaats van mensen die moeite hebben met de basisvaardigheden (taal, rekenen en digivaardigheden). Een deel van de mensen is na de hulp van het IDO doorverwezen naar een scholingstraject bij VISTA college of naar een cursus in het Taalhuis. Er zijn in totaal zo'n 5500 deelnemers geweest bij de activiteiten van het Taalhuis van SCHUNCK bibliotheek.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft in overleg met de schoolbesturen, kindpartners en andere betrokken partijen passende onderwijshuisvesting vormgegeven. Dit betekent dat het gebouw past bij de onderwijskundige visie van scholen en kindpartners, dat het aansluit bij maatschappelijke ontwikkelingen en dat deze passend is in de omgeving. Bovendien moet het gebouw ook in de toekomst duurzaam zijn.
Concreet hebben we het volgende gerealiseerd:

- Het traject om te komen tot herijking van het "Integraal Huisvestings Programma Primair Onderwijs" 2024-2040 is in overleg met de schoolbesturen en de kindpartners afgerond en door de gemeenteraad vastgesteld.
- Een onderzoek naar de functionaliteit en capaciteit van de binnensportaccommodaties is afgerond en de resultaten/conclusies zijn meegenomen in het IHP 2024-2040.
- De renovatie van 4 basisscholen inclusief groen schoolplein (de Horizon, St. Martinus, Mijn Spoor en Gerardus Majella) is afgerond.
- De interne verbouwing en uitbreiding inclusief groen schoolplein en Tiny Forest van obs de Tovercirkel aan de Benzenraderweg is gerealiseerd.
- De invulling van de ruimtevraag van de Vrijeschool Helianthus aan de dr. Cl. Meulemanstraat (dislocatie) is met tijdelijke units opgelost.
- De uitbreiding van de El Wahdaschool is met noodlokalen gerealiseerd.
- Het stichten van een nevenvestiging van de Mgr. Hanssenschool in de gemeente Valkenburg is in gang gezet.
- De uitbreiding van de so/vso school de Buitenhof is in voorbereiding bij de nieuwbouwplannen van Mondriaan zorggroep. De school wordt uitgebreid omdat de schoollocatie in Maastricht sluit en deze leerlingen naar Heerlen komen.
- Het onderzoek naar extra onderwijsruimte voor anderstalige vo-leerlingen (450 ll.) is gestart, waarbij we kijken naar oplossingen voor de korte en lange termijn.
- Het vergroenen van schoolpleinen bij diverse scholen is conform het coalitieakkoord in uitvoering.
- De verkeersveiligheid rondom diverse scholen is opgepakt via het de 'Trap/Step/Stap-challenge'.
- De renovatie/verduurzaming van het Bernardinuscollege is opgestart. De architect werkt samen met de adviseurs, schoolbestuur en gemeente aan een verduurzamingsplan.
- De nieuwbouw van het St. Janscollege is gerealiseerd. De aanleg van de buitenruimte en de sloop van de laatste bouwdelen is in uitvoering.
- Het tekort aan ruimtelijke capaciteit van het Sintermeertencollege is in onderzoek/voorbereiding.
- De vervangende huisvesting van het Grotius college en Vrijeschool Parkstad (onder één dak) op een nieuwe locatie in de binnenstad is in voorbereiding. De projectorganisatie is ingericht.
- De voorbereiding is gestart om te komen tot vervangende huisvesting van het Herlecollege op een locatie in het centrum.

- De invulling van toekomstige huisvesting van het Techniekcollege Parkstad (vakmanschapsroute vmbo-mbo) aan de Schandelermolenweg is in onderzoek en overleg vindt plaats met de drie betrokken besturen SVOPL/LVO/VISTA.
- Medio 2023 zijn we gestart met het inmeten van BVO's (Bruto Vloer Oppervlak) van scholen in het po en vo. De gegevens die we hierdoor beschikbaar krijgen, geven ons meer inzicht over de gebruiksmogelijkheden van een gebouw en het medegebruik door eventuele kindpartners. We hopen dit traject de eerste helft van 2024 af te sluiten.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Onderwijs wordt hieronder weergegeven:

Programma 4:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Onderwijs	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Onderwijs	7.082	14.544	15.755	-20.580	-28.453	-29.359	-13.498	-13.909	-13.604	305	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Onderwijs	Hogere kosten onroerendzaakbelasting als gevolg van hogere waardering schoolgebouwen.		-72	S	N
	Hogere inzet vanuit de subsidies t.b.v. de specifieke doeluitkering Onderwijsachterstanden.	243	-142	I	V/N
	Hogere inzet vanuit de subsidies t.b.v. de specifieke doeluitkering regionaal programma Voortijdig schoolverlaten.	136	-136	I	V/N
	Als gevolg van gerealiseerde sloop onderwijshuisvesting valt er € 152.000 incidenteel vrij uit de voorziening OHV. De middelen die eerder gereserveerd waren zijn anders (lager) uitgevallen.	152		I	V
	Volwasseneducatie.	-17	286	I	N/V
	Leerlingenvervoer De lasten zijn hoger dan begroot door hogere indexering (€ 50K) en door toename van maatwerk (€ 152K). De toename van het maatwerk wordt veroorzaakt doordat er steeds meer leerlingen zijn met afwijkende schooltijden, ofwel doordat ze eerder worden opgehaald ofwel dat ze later worden gebracht omdat ze een volledige schooldag niet aankunnen. Hiernaast zien we bij steeds meer leerlingen dat ze naar afwijkende locaties moeten worden gebracht (reguliere basisschool, stageplek, gereformeerde basisschool). De overige afwijking bij zowel de baten en de lastenkant wordt veroorzaakt doordat er meer kosten worden doorbelast naar de parkstadgemeentes.	638	-839	S	V/N
	Diverse afwijkingen.	59	-3	I	V
Totaal kernthema Onderwijs		**1.211**	**-906**		**305**

Bedragen x € 1.000

2.1.5 Programma Sport, cultuur en recreatie

Portefeuillehouders: Martin de Beer, Jordy Clemens, Marco Peters

Wat hebben we bereikt?

Cultuur en kunst zijn onmisbaar voor Heerlen. Heerlen is een cultureel brandpunt waar nieuwe horizonten worden ontdekt, waar ruimte is voor experiment en waar cultuur en erfgoed bijdragen aan levendigheid, gemeenschapszin en saamhorigheid. Daar hebben we ons opnieuw voor ingezet in 2023.
Samen met onze culturele partners realiseerden we weer een breed en toegankelijk aanbod. En we zorgden voor een stevige verankering hiervan in ons primair onderwijs. Talenten gaven we kans om te experimenteren en de stad ademde creativiteit en speelsheid. Als centrumstad namen wij de verantwoordelijkheid voor een sterke culturele infrastructuur voor Heerlen en de directe regio. We waren opnieuw een brandpunt op het gebied van podiumkunsten en de urban sector.
Festivals creëerden een prettige sfeer. Een volledig ecosysteem van amateurkunsten tot professionele kunsten, van cultuurbeleving tot cultuurbeoefening, van carnaval via musea tot urban arts. We lieten het hoogste niveau zien, werkten voort aan ambitieuze projecten, bleven alert op kansen en zochten de samenwerking op in de regio om een zo compleet mogelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod te creëren voor inwoners en bezoekers.

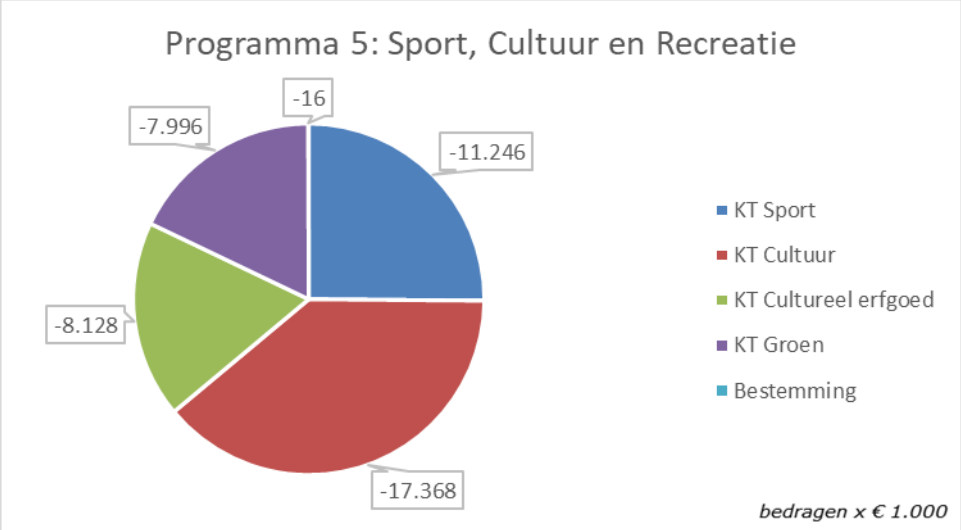
Het materieel en immaterieel erfgoed vertelt het verhaal van Heerlen. Een uniek verhaal dat verschillende historische perioden doorkruist. Het zichtbaar en beleefbaar maken van het verhaal van Heerlen draagt bij aan de identiteit en aantrekkingskracht van de stad. Via diverse projecten maakten we in 2023 stukjes van dit verhaal beter zichtbaar. Daarnaast bouwden we verder aan projecten die dit verhaal de komende jaren nog verdiepen, verbreden en in de etalage zetten. Ook beheer en behoud van het (archeologisch) erfgoed is van groot belang. Erfgoed- en archeologische belangen maakten in 2023 structureel en formeel onderdeel uit van het planologische besluitvormingsproces.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 5:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sport, Cultuur en Recreatie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Sport	2.731	5.016	5.214	-8.295	-10.334	-11.246	-5.564	-5.318	-6.032	-714	
KT Cultuur	566	1.391	1.989	-15.646	-17.064	-17.368	-15.080	-15.673	-15.378	294	
KT Cultureel erfgoed	1.105	1.055	1.325	-7.521	-7.726	-8.128	-6.415	-6.671	-6.803	-133	
KT Groen	36	106	232	-7.394	-7.631	-7.996	-7.357	-7.524	-7.764	-240	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**4.439**	**7.568**	**8.760**	**-38.856**	**-42.753**	**-44.738**	**-34.417**	**-35.186**	**-35.978**	**-792**	
Bestemming	**38**	**1.022**	**1.039**	**-9**	**-9**	**-16**	**29**	**1.013**	**1.023**	**10**	
Gerealiseerde resultaat	**4.477**	**8.590**	**9.799**	**-38.865**	**-42.763**	**-44.754**	**-34.388**	**-34.173**	**-34.955**	**-782**	**N**

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

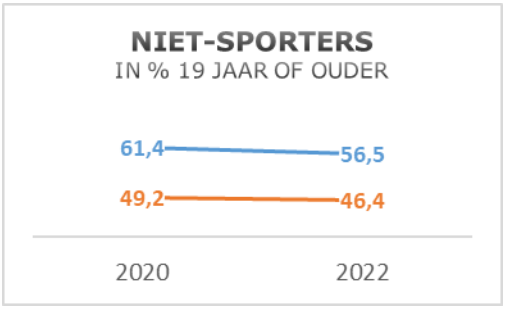

Risico's

- Heerlense initiatieven zijn afhankelijk van landelijke fondsen, Ministerie van OCW en Raad voor Cultuur als het gaat over financiële ondersteuning. De ambities en het potentieel van onze culturele instellingen zijn hoog. Kosten waaronder energie- en loonkosten zijn de afgelopen jaren flink gestegen. Dit zet velen voor een financiële uitdaging.

Beleidsindicatoren

Sport, Cultuur en Recreatie **Beleidsindicatoren**

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	Resultaat kostenplaats monumenten naar reserve.		-7	I	N
	Diverse afwijkingen.	17		I	V
Totaal kernthema Bestemming		**17**	**-7**		**10**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Sport

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Sportstimulering en ondersteuning

De programma's Heel Heerlen Beweegt, Iedereen Kan Sporten Parkstad, Zwemproject Heerlen, Healthy Life en de inzet van de Verenigingsondersteuner Sport en Cultuur zijn volgens planning uitgevoerd. Er is een Sportakkoord II opgesteld en in samenspraak met het sociale domein is sport en bewegen een belangrijk onderdeel binnen het Heerlense Gezond en Actief Leven Akkoord.

De inwonersonderzoeken met betrekking tot behoeften op het gebied van sport en cultuur zijn in 2023 afgerond. Ook het Sportakkoord 2019-2022 is geëvalueerd. De raad is hierover geïnformeerd aan de hand van raadsinformatiebrieven.

Het in 2023 gelanceerde platform Kool Cult stimuleert en ondersteunt hiphop ontwikkelingen in de stad. Daarmee vervult het tevens een behoefte om de ontwikkeling van urban sports te ondersteunen. Samen met skateboardcollectief Loose Ankles vormen zij een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente bij de ontwikkeling van het skatepark binnen het Oranje Nassaupark.

Sportaccommodaties en openbare ruimte

De renovatie van zwembad Hoensbroek is, met een vertraging van enkele maanden in augustus 2023 afgerond. Het zwembad draait nu op energie van Mijnwater, heeft het een grondige bouwkundige en energetische revitalisatie ondergaan en heeft weer een frisse en eigentijdse uitstraling.

De voorbereiding zijn gedaan om alle buitensportcomplexen te voorzien van led-verlichting. Vanwege een leveringsprobleem van de lampen is het niet gelukt om deze doelstelling af te ronden in 2023. Op sportcomplex Grasbroek is een kunstgrasveld vervangen.

Met betrekking tot de binnensportaccommodaties is er een breed behoeftenonderzoek uitgevoerd door het Mulier Instituut. Ten aanzien van het gebruik door sportaanbieders is er, op een enkel knelpunt na, op dit moment geen noodzaak tot extra investeringen. Een evenwichtigere verdeling van het avondgebruik over de vier gemeentelijke sporthallen wordt wel aanbevolen. We continueren de eerder ingezette lijn van de systematiek met betrekking tot de toewijzingscriteria van uren in de gemeentelijke binnensportaccommodaties. Samen met de Heerlense Sportraad hebben we stappen gezet om te komen tot een nieuw reserveringssysteem met betrekking tot de gemeentelijke (sport)accommodaties.

De locatie voor het eerste Heerlense Cruyff Court is bepaald op het Alberdingk Thijmplein. Op basis van input van de omwonenden is er een ontwerp gemaakt.

Met betrekking tot de verplaatsing van AVON stellen we vast dat de beoogde planning (verplaatsing in 2023) niet is gelukt. Dit heeft ermee te maken dat we meer scenario's willen uitwerken alvorens we de raad een voorkeursscenario voorleggen.

Sportevenementen

De evenementen Limburgs Mooiste, Obvion Run en Eredivisie beachvolleybal hebben volgens planning plaatsgevonden.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Sport wordt hieronder weergegeven:

Programma 5:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sport, Cultuur en Recreatie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Sport	2.731	5.016	5.214	-8.295	-10.334	-11.246	-5.564	-5.318	-6.032	-714	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Sport	Coulanceregeling Spoorsingel 48 i.v.m. aangebrachte schade.	86	-80	I	V/N
	Indexering m.b.t. onderhoud openbare ruimte en vastgoed op 1 plek verantwoorden.		-177	I	N
	Als gevolg van de hogere kosten voor onderhoud van de Brede Maatschappelijke Voorzieningen sport melden we een tekort.		-148	I	N
	Correctie op SPUK sport over 2021 (€ 90K) en 2022 (€ 150K ontvangen in december), omdat voor dat kalenderjaar het subsidieplafond niet is overschreden.	240		I	V
	Centrale verantwoording energiekosten.		-706	I	N
	Niet alle gelden van de Specifieke uitkering Gezond en Actief Leven Akkoord t.b.v. sport zijn afgeroepen. De resterende gelden zijn doorgeschoven naar 2024.	-125	125	I	N/V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		25	I	V
	Diverse afwijkingen.	-3	49	I	N/V
Totaal kernthema Sport		**198**	**-912**		**-714**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Cultuur

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Cultuur overal en dichtbij

Niet alle kinderen krijgen van thuis uit de kans om onze musea of podia te bezoeken. Daarom stond 2023 opnieuw in het teken van cultuur in het primair onderwijs. Dit gebeurde met name via het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK), gratis busvervoer, de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit in het primair onderwijs Heerlen en door de toegang tot onze historische musea gratis te houden voor scholieren. In 2023 startten de gesprekken over een nieuwe beleidsperiode CMK4 vanaf 2025. Om alle basisschoolleerlingen toegang te geven tot een gevarieerde bibliotheekcollectie investeerden we samen met SCHUNCK in de dienstverlening Bibliotheek op school (Boekenhut & Boek1Boek). En SCHUNCK biedt vanaf 1 oktober 2023 een door de gemeente gefinancierd comfort bibliotheekabonnement aan voor al onze inwoners vanaf 65-jarige leeftijd. In Heerlen-Noord loopt een pilot voor verlengde schooldagen waar ook onze culturele instellingen aan meewerken.

Begin 2023 voerden we een eerste aanpassing door in de subsidieregel amateurkunstenverenigingen. Dit was de eerste stap op weg naar een meer eigentijdse manier van subsidiëring waarmee de verenigingen zich gehoord en geholpen voelen. Gedurende het jaar spraken we met verschillende verenigingen over hun zienswijze op de subsidiering. Volgend jaar krijgt dit een vervolg.
In 2023 konden de amateurkunstverenigingen terecht bij de verenigingsondersteuner en de Cultuurmakelaar van het Cultuurhuis. Met name de thema's zichtbaarheid, locatieproblematiek, promotie, ledenwervingen en de mogelijkheden van het Jeugdfonds Cultuur waren gespreksonderwerpen. Beide hielpen verenigingen bij het opstellen van subsidieaanvragen. Ondertussen is er structureel overleg met de toneelverenigingen. Het Cultuurhuis was opnieuw dé plek waar velen voor het eerst podiumervaring op deden. Gesprekken met de harmonieën en fanfares en SCHUNCK leidden tot het project Nieuw Talentorkest. Ook zijn de voorbereidingen voor de Week van de amateurkunst Heerlen 2024 gestart. Circa twaalf verenigingen hebben naast de jaarlijkse waarderingssubsidie een bijdrage aangevraagd en ontvangen voor promotionele activiteiten voor ledenwerving of projecten die amateurs en professionals uit de kunstwereld bij elkaar brengen.

Carnaval is een traditie die geworteld is in de Heerlense identiteit. Ook in 2023 subsidieerden we de grote carnavalsverenigingen in het centrum, Hoensbroek en Heerlerheide zodat ze hun activiteiten kunnen organiseren en optochten streamen of uitzenden. Daarnaast faciliteerden we het evenement Aod op Nuj en de Tent die tijdens de carnavalsdagen onderdak gaf aan een programma voor o.a. senioren en de jeugd. Wagenbouwers konden voorbereidingen voor de optochten treffen in de twee loodsen die financiële steun van Gemeente Heerlen ontvangen. Daarnaast leverden we een bijdrage aan het bezoek van het basisonderwijs aan deze 'optochthallen'.

Evenementen hebben een grote aantrekkingskracht en zorgen voor plezier en vermaak van bewoners en bezoekers. Heerlen kent toonaangevende culturele festivals en een aansprekende podiumkunstenprogrammering. We ondersteunden afgelopen jaar onder meer Cultura Nova, The Notorious IBE en Schrit_tmacher.
We initieerden een nieuwe laagdrempelige subsidieregeling, de 'reuringregeling', namen ons evenementenbeleid onder de loep en herijkten de uitvoeringskaders.
Tevens startten we met de voorbereiding van het erfgoedjaar. Dit alles in het kader van de verkenning van de kandidatuur Europese Culturele Hoofdstad.

Bakermat voor creativiteit

Heerlen bruist van talent. Dat willen we koesteren en ruimte bieden om te ontplooien. Daarom ondersteunden we culturele organisaties die hierop inzetten met name op het vlak van hiphop arts&culture, film en podiumkunsten, zoals Cultura Nova, Via Zuid, Parkstad Popstad en Cinesud.

De hiphop scene in Heerlen is groot en gooit hoge ogen op landelijk niveau. Denk hierbij aan dans, rap, spoken-word en street art. Om deze nog vrij nieuwe sector te ondersteunen werd in maart 2023 KoolCult gelanceerd, een platform voor kunst, cultuur en sport met een hiphop state of mind.

We omarmden OUTPOET en PANDA in ons subsidiebestel. Bij OUTPOET komen wekelijks meer dan 150 jongeren over de drempel om diverse vaardigheden binnen kunst – en cultuur te ontwikkelen. PANDA bedenkt en ontwikkelt literaire projecten op het snijvlak tussen taalkunst, poëzie en performance theater. Daarnaast ontwikkelde Greylight zich als een volwaardig centrum voor Hedendaagse kunst.

Heerlen kent een imposante collectie muurschilderingen en diverse Street Art interventies. Via onder meer het internationaal samenwerkingsproject Street Art Trail werden weer bijzondere werken toegevoegd. Dit bracht kleur in Heerlen. Via een digitale kaart worden bestaande en verdwenen muurschilderingen zichtbaar gemaakt en breed gecommuniceerd. Eind 2023 is het nieuwe beleid kunst in de openbare ruimte vastgesteld.

Stevige basis
We koesterden de reeds aanwezige culturele infrastructuur in de stad en bleven in gesprek met de organisaties om het kwaliteitsniveau op peil te houden. De energiekosten raakte onze instellingen hard. We volgden de situatie nauwgezet en boden onze subsidiepartners extra financiële steun waar nodig.

We bereidden de transformatie voor van de Royal tot een levendig centrum voor Beeld en Geluid voor de regio. We zijn in nauw overleg hierover met Filmhuis de Spiegel en de gebruikers van de Royal, om de organisatie door te ontwikkelen zodat deze stevige ambitie waargemaakt kan worden. We kijken hier breder dan alleen het Rijksmonument en koersen vanaf 2023 op de realisatie van creatieve makers boven de fietsenstalling aan de Parallelweg.

Met het toevoegen van een grote zaal aan de Nieuw Nor in 2022 kon de Nieuwe Nor zich in 2023 door ontwikkelen tot platform voor de populaire (muziek)cultuur en spil van de popketen.

Parkstad Limburg Theaters (PLT) vormt het artistieke kloppend hart van onze podiumkunsten. PLT biedt een gevarieerd programma voor de brede regio met zowel regionaal talent als internationale top acts. Naast Theater Heerlen en Theater Kerkrade programmeert PLT vanaf seizoen 2023/2024 ook het Toon Hermans Theater in Sittard-Geleen.

SCHUNCK herbergt een gecertificeerd museum voor hedendaagse beeldende kunst, een muziek- en dansschool, bibliotheek met vier vestigingen en een instituut voor architectuur. Eind 2022 startte SCHUNCK met de bouw van een Wintertuin/Atrium en een Kunstdepot. Begin 2024 wordt deze feestelijk geopend. Hiermee realiseren we extra depotruimte én verhogen we de zichtbaarheid van de stadscollectie.

We zetten onze schouders onder diverse centrumprojecten. Denk onder meer aan de renovatie van de Royal, waarmee dit oude filmhuis in volle glorie herstelt. Met de Stad als Speeltuin brachten we vrolijkheid en levendigheid in het centrum. En we zetten alles in het werk om in 2024 in het centrum atelierruimte te kunnen bieden aan creatieve makers.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Cultuur wordt hieronder weergegeven:

Programma 5:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sport, Cultuur en Recreatie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Cultuur	566	1.391	1.989	-15.646	-17.064	-17.368	-15.080	-15.673	-15.378	294	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Cultuur	De opbrengsten als gevolg van het binnenhalen van de museumprijs Prins Bernard Cultuurfonds waren niet begroot. De uitgaven van deze gelden zijn reeds in voorgaande jaren gedaan t.b.v. cultuur.	100		I	V
	Hogere horeca opbrengsten en inkopen bij kasteel Hoensbroek als gevolg van meer bezoekers.	114	-70	I	V/N
	Hogere ticketopbrengsten / hogere verkoopopbrengsten bij kasteel en museum als gevolg van meer bezoekers.	358		I	V
	Hogere inkopen goederen t.b.v. verkoop voor kasteel en museum.		-71	I	N
	Er is meer geïnvesteerd in reclame en promotiekosten t.b.v. kasteel.		-45	I	N
	Bijdrage GR Historisch Centrum Limburg (HCL) De indexatie van de bijdrage aan het HCL voor 2023 is hoger dan aanvankelijk verwacht.		-59	I	N
	Kosten t.b.v. conserveren en restaureren van diverse vondsten niet begroot.		-30	I	N
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		1	I	V
	Diverse afwijkingen.	26	-30	I	V/N
Totaal kernthema Cultuur		**598**	**-304**		**294**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Cultureel erfgoed

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Ons erfgoed staat niet stil. Ook in 2023 hebben we op allerlei manieren gewerkt aan het zichtbaar en toegankelijk maken van ons erfgoed en het verhaal van onze stad. We zetten het erfgoed langs de verschillende tijdlijnen op een eigentijdse, vernieuwende en artistieke wijze in de schijnwerpers.

Stevige basis en hoge kwaliteit

Wie denkt aan het Romeins verleden van onze stad, denkt op de eerste plaats aan het badhuis in het Thermenmuseum, een archeologisch rijksmonument, een topstuk van nationale betekenis dat in 2023 23.000 bezoekers trok. Daar zijn we terecht trots op. Er zijn afgelopen jaar veel stappen gezet in de voorbereidingen voor een nieuw Romeins Museum. Onder leiding van architectenbureau Kraaijvanger Architects en TomDavid architecten is een ontwerp gemaakt en de voorbereidingen voor de realisatie werden getroffen. Tegelijkertijd is sterk ingezet op een lobby om de nodige additionele financiering te vinden. Om de uitgesproken groeiambitie van het nieuwe museum te realiseren is een passende museumorganisatie noodzakelijk. Ook aan die organisatieontwikkeling is gebouwd en een mogelijke verzelfstandiging wordt voorbereid.
Om te onderzoeken hoe we de beleving rond de Via Belgica kunnen verbeteren en (beter) laten aansluiten op onze doelgroepen, organiseerde de projectgroep Via Belgica een Designsprint. Ideeën worden in 2024 verder uitgewerkt en getoetst op eventuele haalbaarheid.

In 2023 werd een aanbestedingstraject gestart voor een ontwerp voor de Schelmentoren. We onderzoeken vervolgens de mogelijkheden om het winnende schetsontwerp verder uit te laten werken en de toren nieuw leven in te blazen. Als aanvulling op de reeds bestaande romeinse wandelroute en de routes over het mijnverleden, zijn in 2023 de voorbereidingen getroffen voor een middeleeuwse toeristische route door het centrum van Heerlen.

Het Nederlands Mijnmuseum (NMM) is voor ons een symbool van trots en identiteit. Hier wordt het verhaal over ons Mijnverleden verteld. Ook het schachtgebouw van ONI is op gezette tijden open voor publiek. Met ingang van 15 november 2023 heeft het NMM een nieuwe directeur, waar we geregeld de voortgang mee bespreken. Ook buiten de muren van het museum ontdek je Heerlen in de mijntijd, bijvoorbeeld als je de Pungelroute wandelt.

In Kasteel Hoensbroek opende in 2023 de nieuwe multimediale tour, ‘Versleutelde Verhalen’. Een vaste, interactieve presentatie waarin kleurrijke karakters uit het middeleeuws kasteel tot leven worden gewekt. Afgelopen jaar bezochten ruim 87.000 bezoekers het kasteel. Er was weer van alles te doen: een riddertoernooi en zwaardgevechten met ridders in vol ornaat, een brocantemarkt, arrangementen voor opa’s en oma’s en nog zoveel meer. Met behulp van de inzet van een hele groep vrijwilligers wordt nu elke zondag een extra activiteit (Ridders, Boogschutters, Voorlezers en Beleeftour gidsen) aangeboden om het Kasteel nog beter te kunnen beleven. En in het kader van het Nationaal Programma Heerlen-Noord opende het kasteel in december opnieuw de deuren voor de bewoners van Heerlen, die naast een bezoek aan het kasteel eveneens kunnen genieten van een uitgebreid programma.
Net als in 2021 en 2022 viel Kasteel Hoensbroek ook in 2023 in de prijzen. Kasteel Hoensbroek heeft brons gewonnen bij de ANWB-verkiezing van het ‘Leukste uitje van Limburg 2023’. Tevens namen duizenden kinderen Kasteel Hoensbroek uitgebreid onder de loep. Zij waardeerden Kasteel Hoensbroek met een rapportcijfer van 9,57! Dat betekent dat Kasteel Hoensbroek zich in 2023 Nederlands beste Kidsproof museum mocht noemen. Kidsproof musea zijn de Michelinsterren van de museumwereld.

Publieksparticipatie

In 2023 is in het Romeinse Kwartier het grootste archeologisch onderzoek van Nederland met inwoners van een stad uitgevoerd: Heel Heerlen Graaft! De lancering van het project vond plaats op 18 juni met een expo in De Vondst. Er volgde een uitgebreid programma met diverse activiteiten voor jong en oud. Heel Heerlen Graaft mocht rekenen op de hulp van ruim 150 vrijwilligers! Omwille van het unieke karakter van het onderzoek haalde het project meermaals de (nationale) pers.

Erfgoed en monumenten
Heerlen beschikt over unieke historische gebouwen. Het in stand houden van dit erfgoed is onze prioriteit. Door enkele monumentale panden te herbestemmen en een hedendaagse invulling te geven, krijgen ze opnieuw een belangrijke plek in de maatschappij. Ons badhuis wordt het topstuk van Het Romeins Museum en krijgt de internationale uitstraling die het verdient. Het oude filmhuis De Royal wordt weer in volle glorie hersteld en getransformeerd tot een levendig en toegankelijk centrum voor Beeld en Geluid. En ons plan om het centrumbad onder te brengen in de Franciscus van Assissikerk aan de Laanderstraat, onderstreept hoe we erfgoed in de stad op een voetstuk plaatsen.

Het college heeft in 2022 en 2023 een begin gemaakt met het programmatisch aanwijzen van gemeentelijke monumenten. Sinds januari 2023 telt Heerlen 47 gemeentelijke monumenten en 4 panden zijn nog in procedure. In 2024 zal opnieuw een groep panden aangewezen gaan worden als gemeentelijk monument. Hiervoor werden in 2023 de nodige voorbereidingen gestart. In samenspraak met monumentenorganisaties en de commissie ruimtelijk kwaliteit van de gemeente Heerlen werd een lijst met panden opgesteld. Op basis van cultuurhistorische waardestellingen wordt vervolgens bepaald of aanwijzing gerechtvaardigd is.

In januari 2023 werd het nieuwe archief in de voormalige Christus Koningkerk in Heerlerheide-Vrieheide feestelijk geopend. Het gebouw is door de gemeente Heerlen gerenoveerd en omgebouwd tot archiefdepot met kantoren en een studiezaal voor de Heerlense vestiging van Historisch Centrum Limburg. Archieven en collecties die betrekking hebben op de geschiedenis van onze regio worden er bewaard en ontsloten voor publiek.

Bij de herontwikkeling van het terrein van de voormalige houthandel Franck in de Willemstraat is onderzoek gedaan naar de bouwhistorische waarden van de daar aanwezige houtloodsen.

In 2022 en 2023 is een begin gemaakt met het inventariseren van de talrijke archeologische vondsten en resten die in het verleden zijn gevonden in Heerlen-Centrum. Doel van dit onderzoek is het opstellen van een gespecifieerde archeologische verwachtingskaart voor Heerlen-Centrum. Deze kaart zal in 2024 worden omgezet in een beleidskaart.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Cultureel erfgoed wordt hieronder weergegeven:

Programma 5:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sport, Cultuur en Recreatie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Cultureel erfgoed	1.105	1.055	1.325	-7.521	-7.726	-8.128	-6.415	-6.671	-6.803	-133	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Cultureel erfgoed	Centrale verantwoording energiekosten.		-290	I	N
	De bijdragen Parkstad gemeenten t.b.v. de regioarcheoloog waren te laag begroot.	101		I	V
	Hogere bijdragen van de provincie t.b.v. het project Via Belgica.	120	-120	I	V/N
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		15	I	V
	Diverse afwijkingen.	49	-7	I	V/N
Totaal kernthema Cultureel erfgoed		**270**	**-402**		**-133**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Groen

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

De voordelen van groen in de stad zijn de laatste jaren steeds meer aan het licht gekomen. Het draagt bij aan de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van een stad om te wonen en te werken. De parken, groenstroken en het water zijn de groene longen van de stad en een ontmoetingsplek voor de inwoners, een plek om te ontspannen en in de buitenlucht te zijn. Omdat Nederland steeds verder verstedelijkt is het belangrijk dat steden leefbaar blijven. Het groen in de stad speelt hier een grote rol in.

In 2023 zijn hitteanalyses gemaakt van Heerlen. Hieruit blijkt dat de grootste opgave om Heerlen hittebestendig te maken op privaat terrein ligt. Een belangrijke rol is daarom weggelegd voor de woningcorporaties. Met hen onderzoeken we waar we kunnen ontstenen en vergroenen. Tevens kunnen we samen bewoners gerichter stimuleren om hun tuinen te vergroenen. Vanuit de hitteanalyses zijn twee wijken uitgewerkt tot buurtvergroeningsplan. Hierin beschrijven we maatregelen om deze wijken in 2024 rigoureus te vergroenen.

Samen met onze partners als Werk voor Heerlen en Rd4 hebben we het groenonderhoud geëvalueerd. Het onderhoudspakket wordt over meer partijen verdeeld die hun vaste werkgebieden krijgen. Hiermee kunnen we vanaf 2024 stadsbreed een uniformer en beter onderhoudsbeeld realiseren.

Beschermde diersoorten kunnen gedood of verstoord worden bij de verduurzaming van woningen. Om dit te voorkomen zijn kostbare en tijdrovende ecologische onderzoeken noodzakelijk. Een alternatief hiervoor is een gemeentelijk soortenmanagementplan om daarmee een gebiedsdekkende ontheffing op de Wet Natuurbescherming te krijgen. Hiervoor is eind 2023 een Europese aanbesteding uitgezet in samenwerking met alle Parkstadgemeenten.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Groen wordt hieronder weergegeven:

Programma 5:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sport, Cultuur en Recreatie	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Groen	36	106	232	-7.394	-7.631	-7.996	-7.357	-7.524	-7.764	-240	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Groen	Indexering m.b.t. onderhoud openbare ruimte en vastgoed op 1 plek verantwoorden.		-404	I	N
	Speeltuinen De afwijking wordt verorzaakt doordat de voorziening speeltuinen is vrijgevallen omdat er geen actueel onderhoudsplan aanwezig is. Momenteel wordt er een nieuw onderhoudsplan opgesteld, afhankelijk van de uitkomst hiervan kan er een bestemmingsreserve gevormd worden.	133	-15	I	V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		25	I	V
	Diverse afwijkingen.	-7	28	I	N/V
Totaal kernthema Groen		**126**	**-366**		**-240**

Bedragen x € 1.000

2.1.6 Programma Sociaal domein

Portefeuillehouders: Arlette Vrusch, Martin de Beer, Roel Wever, Marco Peters

Wat hebben we bereikt?

Ook in 2023 zijn wij geconfronteerd met (landelijke) maatschappelijke uitdagingen die de afgelopen jaren reeds veel van onze inzet hebben gevraagd, zoals bijv. de hoge energieprijzen en de druk op de opvang van ontheemden.
Alhoewel de inflatie afgelopen jaar in vergelijking met 2022 lager was, zagen we dat door onder andere het structureel hogere prijsniveau van de dagelijkse boodschappen veel van onze kwetsbare huishoudens nog steeds grote moeite hebben om financieel rond te komen. Dit heeft als gevolg gehad dat goed gebruik is gemaakt van de bestaande energieregelingen uit de Energiematrix.

We weten inmiddels uit ervaring dat een dergelijk hoog prijsniveau niet alleen financiële gevolgen heeft, maar eveneens een negatieve impact kan hebben op veel andere aspecten van het leven van onze inwoners. Deze omstandigheden verzwaren de opvoedsituatie in gezinnen waar (minderjarige) kinderen aanwezig zijn.

Ondanks onze inspanningen op het gebied van de opvang van asielzoekers en de huisvesting van statushouders, zal de druk op gemeenten om nog meer verschillende plekken te realiseren komend jaar onverminderd groot blijven.

Nieuwe opdracht Maatschappelijke Ondersteuning
Afgelopen jaar hebben wij een Subsidietender uitgeschreven voor de Maatschappelijke Ondersteuning van 2024 t/m 2027. Na een zorgvuldig en transparant proces, is op basis van de beoordelingen van beide inschrijvende partijen, Incluzio als beste beoordeeld en is besloten om Incluzio de aangevraagde subsidie te geven.

Uittreding Kredietbank Limburg (KBL)
Eind 2022 is besloten om per 1 januari 2024 uit de GR KBL te stappen; afgelopen jaar is een zorgvuldig proces doorlopen om dit besluit tijdig en goed te kunnen uitvoeren.

XONAR
De hulp en ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun ouders heeft in 2023 veel van onze aandacht gevraagd. We hebben in 2023 verder gewerkt aan het creëren van één integraal team bestaande uit zowel medewerkers van de gemeentelijke toegang als mede medewerkers van JENS. Daarnaast zijn we met JENS het gesprek blijven voeren over de transformatie van de jeugdhulp met inachtneming van de lumpsum. Op Zuid-Limburgs niveau speelde de precaire financiële positie van XONAR. Na een intensief traject hebben de 16 gemeenten Zuid-Limburg zich bereid verklaard om XONAR financieel te ondersteunen zodat de jeugdhulp gecontinueerd kan worden. Dit traject is en wordt intensief gemonitord.

Speeltuinen
We hebben ons speeltuinbeleid voortgezet en daarmee veilige en attractieve speeltuinen aangeboden voor kinderen in de leeftijd tot en met twaalf jaar. In een aantal speeltuinen hebben we de eerste aanpassingen gerealiseerd zodat ook kinderen met een beperking in de speeltuin terecht kunnen.

Scouting
Met ons scoutingbeleid hebben we de scoutingorganisaties in Heerlen ondersteund om hun leden een plezierig, uitdagend en leerzaam programma aan te bieden.

Jeugd- en jongerenwerk
Met het jeugd- en jongerenwerk hebben we bereikt dat jongeren terecht konden in onze jongerencentra voor recreatieve en preventieve activiteiten. Dit alles in nauwe verbinding met jeugdhulp en met veiligheid. In 2023 is het aantal jongeren dat naar de activiteiten kwam wederom gestegen.

Jeugdparticipatie
De kinderen van het kindercollege worden gestimuleerd om mee te denken over maatschappelijke thema's die van invloed zijn op hun eigen leefomgeving en kunnen hun eigen ideeën vormgeven. Zo komen kinderen op een laagdrempelige manier in aanraking met de politiek.

De gezonde jeugd
JOGG: Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst
Bewustwording vergroot bij ouders, kinderen en scholen van het belang van een gezonde leefstijl. Heerlen telt inmiddels 20 scholen met een certificaat Gezonde School.
Keigezond
Het project Keigezond richt zich op curatieve zorg bij kinderen met overgewicht en obesitas en is in 2023 gecontinueerd. We hebben in 2023 twintig kinderen bereikt.
Mondzorg
We hebben meer bewustwording bij ouders gecreëerd over het belang van gezonde mondzorg en gezorgd voor doorverwijzing naar de tandarts.
@ease
In 2023 bood @ease wederom in Heerlen een laagdrempelig, fysiek inlooppunt waar jongeren tussen de 12 en 25 jaar kunnen binnenlopen om hun zorgen of problemen te bespreken met vrijwilligers die worden bijgestaan door professionals.

Kansrijk van Start en Kansrijke Start
Met het actieprogramma Kansrijk van Start Heerlen en Kansrijke Start (Parkstad en Zuid-Limburg) bundelen de gemeente Heerlen en haar lokale en (sub)regionale samenwerkingspartners de krachten. Samen is er gewerkt aan het creëren van gelijke kansen aan het begin van het leven, het bijdragen aan een positieve gezondheid en een veilig opvoed- en opgroeiklimaat voor elk kind in Heerlen. Samen met het aanbod vanuit Kansrijke Start Parkstad en Zuid-Limburg zorgt Kansrijk van Start voor een sterk preventieaanbod voor (aanstaande) gezinnen in onze stad.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA)
In 2023 hebben we de bewustwording over geweld in afhankelijkheidsrelaties vergroot. Er is een provinciale (online) bewustwordingscampagne gerealiseerd. De inzet van Handle with Care is uitgerold en geborgd over alle Zuid-Limburgse basisscholen.

Basishulp Jeugd
JENS voert per 2023 opnieuw de Basishulp Jeugd (ambulante jeugdhulp en lokaal preventieve activiteiten) uit voor de gemeenten Heerlen, Landgraaf en Voerendaal. Afgelopen jaar heeft JENS inhoudelijke projecten en initiatieven, die zien op het voorkomen van de inzet van zwaardere hulp, opgezet en uitgebreid. Met de inhoudelijke projecten en initiatieven wordt voortdurend gewerkt aan beter op tijd, laagdrempelig, voor het kind en gezin de juiste interventie (van coaching/begeleiding/ondersteuning tot passende jeugdhulp) inzetten.

Deze projecten en initiatieven leiden tot de volgende maatschappelijke effecten:
a. Op scholen worden kinderen gezien en gevonden die met passende hulp in de eigen omgeving kunnen leren en opgroeien;
b. Jeugdigen en gezinnen kunnen hun behoefte aan hulp bespreken met vaste contactpersonen in de huisartsenpraktijken;
c. Samenwerking met het verenigingsleven creëert een netwerk aan voorliggende voorzieningen, die laagdrempelig bijdragen aan het welzijn van jeugdigen en gezinnen;
d. Kennisdeling en samenwerking tussen vrijwilligers, ervaringsdeskundigen en professionals leidt tot samen- en zelfredzaamheidsontwikkeling bij jeugdigen en gezinnen;

e. De laagdrempeligheid voor hulp zoeken en vinden is vergroot, doordat ingezet is op meer ketenaanpak, alternatieve zorgpaden en ondersteuning in de directe omgeving van de jeugdigen en gezinnen.

Zo is in 2023 opnieuw gestuurd op het op eigen kracht en in de vertrouwde omgeving participeren aan de samenleving. Dit nieuwe denken en doen, van zelfredzaamheid en samenredzaamheid, komt tot uiting in alle (preventieve) projecten en vraagt permanente aandacht, begeleiding en aansturing. De nauwe samenwerking tussen medewerkers JENS, medewerkers jeugdhulpaanbieders en medewerkers verwijzers blijft daarbij essentieel.

Residentiële jeugdhulp
2023 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding van nieuwe samenwerkingsafspraken. De 16 gemeenten Zuid-Limburg hebben afspraken gemaakt waarmee binnen de jeugdzorgregio Zuid-Limburg eerder en betere jeugdhulp beschikbaar is voor de jeugdigen die dat echt nodig hebben. Ook zijn er afspraken gemaakt over het realiseren van een zo efficiënt mogelijk samenwerkingsproces tussen de gemeenten voor de gezamenlijke inkoop van jeugdzorg.
De 16 gemeenten Zuid-Limburg hebben nieuwe afspraken gemaakt met de Gecertificeerde Instellingen, die de jeugdbeschermings- en –reclasseringsmaatregelen uitvoeren. De groep meest kwetsbare jeugdigen kan hiermee duurzaam rekenen op de noodzakelijke begeleiding en ondersteuning.

Hervormingsagenda Jeugd
Medio 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd aangenomen. Belangrijk doel van deze agenda is het streven naar kostenreductie van de jeugdzorg door middel van een daling van het beroep op jeugdhulp en door een slimmere en efficiëntere uitvoering van jeugdhulp. Ander belangrijk doel is dat er eerder en betere jeugdhulp beschikbaar komt, met name voor de meest kwetsbare jeugdigen. De beoogde effecten moeten de komende jaren gaan optreden.

Leerlingenvervoer
In 2023 hebben we een nieuwe verordening leerlingenvervoer vastgesteld volgens de laatste modelverordening van de VNG. Vanuit deze regeling kent de gemeente een vervoersvoorziening toe die past bij het kind en het gezin. Door ondersteuning te bieden aan vervoer van en naar school is het voor de leerling mogelijk om onderwijs te volgen op een school nabij waarop de leerling is aangewezen vanuit het passend onderwijs. Om te beoordelen welke vervoersvoorziening nodig is, nemen we de zelfstandigheid van ouders en kinderen als uitgangspunt.
De nieuwe aanpak heeft geleid tot een aantal gunstige effecten. Ouders nemen meer hun eigen primaire verantwoordelijkheid in het vervoer, leerlingen worden zelfredzamer in het openbaar vervoer en aangepast vervoer wordt meer op maat ingezet. De lichte afname van aangepast vervoer die daaruit merkbaar was heeft positief uitgewerkt op de ontstane druk op het doelgroepenvervoer dat zowel in Zuid-Limburg als landelijk speelt.

Heerlen STAND-BY!
In 2023 heeft Heerlen STAND-BY! (HSB!) voor de gemeente Heerlen de welzijnstaken en de Wmo ondersteuning (dagbesteding, begeleiding, respijtzorg) uitgevoerd. Hierbij is gewerkt volgens de principes van positieve gezondheid. Via de ondersteuning van HSB! is ingezet op het verbeteren van de zelfredzaamheid en bevorderen van participatie in de samenleving van kwetsbare burgers. In 2023 is verder gewerkt met de transformatie van individueel naar collectief en van professioneel naar informeel. Vanuit de 17 buurtpunten en 4 ouderencentra zijn veel kwetsbare Heerlenaren bereikt.

Eenzaamheid
De aanpak tegen eenzaamheid is een voortdurend proces dat we dit jaar hebben voortgezet met een gevarieerd aanbod van activiteiten en initiatieven, voor al onze inwoners. Met ons aanbod hebben we bijgedragen aan meer verbinding, meer bewustwording en meer sociale cohesie.
Ons netwerk is uitgebreid met betrokken ondernemers, lokale partijen en inwoners. Door onze actieve aanpak zijn er nieuwe samenwerkingen ontstaan tussen inwoners en lokale partners. Tevens heeft onze aanpak er toe geleid dat wij nu zelf benaderd worden door partijen die zich actief willen inzetten in de strijd tegen eenzaamheid.
Op regionaal niveau hebben we onze samenwerking verdiept en vastgelegd.

Informele zorg/mantelzorg
De grootste aanbieder van ondersteuning bij mantelzorg Meander/CIZOP constateert een stijging ten opzichte van 2022 van het aantal mantelzorgers dat ondersteuning vraagt. De regionale samenwerking verloopt goed. Zo is de samenwerking in Parkstad sinds vorig jaar zelfs verder uitgebreid met het toetreden van de gemeente Kerkrade.

De gemeente Heerlen heeft vanaf 10 november de mantelzorgtest online staan. Inwoners die de test doen, zien direct op welke terreinen ze de meeste ondersteuning bieden en hoe zwaar dat voor hen weegt. Aansluitend krijgen ze informatie en tips waar ze de juiste hulp kunnen krijgen in hun eigen buurt. De mantelzorgtest Heerlen is te raadplegen via https://heerlen.mantelzorgtest.nl/

Lokale Inclusie Agenda
We hebben stappen gezet om onze inclusie agenda lokaal, regionaal en landelijk nog meer onder de aandacht te brengen. Dit leidde tot versteviging van bestaande netwerken en het opstarten van nieuwe. De beschikbare (financiële) middelen zijn helemaal ingezet om binnen de thema's resultaten te bereiken.

Wonen en zorg
We realiseren een toekomstbestendige visie op wonen en zorg om innovatieve, buurtgerichte oplossingen te implementeren voor de groeiende zorgvraag onder ouderen.
We hebben de samenwerking in het Koploperstraject Toekomstvisie Wonen en Zorg Parkstadgemeenten verankerd en hebben de eerste krijtlijnen van de visie getrokken op basis van input van woningcorporaties, zorgpartijen, zorgkantoor, huurders, cliënten en andere betrokken partijen.

Met vijf gemeenten en stakeholders hebben we de samenwerking gezocht om een gezamenlijke woonzorganalyse met vertaling naar gemeente Heerlen uit te voeren.
Als onderdeel van de prestatieafspraken hebben we gezamenlijk met woningcorporaties en huurders een jaarplan voor woonruimteverdeling opgesteld. Voor Heerlen is vastgelegd welk (maximaal) percentage van de woningen niet vrij bemiddeld wordt, als onderdeel van onze inzet voor een evenwichtige verdeling.

Beschermd Wonen & Maatschappelijke Opvang
De kleinschalige opvang in de wijk is verder ontwikkeld. De plaatsing van 21 Skaeve Huse, verspreid over Parkstad, is in voorbereiding en deels gerealiseerd. Daarnaast is ervaring opgedaan met het verbeteren van de nazorg voor ex-gedetineerden (deze aanpak wordt in 2024 op Zuid-Limburgse schaal uitgebouwd). Er ligt een Parkstadbrede visie op Beschermd Wonen voor de periode tot en met 2026. Jaarlijks subsidiëren wij Mondriaan als penvoerder van een breed veelkleurig samenwerkingsverband van aanbieders Beschermd Wonen: Beschermd Thuis Parkstad; dit samenwerkingsverband levert Beschermd Wonen zorg in Parkstad.

Hulp bij het Huishouden
Wij hebben 3.600 cliënten van goede huishoudelijke hulp voorzien via onze gecontracteerde partners Meander en ATZ.

Doelgroepenvervoer (Omnibuzz)
De uitvoering van het Wmo vervoer is ondergebracht in de Gemeenschappelijke Regeling van Omnibuzz waar 30 Limburgse gemeenten aan verbonden zijn.
Ondanks de geleidelijke stijging van de vervoersvraag gedurende 2023 blijft deze nog steeds achter op het volume van vóór COVID-19. Het aantal Wmo-geïndiceerden blijft stijgen maar er wordt minder vaak gereisd dan voorheen. Het blijft onduidelijk of de mobiliteitsbehoefte van Wmo reizigers structureel of tijdelijk is veranderd. Verder hebben factoren zoals het landelijke chauffeurstekort, een toenemende vraag naar vervoer en toename in extra ondersteuning aan Wmo reizigers, ertoe geleid dat de uitvoering en daarmee de kwaliteit van het vervoer onder druk is komen te staan.

Hulpmiddelen en trapliften
Hulpmiddelen en trapliften zijn doelmatig ingezet. De producten voldoen aan de vereiste kwaliteit en de uitvoering van de dienstverlening verloopt naar tevredenheid. Via onze contracten hebben wij de producten tegen goede tarieven kunnen huren c.q. kopen.

In 2023 zijn er 765 nieuwe hulpmiddelen uitgeleend en 686 hulpmiddelen weer ingenomen door Medipoint. In totaal zijn 2.046 hulpmiddelen op het einde van 2023 uitgeleend. Daarnaast zijn er 94 nieuwe trapliften geplaatst door Otolift, in totaal zijn er 397 trapliften geplaatst binnen de gemeente Heerlen.

Integraal ouderenbeleid
Met het integraal ouderenbeleid getiteld "Ouder worden met Toekomst", hebben wij ons afgelopen jaar ingespannen om deze ambitie te realiseren. De kracht van ons ouderenbeleid is de veelheid en diversiteit van ontmoetingsmogelijkheden en het maken van verbindingen in de stad, in het bijzonder op buurtniveau. Dit doen wij samen met veel partners. Wij hebben extra aandacht voor participatie van ouderen in onze stad. Denk hierbij ook aan de mogelijkheden voor nieuwe bruisende initiatieven.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
Het GALA-plan is goedgekeurd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de middelen zijn toegekend. Met het GALA wordt verder gebouwd aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak van preventie, gezondheid en sociale basis. Het hoofddoel hiervan is het bevorderen en behouden van de fysieke en mentale gezondheid van mensen vanaf het prille begin. Er is speciaal aandacht voor mensen in kwetsbare situaties, dit loopt als een rode draad door het GALA.

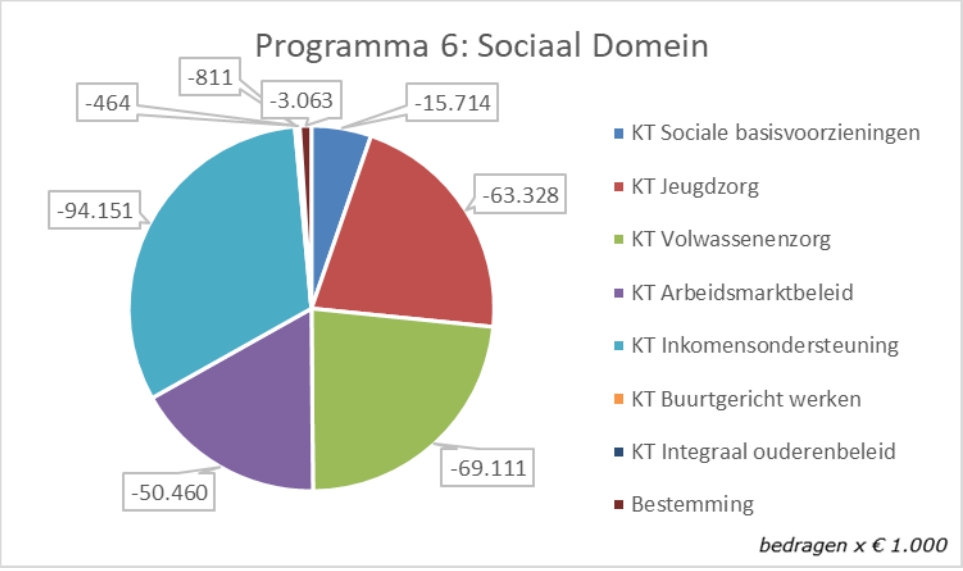
Integraal Zorgakkoord (IZA)
Het regiobeeld en regioplan zijn opgeleverd en gepubliceerd op www.dejuistezorgopdejuisteplek.nl.
Zuid-Limburg heeft als ambitie: Samen voor een gezond en goed leven in Zuid-Limburg. Dat is een grote ambitie. Daarom gaan we de komende jaren samen met allerlei partners en (vertegenwoordigers van) inwoners verder aan de slag met de thema's uit het regioplan om deze ambitie te verwezenlijken.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Sociale basisvoorzieningen	224	5.146	6.422	-5.216	-16.598	-15.714	-4.992	-11.452	-9.292	2.159	
KT Jeugdzorg	475	883	1.441	-51.974	-54.664	-63.328	-51.500	-53.780	-61.887	-8.107	
KT Volwassenenzorg	2.368	2.208	2.733	-72.759	-68.286	-69.111	-70.391	-66.078	-66.378	-300	
KT Arbeidsmarktbeleid	49	14.795	7.037	-37.719	-59.467	-50.460	-37.670	-44.671	-43.423	1.249	
KT Inkomensondersteuning	61.348	72.398	72.727	-71.206	-91.045	-94.151	-9.858	-18.647	-21.424	-2.777	
KT Buurtgericht werken	0	39	103	-807	-976	-811	-807	-937	-708	230	
KT Integraal ouderenbeleid	0	148	153	-345	-468	-464	-345	-320	-311	9	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**64.464**	**95.617**	**90.617**	**-240.027**	**-291.503**	**-294.040**	**-175.563**	**-195.885**	**-203.423**	**-7.538**	
Bestemming	**30**	**11.546**	**12.531**	**-10**	**-3.063**	**-3.063**	**20**	**8.483**	**9.469**	**986**	
Gerealiseerde resultaat	**64.494**	**107.163**	**103.148**	**-240.037**	**-294.565**	**-297.103**	**-175.543**	**-187.402**	**-193.954**	**-6.552**	**N**

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

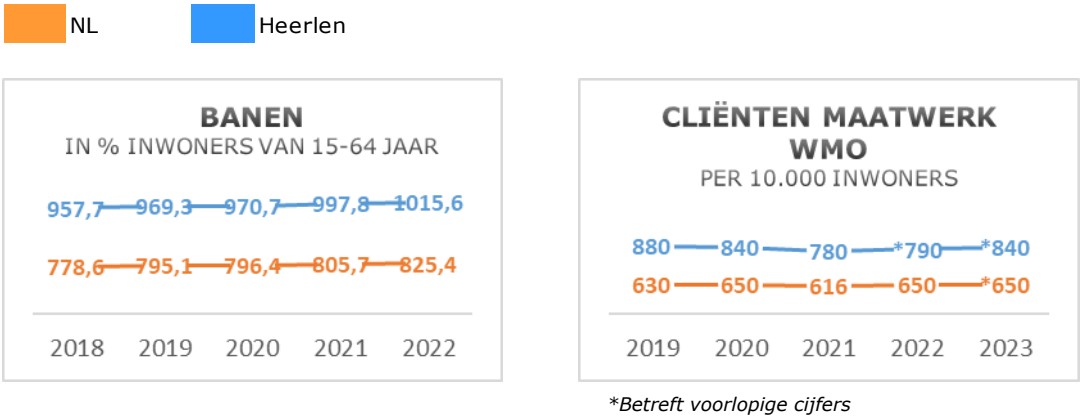

Risico's

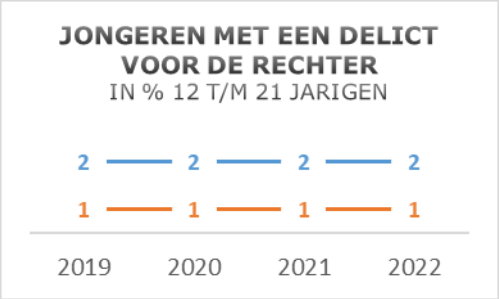
- Stijging van de kosten voor jeugdhulp (onder andere doordat cliënten langer in zorg zijn, er aanzienlijke wachtlijsten zijn) in relatie tot onvoldoende middelen die door het Rijk beschikbaar worden gesteld.
- De krapte op de arbeidsmarkt heeft gevolgen voor de jeugdhulp en Wmo-zorg, zoals langere doorloop- en wachttijden, waardoor problemen voor jeugdigen en hun gezin, of volwassenen groter kunnen worden en daarmee kostenverhogend.
- Als gevolg van turbulente maatschappelijke ontwikkelingen in de afgelopen jaren (o.a. energie- en vluchtelingencrisis) en maatschappelijke onzekerheid zien we in zijn algemeenheid een grotere vraag naar hulp en ondersteuning, zowel bij jeugdigen als bij volwassenen.
  * In de Hervormingsagenda Jeugd wordt uitgegaan van besparingen, onzeker is of deze daadwerkelijk gerealiseerd (kunnen) gaan worden.
  * Meerdere jeugdzorgaanbieders verkeren in financieel moeilijke omstandigheden.
  * We zien dat toeslagen die tijdelijk waren verhoogd of ingesteld vanaf 2024 weer terug zijn op het oude niveau of zijn afgeschaft.
- Stijgende kosten voor Wmo-voorzieningen die worden toegekend en gefinancierd vanuit een open-einde regeling, o.a. door de aanzuigende werking van het abonnementstarief en vergrijzing.
- Ook voor 2024 verwachten we een stijging van de kosten leerlingenvervoer. In het kader van meer inclusief onderwijs zijn integrale zorg- en onderwijsarrangementen ontwikkeld. Het onderwijs vindt hierdoor op meer locaties plaats. Dit zorgt, naast de algemene toename van leerlingen in speciaal onderwijs, ervoor dat meer capaciteit van vervoerders nodig is dan mogelijk aanwezig is. Het leerlingenvervoer loopt hierbij risico in haar continuering.
- Ontwikkeling van schuldhulpvragen en -dienstverlening naar aanleiding van de fors gestegen (energie)prijzen is onzeker.
- Het kabinet werkt aan een aanpassing van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo voorzieningen vanaf 2026, met een taakstellende besparing. Het kabinet gaat ervan uit dat dit voor de gemeentes budgettair neutraal verloopt, omdat er inkomsten uit de eigen bijdrages tegenover staan en dit zal helpen om het gebruik van Wmo voorzieningen te verlagen. Er is een risico dat de nieuwe regeling voor onze gemeente niet budgettair neutraal zal zijn.

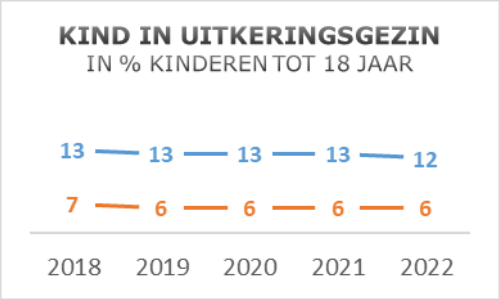
Beleidsindicatoren

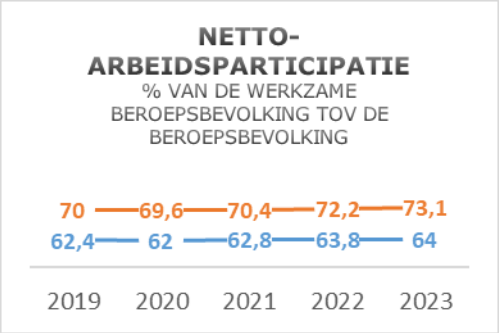
Sociaal Domein — **Beleidsindicatoren**

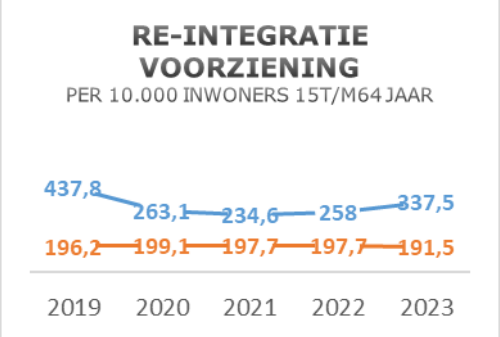

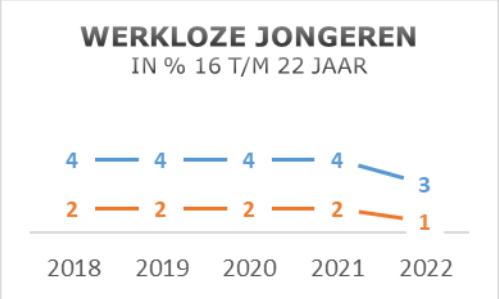
Betreft voorlopige cijfers

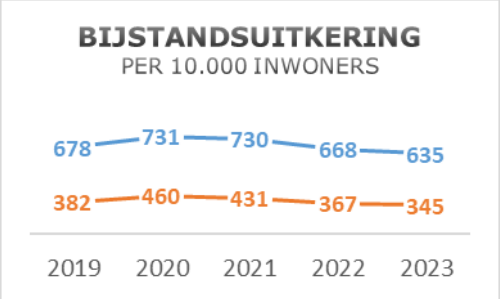

JONGEREN MET EEN DELICT VOOR DE RECHTER
IN % 12 T/M 21 JARIGEN
2 2 2 2
1 1 1 1
2019 2020 2021 2022

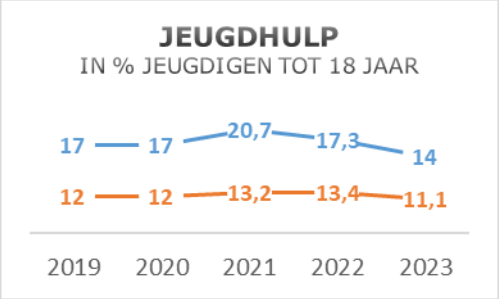

KIND IN UITKERINGSGEZIN
IN % KINDEREN TOT 18 JAAR
13 13 13 13 12
7 6 6 6 6
2018 2019 2020 2021 2022

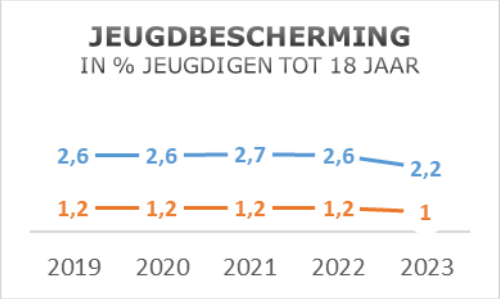

NETTO-ARBEIDSPARTICIPATIE
% VAN DE WERKZAME BEROEPSBEVOLKING TOV DE BEROEPSBEVOLKING
70 69,6 70,4 72,2 73,1
62,4 62 62,8 63,8 64
2019 2020 2021 2022 2023

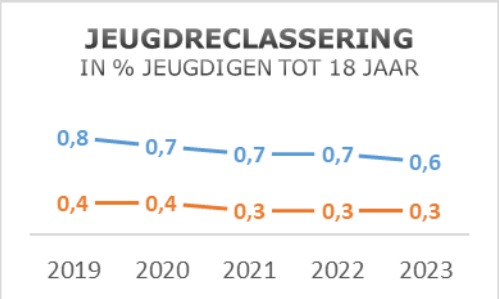

RE-INTEGRATIE VOORZIENING
PER 10.000 INWONERS 15T/M64 JAAR
437,8 263,1 234,6 258 337,5
196,2 199,1 197,7 197,7 191,5
2019 2020 2021 2022 2023

WERKLOZE JONGEREN
IN % 16 T/M 22 JAAR
4 4 4 4 3
2 2 2 2 1
2018 2019 2020 2021 2022

BIJSTANDSUITKERING
PER 10.000 INWONERS
678 731 730 668 635
382 460 431 367 345
2019 2020 2021 2022 2023

JEUGDHULP
IN % JEUGDIGEN TOT 18 JAAR
17 17 20,7 17,3 14
12 12 13,2 13,4 11,1
2019 2020 2021 2022 2023

JEUGDBESCHERMING
IN % JEUGDIGEN TOT 18 JAAR
2,6 2,6 2,7 2,6 2,2
1,2 1,2 1,2 1,2 1
2019 2020 2021 2022 2023

JEUGDRECLASSERING
IN % JEUGDIGEN TOT 18 JAAR
0,8 0,7 0,7 0,7 0,6
0,4 0,4 0,3 0,3 0,3
2019 2020 2021 2022 2023

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	*Energietoeslag 2022+2023: huishoudens met een inkomen tussen 120% en 130% van de bijstandsnorm* Onttrekking uit de Algemene Reserve. Tegenover dit voordeel staat het nadeel bij KT Inkomensondersteuning.	986		I	V
Totaal kernthema Bestemming		**986**	**0**		**986**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Sociale basisvoorzieningen

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Speeltuinen
We hebben een begin gemaakt met de overgang naar meer inclusieve speeltuinen. In een aantal speeltuinen hebben we de eerste aanpassingen gedaan, zoals nieuwe speeltoestellen voor kinderen met een beperking en beter toegankelijke paden.

Scouting
We hebben het scoutingbeleid, dat vooral is gericht op zelfsturing, voortgezet. Waar nodig hebben we ondersteuning geboden met specifieke vragen over zaken als ledenwerving en veiligheids- en onderhoudssituaties van de accommodaties.

Jeugd- en jongerenwerk
JENS heeft het jeugd- en jongerenwerk gecontinueerd binnen de opdracht Basishulp Jeugd. Hierbij is aansluiting gezocht met het sport- en cultuurprogramma in Heerlen. De activiteiten zijn in samenspraak met de jongeren bepaald en zijn op verzoek wijkgericht aangeboden. In 2023 is de uitvoering van Preventie met Gezag voorbereid, samen met de gemeente.

Jeugdparticipatie
De kinderen van het kindercollege zijn actief betrokken geweest bij 19 verschillende maatschappelijke en representatieve activiteiten in Heerlen. Denk hierbij aan de viering van 4 en 5 mei, de lintjesregen, de koningsspelen, de Limburgse dag voor kindercolleges georganiseerd door de provincie Limburg, het bijwonen van een raadsvergadering, opening van scholen, kennismaken met het college en het uitreiken van de jeugdlintjes.
Eveneens hebben de kinderen van het kindercollege ieder afzonderlijk een voor hen belangrijk maatschappelijk thema mogen aanreiken waar zij zelf een activiteit voor bedacht hadden. Denk hierbij aan het bezoeken van de voedselbank in Landgraaf, een wandeling maken met oudere hulpbehoevende mensen van Zorgcentrum Ter Eyck en het bezoeken van een dagbesteding voor kinderen met een beperking bij de Koraal groep.

De gezonde jeugd
JOGG: Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst
De JOGG-aanpak is voortgezet en uitgebreid. Het betreft activiteiten die een gezondere leefstijl en een gezondere omgeving stimuleren, zoals de kleuter- en peutervierdaagse, de 7 Dagen Waterchallenge en het Nationaal Schoolontbijt. Speerpunt in de JOGG aanpak is de doorontwikkeling van scholen richting Gezonde-School certificaten.
Keigezond
Keigezond is in 2023 voortgezet als een pilot en heeft gezinnen begeleid naar een gezondere leefstijl.
Mondzorg
De mondzorgcoach was in 2023 twee dagdelen per week aanwezig op het consultatiebureau in Heerlen-Centrum. De coach kijkt in de mond van het kind en geeft ouders advies over mondverzorging en het poetsen van tanden. Tevens kunnen ouders vragen stellen over mondgezondheid en voeding. Gemiddeld zag de mondzorgcoach per dag zo'n zeven tot tien kinderen. Eind 2023 is een proef gestart om de mondzorgcoach ook op de consultatiebureaus in Heerlen-Noord te laten starten.
@ease
Naast de aanwezigheid op de vaste locatie bij Carbon6, heeft @ease zich in 2023 met een pop-up locatie gevestigd in jongerencentrum The Break. Zo hebben zij niet alleen op hun vaste locatie, maar ook in de wijk laagdrempelig een luisterend oor geboden aan jongeren.

Kansrijk van Start
Vanuit het actieprogramma is in 2023 weer volop geïnvesteerd in de samenwerking tussen en over de verschillende domeinen (medisch, publiek en sociaal) heen. Dit gebeurde door aansluiting vanuit Heerlen bij de regionale coalitie Kansrijke Start maar tevens door het organiseren van vijf bijeenkomsten met de

lokale partners die betrokken zijn bij de eerste 1000 dagen. Tevens organiseerde Heerlen samen met de andere Parkstadgemeenten en het programma Trendbreuk een goed bezocht Kennisfestival Kansrijke Start voor professionals.

In 2023 zijn de bestaande Sjpruut/Kansrijk van Start-initiatieven voortgezet, verbreed en verdiept:

- De 5 Sjpruutcafés in Heerlen zijn elk één dagdeel per week open. Tevens zijn de Sjpruutcafés structureel geborgd binnen de uitvoering van JENS in 2023.
- De Sjpruut Sjop, een uitgiftepunt voor babyspullen en ontmoetingsplek voor (aanstaande) ouders, is voortgezet. Er zijn in totaal meer dan 90 gezinnen voorzien van babyspullen zoals bedjes, badjes, maxi-cosi's en luiers.
- Het aantal Ooievaarmoeders (die moeders met hulpvragen van advies voorzien en worden toegeleid naar bestaand aanbod vanuit Spjruut), is gegroeid naar 20 eind 2023.
- Het Jonge ouder Project is voortgezet en doorontwikkeld tot het Jonge Ouder Perspectief, een op zichzelf staand gedachtegoed met eigen methodiek: de JOP methodiek Positieve Jeugdzorg.
- Vanuit de voortgezette samenwerking met de landelijke Stichting Babyspullen zijn in 2023 74 (aanstaande) ouders voorzien van een babystartpakket om hen te voorzien van babykleren en primaire verzorgingsproducten.
- De 'Vraag het aan Sjpruut'-spreekuren zijn doorontwikkeld naar het Sjpruut taalprogramma dat een integraal onderdeel is van het Programma Gezinsgericht werken van SCHUNCK. Het programma richt zich o.a. op de preventie van taalachterstanden in de leeftijd van 9 maanden tot 2 jaar door middel van een vraaggerichte aanpak. Het bereiken van (aanstaande) ouders en jonge kinderen gebeurt niet alleen door de ouders naar de bibliotheek te bewegen maar vooral door op de plekken aanwezig te zijn waar (aanstaande) ouders zich bevinden, zoals de Sjpruut Cafés en Peuteropvang. Tevens richt SCHUNCK zich op de deskundigheidsbevordering van ketenpartners op het gebied van taalontwikkeling door gezamenlijk met partners te onderzoeken hoe taal een plek kan krijgen in ieders werkgebied en indien gewenst ondersteunende materialen te ontwikkelen voor de partners.
- Er is in 2023 een nieuw actieprogramma Kansrijk van Start voor de komende drie jaar geschreven samen met de partners.

Kansrijke Start Parkstad en Zuid-Limburg

Vanuit de Zuid-Limburgse aanpak Kansrijke Start en de versnelling daarvan in Parkstad (middels middelen Regio Deal) hebben we in 2023 wederom ingezet op het behouden van en nog meer verdiepen van de domeinoverstijgende samenwerking met vele partijen die werkzaam zijn in 'de eerste 1000 dagen'. Dit heeft geleid tot samenwerkingsafspraken rondom de zorg en ondersteuning van met name gezinnen in kwetsbare situaties in de eerste 1000 dagen tussen de geboortezorg (eerste, tweede en derde lijn), de jeugdgezondheidszorg Zuid-Limburg en de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. De afspraken behelzen in grove lijn: brede vroegsignalering door geboortezorgprofessionals in Zuid-Limburg en snelle doorgeleiding van gezinnen met hulpvragen naar de best passende hulp/ steun op maat.

Naast de samenwerkingsafspraken waren vanuit Kansrijke Start de volgende interventies beschikbaar voor (aanstaande) ouders:

- Voorzorg en Stevig Ouderschap, beiden programma's die (zeer) kwetsbare (aanstaande) ouder(s) extra ondersteuning aanbieden middels huisbezoeken door speciaal opgeleide jeugdverpleegkundigen;
- Nu Niet Zwanger (NNZ) zorgt voor proactieve gesprekken over kinderwens, anticonceptie en seksualiteit om zo onbedoelde zwangerschappen tegen te gaan;
- Centering Zwangerschap, een vorm van zwangerschapsbegeleiding in een groep die bewezen gezondheidsvoordelen kent voor moeder en kind;
- Geboortezorg Flex, gratis kraamzorg en meer uren kraamzorg dan wettelijk mogelijk vanuit de zorgverzekeringswet voor gezinnen in een kwetsbare situatie.

Samen met het aanbod vanuit Kansrijk van Start zorgt de aanpak binnen Parkstad en Zuid-Limburg voor een sterk preventieaanbod voor (aanstaande) gezinnen in onze stad.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties

- Er is een (concept) regiovisie en uitvoeringsagenda aanpak GIA Zuid-Limburg (2024-2031) opgesteld in samenwerking met een groot netwerk aan partners, waaronder de MO-adviesraden Zuid-Limburg. De geprioriteerde thema's zoals werken volgens de Visie Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid;

versterken van lokale (wijk)teams 0-100; MDA++ aanpak en de Integrale sturing op huiselijk geweld en kindermishandeling, zijn hierin verweven.
- In 2023 hebben 40 professionals in de regio de training tot Aandachtsfunctionaris Huiselijk Geweld en Kindermishandeling gevolgd.
- Basisscholen hebben (opnieuw) het aanbod gekregen voor een gastles over kindermishandeling. Gedurende de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 zijn er 78 gastlessen gegeven/gepland.
- In de week tegen kindermishandeling zijn diverse activiteiten georganiseerd: alle basisscholen in Zuid-Limburg hebben een boek gekregen, de kinderopvangorganisaties een spel en jeugdhulpverleningsorganisaties een praatboek: middelen om kindermishandeling bespreekbaar te maken.
- Voor Handle with Care is een Convenant met de betrokken partners opgesteld. Via de inzet van DuVo-middelen is gezorgd voor de financiële borging.
- Voor de bewustwordingscampagne waren de drie centrumgemeenten (Heerlen, Maastricht en Venlo) samen met de Beweging Limburg tegen Kindermishandeling (provincie) de trekkers. In het kader van de bewustwordingscampagne zijn er eveneens fysieke acties georganiseerd, zoals het plaatsen van knuffels met informatie tijdens de voetbalwedstrijd Roda JC – MVV. De campagne heeft een groot bereik gehad. Er is vanuit de partnerorganisaties vraag naar een vervolg.
- In Zuid-Limburg zijn 400 professionals getraind in 'Samen voor Veiligheid'.

Maatschappelijke diensten (o.a. Wmo)
Cliënten hebben, zoals ingeschat, gebruik gemaakt van de onafhankelijke adviserende cliëntondersteuning die door MEE Zuid-Limburg, via een gemeentelijke subsidie, wordt aangeboden.

In totaal heeft MEE Zuid-Limburg 224 unieke cliënten voorzien van onafhankelijke adviserende ondersteuning. Daarnaast zijn er nog 120 incidentele anonieme contacten (hiervan worden geen persoonsgegevens geregistreerd). Dit is vergelijkbaar met 2022, toen werden 249 cliënten voorzien van ondersteuning en 111 incidentele anonieme contacten.

Heerlen STAND-BY!
In 2017 is Heerlen STAND-BY! gestart met de uitvoering van de Wmo ondersteuning en welzijnstaken voor de gemeente Heerlen via een lump sum financiering; 2023 was het laatste contractjaar. In 2023 is een subsidietraject gestart voor deze maatschappelijke ondersteuning waarbij de subsidie Maatschappelijke Ondersteuning voor 2024 t/m 2027 is toegekend aan Incluzio (onder de naam Buurtteams Heerlen). Er is door HSB! in de afgelopen 7 jaar een solide basis voor zorg en welzijn neergezet van waaruit Buurtteams Heerlen verder kan bouwen aan het Heerlense zorglandschap.

Eenzaamheid
Er zijn positieve veranderingen zichtbaar in de aanpak tegen eenzaamheid. Buurtgerichte projecten hebben de lokale betrokkenheid vergroot en de bewustwordingscampagne heeft het gesprek rond eenzaamheid gestimuleerd. Er zijn veel mooie initiatieven ontstaan om eenzaamheid te voorkomen en te verminderen, zoals de inloopmiddag in het Corneliushuis en de uitbreiding van het project Buurtschakels naar drie wijken in Heerlen. Ook is het project Sociaal Maatje van Alcander voortgezet, waarmee het sociale netwerk van mensen is vergroot door ze te koppelen aan bestaande initiatieven.
Om onze scope van eenzaamheidspreventie uit te breiden zijn we in samenwerking met Heerlen Stand-BY! en JENS gestart met Join Us, een tweewekelijks eenzaamheidsprogramma specifiek gericht op jongeren tussen de 12 en 30 jaar waarbij deels buurtbewoners betrokken zijn.
In samenwerking met lokale ondernemers hebben we een aantal mooie acties kunnen organiseren voor onze inwoners, waaronder een geheel verzorgde kerstlunch voor 40 kwetsbare inwoners door Hanos Heerlen.
Net als afgelopen jaren hebben we samen met Heerlen Stand-BY! en JENS actief deelgenomen aan de landelijke Week tegen Eenzaamheid met een eigen programma van activiteiten en netwerkmomenten in alle stadsdelen van Heerlen. In deze week hebben we veel inwoners, als mede lokale ondernemers, bereikt en betrokken bij ons programma.
De samenwerking met de andere gemeenten uit de Zuid-Limburgse coalitie tegen eenzaamheid is verdiept en er is een nieuw plan van aanpak opgesteld voor de aankomende periode, waarin kennisdeling en communicatie voorop staat.

Informele zorg/mantelzorg
De druk op de mantelzorger is onverminderd groot. Continuering van de ondersteuning op een aanvaardbaar niveau is derhalve noodzakelijk. Om de mantelzorger meer te waarderen en beter te ondersteunen zijn de voorwaarden van het mantelzorgcompliment vorig jaar al aangepast.
De continuering in de vorm van inzet van de Preventiecoalitie met CZ is in 2023 verder voortgezet. Voornamelijk gaat het om versterking van de respijtzorg en versterking van de verbindingen tussen informele zorg, formele zorg en welzijn. De regionale samenwerking informele steun is versterkt en gecontinueerd met het toetreden van de gemeente Kerkrade. Hierbij versterken we de afstemming tussen informele zorg onderling (Netwerk Informele Steun Heerlen) en met de formele zorg op basis van de door de informele instellingen opgestelde visie op Informele zorg.

Lokale Inclusie Agenda
Wij vinden het belangrijk dat iedereen in Heerlen kan meedoen. Het VN-verdrag Handicap is een hulpmiddel en dat zetten we in. In onze lokale inclusie agenda staan onze doelen en staat het beleid dat we hiervoor gebruiken. Hiermee bereiken we binnen en buiten onze organisatie resultaten. Werken aan bewustwording bij collega's en partners is en blijft een belangrijk aandachtspunt. De basis is om inclusief te handelen in ons dagelijks werk. We werken hierin lokaal, regionaal en landelijk met (partner)organisaties en overheidsorganisaties.

Stemlokalen maakten we toegankelijk en bereikbaar.
In diverse wijken organiseerden ervaringsdeskundigen en wijkraden schouwen. Ervaringsdeskundigen werden meer bij projecten betrokken en gaven advies over de toegankelijkheid van openbare gebouwen.

Ervaringsdeskundigen werkten mee aan toegankelijke wandelroutes met nieuwe belevingsconcepten. Alle sport- en fitnesscentra in Heerlen zijn getoetst. In twee speeltuinen zijn inclusieve speeltoestellen geplaatst en is gewerkt aan de toegankelijkheid. Het participatieproject 'Iedereen voor Elkaar Heksenberg' is succesvol afgerond.

We organiseerden twee bijeenkomsten met het meeleespanel. Daarnaast heeft een groep ambtenaren deelgenomen aan de training 'herkennen en omgaan met mensen met een licht verstandelijke beperking'. We maakten in Heerlen een enorme sprong in het aanbod van openbare, opengestelde en toegankelijke toiletten binnen de HogeNood app.

We ondersteunden bij de oprichting van Queer Parkstad. Regionaal werken COC Limburg en Queer Parkstad met ons samen aan de verdere ondersteuning van de LHBTIQ+ gemeenschap.

Wonen en zorg
Samen met andere Parkstadgemeenten, woningcorporaties, zorgpartijen en diverse belanghebbenden, hebben we vormgegeven aan het zogenoemde Koploperstraject "Toekomstvisie wonen en zorg Parkstadgemeenten". Onze focus ligt op het ontwikkelen van een toekomstgerichte visie voor ouderen en aandachtsgroepen.

We hebben opdracht gegeven aan Companen om de woonzorganalyse in regionaal perspectief uit te voeren. Dit brengt aanbod en behoeften in kaart. Een diepgaande analyse waarborgt een solide basis voor samenwerking op de langere termijn en biedt tevens de mogelijkheid om een dialoog te voeren over een rechtvaardige verdeling van aandachtsgroepen binnen en buiten de regio.

Op het gebied van woonruimteverdeling hebben we samen met woningcorporaties de urgentieregeling gecontinueerd. Na evaluatie, op basis van input van betrokkenen en in overleg met de gemeenten, zijn enkele aanpassingen doorgevoerd. In oktober 2023 hebben we een opleiding georganiseerd voor medewerkers van gemeenten en woningcorporaties om de uitvoering te optimaliseren.

In een constructieve dialoog hebben we het zorgbuurthuis aangepast aan de lokale context van Heerlen. Het betreft een kleinschalig woonzorgproject gericht op ouderen met toenemende zorgbehoeften.

Hiermee hebben wij in de ontwikkeling van het zorgbuurthuis een succesvolle doorstart gemaakt in samenwerking met woningcorporaties en zorgpartijen, met name in de pilot van het zorgbuurthuis in MSP. Parallel daaraan werken we aan een basismodel dat kan worden uitgebreid naar andere buurten in Heerlen.

Vluchtelingenopvang
In 2023 was de opvangsituatie van vluchtelingen in Nederland wederom precair. De instroom bleef hoog en met name de opvang van de sterk gegroeide groep alleenstaande minderjarige vluchtelingen (amv) baarde zorgen. Heerlen heeft in overleg met het COA de mogelijkheid gecreëerd voor een kleinschalige amv-opvang naast het reguliere AZC. Hier verblijven sinds maart 2023 zo'n 50 jongeren die door het COA en voogdijorganisatie Nidos begeleid worden.
De instroom van Oekraïense vluchtelingen is weliswaar minder dan in 2022, maar er blijft behoefte aan nieuwe opvangplekken. Daarom zijn er stappen gezet om de opvang voor Oekraïense vrouwen en kinderen in Huize de Berg uit te breiden.

Statushouders
Alle gemeenten in Nederland krijgen jaarlijks een taakstelling voor de huisvesting van nieuwe statushouders opgelegd. De statushouders worden naar rato van inwonertal verdeeld over alle gemeenten in Nederland. De taakstelling wordt altijd voorafgaand aan een halfjaar vastgesteld. Dit gebeurt grotendeels op basis van schattingen over de instroom en over hoeveel statushouders er in de komende periode bijkomen (incl. gezinsherenigers). In het eerste halfjaar van 2023 heeft Heerlen aan de taakstelling voldaan. In de tweede helft van het jaar is er helaas een achterstand ontstaan. De instroom is weliswaar hoog, maar de IND loopt achter met de afhandeling van de aanvragen, waardoor er minder verblijfsstatussen worden uitgedeeld. Ook gezinsherenigingen duren veel langer. Daardoor kreeg Heerlen weinig nieuwe statushouders aangewezen. Bovendien lag de focus van het COA vooral op gemeenten die in de eerste helft een flinke achterstand hadden opgelopen. Er is met de provincie en het COA gesproken over het belang van voldoende geschikte koppelingen voor Heerlen.

Inburgering
Sinds 1 januari 2022 ligt de regie over de inburgering bij gemeenten. In 2023 is er gewerkt aan het stroomlijnen van werkprocessen en is er verder ingezet op integratie. Nieuwe inburgeraars gingen naar school voor taallessen op hun eigen niveau. Tevens kregen zij burgerschapslessen in het kader van het participatietraject en is de eerste groep inburgeraars begonnen met integratieworkshops. Deze workshops gaan over thema's zoals wonen in Nederland, omgang met buren, veiligheid, onderwijs, etc. en worden gegeven door de inburgeringsconsulenten. Met het COA in Zuid-Limburg is afgesproken om de samenwerking op het gebied van inburgering te verstevigen. We beoordelen samen of aan Heerlen gekoppelde statushouders die in het AZC wonen en daar de voorinburgering hebben afgerond, al kunnen starten met inburgering.

Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)
Er gebeurt al veel op het gebied van gezondheid, sport en bewegen en de sociale basis. In het kader van het GALA is samen met partners een integraal plan van aanpak voor Heerlen opgesteld. Hiermee wordt ingezet op het versterken en verder ontwikkelen van het integraal, preventief gezondheidsbeleid in onze gemeente.

Integraal Zorgakkoord (IZA)
We hebben voorbereidingen getroffen om in samenspraak met zorgverzekeraars CZ en VGZ, gemeenten, GGD en organisaties in zorg en welzijn te komen tot een Zuid-Limburgs regiobeeld en regioplan. Het regiobeeld en regioplan zijn opgesteld en ingediend. Met partners uit verschillende domeinen hebben verdiepende en/of voorbereidende gesprekken plaatsgevonden over een aantal thema's die een plek hebben gekregen in het regioplan.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Sociale basisvoorzieningen wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Sociale basisvoorzieningen	224	5.146	6.422	-5.216	-16.598	-15.714	-4.992	-11.452	-9.292	2.159	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Sociale basisvoorzieningen	*Vreemdelingen* Binnen vreemdelingen lopen een aantal specifieke uitkeringen (SPUK) die we zowel aan de batenkant als aan de lastenkant volledig begroot hebben. Een aantal SPUK regelingen lopen meerjarig door en zijn in 2023 niet volledig besteed. De ontvangen baten zijn geparkeerd op de balans, dit veroorzaakt hier de grote afwijking (€ 1.125) aan zowel de baten en lasten zijde. In 2023 hebben we rekening gehouden met de meerkosten van inburgering en derhalve middelen van 2022 naar 2023 overgeheveld. Door het efficiënt inkopen en de beperkte instroom hebben we niet al deze middelen in 2023 nodig. Dit voordeel hebben we grotendeels gemeld in de novembernota.	-1.125	1.550	I	N/V
	Opvang ontheemden Oekraïners De kosten die de gemeente maakt voor de opvang van Oekraïners worden gedekt door middelen via een Specifieke Uitkering (Bekostigingsregeling).	2.262	-912	I	V/N
	Gemeenschappelijke regeling GGD In 2022 hebben we de extra middelen, die we via het gemeentefonds als GIDS middelen hebben ontvangen, overgeheveld naar 2023. Deze middelen zijn grotendeels besteed, maar nog niet volledig. Het deel dat nog niet besteed is, verklaart de afwijking. We zijn nog in afwachting van het resultaat van de GR GGD en de impact hiervan op onze jaarrekening.	68	20	I	V/V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		29	I	V
	Diverse afwijkingen.	70	197	I	V/V
Totaal kernthema Sociale basisvoorzieningen		**1.276**	**883**		**2.159**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Jeugdzorg

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Basishulp Jeugd
Het streven van JENS is voortdurend om nog meer zorg binnen de gebieden te laten plaatsvinden, zodat steeds meer jeugdigen en hun gezin echt passende zorg krijgen in hun eigen omgeving. Dat vraagt echter de alertheid om bij elke zorgvraag na te gaan: 'Wat is hier echt nodig? En wat is nodig om de benodigde hulp binnen het gebied/de wijk vorm te kunnen geven?' Voortdurend wordt in het proces van toeleiding naar hulp hierop gestuurd.

De beweging van individuele hulp naar groepsgerichte hulp en de beweging van 'zorgen voor' jeugdigen en gezinnen naar 'zorgen dat' jeugdigen en gezinnen zelfstandig aan de slag kunnen, helpt mee om een efficiëntere inzet van de beperkt beschikbare professionals mogelijk te maken. Programmatisch geven de onderstaande zaken invulling aan deze beweging:

1. 7 scholen zijn gelabeld als vindplek, zowel vanuit primair als voortgezet onderwijs. De criteria waaraan een inloop moet voldoen, zijn gedefinieerd.
2. Met de JENS-medewerkers die het huisartsenspreekuur vormgeven, is gesproken over uitbreiding van vaste contactpersonen naar spreekuren binnen de praktijk en uitbreiding waar passend.
3. Verkennend onderzoek is gedaan bij vijf verenigingen naar complementariteit met Basishulp Jeugd. Naar aanleiding van dit onderzoek is in samenwerking met de betreffende verenigingen een plan van aanpak opgesteld om na de zomer uit te voeren.
4. Ervaringsdeskundigen zijn geworven ten behoeve van een betere aansluiting bij en ondersteuning bieden aan VO-leerlingen. Trainingen voor VO-leerlingen worden ontwikkeld en geïmplementeerd.
5. De vakgroep ggz is in mei 2023 gestart om te komen tot een gezamenlijke business case voor nieuw aanbod van ondersteuning op de vindplek van jeugdigen.
6. In mei is de pilot gestart om tot een zorgpad en verbeterde ketenaanpak ADHD te komen.

Door de versterking van het voorliggend veld en de voorliggende voorzieningen is voorkomen dat de zorgkosten nog hoger zouden uitvallen.

JENS werkt al geruime tijd samen met voorschoolse voorzieningen, het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het MBO om onderwijs, ambulante jeugdhulp en naschoolse activiteiten te integreren in de buurt of het gebied. Deze aanzienlijke opgave laat ook in 2023 een gestaag stijgende lijn zien. In 2023 is met name ingezet op preventief en vroegtijdig problematiek bij kind en gezin te ontdekken en passende actie, begeleiding of hulp, uit te zetten.

JENS bleef in 2023 zowel de inhoud van de hulp vernieuwen als mede de toeleiding naar die hulp. Om de jeugdhulp verder te vernieuwen en optimaliseren, is die relatie tussen JENS en verwijzers cruciaal. Verwijzers en aanbieders worden geacht vanuit dezelfde missie, visie en maatschappelijk doelen na te streven. Dit vraagt voortdurend aandacht voor integraal denken en werken.

Residentiële jeugdhulp
We hebben in de jeugdzorgregio Zuid-Limburg intensief samengewerkt om te komen tot het opstellen van een nieuwe Regiovisie Zuid-Limburg, een nieuw Beleidskader Zuid-Limburg en een nieuwe Service Level Agreement Zuid-Limburg.
Samen met de Gecertificeerde Instellingen, de VNG en de vier Limburgse jeugdzorgregio`s hebben we de hoogte van het subsidiebedrag vanaf 2024 vastgesteld.

Hervormingsagenda Jeugd
De gemeente Heerlen heeft actief geparticipeerd op zowel (sub)regionaal als op nationaal niveau, om onze inhoudelijke en procesmatige aandachtspunten bij de Hervormingsagenda Jeugd bij diverse stakeholders onder de aandacht te brengen. Dit heeft onder andere geleid tot het indienen van een meer waarschuwende motie, samen met andere Zuid-Limburgse gemeenten, tijdens de Algemene Ledenvergadering van de VNG

in juni 2023, waar de Hervormingsagenda Jeugd ter besluitvorming geagendeerd stond. Als één van de zeer weinige gemeenten, heeft de gemeente Heerlen tegen de Hervormingsagenda Jeugd gestemd.

Leerlingenvervoer
Door met ouders in gesprek te gaan over hun eigen (on)mogelijkheden met daarbij meer uitleg over de regeling van leerlingenvervoer, kunnen we het leerlingenvervoer meer passend en op maat inzetten dan voorheen. Een breed onderzoek is daarbij soms nodig.
Door de hoge druk op het aangepaste vervoer hebben we ons samen met de andere gemeenten ingezet om ouders en kinderen meer te ondersteunen in hun zelfstandigheid. Daarnaast hebben we scholen actief betrokken in het oefenen met openbaar vervoer. Verder hebben we met de vervoerder gewerkt aan een efficiënte aanpak en effectieve invulling van het vervoer. Zodoende hopen we het aangepaste vervoer voldoende beschikbaar te houden voor de leerlingen die echt afhankelijk zijn van vervoer.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Jeugdzorg wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Jeugdzorg	475	883	1.441	-51.974	-54.664	-63.328	-51.500	-53.780	-61.887	-8.107	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Jeugdzorg	*Jeugdzorg* Deze overschrijding heeft meerdere oorzaken. De kosten voor Maatwerk zijn € 1.115K hoger dan begroot door toenemende behoefte aan duurdere maatwerkoplossingen die nodig zijn als plaatsing bij gecontracteerde aanbieders niet mogelijk of passend is. De kosten voor ATV/Verblijf/Pleegzorg/Crisis zijn € 2.085 hoger dan begroot door een toename van de zorgzwaarte, indexering tarieven en nieuwe financiering verblijf intensief (GIK-J). Dit resultaat is inclusief de compensatie die we vanuit het Rijk hebben ontvangen in de meicirculaire (€960K). Tenslotte is er in 2023 een incidentele bijdrage gedaan van €2.577K aan XONAR zoals reeds gemeld in de novembernota. Het Landelijk Transitiearrangement (LTA) voor specialistische hulp heeft een positief resultaat van €761K met name door dat er nog een afrekening oude jaren (2021 €687K) is verrekend. De kosten voor gedwongen kader zijn € 16K lager dan begroot doordat er minder maatregelen zijn uitgesproken.	267	-5.267	I/S	V/N
	Uitvoeringskosten jeugd Op basis van de huidig beschikbare cijfers zijn de uitvoeringskosten Jeugd in 2023 hoger dan begroot. Deze afwijking komt tot stand door aanvullende werkzaamheden in verband met dossier XONAR.		-148	I	N
	JENS De kosten Basishulp Jeugd 2023 zijn hoger dan het begrote lumpsumbudget, doordat de meerkosten 2020-2022 een structureel karakter hebben gekregen als gevolg van een niet afnemend saldo in- en uitstroom van cliënten en een hoog gemiddeld aantal cliënten per maand in zorg. Daarnaast zijn de cao's in de sector Jeugdhulp fors meer gestegen dan de contractueel overeengekomen indexering, waardoor de gemiddelde kosten per cliënt zijn gestegen. Voor de Basishulp Jeugd kijken we met JENS voortdurend kritisch naar te nemen beheersmaatregelen. Aan de hand van indicatoren over o.a. de instroom, uitstroom, het gemiddelde aantal cliënten per maand in zorg en de gemiddelde kosten per cliënt, monitoren we de voortgang in de kostenontwikkeling. Daarnaast hebben we in samenspraak met JENS besloten tot een onderzoek door een derde deskundige naar de transformatie en kostenontwikkeling in de Basishulp Jeugd. Hiermee beogen we met name voor de toekomst te komen tot afwegingen die leiden tot duurzame Basishulp Jeugd.	370	-3.957	I	V/N
	Kansrijk van Start Afwijking komt tot stand doordat in de begroting saldo 2022 is overgeheveld naar 2023. In 2023 zijn gemaakte plannen besteding resterend budget 2022 niet tot uitvoering gekomen.	1	222	I	V/V
	Innovatiebudget Jeugd Het innovatiebudget jeugd wordt gebruikt om initiatieven gedurende het jaar te bekostigen. In 2023 zijn minder initiatieven geweest waardoor de uitgaven lager zijn dan gebudgetteerd.	-26	133	I	N/V
	Preventief Jeugdbeleid Afwijking komt tot stand doordat er kosten gedekt zijn vanuit SPUK GALA middelen.	-12	77	I	N/V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		224	I	V
	Diverse afwijkingen.	-42	50	I	N/V
Totaal kernthema Jeugdzorg		**558**	**-8.665**		**-8.107**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Volwassenenzorg

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Beschermd Wonen & Maatschappelijke Opvang

Er is ervaring opgedaan met kleinschalige opvang in de wijk, verspreid over Parkstad. Eind 2023 werden 20 cliënten opgevangen in woonhuizen. Met deze vorm van opvang behouden mensen hun zelfstandigheid. In 2024 worden nog enkele woningen in gebruik genomen. Deze vorm van opvang is bedoeld voor mensen die geen overlast geven en geen toezicht nodig hebben. De grote centrale opvangvoorziening (Heugderlicht in Landgraaf) wordt hiermee ontlast.
Het realiseren van 21 Skaeve Huse binnen Parkstad voor mensen die vanwege hun gedrag juist niet in een gewone woning passen, blijkt een complexere opgave dan vooraf voorzien was. In 2023 zijn de eerste 6 Skaeve Huse gerealiseerd. Twee proeftuinen voor begeleid wonen voor jonge volwassenen zijn gerealiseerd en worden in 2024 voortgezet.
Daarnaast is er een onderzoek verricht naar de effecten van de verbeterde opvang en knelpunten in de opvang. De resultaten hiervan worden begin 2024 verwacht.

Op het gebied van Beschermd Wonen hebben we in 2018 met alle gemeenteraden van Parkstad de "Visie Opvang en Beschermd Wonen Parkstad 2018-2026" vastgesteld. Op het gebied van Beschermd Wonen hebben we in 2023 veel stappen gezet, met het oog op de voor 2024 aangekondigde doordecentralisatie. Deze doordecentralisatie is uitgesteld. De afspraken die we maken over onze governance, in de vorm van een gewijzigde gemeenschappelijke regeling voor Opvang en Beschermd Wonen, treden in werking op het moment dat de doordecentralisatie daadwerkelijk van kracht wordt.

Het aanbod Beschermd Wonen hebben we ondergebracht bij een veelkleurig samenwerkingsverband met als naam 'Beschermd Thuis Parkstad', bestaand uit: Stichting Anna, Stichting Aristacura, Stichting Credohuis Parkstad, Stichting Exodus Nederland, Herstelzorg Heuvelland, Kracht in Zorg, Leger des Heils, Levanto, Mondriaan, Op Mezelf, Philadelphia W & B Zuid, Radar, Tobas/Somnium, Talent, Zorggroep de Alliantie en stichting Zonnewende. Mondriaan is penvoerder namens dit samenwerkingsverband. De samenwerking hebben we geborgd via een subsidietender die loopt tot en met 2026, waarbij we jaarlijks Mondriaan als penvoerder van het samenwerkingsverband subsidiëren. We hebben daarnaast de toegang, het LOBW (Loket Opvang en Beschermd Wonen Parkstad) opnieuw ingericht. De nieuwe werkwijze van het LOBW is gestart met ingang van 1 januari 2023, het LOBW bepaalt óf iemand in aanmerking komt voor beschermd wonen en aan welke doelen gewerkt moet worden. Het samenwerkingsverband bekijkt vervolgens hoe en door wie Beschermd Wonen dan het meest passend ingezet kan worden.
De locaties waar een vorm van Beschermd Wonen wordt geboden liggen verspreid in Parkstad. De meeste locaties zijn in Heerlen, maar er zijn eveneens locaties in Kerkrade, Landgraaf, Beekdaelen en Brunssum; eén locatie ligt in Wittem. In 2023 hebben tussen de 350 en 400 cliënten Beschermd Wonen zorg gekregen.

Hulp bij het Huishouden

De contracten met Meander en Ambulante Thuiszorg (ATZ) liepen tot en met 2023. In 2023 is voor 2024 en volgende jaren een subsidietender uitgezet. Hiervoor zijn geen subsidieaanvragen ontvangen. Met Meander en ATZ zijn derhalve voor 2024 overbruggingscontracten afgesloten.
Het aantal burgers dat gebruik maakte van de Wmo-voorziening Hulp bij het Huishouden is in 2023 weer toegenomen. We zijn het jaar 2023 gestart met 3436 unieke cliënten. Dit aantal is gedurende het jaar gegroeid en kwam eind 2023 uit op 3734. Een toename van ruim 8% (298 in absolute zin). Dus gemiddeld genomen over het jaar hebben we een kleine 3600 cliënten bediend. Het aantal PGB's is gedaald naar 80 (ultimo 2023).
Deze stijgende vraag is een landelijke tendens. Vergrijzing van de bevolking maar ook het een paar jaar geleden ingevoerde abonnementstarief voor de Wmo (per maand was de maximale eigen bijdrage in 2023 nog steeds € 19, in 2024 stijgt deze naar ruim € 20) zijn hier debet aan. Onduidelijk is nog wanneer het wetsvoorstel om de eigen bijdrage weer inkomensafhankelijk te maken daadwerkelijk in het parlement behandeld zal worden. Vooralsnog wordt over ingangsdatum 1-1-2025 gesproken.

Doelgroepenvervoer (Omnibuzz)
De inspanningen vanuit Omnibuzz en aanvullend de invoering van zogenaamde piekspreiding sinds eind 2023 zorgen ervoor dat de ritten uitgevoerd kunnen blijven worden en kwaliteit gewaarborgd blijft. Verder is in 2023 de afrekensystematiek van het Omnibuzz vervoer voor gemeenten omgezet van zones naar kilometers, waardoor de verdeling van kosten tussen gemeenten onderling meer in lijn worden gebracht met het daadwerkelijk gebruik. Deze wijziging heeft geen gevolgen voor de bijdrage van de Wmo reizigers.

Hulpmiddelen
We hebben het contract met onze hulpleverancier voor twee jaar verlengd. Het contract loopt definitief af eind 2024. Contractueel zijn er geen mogelijkheden meer tot verlenging.

Woningaanpassingen
Het beeld met betrekking tot woningaanpassingen is gelijk aan dat van voorgaande jaren. Woningaanpassingen zijn absoluut noodzakelijk om langer thuis te kunnen blijven wonen en worden dan ook door burgers aangevraagd en uitgevoerd. Leveranciers hebben tevens goede maatregelen getroffen om een en ander veilig te kunnen uitvoeren. Wel merken wij dat de kosten van de woonaanpassingen zijn gestegen, dit komt onder andere door de Oekraïne-crisis en de hoge inflatie.

PGB
De aanvragen van burgers voor PGB zijn nadrukkelijk beoordeeld op PGB vaardigheid zodat voldoende geborgd is dat zij de daarbij behorende verantwoordelijkheden aankunnen. Het uitgangspunt blijft dat onvoldoende PGB vaardige cliënten via een zorg in natura aanbieder worden ondersteund.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Volwassenenzorg wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Volwassenenzorg	2.368	2.208	2.733	-72.759	-68.286	-69.111	-70.391	-66.078	-66.378	-300	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Volwassenenzorg	*Woningvoorzieningen* Het aantal woningaanpassingen blijft toenemen, mede door gebrek aan alternatieve huisvesting en vergrijzing. Daarbij hebben we dit jaar een aantal grote woningaanpassingen gehad. Dit samen leidt tot een overschrijding van het budget, deze afwijking is grotendeels in de forecast van de novembernota gemeld.	3	-521	S	V/N
	Hulpmiddelen Het aantal te verstrekken hulpmiddelen blijft toenemen waarbij dit jaar een grote stijging is in de pgb Hulpmiddelen. Een burger kan, afhankelijk van het type hulpmiddel, eenmaal in de 5 tot 7 jaar gebruik maken van dit persoonsgebonden budget en ziet daarmee af van overige hulpmiddelen.		-130	S	N
	Wmo vervoersvoorziening Omnibuzz In 2023 hebben 2 tussentijdse begrotingswijzigingen plaatsgevonden binnen Omnibuzz. 2023-1 is aangepast in verband met het wijzigen van de afrekensystematiek met de gemeenten. In 2023-2 is een extra bijdrage in de gestegen kosten verwerkt vanwege de gestegen NEA-index en de loonsverhoging waar eerder geen rekening mee gehouden is. Ook is het vervoersvolume 2023-2 met 7,5% naar beneden bijgesteld op het vervoersvolume van 2019. Omdat het vervoersvolume momenteel nog steeds achter blijft ten opzichte van de periode voor corona, verwachten wij ondanks de gestegen kosten een positief resultaat, dit voordeel is in de forecast van de novembernota gemeld.	-25	125	I	N/V
	Hulp bij Huishouden Ook in 2023 is het aantal burgers dat gebruik maakt van hulp bij het huishouden weer flink toegenomen. De verklaring voor deze stijging ligt zoals bekend vooral in de aanzuigende werking van het abonnementstarief en de vergrijzing. Deze afwijking hebben we gemeld in de novembernota.		-368	S	N

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Volwassenenzorg	*Maatschappelijke ondersteuning* In het contract met de aanbieder van maatschappelijke ondersteuning zijn indexeringsafspraken opgenomen. De indexeringen in 2023 zijn gedurende het jaar meermaals aangepast door het ministerie. Dit is niet gebruikelijk en door deze late aanpassingen hebben we deze ontwikkeling niet meer kunnen verwerken in de begroting 2023. In de novembernota is deze afwijking gemeld, het resultaat in de jaarrekening is minder nadelig, dit komt omdat we voor een deel de SPUK GALA middelen "versterken sociale basis" hebben ingezet.		-162	I	N
	Maatschappelijke opvang en Programma 1 thuis 1 toekomst Het programma 1 thuis 1 toekomst, naar een verbeterde opvang omvat een 7-tal projecten. Deze zijn gestart in 2020. Een aantal is afgerond en geborgd, een aantal nog niet. De besteding van deze middelen loopt door in 2024, deze middelen worden toegevoegd aan het resultaat. In het raadsvoorstel van deze jaarverantwoording stellen we voor deze (regio)middelen over te hevelen.	413	42	I	V/V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		261	I	V
	Diverse afwijkingen.	135	-72	I	V/N
Totaal kernthema Volwassenenzorg		**525**	**-825**		**-300**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Arbeidsmarktbeleid

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

In 2023 hebben we ons wederom volop ingezet om meer mensen meer kansen te geven op de arbeidsmarkt. Dit heeft in samenwerking met WSP Parkstad en WerkvoorHeerlen, onze partners in de re-integratieketen geleid tot in totaal 364 plaatsingen.
Tevens zijn de contouren gezet om mensen, die al langer een uitkering hebben en daardoor een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben te activeren en te laten participeren met als einddoel (betaald) werk als dit tot de mogelijkheden van de kandidaat behoort.

BVS

Het programma van WerkvoorHeerlen ten behoeve van de Bovengrondse Vakschool heeft verder vorm en inhoud gekregen. De ontwikkelsferen Dienstwerk, Zorgwerk en Vakwerk zijn op basis van de kwaliteitseisen van werkgevers aangescherpt en de praktijkleerroutes zijn verder ontwikkeld. Deze praktijkleerroutes leiden naar praktijkverklaringen. Hiervoor wordt samengewerkt met ROC's Vista College en Yueverta. In 2023 zijn de generieke vakscholen Timmeren en Schilderen gestart. In de generieke vakscholen werken BVS en werkgevers nauwer samen. Bedrijfsspecifieke vakscholen zijn specifiek op één bedrijf geënt. In 2023 is één bedrijfsspecifieke vakschool gestart en één met een zorgondernemer is in voorbereiding. Daarnaast zijn nog een aantal andere projecten opgestart, zoals fietslessen, Barberroadshop, mogelijkheid voor deelnemers aan het ontwikkeltraject om theorie Rijexamen en VCA te halen.

JD Sports/ GXO

We zijn er trots op dat JD Sports en GXO hebben gekozen voor Heerlen. Dit levert op termijn 1500 nieuwe banen op. Tevens past het nieuwe distributiecentrum van JD Sports goed bij het reeds bestaande hoogwaardige logistieke cluster in Heerlen en Parkstad. Zo bouwen wij in Heerlen en de regio aan duurzame, gezonde en toekomstbestendige werkclusters en bieden we perspectief aan werkzoekenden uit de regio. Samen met GXO en de Bovengrondse Vakschool is een innovatief duurzaam model ontwikkeld dat ervoor zorgt dat kwetsbare werkzoekenden direct een arbeidscontract krijgen gecombineerd met een ontwikkeltraject en een gegarandeerde baan bij GXO. Dit heeft een positief effect op de bestaanszekerheid van deze groep. Tegelijkertijd mobiliseren we op deze manier onbenut arbeidspotentieel uit de regio wat een positief effect heeft op de economische ontwikkeling in Heerlen en omgeving.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Arbeidsmarktbeleid wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Arbeidsmarktbeleid	49	14.795	7.037	-37.719	-59.467	-50.460	-37.670	-44.671	-43.423	1.249	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Arbeidsmarktbeleid	Hogere rijksinkomsten dan afgeroepen door WSP/WOZL.		487	I	V
	Resultaat 2e begrotingswijziging 2023 WOZL/WSP.		594	I	V
	Participatie & Activering.		85	I	V
	Verwacht jaarrekeningresultaat 2023 WerkvoorHeerlen.		-317	I	N
	Jaarrekeningresultaat WOZL/WSP		253	I	V
	Arbeidsmarktbeleid Zuid-Limburg: de gemeente Heerlen voert de administratie voor de gehele Arbeidsmarktregio Zuid-Limburg. De baten en lasten zijn vooraf lastig in te schatten. De niet bestede gelden zijn toegevoegd als balanspost.	-8.153	8.153	I	N/V
	Nog te ontvangen ESF gelden t.b.v. het Parkstad Participatie Fonds.	395	-395	I	V/N
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		168	I	V
	Diverse afwijkingen.		-21	I	N
Totaal kernthema Arbeidsmarktbeleid		**-7.758**	**9.007**		**1.249**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Inkomensondersteuning

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Ontwikkeling klantenbestand

	2019	2020	2021	2022	2023
Amsterdam	-3,8	4,4	-6,9	-11,8	6,5
Arnhem	-3,8	1,8	-5,5	-5,2	-0,1
Den Haag	-4,6	2,2	-5,7	-4,3	-0,8
Heerlen	-4,4	-2,9	4,2	-2,6	-3,2
Rotterdam	-4,7	6,6	-4,9	-3,9	-0,4

In de bovenstaande tabel is de procentuele af- of toename van het aantal lopende bijstandsuitkeringen ten opzichte van het voorgaande jaar af te lezen voor de vijf Nederlandse gemeenten met de hoogste bijstandsdichtheid. Hieruit blijkt dat de bijstandspopulatie in Heerlen al sinds jaren stabiel daalt en enkel ten tijde van corona een stijging heeft gekend.

Ontwikkeling bijstandsuitkeringen in Nederland en Heerlen ten opzichte van 2015

	Nederland		Heerlen	
jaar	**aantal**	**t.o.v. 2015**	**aantal**	**t.o.v. 2015**
2019	414.060	-7,7%	4.150	-15,31%
2020	400.670	-10,67%	4.030	-17,75%
2021	416.310	-7,21%	4.200	-14,29%
2022	397.670	-11,36%	4.090	-16,53%
2023	399.270	-11,00%	3.960	-19,18%

In deze tabel is de landelijke ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden af te lezen vanaf het moment dat de Participatiewet in werking trad. Hieruit is op te maken dat de procentuele daling van het aantal bijstandsgerechtigden ten opzichte van 2015 in Heerlen fors hoger is dan de procentuele daling in Nederland.

Poort Werk & Inkomen

Niet iedereen die zich meldt doet uiteindelijk een aanvraag. Die verhouding toont de volgende tabel. Aan de poort wordt beoordeeld of er mogelijk recht op een uitkering bestaat en of er geen andere regelingen zijn waarop eerst een beroep moet worden gedaan. De verhouding tussen het aantal meldingen en het uiteindelijke aantal aanvragen is redelijk stabiel.

Jaar	Meldingen	Aanvragen	% aanvragen t.o.v. meldingen
2019	2.078	1.119	53,85 %
2020	2.647	1.330	50,25 %
2021	1.896	1.095	57,75 %
2022	1.417	814	57,45 %
2023	1.601	911	56,90 %

Energietoeslag
Vanwege de stijgende energieprijzen heeft de overheid in 2022 een aantal compenserende maatregelen getroffen. Een daarvan is de zogenaamde energietoeslag voor alle huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum. Heerlen heeft sterk ingezet op het bereiken van de doelgroep voor de energietoeslag, hetgeen heeft geresulteerd in een hoog aantal toekenningen. Daarnaast is nog een extra voorziening getroffen door ook huishoudens met een inkomen tussen 120% en 130% van het sociaal minimum financieel tegemoet te komen.

	Toekenningen 120% minimum	Toekenningen 120-130% minimum	Totaal
Aantal 2022	9.332	641	9.973
Bedrag 2022	€ 11.996.200	€ 586.400	€ 12.582.600
Aantal 2023	9.495	482	9.977
Bedrag 2023	€ 11.361.900	€ 330.600	€ 11.682.500

Handhaving en debiteuren

	2019	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Gestarte fraudeonderzoeken	121	90	85	65	
Afgehandelde fraude onderzoeken	119	89	84	63	71
Beëindigingen	39	43	18	11	10
Bijstandsvermindering	8	1	7	9	1

Debiteuren
Onder ontvangsten op bijstandsvorderingen vallen eveneens de TOZO vorderingen. Dit betekent een andere betaalmoraal en hogere bedragen. Dit verklaart hoofdzakelijk de stijging in ontvangsten.

	2019	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Ontvangsten op bijstandsvorderingen	€ 1.501.582	€ 1.403.416	€ 1.270.164	€ 1.631.384	€ 1.853.160

Armoedebeleid

Stichting Leergeld Parkstad, Jeugdfonds Sport en Jeugdfonds Cultuur
Nu er geen corona-beperkende maatregelen meer zijn en armoede als gevolg van de sterke inflatie toeneemt, zien we een stijging in het aantal aanvragen en toekenning van alle kindregelingen. Het gebruik van deze kindregelingen wordt daarnaast actief gestimuleerd omdat wij vinden dat ieder kind moet kunnen deelnemen aan leer-, sport-, spel- en cultuuractiviteiten.

-Stichting Leergeld Parkstad

	2019	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Toekenningen	4.638	5.118	5.124	7.697	8.200
kinderen	1.676	1.743	1.949	2.303	2.667
bedrag	€ 172.353	€ 201.931	€ 208.359	€ 290.629	€ 318.738

-Jeugdfonds Sport

	2019	2020	2021	2022	2023
Toekenningen	1.184	953	816	1.250	1.536
kinderen	948	796	682	977	1.263
bedrag	€ 386.040	€ 201.931	€ 249.894	€ 442.114	€ 624.635

-Jeugdfonds Cultuur

	2019	2020	2021	2022	2023
Toekenningen	121	86	136	115	155
Unieke kinderen	113	79	11	115	145
bedrag	€ 42.453	€ 31.415	€ 48.172	€ 39.603	€ 60.664

Jarige Job

Om te voorkomen dat kinderen hun verjaardag niet kunnen vieren omdat er thuis geen geld voor is geeft Stichting Jarige Job een verjaardagsbox ter waarde van € 35 waar alles inzit wat nodig is voor een echte verjaardag, thuis én op school! Er is wederom een toenemend aantal ouders dat een beroep heeft gedaan op Jarige Job.

	2019	2020	2021	2022	2023
Boxen	1.350	1.420	937	1.623	2.288

Fietsenplan

Alle kinderen in Parkstad vanaf 4 jaar de beschikking geven over een passende fiets zodat ze mee kunnen doen aan het maatschappelijk verkeer is het doel van het fietsenplan. In 2023 doen alle Parkstadgemeenten mee, samen met de ANWB, Stichting Leergeld, Werk voor Heerlen, Betere Buren Brunssum en Re-cycle Kerkrade.

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal verstrekte fietsen	166	184	151	120	265

Kledingbank

Samen met Kledingbank Limburg, Alcander en Werk voor Heerlen vonden er in het voor- en najaar weer kledingdagen plaats in het Gemeenschapshuis Heksenberg. Deze kledingdagen worden standaard drukbezocht.

	Voorjaar	Kosten	Najaar	Kosten	Totaal personen	Totaal financieel
2019	1613	€ 75.811,00	1525	€ 71.675,00	3138	€ 147.486,00
2020	0	€ 50.000 *	1143	€ 56.119,51	1143	€ 106.119,51
2021	1248	€ 62.279,78	1282	€ 63.950,02	2530	€ 126.229,80
2022	1157	€ 58.067,95	1245	€ 64.172,40	2402	€ 122.240,35
2023	1102	€ 57.259,92	1183	€ 61.470,00	2285	€ 118.729,92

** De kledingdagen die in maart/april 2020 gepland stonden zijn eerst uitgesteld en vervolgens afgesteld door de corona uitbraak. De Kledingbank moest sluiten, had geen inkomsten meer en kwam in financiële moeilijkheden. Daarom is besloten een voorschot te betalen om de Kledingbank overeind te houden, in de wetenschap dat dit bij afstel niet verrekend zou kunnen worden.*

De kosten van 2023 zijn gebaseerd op een geïndexeerde vergoeding van € 51,96 per uitgifte.

Voedselbank
Sommige mensen zitten financieel gezien in zulk zwaar weer dat zij de dagelijkse boodschappen niet meer kunnen betalen. Zij kunnen aanspraak maken op ondersteuning vanuit de Voedselbank. Per verstrekt voedselpakket verstrekken wij een bijdrage van € 5 voor logistieke kosten (vervoer, opslag, koeling en invriezen). De trend van toename vanwege de hoge inflatie heeft zich in 2023 helaas gecontinueerd.

	2019	2020	2021	2022	2023
Bijdrage €	€ 52.505	€ 49.010	€ 63.570	€ 86.010	€ 90.785*
Voedselpakketten	10.501	9.802	12.714	17.202	18.157

**in verband met hoogopgelopen wachtlijsten hebben wij het afgelopen jaar incidenteel reeds € 10.370 vergoed voor voedselbonnen. De totale bijdrage zal zodoende naar schatting iets lager uitvallen. Dit wordt momenteel handmatig onderzocht.*

Fit & Fun regeling
De Fit & Fun regeling is een extra tegemoetkoming van € 75 voor iedereen met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Het bedrag is in principe bedoeld om iets leuks of vitaals mee te kunnen doen, maar er wordt bewust niet gecontroleerd op hoe het bedrag wordt besteed. Toekenning van de Fit & Fun regeling gebeurt sinds 2017 automatisch voor iedereen die bekend is bij onze sociale dienst. De daling ten opzichte van 2022 is te verklaren omdat de Fit & Fun regeling in 2022 ook automatisch werd toegekend aan een gedeelte van de rechthebbenden van de energietoeslag.

	2019	2020	2021	2022	2023
Toegekend €	€ 487.050	€ 470.850	€477.937	€ 643.725	€ 448.575
Personen	6.494	6.278	6.372	7.531	5.368

Stichting Stop Kinderarmoede
We werken sinds 2017 samen met de Stichting Stop Kinderarmoede. Deze stichting zet zich in tegen de maatschappelijke gevolgen van kinderarmoede in Nederland door de uitgifte van nieuwe kleding, nieuwe schoenen en een aantal leuke nieuwe cadeautjes. Wij betalen een vergoeding van € 70 per kind.

	2019	2020	2021	2022	2023
Toegekend €	€ 48.490	€ 52.780	€ 59.995	€ 66.920	€ 61.670
Personen	746	812	950	956	881

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
Het bedrag dat jaarlijks wordt kwijtgescholden is al jaren nagenoeg gelijk. Lage werkeloosheid en jaarlijkse aanpassing van bedragen houden elkaar in evenwicht.

	2019	2020	2021	2022	2023
Kwijtschelding €	€ 1.584.248	€ 1.514.953	€ 1.571.472	€1.689.563	€ 1.538.828

Schuldhulpverlening
Ondanks de voortekenen als gevolg van de energie- en coronacrisis en de inspanningen om meer mensen te bereiken is het aantal inwoners met een financiële hulpvraag dat zich bij de gemeente heeft gemeld niet toegenomen. Heerlen biedt met ingang van 2023 ook actief hulp aan ondernemers met financiële problemen.

Sinds 1 januari 2021 zijn leveranciers van water, elektriciteit, gas, warmte, zorgverzekering en verhuurders verplicht om achterstanden te melden. Dit meldingssysteem krijgt steeds meer vorm en steeds meer

bedrijven weten de gemeente te vinden. Deze twee factoren verklaren voornamelijk de toename in het aantal meldingen Vroegsignalering.

	2021	2022	2023
Schuldhulpverlening regulier			
Meldingen particulier	698	656	659
Meldingen ondernemers	0	0	67
Schuldhulpverlening vroegsignalering			
Meldingen huur	246	500	998
Meldingen water	2.661	1.835	2.060
Meldingen energie	1.083	1.739	2.046
Meldingen zorg	736	1.262	2.029
Totaal	**4.726**	**5.336**	**7.133**

Waterafsluitingen
Het aantal afsluitingen is in 2023 licht afgenomen. Desondanks zijn 29 afsluitingen in verband met wanbetaling op 40.843 aansluitingen (0,07%) veel te hoog.

2019	2020	2021	2022	2023
28	9	3	31	29

Huisuitzettingen
In 2023 zijn 99 ontruimingen aangezegd, waarvan er 54 niet zijn doorgegaan.
De in de Prestatieafspraken 2020-2024 gemaakte afspraak om het aantal huisuitzettingen in 2024 tot 0 te reduceren leek effect te hebben maar heeft vooralsnog niet het gewenste resultaat opgeleverd.

Verhuurder	2019	2020	2021	2022	2023
Weller	13	2	4	3	10
Woonpunt	25	14	17	4	9
Wonen Zuid	5	3	2	1	3
Vincio	11	0	7	3	8
Wonen Limburg	7	5	2	0	1
Overige	20	22	18	6	14
Totaal	**81**	**46**	**50**	**17**	**45**

Bewind en mentorschap
Aan stijging van aantallen en kosten lijkt definitief een einde gekomen. De trend van een daling van het aantal personen dat onder bewind staat en een beroep doet op bijzondere bijstand neemt af.

	2019	2020	2021	2022	2023
Kosten	€ 2.814.869	€ 3.048.816	€ 3.583.299	€ 3.592.498	€ 3.340.317
Personen	1.608	1.837	1.902	1.836	1.735

Rentetarief Kredietbank Limburg
Sinds 2019 is het rentetarief van de KBL op leningen verlaagd van destijds 6,5% naar 2% (met uitzondering van saneringskredieten). Feitelijk gederfde rente inkomsten worden afzonderlijk per gemeente in rekening

gebracht. De marktrente is hoger, waardoor ondanks toename van het aantal verstrekte leningen de rentecompensatie bijna gelijk is gebleven.

	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal kredieten	74	94	142	190	152
Rentecompensatie	€ 16.034,46	€ 18.152,43	€ 33.743,59	€ 35.161,00	€ 31.588

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Inkomensondersteuning wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Inkomensondersteuning	61.348	72.398	72.727	-71.206	-91.045	-94.151	-9.858	-18.647	-21.424	-2.777	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Inkomensondersteuning	*Kwijtschelding belastingen* De begroting voor kwijtschelding is verhoogd i.v.m. aanpassing van de kwijtscheldingsverordening. Op basis van nieuwe wetgeving is de vermogensnorm voor kwijtschelding verhoogd, waardoor meer inwoners in aanmerking zouden kunnen komen voor kwijtschelding. De impact op de kwijtscheldingsregeling blijft binnen de bijgestelde begroting.		151	I	V
	Participatiewet lasten Incidenteel hoog rijksbudget en dalend bijstandsvolume. Voordeel is € 7,8 miljoen, hiervan is € 2,5 miljoen ingezet voor het sluitend maken van de begroting 2024. *Participatiewet baten* Minder debiteuren baten opgeboekt. Daarnaast door kwijtscheldingen en buiten invorderingen meer afgeboekt. Dit voordeel hebben we gemeld in de novembernota.	-60	5.754	I	N/V
	Bbz Levensvatbaaronderzoeken Door de naweeën van corona en de invoering van de BBZ light zijn de kosten lager geweest.		60	I	V
	Bijzondere bijstand Er is meer gebruik gemaakt van bijzondere bijstand verstrekkingen, hiertegenover staan o.a. extra rijksmiddelen.	263	-116	I	V/N
	Energietoeslag 2022: huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm Zoals gemeld in de novembernota. De aanvragen energietoeslag 2022 voor huishoudens met een inkomensgrens t/m 120% konden ingediend worden t/m juni 2023. Deze toeslag is uitgekeerd in 2022 en 2023. Eind 2022 was het lastig in te schatten hoeveel aanvragen er nog zouden komen. Daarnaast zijn we uitgegaan van compensatie door het Rijk, nu blijkt dat er geen compensatie komt. Het hoge bereik onder inwoners met een laag inkomen leidt tot een tekort van € 2,6 mln (jaarrekening 2022 en 2023, verstrekkingen incl. uitvoeringskosten) op de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld. We oriënteren ons op juridische stappen, de belofte van het rijk was budgettair neutraal.		-694	I	N
	Energietoeslag 2023: huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm We hebben in totaal € 12,5 mln aan rijksmiddelen energietoeslag 2023 ontvangen. De aanvragen en verstrekkingen lopen door in 2024. In deze jaarrekening gaan we vooralsnog ervanuit dat het budget toereikend is. Mocht dit niet het geval zijn maken we gebruik van de aanvraagprocedure vangnetregeling. Rijksmiddelen zijn deels pas in de decembercirculaire beschikbaar gesteld. Hierdoor ontstaat in programma 6 een tekort, daartegenover staat een voordeel in programma 0.		-8.421	I	N
	Energietoeslag 2022+2023: huishoudens met een inkomen tussen 120% en 130% van de bijstandsnorm Voor deze doelgroep is € 2 miljoen beschikbaar gesteld door de raad. In 2022 zijn voor een bedrag van € 600.000 verstrekkingen verwerkt. De verstrekkingen en verwachte aanvragen energietoeslag 2023 (€ 986.000) lopen door in 2024. Dit bedrag is onttrokken uit de Algemene Reserve (restant € 0,4 mln.). Voordeel staat bij bestemming.		-986	I	N
	Rijksmiddelen De ontvangen rijksmiddelen in de meicirculaire zijn niet besteed, deze vallen vrij.		831	I	V
	Inkoop KBL Dit nadeel wordt veroorzaakt doordat er door de KBL voorschotfacturen met BTW zijn gefactureerd. Deze BTW is voor de gemeente kostenverhogend.		-93	I	N

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Inkomensondersteuning	*Bewindvoering* Na jaren van stijging is er sprake van stagnatie en daling van het aantal onderbewindgestelden. Deze landelijke trend is het gevolg van een aantal maatregelen waaronder de invoering van het adviesrecht en het inzetten van alternatieve dienstverlening zoals budgetbeheer Maatwerk.		228	I	V
	Individuele Inkomenstoeslag De afwijking wordt veroorzaakt door een indexering van 10% op de huidige opgenomen budgetten, zoals gemeld in de novembernota.		-120	I	N
	Wet kinderopvang Door meer in te zetten op het achterhalen van informatie die onderliggend is aan de vraag naar een Sociaal Medische Indicatie (SMI) Wet Kinderopvang is het aantal toekenningen fors afgenomen. Verder is de termijn van een SMI teruggebracht naar de oorspronkelijke 6 maanden. Dit zorgt ervoor dat consulenten meer en beter in casuïstiek betrokken worden, hetgeen ook leidt tot minder toekenningen. Dit voordeel hebben we gemeld in de novembernota.		200	I	V
	Afrekening TOZO t/m 2023.	150		I	V
	Centrale verantwoording personeelsgerelateerde kosten.		63	I	V
	Diverse afwijkingen.	-24	37	I	N/V
Totaal kernthema Inkomensondersteuning		**329**	**-3.106**		**-2.777**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Buurtgericht werken

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Burgerparticipatie
Ook in het afgelopen jaar hebben we ons ingezet om samen met bewoners en buurtpartners te werken aan sociale veiligheid, leefbaarheid, vertrouwen en bewonersparticipatie in buurten. Buurten waar het prettig wonen, werken en vertoeven is. We hebben bewoners betrokken bij de vele activiteiten en initiatieven in de buurten en hebben goede voorbeelden met elkaar gedeeld. Er zijn 259 lopende buurtinitiatieven en 43 nieuwe in de vorm van buurtdeals in 2023 afgesloten, een toename van 25%. De buurtactieregeling is optimaal gebruikt en daar zien we eveneens een toename in het aantal aanvragen. Een aantal initiatieven en ontwikkelingen is nog niet afgerond in 2023 en lopen daarom door naar 2024. Er is in zijn geheel sprake van meer aanvragen, initiatieven en subsidies. De verbondenheid, structuur en samenwerking vanuit onze sociale veiligheid aanpak in een groot deel van onze gemeente draagt daar sterk aan bij. Samen met onze vaste buurtpartners kunnen we zo nog eerder zorgen voor leefbare, veilige en aangename buurten.

Vanuit het programma burgerbetrokkenheid en lokale democratie zijn er in het afgelopen jaar diverse interventies geweest om de betrokkenheid van onze inwoners te vergroten. Zo is er gestart met een klankbordgroep van raadsleden, bestuur en ambtenaren voor een nieuwe referendumverordening en een aparte klankbordgroep voor een participatieverordening. Ook zijn we in 2023 gestart met de voorbereidingen van een pilot burgerberaad in Heerlen. Daarnaast zijn we aan de slag geweest met het organiseren van meer dialoog tussen onze inwoners en de gemeente over onze werkzaamheden en lokale democratie.

Nieuwe beleidsregels & visie “Gelukkig in de Buurt”
In het eerste kwartaal hebben we het visiedocument “Gelukkig in de buurt” vastgesteld in de Gemeenteraad. Deze visie levert een fundament aan het buurtgericht werken. Het laat zien wat onze missie is, waar we voor gaan en wat randvoorwaarden zijn voor een succesvolle integrale aanpak van het buurtgericht werken. De visie biedt tevens de basis voor een uitvoeringsagenda en nieuwe subsidieregels waarin maatwerk, flexibiliteit, het stimuleren van burgerinitiatieven en sociale verbinding centraal gaan staan. Er hebben in totaal zo’n 1.000 mensen input geleverd voor de visie. Samenwerking en betrokkenheid van onze inwoners en partners hebben een prominente plek gekregen in het visievormingstraject. Het thema burgerbetrokkenheid kent dan ook een sterke verwevenheid met het buurtgericht werken. Bovendien hebben we samen met vertegenwoordigers van de buurtorganisaties en de Adviesraad MO nagedacht over nieuwe beleidsregels. Dit heeft geleid tot nieuwe beleidsregels voor buurtorganisaties, samenwerkende buurtorganisaties en voor andere initiatiefnemers. Het motto van de nieuwe regels: alle goede ideeën voor de buurt zijn welkom. De ideeën moeten wel passen bij de doelen van het buurtgericht werken, die benoemd staan in de visie “Gelukkig in de buurt”. De beleidsregels treden in 2024 in werking.

Netwerkbijeenkomsten
In 2023 hebben we regelmatig samen met de buurtorganisaties ervaringen, ideeën en meningen uitgewisseld. Daar gaan we in 2024 mee verder. We kijken daarbij meteen hoe we de netwerkbijeenkomsten tevens als leermoment kunnen gaan gebruiken. Buurten gaan op bezoek bij elkaar en kijken daarbij bij elkaar in de keuken. Daarom organiseren we de netwerkbijeenkomsten steeds in een andere buurt.

Doorontwikkeling team Buurtregie & 1 initiatieven loket
De tijdsgeest stelt ons voor veel interessante uitdagingen. Eén ding staat daarbij voor het buurtgericht werken voorop: we zijn er voor de buurt en onze inwoners. De inwoner is daarbij ons vertrekpunt. Om de uitdagingen en ambities op te kunnen pakken is gewerkt aan de doorontwikkeling van het team Buurtregie. Er zijn nieuwe taken en nieuwe mensen bij gekomen.
De doorontwikkeling van het team stelt ons in staat om vanaf Q1 2024 te werken vanuit één loket.

Samen in de Buurt

In 2023 is er hard gewerkt aan een nieuwe communicatieaanpak voor het buurtgericht werken. Er is een communicatiestrategie en uitvoering opgezet. Het buurtgericht werken krijgt zo een eigen, herkenbaar logo en beeldmerk. Er komt een nieuwe website, een communicatiecampagne en informatiemateriaal. Straks wordt op een laagdrempelige manier nog duidelijker waar het buurtgericht werken voor staat.

Buurthelden & vrienden
We hebben meer dan 850 buurthelden en buurtvrienden in Heerlen! Deze kinderen en volwassenen houden onze buurten schoon en doen mee aan de diverse opruimacties. In 2024 gaan we onderzoeken hoe we op andere terreinen buurthelden en buurtvrienden kunnen inzetten.

Sociaal veilig & buurtgericht werken
In 2021 is gestart met de aanpak Sociaal Veilig. Het is een integrale persoons- en gebiedsgerichte aanpak waarbij de gemeente, politie, maatschappelijk werk, JENS, het Veiligheidshuis Parkstad en woningcorporaties intensief samenwerken. De kern van de aanpak is een integrale benadering van problematiek vanuit verschillende beleidsvelden (leefbaarheid, veiligheid, wonen, zorg), om tot duurzame oplossingen te komen. Hierbij wordt een sterke verbinding gemaakt tussen zorg en veiligheid en preventie en repressie. Binnen deze wijkgerichte aanpak van veiligheid en leefbaarheid verzorgt Buurtregie de gebiedsregie van de leefbaarheid overleggen.

InclusEU en jongeren als buurtvrijwilliger
In 2023 is Heerlen gestart met een Europees project. Binnen dit project onderzoeken we samen met partners uit Spanje, Italië, Portugal, Ierland, Polen, Hongarije en Roemenië hoe we jongeren beter kunnen betrekken bij activiteiten in de buurt. We hebben een betrokken groep jongeren uit Heerlen verzameld die met de gemeente meedenken, over het project en over het buurtgericht werken. Onze jongeren hebben inmiddels ook contacten gelegd met jongeren in de andere landen. In september 2024 komen jongeren uit onze partnerlanden naar Heerlen voor de afsluiting van het project.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Buurtgericht werken wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Buurtgericht werken	0	39	103	-807	-976	-811	-807	-937	-708	230	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Buurtgericht werken	*Buurtregie/ burgerbetrokkenheid* Na het vaststellen van de pilot burgerberaad en het vaststellen van het plan van aanpak burgerberaad zal de besteding van deze middelen doorlopen in 2024, deze middelen worden toegevoegd aan het resultaat. Ook zijn er middelen van het LPB congres dat in 2024 gaat plaatsvinden toegevoegd aan het resultaat. Vanaf 2024 wordt de actuele financiële prognose/afwijking van deze activiteiten meegenomen in de reguliere p&c rapportages.	64	165	I	V/V
Totaal kernthema Buurtgericht werken		**64**	**165**		**230**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Integraal ouderenbeleid

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Ook dit jaar hebben we weer goede vooruitgang geboekt ten behoeve van de Ontwikkelagenda "Ouder worden met Toekomst 2020-2023". 'Enkele behaalde resultaten binnen het ouderenbeleid zetten wij hieronder op een rij.

55+ers gratis naar vier musea in de stad

Op zondag 1 oktober konden Heerlenaren van 55 jaar en ouder gratis naar vier musea in de stad. Die zondag is het Internationale Dag van de Ouderen. De deelnemende musea zijn: Kasteel Hoensbroek, Thermenmuseum, Mijnmuseum en Schunck.
Iedereen in de stad moet kunnen kennismaken met de geschiedenis van onze stad en al het moois met eigen ogen kunnen aanschouwen. Of het nu het verhaal van ons Kasteel Hoensbroek is, onze rijke Romeinse geschiedenis, de mijnbouw die een belangrijke factor in onze stad was, of de kunstcollectie van Schunck. Op die manier ontstaat er meer betrokkenheid. Tevens is het nog eens een mooie gelegenheid om elkaar in een interessante omgeving te kunnen ontmoeten. De Internationale Dag van de Ouderen is hier het geschikte moment voor!

Bibliotheekabonnement cadeau voor 65+'ers

Vanaf 1 oktober kregen alle inwoners van Heerlen van 65 jaar en ouder, van de gemeente een abonnement op de Bibliotheek. Het betreft een volwaardig abonnement met mogelijkheden als boeken lenen, gebruik maken van de computer, toegang tot duizenden e-books, luisterboeken, en cursussen.

Juist voor ouderen is een abonnement van de bibliotheek heel waardevol. Boeken lezen, contact met anderen leggen, maar ook jezelf blijven ontwikkelen. Daarom is het zo mooi dat mensen met hun abonnement allerlei cursussen kunnen volgen om nieuwe vaardigheden te leren. Voorbeelden hiervan zijn taalcursussen, het verder ontwikkelen van digitale vaardigheden of aan de slag gaan met fotografie. Zo willen we mensen boeien en betrokken houden.

Senioren veilig op de fiets

Het programma Doortrappen is bedoeld zodat senioren (60+) veiliger en vaker gaan fietsen. Fietsen is goed voor de gezondheid, sociale contacten en mobiliteit van senioren. Bovendien draagt het bij aan recreatie en duurzaamheid. Het programma wordt omarmd door de provincie Limburg. Tijdens het programma Doortrappen komen verschillende thema's aan bod. Denk o.a. aan: het veiliger fietsen met een fietsspiegel, met gratis fietsspiegel voor deelnemers die nog geen spiegel hebben!
In zowel Heerlen-Noord als Heerlen-Zuid zijn er in april bijeenkomsten georganiseerd. Deelname was gratis en inclusief koffie, thee, vlaai & lunch. Het was een groot succes en helemaal volgeboekt!
Het programma Doortrappen is een initiatief van het ouderenbeleid van de gemeente Heerlen en wordt uitgevoerd door Heel Heerlen Beweegt en de Fietsersbond.

Dansmatinee voor ouderen

In oktober was de eerste dansmatinee voor ouderen, bij De Twee Gezusters. Het idee voor de bijeenkomst is ontstaan tijdens bezoeken van de wethouder Integraal Ouderenbeleid met de senior assistent aan verschillende activiteiten in de stad. Marco Peters: "Tijdens die bezoeken merkte ik dat er bij alleenstaande ouderen echt wel behoefte is aan contact, vriendschappen en relaties. Alleen vinden veel ouderen het moeilijk om daar iets aan te doen". Daarom kondigde hij op Valentijnsdag aan dat de gemeente alleenstaande ouderen wil helpen bij het vinden van een partner. Het organiseren van een dansmiddag was één van de suggesties, er zijn er 2 georganiseerd.

Seniorenassistent

Wethouder Marco Peters heeft er sinds 2022 vanuit het Integraal ouderenbeleid een seniorenassistent bij, dhr. Jacques van Neer. Hij is 93 jaar en werkt als vrijwilliger bij de gemeente Heerlen en gaat samen met de wethouder 2-wekelijks op pad naar de ouderen in de stad. Zij nemen deel aan activiteiten voor senioren en maken kennis met alles wat er speelt in en om de stad rondom de ouderen. Alles wat hen ter ore komt, kan worden meegenomen met het ontwikkelen van een nieuw ouderenbeleid ingaande 2024.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Integraal ouderenbeleid wordt hieronder weergegeven:

Programma 6:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Sociaal Domein	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Integraal ouderenbeleid	0	148	153	-345	-468	-464	-345	-320	-311	9	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Integraal ouderenbeleid	Diverse afwijkingen.	5	4	I	V/V
Totaal kernthema Integraal ouderenbeleid		**5**	**4**		**9**

Bedragen x € 1.000

2.1.7 Programma Volksgezondheid en milieu

Portefeuillehouders: Arlette Vrusch, Casper Gelderblom, Martin de Beer, Marco Peters

Wat hebben we bereikt?

Trendbreuk

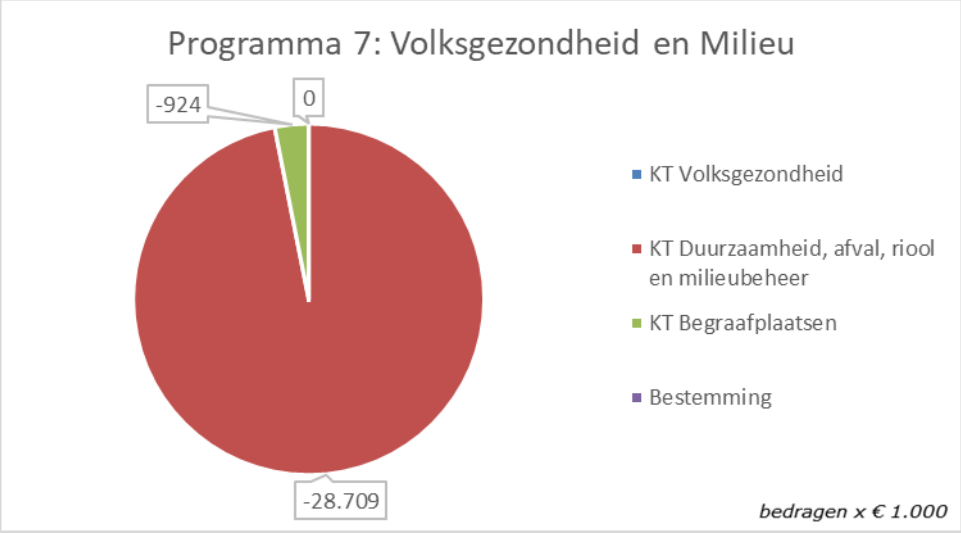
Trendbreuk is een gezamenlijke ambitie van verschillende partijen in Zuid-Limburg om de gezondheidsachterstanden ten opzichte van de rest van Nederland in te lopen. In 2023 is vanuit dit programma doorontwikkeld en is verbinding gezocht met GALA en IZA.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 7:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Volksgezondheid en Milieu	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**	**Prim. begroting 2023**	**Bijgest. begroting 2023**	**Rekening 2023**		
KT Volksgezondheid	0	0	0	-5.965	0	0	-5.965	0	0	0	
KT Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer	22.321	28.558	27.189	-20.844	-29.022	-28.709	1.478	-465	-1.520	-1.055	
KT Begraafplaatsen	473	473	518	-838	-865	-924	-365	-392	-406	-14	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**22.795**	**29.031**	**27.707**	**-27.647**	**-29.888**	**-29.633**	**-4.852**	**-857**	**-1.926**	**-1.069**	
Bestemming	**0**	**673**	**1.300**	**0**	**0**	**0**	**0**	**673**	**1.300**	**627**	
Gerealiseerde resultaat	**22.795**	**29.704**	**29.007**	**-27.647**	**-29.888**	**-29.633**	**-4.852**	**-184**	**-626**	**-442**	**N**

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

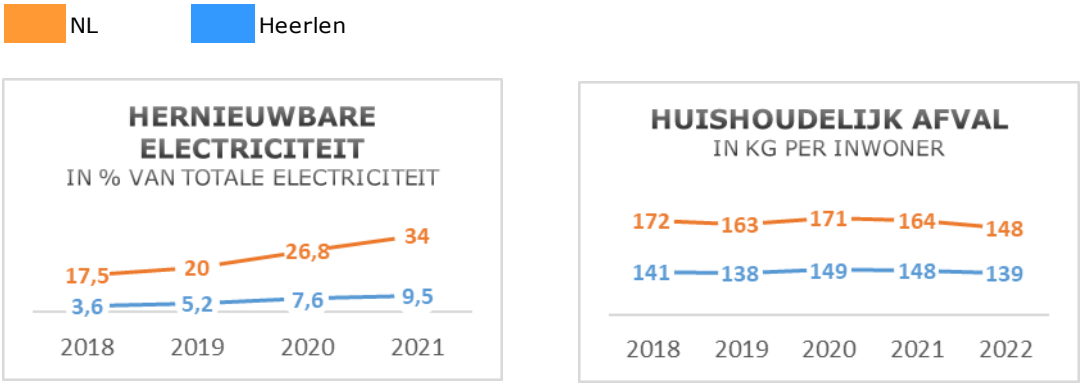
Risico's

- De integrale samenwerking (of het gebrek hieraan). Ook de intergemeentelijke samenwerking kan een risico zijn. De 18 Zuid-Limburgse gemeenten zouden voor de realisatie van de gewenste trendbreuk veel meer als gezamenlijke eenheid moeten optrekken en af moeten van te veel losstaande projecten en interventies (meer focus). Kortdurende interventies en projecten die niet of nauwelijks geëvalueerd worden zijn altijd een risico voor de effecten op langere termijn.
- Als er geen breed bestuurlijk draagvlak en daadkracht is, hebben de extra inspanningen en investeringen in en vanuit een programma duurzaamheid slechts beperkt invloed op een adequate realisatie van onze doelen.

- Als er geen capaciteit en financiële middelen beschikbaar komen gaan we onze ambitie niet realiseren.
- Als wij onvoldoende capaciteit inzetten voor de samenwerking met de regio en provincie kunnen wij de gemaakte afspraken niet nakomen.
- Voor het bereiken van onze doelen hebben we breed draagvlak en betrokkenheid nodig van de samenleving. Als we hier onvoldoende aandacht aan besteden wordt het moeilijk onze doelen te bereiken.
- Het risico is denkbaar dat de kosten van de inzamelaar RD4 gaan stijgen als gevolg van hoge materiaal- en brandstofprijzen.
- Als subsidieregelingen aflopen of uitgeput zijn, kunnen acties die hier van afhankelijk zijn niet of slechts gedeeltelijk worden uitgevoerd.
- Om de ambities te kunnen realiseren zullen er extra middelen beschikbaar moeten komen om concrete investeringen te kunnen doen. Hiervoor zal voldoende externe financiering beschikbaar moeten komen.
- Externe ontwikkelingen zoals de stijging van de energiekosten, stijging van bouwkosten en schaarste op de arbeidsmarkt. Deze risico's kunnen het tempo van verduurzaming vertragen. Deze risico's maken ook dat maatschappelijke partners zoals woningcorporaties hun doelen vertraagd halen.

Beleidsindicatoren

Volksgezondheid en Milieu — **Beleidsindicatoren**

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	Voor een bedrag van € 627K zijn kosten van de Witgoed omruilactie ten laste van de Energiematrix, onderdeel van de Algemene reserve, gebracht.	627		I	V
Totaal kernthema Bestemming		**627**	**0**		**627**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Volksgezondheid

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om te komen tot een regionale preventie infrastructuur voor de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het IZA gaat over het toegankelijk en betaalbaar houden van de (medische) zorg. Het GALA betreft het toewerken naar een gezonde generatie in 2040 met een focus op de jeugd, door sport, voeding en bewegen. Voor beide akkoorden geldt dat ze in nauwe samenwerking met andere gemeenten en (gezondheids)partners worden opgepakt.

Trendbreuk
De looptijd van het vorige werkplan Trendbreuk liep in 2023 af. In 2023 is daarom met alle partners het werkplan Trendbreuk 2024-2026 geschreven. Dit werkplan bouwt voort op de reeds ingezette koers en sluit aan bij de aanbevelingen uit het verkenningsrapport Trendbreuk 2.0. Daarnaast sluit het aan op de ontwikkelingen en looptijd GALA en IZA.

Dierenwelzijn
In 2023 is de Nota Dierenwelzijn inclusief uitvoeringsagenda vastgesteld. Daarmee is Heerlen koploper op het vlak van dierenwelzijn in Limburg. De nota beschrijft de wettelijke taken die de gemeente dient uit te voeren op het vlak van dierenwelzijn. Daarnaast wil Heerlen waar mogelijk extra inzet tonen om het dierenwelzijn te verbeteren. De aanvullende financiële middelen voor dierenwelzijn zijn geregeld vanaf begroting 2024. Toch zijn, waar mogelijk, al in 2023 zaken opgepakt zoals de samenwerking met stichting Mendoo. Zij zorgen voor de opvang van huisdieren in gastgezinnen in huiselijk geweld situaties.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Volksgezondheid wordt hieronder weergegeven:

Programma 7:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023
Volksgezondheid en Milieu	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	
Volksgezondheid	0	0	0	-5.965	0	0	-5.965	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Kernthema Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Gemeentelijk rioleringsplan en klimaat adaptief handelen

We zijn in 2020 begonnen met klimaat adaptief handelen bij (gemeentelijke) projecten en ruimtelijke initiatieven en hebben dat in 2023 verder doorgezet. In fysieke projecten hebben we maatregelen tegen wateroverlast en verdroging genomen.

Met de stimuleringsregelingen afkoppeling van verhard oppervlak en groene daken en gevels hebben we maatregelen genomen om de wateroverlast te verminderen. Het rioleringsstelsel wordt bij extreme buien minder belast. Hierdoor is in totaal 709 m^2 privaat verhard oppervlak afgekoppeld.
Daarnaast hebben in 2023 circa 120 bewoners deelgenomen aan de Heerlense Operatie Steenbreek, waarbij bewoners gratis tuinadvies en beplanting ontvingen.

Om het beleid van het watertakenplan ten aanzien van de onderdelen droogte en wateroverlast binnen klimaatadaptatie af te kunnen dwingen is in 2023 de "Hemelwaterverordening gemeente Heerlen 2023" door de raad vastgesteld

Het programma Waterklaar, de afkoppelsubsidie en de stimuleringsregeling groene daken en groene gevels hebben we in 2023 doorgezet.

In juli 2021 is de gemeente getroffen door extreme wateroverlast met grote schade tot gevolg. De gemeente heeft ook in 2023 nog veel werk verzet ten aanzien van het nemen c.q. voorbereiden van maatregelen tegen wateroverlast. De samenwerking met het waterschap is hierin nadrukkelijk opgezocht.

Gezonde leefomgeving

- het Uitvoeringsplan Schone Lucht akkoord is bij het rijk aangeleverd. Hierin wordt aangehaakt bij maatregelen uit de Mobiliteitsvisie, voorbereid op toepassen routekaart schoon emissieloos bouwen in aanbestedingen en voorlichting over houtstook via Facebook berichten verspreid. Er is een Technasiumopdracht over houtstook en metingen luchtkwaliteit (Citizen Science) gestart.
- De Geluidsbelastingkaart 2021 is in januari gepubliceerd en aangeleverd bij het Rijk. Evaluatie van het actieplan en voorbereiding van actualisatie is gestart. 9 subsidievragen in het kader van geluidsanering verkeerslawaai waren in behandeling en hebben in 2023 geen afgehandelde adressen opgeleverd.
- In het kader van het ammoniakconvenant voor vervoer over het spoor is in januari door OCI één melding gedaan van 60 wagons ammoniak gedurende de periode 16 t/m 31 januari 2023. Naar aanleiding daarvan is door de gemeente een berichtenservice Ammoniaktreinen gestart, waaraan 26 inwoners hebben ingeschreven.
- De kennis van Niet Gesprongen Explosieven is ge-update waardoor ruimtelijke initiatieven gebruik kunnen maken van deze gegevens. De schaderegeling voor na-ijlende effecten mijnbouw is voorbereid. Meerdere beschikbare bodemdata zijn bij elkaar gevoegd tot kaarten die gebruikt worden bij de voorbereiding en uitvoering van projecten of initiatieven in het ruimtelijke domein. Deze kaarten zijn ook nodig om de wettelijke taken van de Omgevingswet en het overgangsrecht Wet bodembescherming goed te kunnen uitvoeren.

Circulaire Economie

<u>Circulair bouwen/circulair aanbesteden</u>

- De eerste bouwstenen zijn gelegd voor een gemeentelijke circulaire agenda met interviews met externe partijen uit de stad en de regio en een verkenning van KPI's voor een monitoringsstrategie. De mogelijkheden van circulair slopen in de gemeentelijke vastgoedopgave zijn met medewerking van Zuyd Hogeschool onderzocht. De stadsregio Parkstad heeft de positiepaper Parkstad Circulair vastgesteld met speerpunten Circulair bouwen, Circulair Landelijk gebied en meekoppelkansen.
- Er is een pilot materialenregie gestart in twee GWW-projecten. Tevens heeft het RAW-moederbestek voor GWW-projecten een duurzame/circulaire upgrade gekregen. Bij enkele centrumprojecten (Burg.

VanGrunsvenplein, Promenade II, Dr. Poelstraat) is een pilot materialenmarktplaats uitgevoerd. In het raamcontract voor verharding fietspaden is een experiment biobased verharding aan de Heerlerbaan uitgevoerd en in project Kastanjelaan is een pilot gedraaid met lage temperatuur hergebruik asfalt.

- Het actieplan MVOI is in december door het college vastgesteld in het kader van het Manifest MVOI. Voor Global Goals (SDG's) zijn inventarisatie workshops georganiseerd en kennisdeling via intranet ter inspiratie en kennisdeling. Omdat papieren koffiebekers per 1 januari 2024 niet meer toegestaan zijn, is besloten voor koffiebekers een recyclebare plastic happy cup te nemen in combinatie met ons Heerlen servies voor bezoekers.
- De FairTradewerkgroep heeft de verlenging voor ons FairTrade Certificaat binnengehaald, in 2023 zijn twee nieuwe bedrijven voor FairTrade binnengehaald en ruim 40 berichten gedeeld op Facebookpagina FairTrade Heerlen. Er is zelfs een FairTrade cadeaubox uitgereikt tijdens de circulaire fietstocht door de duurzaamheidswethouders. Voor Global Goals is de Vlaggendag georganiseerd in de vorm van een informatiemarkt en circulaire speurtocht op 23 september in samenwerking met Heerlen Mondiaal, Woonwijzerwinkel, Stadstuin en SDG House Maastricht.

Grondstoffen en afval

In 2022 heeft de raad het grondstoffenplan 2022-2026 met uitvoeringsprogramma vastgesteld. In 2023 is gestart met de pilot Grondstoffentas en is een enquête naar de klanttevredenheid op de milieuparken en kringloopwinkels uitgevoerd. Bovendien is de 'slim bezig campagne' via de sociale media uitgevoerd. Er is een start gemaakt met de invoering van de ja ja sticker (invoering voorzien op 1 juni 2024) en de Milieu App is verder ontwikkeld zodat het ledigingsgedrag voor de gebruikers in 2024 inzichtelijk kan worden gemaakt.

Rd4 heeft de naastgelegen locatie met pand aan de Sourethweg 5A aangekocht voor de uitbreiding van de circulaire activiteiten en de verplaatsing van het textielsorteercentrum. Heerlen heeft als kartrekker in samenwerking met Rd4 en Parkstad een onderzoek opgestart naar de kansen voor een circulair ambachtscentrum in Heerlen.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer wordt hieronder weergegeven:

Programma 7:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Volksgezondheid en Milieu	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer	22.321	28.558	27.189	-20.844	-29.022	-28.709	1.478	-465	-1.520	-1.055	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer	*Rioolheffing* Hogere kosten en baten in het kader van samenwerkingsverband MMR (Meten, Monitoren en Rekenen). De hogere kosten die de gemeente Heerlen maakt zijn doorberekend aan de overige deelnemers.	68	-61	I	V/N
	Afval Het aantal aansluitingen dat een aanslag heeft gekregen was minder dan waarmee in de begroting rekening is gehouden, hierdoor is een nadeel ontstaan.	-57		I	N
	Basispakket RD4 Dit voordeel ontstaat door de dividenduitkering vanuit RD4 NV die gedurende 2023 bekend is geworden over 2022	126		I	V
	Duurzaamheid: De baten zijn € 748K lager dan begroot omdat de subsidiabele uitgaven voor duurzaamheid lager uitvallen dan begroot. De lasten zijn in totaal € 533K hoger dan begroot. Deze afwijking wordt enerzijds veroorzaakt door lagere subsidiabele uitgaven van € 748K. Anderzijds zijn de uitgaven voor de Witgoed omruilactie € 1,3 miljoen hoger dan begroot. Deze hogere kosten worden voor € 0,6 miljoen gedekt door een vrijval van de Algemene reserve (Energiematrix) en voor € 0,7 miljoen door een vrijval uit de Reserve nog uit te voeren werkzaamheden.	-748	-533	I	N/N
	Regionale Energie Strategie: dit betreft regiomiddelen, afwijkingen in het resultaat komen ten gunste/ laste van de deelnemende partijen.	-794	794	I	N/V
	Minder kosten voor de RUD vanwege het niet volledig inzetten van de begrote capaciteit.		128	I	V
	Diverse afwijkingen.	37	-15	I	V/N
Totaal kernthema Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer		**-1.369**	**313**		**-1.055**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Begraafplaatsen

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

- De padenstructuur op de begraafplaatsen aan de Randweg in Hoensbroek en Imstenrade is aangepast en paden zijn vernieuwd;
- We zijn gestart met het opstellen van beleid ten aanzien van het funeraire erfgoed op de begraafplaats Akerstraat in Heerlen en de begraafplaats Sint-Jan in Hoensbroek.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Begraafplaatsen wordt hieronder weergegeven:

Programma 7:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
Volksgezondheid en Milieu	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
Begraafplaatsen	473	473	518	-838	-865	-924	-365	-392	-406	-14	N

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Begraafplaatsen	Meer inkomsten begravingen: De trend van urnbijzettingen houdt aan. In 2023 zijn meer graven verlengd dan in 2022.	50		I	V
	Indexering m.b.t. onderhoud openbare ruimte en vastgoed op 1 plek verantwoorden.		-61	I	N
	Diverse afwijkingen.	-5	2	I	N/V
Totaal kernthema Begraafplaatsen		**45**	**-59**		**-14**

Bedragen x € 1.000

2.1.8 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV)

Portefeuillehouders: Jordy Clemens, Marco Peters, Casper Gelderblom

Wat hebben we bereikt?

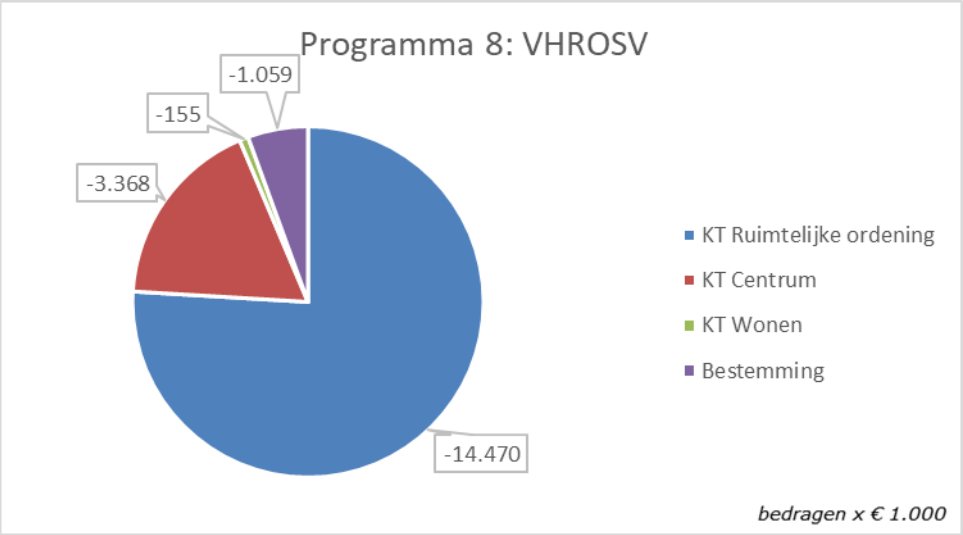
De doelen van dit programma worden grotendeels bereikt door de uitvoering van de afzonderlijke programma's en kernthema's, welke tezamen een aantrekkelijke stad om in te wonen, te werken en te leven opleveren.

Wat heeft het programma gekost?

Programma 8:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
VHROSV	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
KT Ruimtelijke ordening	2.110	2.110	8.603	-6.447	-9.001	-14.470	-4.338	-6.892	-5.866	1.025	
KT Centrum	328	419	418	-3.319	-3.687	-3.368	-2.992	-3.268	-2.951	317	
KT Wonen	69	69	87	-200	-180	-155	-130	-110	-67	43	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**2.507**	**2.598**	**9.108**	**-9.966**	**-12.868**	**-17.993**	**-7.460**	**-10.270**	**-8.884**	**1.386**	
Bestemming	**105**	**3.141**	**2.071**	**-32**	**-844**	**-1.059**	**73**	**2.297**	**1.012**	**-1.285**	
Gerealiseerde resultaat	**2.611**	**5.739**	**11.180**	**-9.998**	**-13.711**	**-19.052**	**-7.387**	**-7.973**	**-7.872**	**101**	V

Bedragen x € 1.000

De lasten 2023 zijn als volgt verdeeld over de kernthema's:

Risico's

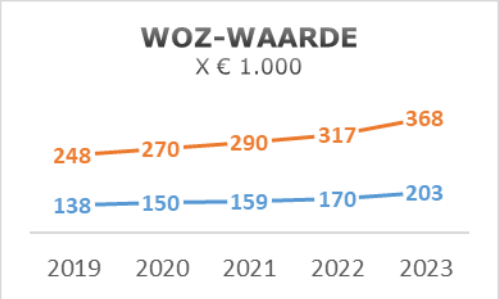
- Claims van derden (juridische procedures en planschade);
- Implementatie Omgevingswet;
- Verbonden partijen (begrotingsresultaten);
- Veranderende bestuurlijke omgeving (Rijk, provincie, regio, gemeentelijk);
- De impact van
  - de doorlooptijd van de uitwerking van de planologische veranderopgaven NPHLN,
  - de invoering van de Omgevingswet,
  - de planologische dynamiek in het centrum,

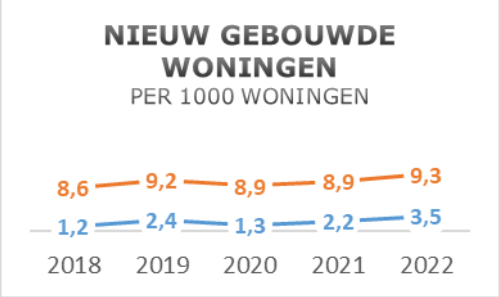
  op de lopende inhaalslag actualisering van bestemmingsplannen.

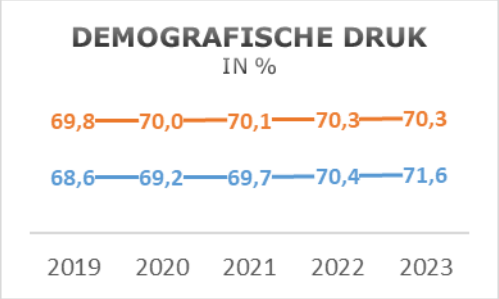
Beleidsindicatoren

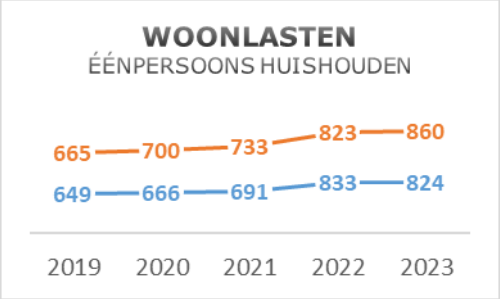
VHROSV **Beleidsindicatoren**

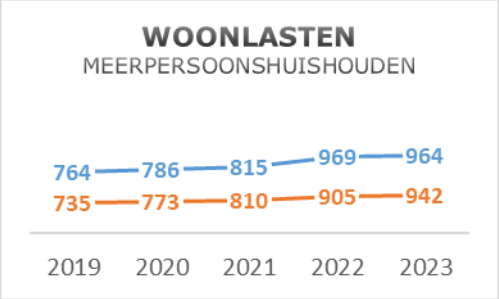
NL Heerlen

De grootste afwijkingen binnen het kernthema bestemming worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Bestemming	Meer opbrengsten door incidentele verkopen van gebouwen, toegevoegd aan sloopfonds.	-33	-57	I	N/N
	Dit betreft programmamiddelen voor de omgevingswet, welke we in de komende jaren nog nodig hebben om aan de wettelijke voorwaarden te kunnen voldoen.	-303		I	N
	Conform de richtlijnen van het BBV worden alle mutaties op het product grondbedrijf verantwoord, zie paragraaf grondbeleid voor de inhoudelijke toelichting en verantwoording.	844	-519	I	V/N
	Heerlen-Noord	-1.561	360	I	N/V
	Diverse afwijkingen.	-17		I	N
Totaal kernthema Bestemming		**-1.070**	**-216**		**-1.285**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Ruimtelijke ordening

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Omgevingswet

In 2023 is de implementatie van de omgevingswet per 1 januari 2024 voorbereid. Het programma-team heeft gestuurd op de uitwerking, de planning in de routekaart en op de te besteden middelen. De omgevingswet is 1 januari 2024 in werking getreden.

Vergunning, Toezicht en Handhaving

De vergunningsprocessen zijn ingericht. In het derde kwartaal is een regieteam ingericht om de implementatie soepel te laten verlopen en adequaat in te spelen op vragen vanuit de organisatie.

Omgevingsplan

We zijn gestart met het opbouwen van een regelbibliotheek voor het omgevingsplan, de beschrijving van de werkprocessen en de aanpassing van het Handboek Ruimtelijke Plannen Heerlen. Daarnaast is de Transitiestrategie naar één omgevingsplan vastgesteld.

Omgevingsvisie

Voor de op te stellen omgevingsvisie hebben we de kernkwaliteiten van Heerlen geformuleerd. Daarnaast zijn we de stad ingegaan om onze inwoners te raadplegen. We hebben hen gevraagd naar hun dromen en ideeën voor Heerlen in 2050. Dat hebben we gedaan via een enquête en via diverse gesprekken: per stadsdeel, op straat, bij buurtpunten, met jong en oud, met nieuwkomers en geboren Heerlenaren. De verkregen input gebruiken we bij het opstellen van de omgevingsvisie.
Programma: We zijn gestart met het opstellen van de wettelijke verplichte Omgevingswet-programma's voor geluid en de warmtetransitie.

Besluiten en verordeningen

De Omgevingswet is met ingang van 1 januari 2024 in werking getreden. Dit betekent dat we in 2023 nog niet hebben kunnen werken met de nieuwe verordeningen en besluiten die gebaseerd zijn op de Omgevingswet.

Software

De doorontwikkeling van de software heeft plaatsgevonden en is afgestemd op de wijzigingen van het DSO. We hebben gewerkt met de nieuwe software voor de VHT-keten en geoefend met de software voor het opstellen van omgevingsplannen en toepasbare regels.

Anders werken en processen

We hebben werkprocessen opgesteld om op een dienstverlenende en juridisch juiste manier toepassing te geven aan de gemeentelijke instrumenten van de Omgevingswet. Deze nieuwe processen leiden tot een andere manier van (samen)werken, waarbij het doel is om binnen de keten van de fysieke leefomgeving te gaan werken volgens de ja-mits gedachte. Verder hebben wij een plan van aanpak met 8 stappen opgesteld voor de hervorming van de VTH-keten. Onze inspanningen zijn erop gericht om een ruimtelijke ontwikkeling beter te faciliteren.
Zo zijn we onder andere gestart met het experimenteren met verschillende overlegvormen met als doel ervoor te zorgen dat de initiatiefnemer sneller duidelijkheid heeft over de haalbaarheid van zijn plannen en/of in een vroeg stadium verkend wordt wat de mogelijkheden zijn. Afhankelijk van het initiatief en de concreetheid vinden overleggen plaats met generalisten (beoordelen het plan op hoofdlijnen gericht op een gewenste ontwikkeling) of meerdere specialisten (adviseren over toe te passen beleid en wet- en regelgeving). Daarnaast is ook capaciteit toegevoegd aan de VHT-keten om beter te voldoen aan alle vragen van buiten.

Hoensbroek Centrum

De gemeente heeft in 2023 samen met inwoners en ondernemers de eerste stappen gezet naar een bruisend Hoensbroek Centrum. We streven naar een levendige, veilige en aantrekkelijke omgeving waar bewoners zich thuis voelen en ondernemers floreren.

We hebben het bureau Wiebenga Consultants opdracht gegeven om de uitgangspunten voor het ontwikkelingsperspectief van Hoensbroek Centrum op te stellen.
Met een krachtige samenwerking en duidelijke regie kunnen we in 2024 snel tastbare verbeteringen realiseren.

Versiliënbosch en Meezenbroek
Ten aanzien van de herstructurering van de mijnkoloniën Versiliënbosch en Meezenbroek hebben we gesprekken gevoerd met de corporaties Woonpunt en Vincio. Diverse onderzoeken en analyses op het gebied van cultuurhistorie, technische kwaliteit en kostenaspecten hebben plaatsgevonden.
Beiden zijn tevens in de voorbereiding van subsidieaanvraag in het kader van WBI opgenomen.

Slakhorst
Voor Slakhorst is een definitief architectonisch en stedenbouwkundig ontwerp gemaakt. Er hebben uitgebreide onderzoeken plaatsgevonden op het gebied van bodem en water ter voorbereiding op de bouw en aanleg van de (semi) openbare ruimte. De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om het project uit te voeren Gemeente Heerlen heeft tevens met Woonpunt een overeenkomst gesloten over de samenwerking. Eind 2023 is de omgevingsvergunning, stikstof vergunning en ontheffen wet natuur bescherming aangevraagd.

Willemskwartier
Er is een ontwerp gemaakt voor een groene verbindingsstructuur vanaf de spooroverweg Willemstraat, over de Willemstraat en Kempkensweg, via de Auroraflat naar het Lange Jan park (uitvoering najaar 2024). Spoorsingel 2-36 is gesloopt en bouwrijp gemaakt. WLA heeft in afstemming met de gemeente een eerste schetsontwerp laten maken. We hebben afspraken gemaakt met WLA over ontwikkeling van het gebied die past binnen de door uw raad vastgestelde visie. Deze worden in 2024 geformaliseerd. We hebben voorbereidingen getroffen voor de sloop van het gemeentelijke bezit aan de Kempkensweg. Hier zal in de toekomst een toegang komen tot het te ontwikkelen binnengebied van het Willemskwartier.

Bestemmingsplannen
De bestemmingsplannen Heerlen-West, Hitjesweg 36, Kamerbewoning en woningsplitsing, Herontwikkeling Giesen Bautsch en Cityplan Heerlen reparatieplan Looierstraat perceel L 420 zijn vastgesteld.

De bestemmingsplannen Heerlerbaan en omgeving, Vriesveem, Aanpak plancapaciteit detailhandel, Uitkoop woningen onder hoogspanningsmasten, Romeins Museum, Hoek Wienweg-Heerlerbaan en Schinkelkwadrant Noord zijn als ontwerp ter inzage gelegd.

Het bestemmingsplan Heerlen-Oost is onderdeel geworden van de transitie van de verschillende bestemmingsplannen naar 1 omgevingsplan.

De voorbereidingsbesluiten "Maatschappelijke gebruiksvormen" en "Bescherming tegen toename ongewenste onzelfstandige bewoning, woningsplitsing en huisvesting arbeidsmigranten" zijn vastgesteld.

We willen particuliere woningbouw stimuleren. De raad is geïnformeerd over de aanpak bij het herstellen van verwijderde solitaire bouwtitels.
De betreffende locaties zijn in beeld gebracht en er is capaciteit ingeruimd om dit traject op te pakken.

Wat heeft het gekost?
Het totale resultaat van het kernthema Ruimtelijke ordening wordt hieronder weergegeven:

Programma 8:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
VHROSV	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
Ruimtelijke ordening	2.110	2.110	8.603	-6.447	-9.001	-14.470	-4.338	-6.892	-5.866	1.025	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Ruimtelijke ordening	Minder kosten voor haalbaarheidsonderzoeken.	53	98	I	V/V
	Meer opbrengsten door incidentele verkopen van gebouwen, toegevoegd aan sloopfonds (zie bestemming).	71	28	I	V/V
	Tijdelijke capaciteitsuitbreiding later gerealiseerd vanwege krapte op de arbeidsmarkt.		74	I	V
	Dit betreft programmamiddelen voor de omgevingswet, welke we in de komende jaren nog nodig hebben om aan de wettelijke voorwaarden te kunnen voldoen.		302	I	V
	Heerlen-Noord: Baten + 156 •Niet-begrote bijdrage Wonen Limburg aan Wijkontwikkeling GMS 34 •Niet-begrote onttrekking uit subsidiepot VHF 1.0 122 Lasten - 905 •Terugdraaien dubbele storting in reserve VHF 2022 360 •Restant projectbudget Slakhorst van 2023 naar 2024 133 •Restant werkbudget Heerlen Noord van 2023 naar 2024 310 •Geen kosten geboekt op prov.subsidie versnelling Woningbouw 82 •Minder kosten geboekt op groeninitiatieven 20	156	905	I	V/V
	Coulanceregeling Spoorsingel 48 ivm aangebrachte schade.	183	-181	I	V/N
	Vertraging in het starten van bouwwerkzaamheden door beperkingen elektriciteitsnetwerk en stikstofdossier. Hierdoor zijn de omgevingsvergunningsbaten lager dan begroot.	-259		I	N
	Conform de richtlijnen van het BBV worden alle mutaties op het product grondbedrijf verantwoord, zie paragraaf grondbeleid voor de inhoudelijke toelichting en verantwoording. Voorstel de grondexploitatie Burgemeester Slanghenstraat af te sluiten. Het resultaat als gevolg van de activering in 2023 vast te stellen met een bedrag van € 308 en dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve grondbedrijf.	6.193	-6.803	I	V/N
	Bijdrage GR Het Gegevenshuis (HGH) De bijdrage aan HGH is voor de jaren 2022 en 2023 lager uitgevallen door een lager niveau van dienstenafname.		133	I	V
	Afrekening 2023 Het Gegevenshuis	60		I	V
	Diverse afwijkingen.	36	-24	I	V/N
Totaal kernthema Ruimtelijke ordening		**6.494**	**-5.468**		**1.025**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Centrum

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

Iedere dag maken we er werk van om van onze stad een prettigere plek te maken waar mensen met liefde wonen, werken, studeren, ondernemen en recreëren. Een stad waar je, als je er eenmaal bent, niet meer weg wilt en die je in je hart sluit. Een stad waar je geniet van een bruisende binnenstad met grootse culturele activiteiten én leuke kleine speelse elementen. Waar je geniet van het historisch erfgoed, het vele groen en de opgeknapte gevels.

Hiervoor worden plannen uitgewerkt, projecten uitgevoerd en flink gesloopt, gebouwd en gerestaureerd. Een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte is een belangrijke randvoorwaarde. We vergroenen rigoureus en verfraaien saaie en lelijke gevels. We treffen voorbereidingen om het nieuwe centrumzwembad, de Royal en Het Romeins museum een glansrol te geven, want ook cultuur en erfgoed zijn dragers voor een goed woon- en leefklimaat. We zetten stevig in op het terughalen van onderwijs naar de binnenstad want de energie van duizenden studenten, medewerkers en onderzoekers maken echt het verschil.

In ons dagelijks werk laten we ons leiden door drie belangrijke principes: kwaliteit, identiteit en experiment. Kwaliteit omdat onze stad het allerbeste verdient. Identiteit omdat Heerlen een eigen karakter heeft. Experiment omdat we geloven dat dingen uitproberen, innoveren en af en toe fouten maken leidt tot het best mogelijke eindresultaat.

<u>Wonen, detailhandel, horeca, kantoren</u>

Het **winkelgebied** is versterkt met nieuwe ondernemers: De Dauts is als creatieve hub in de Dautzenbergstraat opgericht en het vernieuwende werkconcept Lighthouse is in de Oranje Nassaustraat gestart. Met **DSM en Wonen Limburg** is intensief gezocht naar een nieuwe invulling van het DSM-kantoor: wonen in het groen lijkt een zeer kansrijke route te zijn.

We hebben ingestemd met de toevoeging van ongeveer 24 woningen aan het centrum, voornamelijk in de vorm van wonen-boven-winkels, als reactie op initiatieven vanuit de markt. Daarnaast lopen er voorbereidende gesprekken en wordt onderzocht of er grootschalige woningbouwprojecten kunnen plaatsvinden op de verdere locaties: het voormalige ING-pand aan de Schakelweg, het pand Berden en de voormalige Wellerij.

Het bestemmingsplan **Schinkelkwadrant-Zuid** is onherroepelijk. De bouwwerkzaamheden van fase 1 worden uitgevoerd en de ontwikkeling van 44 woningen en horeca krijgen gestalte. Parallel aan de bouw van fase 1 zijn de plannen voor fase 2 verder uitgewerkt tot een definitief ontwerp, waaraan de laatste hand wordt gelegd. Met de ontwikkelaar en woningcorporatie van het ontwikkelgebied **Schinkelkwadrant-Noord** is een overeenkomst gesloten voor de realisatie van in totaal 124 betaalbare woningen. Daartoe ligt het bestemmingsplan om wonen te kunnen realiseren ter inzage.

Fase één van de Live and Be **Studentencampus** aan de Rector Driessenweg is in september opgeleverd. Dit betreft een volledige renovatie van het bestaande Peutz-gebouw en voormalige beddenhuis met plek voor 144 studenten. Een fantastische start met een vol studentenhuis, maakte dat hier direct een studentengemeenschap ontstond, waar wonen, leven, studeren en ontspannen in het centrum samen zijn gekomen. Parallel aan de bouw van fase 1 zijn de plannen voor fase 2 verder uitgewerkt tot een definitief ontwerp, waaraan de laatste hand wordt gelegd.

Aan de **Spoorsingel** zijn alle gronden door middel van sloop en sanering gereed gemaakt voor de bouw van minimaal 60 sociale woningen conform de visie Willemskwartier.

<u>Openbare ruimte</u>

Voor de herinrichting van **Promenade II** zijn twee kopgebouwen gesloopt en tijdelijk ingericht als een groene plek. Tevens zijn de voorbereidingen voor de sloop van het derde kopgebouw aan de Geerstraat getroffen. Het definitief ontwerp van de Promenade II is samen met de geselecteerde aannemer verder

uitgewerkt tot een uitvoeringsontwerp. Daarnaast zijn de voorbereidende uitvoeringswerkzaamheden, zoals het leegruimen van de promenade, het verplanten van de bestaande bomen en het gereed maken van het ondergrondse kabel- en leidingennet uitgevoerd.

Binnen de openbare ruimte van het Romeins Kwartier is de **Coriovallumstraat West** opnieuw ingericht. De straat heeft een historische verwijzing, met een erf dat is toegevoegd en sfeervolle verlichting die een warm en romantisch gevoel geeft. De **Dr. Poelsstraat** was al fysiek heringericht, maar nu zijn ook de bomen en overig groen aangeplant. In het voorjaar vond hier een bijzondere en duurzame verhuizing plaats, waarbij een aantal platanen van de Promenade verplaatst werd naar de Dr. Poelsstraat. Het ontwerp van het **Raadhuisplein** is verrijkt om beter aan te sluiten bij de identiteit van het gebied en onze ambities voor het centrum, waaronder groen en water. Met deze aanpak zorgen we voor het behoud van de gewenste toegankelijkheid van het gebied en het versterken van de natuurlijke uitstraling bij de herontwikkeling. Ter voorbereiding op de herinrichting van het Raadhuisplein is met **Park Romana** een tijdelijke groene omgeving gecreëerd die van hoge kwaliteit is en aantrekkelijk oogt. Hierbij is rekening gehouden met de beschikbaarheid ervan tijdens zomerse evenementen: Cultura Nova, opening stadskantoor en aftrap Heel Heerlen Graaft. De experimentele oplossing was een tijdelijke oase van groen met levendigheid voor iedereen die op zoek is naar rust en ontspanning in het midden van de drukke stad. De komst van Park Romana heeft veel positieve reacties gebracht. Alle materialen en het groen worden na afloop hergebruikt in de stad.

Voor **Landsfort Herle** zijn plannen voor de openbare ruimte uitgewerkt en onderzocht naar mogelijkheden voor vergroening van de Bongerd-Oost, Schelmenhofje, Betaplein en Plaarstraat/Uilegats die op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Voor de langere termijn werkten we op basis van het programma van eisen aan verschillende scenario's voor het gehele gebied.

De ontwikkeling van het **Oranje-Nassaupark** kent een hoogwaardig park als hoofdstructuur. Hierin worden de functies onderwijs, urban-sport, events, kunst en parkeren op een multifunctionele wijze ingepast. De inpassing van de functies is dusdanig dat het de uitstraling van het park versterkt. De transformatie moet een bestemmingplanwijziging doorlopen, hiervoor zijn diverse onderzoeken opgestart.

In het kader van het project **Stad als speeltuin** heeft Heerlen een primeur. De Walk Walk Dance van Designstudio Daily Tout Les Yours is de eerste permanente installatie van dit soort wereldwijd. Dit interactieve kunstwerk is gerealiseerd tussen het Raadhuis en nieuwe stadskantoor: de Amakapassage. We organiseerden de 'Stad-als-Speeltuin-Dag' en lanceerden de website waarop alle installaties/attracties te zien zijn. Ook bliezen we samen met de stadstuin het 'rooftop project' (daktuin met groene kroon) op parkeergarage de Putgraaf nieuw leven in en werkten we plannen uit om een interactief kunstwerk te maken. Via het **Gevelverbeteringsfonds** hebben 13 panden subsidie gekregen, de meest beeldbepalende (hoek)gevel daarvan (Deems) is reeds opgeleverd en vormt met het hoekpand van Bakkerijk Voncken inmiddels een prachtige poort naar de Bongerd en Promenade.

<u>Cultuur, erfgoed, sport en onderwijs</u>
Het nieuw te bouwen **Het Romeins Museum** wordt een tot de verbeelding sprekend museum. Gelegen in een aantrekkelijk stadsgebied dat het Romeins verleden uitademt en ruimte geeft voor ontmoeting en verbinding in de openbare ruimte. Het bestemmingsplan is in procedure gebracht en het ontwerp is verder geoptimaliseerd, hetgeen tot een forse besparing op de benodigde investering heeft geleid. Met de geselecteerd bouwteampartner wordt het ontwerp verder technisch uitgewerkt. Parallel hieraan wordt hard gewerkt aan de lobby en aan de verzelfstandiging van de museumorganisatie. Daarnaast wordt gewerkt aan een communicatiestrategie en publieksprogrammering voor tijdens de bouwjaren.

Ten behoeve van het **Centrumbad** is een haalbaarheidsstudie gedaan naar een nieuwe en zeer bijzondere locatie; de Sint-Franciscus van Assisikerk aan de Laanderstraat. De uitgevoerde onderzoeken hebben uitgewezen dat de omvang en de kwalitatieve en constructieve staat van het kerkgebouw en de pastorie geen belemmeringen vormen voor een zwembad. Heerlen heeft met deze locatie een kans om het leef- en woonklimaat te verbeteren en het erfgoed te koesteren.

Het bouwhistorisch-, architectuur- en kleuronderzoek voor de **Royal** is afgerond en heeft ons de bevestiging gegeven dat de bioscoop van grote cultuurhistorische waarde is als bijzondere uitdrukking van culturele en technische ontwikkeling. Dit maakt dat herstel naar de oorspronkelijke staat van 1938 voor de hand ligt. De Royal wordt het eerste **Filmhuis** waar de makers eveneens welkom zijn om films vooraf te testen, kijken, beoordelen en verfijnen. Dit door de broedplaats die door **CineSud** in de Royal en de **Parallelweg** gerealiseerd zal worden. Door een combinatie van cultureel ondernemerschap, creatieve makers, broedplaats én een gevestigde culturele instelling mixen we alle ingrediënten in dit gebied om bij te dragen aan een aantrekkelijk levendige binnenstad.

Met de aankomende revitalisering van de Royal, de realisatie van het centrum voor Beeld en Geluid en de opening van Blender, een culturele supermarkt met ateliers, positioneert het **Stationsplein** zich als een plek voor **creatieve makers** met de focus op audiovisueel. Het centrum voor Beeld en Geluid herbergt diverse stappen en functies van de filmwereld; van maken tot kijken. Hiermee onderscheiden wij ons in het programma van overige filmhuizen en borgen we onze keten van talentontwikkeling.

We zien '**onderwijs naar de binnenstad**' als een gamechanger voor onze stad. Met verschillende onderwijsinstellingen werken we samen aan een verhuizing naar de binnenstad: voor iedere instelling geldt dat we in een andere fase verkeren. Zo is de intentieovereenkomst met Zuyd Hogeschool verlengd, een eerste verwervingskrediet van € 12 miljoen door de raad beschikbaar gesteld en het eerste pand Promenade I aangekocht. Ook Grotius College heeft haar pijlen op een specifieke locatie in de binnenstad gericht en samen kijken we naar hoe dit te realiseren. De RWTH Aachen heeft een eerste Masteropleiding 'Transforming City Regions' in het New Regiobal Bauhaus gestart, waar zo'n 30 studenten het onderwijsprogramma volgen. De Open Universiteit heeft om interne redenen hun droomlocatie (het Maanhotel) helaas voor twee jaar in de ijskast gezet. Daarentegen heeft de Universiteit Maastricht kenbaar gemaakt heel graag te willen uitbreiden naar Heerlen: samen onderzoeken we nu de mogelijkheden. Net niet binnenstad, maar we noemen 'm hier toch: er is een samenwerking met SVOPL aangegaan om het Herlecollege te verplaatsen naar het Oranje-Nassaupark (CBS-terrein).

Heerlen is een stad waar ruimte is voor **makers en talenten**. Zo blijkt broedplaats OUTPOET een succesvolle plek waar 150 jongeren elke week met kunst en cultuur aan de slag zijn. Er is een start gemaakt met de heropening van de **Stadsgalerij**. **Poppodium de Nieuwe Nor** heeft de harten en hoofden van Heerlenaren veroverd wat we terugzien in het stijgend aantal bezoekers.

In het kader van beleving van het middeleeuws verleden van **Landsfort Herle** heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden naar de Schelmentoren en de grachten en muren. De inzichten zijn onze inspiratie om de beleving nog authentieker te maken. We maakten een ontwerp voor renovatie en publieke herbestemming van de Schelmentoren als spil in de middeleeuwse beleving. Bovendien werkten we samen met de VVV aan een middeleeuwse route door de stad, deze is gereed.

Ten aanzien van de **Romeinse beleving** is gestart met een visie rond Romeinse beleving in het straatbeeld, maar ook hoe de beleving meer op euregionaal niveau ingestoken kan worden. Hierbij is o.a. gewerkt aan een intensievere samenwerking tussen de projecten Romeinse beleving en **Via Belgica**.
De ontwikkeling van meer belevingsvolle elementen in het straatbeeld werd in samenwerking met de andere partners van Via Belgica ontwikkeld. Dit versterkt de positionering van Heerlen binnen het Zuid-Limburgse landschap, tot in Vlaanderen en Duitsland toe. Een uitgebreid publieksonderzoek maakte eveneens deel hiervan uit, om een beter zicht te krijgen op de wensen van het beoogde doelpubliek: gezinnen en 55-plussers. Verder zijn in diverse Via Belgica gemeentes waaronder Heerlen de lichtfestivals Lux georganiseerd waarbij het verhaal van Romeins Heerlen zichtbaar en beleefbaar werd gemaakt. Maar liefst 2.602 deelnemers hebben hiervan genoten.

Het **gerenoveerde Raadhuis** is door de raad, bestuur en ambtenaren in gebruik genomen. De tijdelijke locatie voor de medewerkers (Putgraaf) is volledig leeg gemaakt. De huur voor de Bernardinuskapel werd beëindigd voor zowel de raadsleden als de griffie. Tevens werden de openbare ruimtes rondom het stadskantoor en het stadhuis opgeleverd. Hiermee is het gehele project afgerond.

<u>Evenementen, leisure, beleving en stadspromotie</u>

Heerlen kent **toonaangevende culturele festivals** en een aansprekende podiumkunstenprogrammering. Met onder meer Cultura Nova, The Notorious IBE, Schrittmacher en Parkstad Limburg Theaters kent Heerlen instellingen van nationaal belang. Deze evenementen hebben een grote aantrekkingskracht. Die levendigheid gaven we afgelopen jaar een impuls door talrijke grote en kleinere evenementen te ondersteunen en mede mogelijk te maken. We introduceerden de **reuringsregeling** met als doel het hart van de stad (nog meer) tot leven te brengen. Ook werd wederom de **Stadsmaakweek** voor bewoners van Parkstad georganiseerd. Kortom Heerlen bruist!

Met **stadspromotie** vertellen we het verhaal van Heerlen. Het verhaal van een stad die niet stilstaat, waar telkens weer nieuwe wegen verkend worden, waar ruimte is voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen die soms best mogen schuren. Dat vertellen doen we wel al, maar kan nog beter. Daartoe ontwikkelen we eerst het 'place brand' van onze stad. Dat is een merk waar je je thuis voelt, waar je mee gezien wil worden en misschien wel het allerbelangrijkste: waaraan je wilt meewerken. Dat traject is in 2023 gestart en wordt zorgvuldig doorlopen: zowel intern als met partners zijn er gesprekken gevoerd en interactieve sessies geweest. Het vervolg en daadwerkelijke uitrol volgt in 2024. Verder zijn er in 2023 allerlei **communicatiekanalen- en middelen** ingezet om bewoners en bezoekers mee te nemen in waaraan we werken en waarom. Onder meer via de gemeentelijke website, stadsplattegrond, sociale media, rondleidingen, mijlpaalviering, digitale centrum-nieuwsbrief, huis-aan-huisbrieven en informatiebijeenkomsten. Om het projectendoek te vervangen (omdat het niet meer actueel was) is er een led-scherm aangeschaft dat in 2024 gaat draaien. Hiermee kunnen we altijd actuele informatie delen. Eveneens openden we aan de Promenade 14 een plek waar bezoekers van onze stad terecht kunnen met vragen, opmerkingen en suggesties over de transformatie van het centrum.

Mobiliteit en vervoer

De **fietsenstalling** aan de Parallelweg is verder doorontwikkeld naar een voorlopig ontwerp. De raad heeft besloten aanvullende kredieten vrij te maken voor de realisatie die in 2024 en 2025 zal plaatsvinden. De bovenverdiepingen zijn voorzien voor de creatieve makers.

Financiële rapportage programma Centrum

Tijdens de behandeling van de inhoudelijke voortgangsrapportage programma Centrum in de commissie RO van november 2020 is afgesproken dat de raad twee keer per jaar (Begroting en Jaarverantwoording) geïnformeerd wordt over de financiën van het programma.

Begroting

Ten opzichte van de voorgaande begroting van het programma € 178.069.000, in de begroting 2024, is de begroting per saldo toegenomen met € 13.208.000 naar € 191.277.000. De toename per saldokomt door onderstaande voorstellen:

Voorstel/Beschikking/Correctie	**Bedrag**
Collegevoorstel anterieure overeenkomst Schinkel-Noord, bijdrage aan inrichting openbare ruimte.	50.000
Raadsvoorstel BWV-23002727 realisatie fietsenstalling	2.453.000
Raadsvoorstel BWV-23002842 Onderwijs naar binnenstad: verwervingskrediet Promenade I	12.000.000
Administratieve correcties *	-1.295.000
Totaal	**13.208.000**

Bedragen x € 1

**Administratieve correcties zonder financiële consequenties, waaronder investeringskrediet prijsstijgingen en definitieve beschikking Woningbouw & Mobiliteit.*

De begroting van het programma is als volgt samengesteld:

Organisatie	Middelen	Bedrag
Gemeente Heerlen	Investeringskrediet Centrum	27.612.000
Gemeente Heerlen	Voorbereidingskrediet Samen Maken Wij Het Centrum	4.600.000
Gemeente Heerlen	Investeringskrediet Onderwijs naar binnenstad	12.000.000
Gemeente Heerlen	Additionele bijdrages	102.470.000
Gemeente Heerlen	Investeringskrediet prijsstijgingen	628.000
Provincie Limburg	Subsidie Stedelijke Ontwikkeling	11.350.000
IBA Parkstad	Subsidie investeringen	8.300.000
IBA Parkstad	Subsidie procesmiddelen	216.000
Parkstad Limburg	Subsidie regiodeal	7.358.000
Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties	Woningbouwimpuls 2e tranche*	4.532.000
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	Subsidie Impulsaanpak Winkelgebieden	1.918.000
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	Subsidie Klimaatadaptatie	479.000
Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties	Subsidie Mobiliteit & Woningbouw	5.287.000
Derden	Bijdrages en additionele subsidies	4.527.000
Totaal		**191.277.000**

Bedragen x € 1

Financiën per ambitie

Om de ambities te realiseren worden projecten en reguliere beleidswerkzaamheden uitgevoerd. De begroting van het programma is toegekend aan projecten (zoals Schinkelkwadrant Zuid, Nieuwe Nor). Reguliere beleidswerkzaamheden (zoals bestemmingsplan Cityplan, beheersverordening m^2 retail en kantoren) zijn al afgedekt in de begroting. Daar zijn geen projectmatige middelen aan toegekend.

In financiële zin is de begroting van bijvoorbeeld project Schinkelkwadrant Zuid ondergebracht bij het thema 'Detailhandel, horeca, kantoren en wonen' in de onderstaande tabel. Voor de financiële projectbeheersing wordt een projectbegroting opgesteld en bewaakt. De projectbegroting wordt niet opgedeeld naar meerdere thema's. Het project Schinkelkwadrant Zuid sluit wel bij aan meerdere thema's zoals duurzaamheid, asbestsanering en vervoer. Een projectbegroting wordt dus niet opgedeeld naar meerdere thema's/ambities.

Thema	Begroting	Kosten 2017-2022	Kosten 2023	Kosten 2024	Kosten 2025	Kosten 2026	Kosten 2027 ev	Vrije ruimte
Detailhandel, horeca, kantoren en wonen	60.356.000	53.360.000	675.000	1.490.000	2.924.000	1.357.000	550.000	**0**
Openbare ruimte	54.903.000	36.132.000	2.139.000	8.200.000	2.437.000	1.925.000	2.724.000	**1.346.000**
Cultuur, erfgoed, sport en onderwijs	61.338.000	18.651.000	2.182.000	12.940.000	18.269.000	6.852.000	2.444.000	**0**
Evenementen. Leisure, beleving en stadsmarketing	2.576.000	1.693.000	197.000	341.000	115.000	115.000	115.000	**0**
Vervoer en mobiliteit	11.768.000	2.090.000	29.000	1.562.000	3.500.000	700.000	3.887.000	**0**
Nog niet opnieuw toebedeeld naar projecten	336.000	0	0	0	0	0	336.000	**0**
Totaal	**191.277.000**	**111.926.000**	**5.222.000**	**24.533.000**	**27.245.000**	**10.949.000**	**10.056.000**	**1.346.000**

Bedragen x € 1

Op moment van opmaak van de jaarverantwoording bevinden zich een aantal projecten in de financieel afrondende fase. De verwachting is dat de projecten (Burgemeester van Grunsvenplein, Openbare ruimte Maankwartier en Stad als speeltuin) per saldo € 1.346.000 lager dan de begroting gerealiseerd worden. De resterende middelen worden conform BWV-20000626 Investeringskrediet projecten Centrum opnieuw toebedeeld binnen centrum om de ambities/projecten te realiseren.

Multiplier effect

Het multiplier effect zijn de financiële investeringen door private partijen in het centrum van Heerlen. Samen met de investeringen van programma centrum t/m 2023 € 117.148.000 (€ 111.926.000 +/+ € 5.222.000) bedragen de totale investeringen t/m 2023 € 301.592.000 (€ 117.148.000 +/+ 184.444.000) en daarmee verder richting het half miljard.

Thema	Private investeringen 2017-2022	Private investeringen 2023	Private investeringen totaal 2017-2023
Detailhandel, horeca, kantoren en wonen	125.641.000	26.764.000	**152.405.000**
Openbare ruimte	1.438.000	424.000	**1.862.000**
Cultuur, erfgoed, sport en onderwijs	3.380.000	0	**3.380.000**
Evenementen, Leisure, beleving en stadsmarketing	26.125.000	672.000	**26.797.000**
Duurzaamheid, asbestsanering en vervoer	0	0	**0**
Totaal	**156.584.000**	**27.860.000**	**184.444.000**

Bedragen x € 1

De investeringen door derden in het centrum zijn, voor zover bij ons bekend, inzichtelijk gemaakt en opgesomd naar de thema's uit het ambitiedocument Samen Maken Wij Het Centrum, vanaf de start in 2017 tot en met 2022. Vanwege corona hebben in 2021 en 2022 minder investeringen plaatsgevonden op het gebied van cultuur en evenementen. De verwachting is dat de private investeringen de komende jaren verder zullen toenemen met bijvoorbeeld investeringen door het toevoegen van woningen, de verhuizing van onderwijsinstellingen naar het centrum en organisatie van evenementen en culturele producties na corona.

Detailhandel, horeca, kantoren en wonen
Dit is het totaalbedrag van bouwactiviteiten waarvoor de gemeente leges heft, inclusief Maankwartier.

Openbare ruimte
Dit zijn investeringsbedragen gevelrenovaties door pandeigenaren van beschikkingen die we hebben uitbetaald.

Cultuur, erfgoed, sport en onderwijs
De kosten die particuliere organisaties maken voor het organiseren van culturele voorstellingen die daarvoor een subsidie hebben ontvangen.

Bestemmingsreserve Maankwartier

Bestemmingsreserve Maankwartier	Begroting	Gerealiseerd t/m 2023	Verplicht	Saldo
Herstelkosten Paralleweg 2a	59.000	59.000	0	**0**
Herstelkosten tijdelijke fietsenstalling	23.000	21.000	0	**2.000**
Omgevingskosten	125.000	90.000	30.000	**5.000**
Interne en externe uren	126.000	133.000	0	**-7.000**
Evaluatie Maankwartier	39.000	39.000	0	**0**
Gevelverbetering Centrum Heerlen 2022-2025	408.000	0	408.000	**0**
Totaal	**780.000**	**342.000**	**438.000**	**0**

Bedragen x € 1

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Centrum wordt hieronder weergegeven:

Programma 8:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
VHROSV	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
Centrum	328	419	418	-3.319	-3.687	-3.368	-2.992	-3.268	-2.951	317	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Centrum	Geen verwerving van vastgoed.		25	I	V
	Hoekstenen nieuwe lente: onderzoekskosten gevelrenovaties vier hoekpanden gestart in 2024.		50	I	V
	Onderwijs naar binnenstad: vanwege aanbestedingen externe proceskosten verschuiving van kosten naar 2024.		136	I	V
	Centrumbad/Putgraaf: niet begrote receptie- en beveiligingskosten gebouw.		-74	I	N
	Stad als speeltuin: aanlegkosten garage Putgraaf door onderzoeken in 2023 verschuiven naar 2024.		114	I	V
	Stadspromotie: uitvoering verschuift naar 2024 vanwege langer en uitgebreider traject met in- en externe partners.		84	I	V
	Diverse afwijkingen.	-1	-16	I	N/N
Totaal kernthema Centrum		**-1**	**319**		**317**

Bedragen x € 1.000

Kernthema Wonen

Wat hebben we gedaan, opgeleverd?

De Woonvisie 2024-2028 is vastgesteld door uw Raad. Deze Woonvisie geeft het kader voor het regionaal en Heerlens woonbeleid en voor de prestatieafspraken met de woningcorporaties. Deze prestatieafspraken zijn meerjarig vastgesteld voor de periode 2024-2028. Daarnaast zijn in 2023 de benodigde voorbereidingen getroffen om de jaarschijf 2024 van de lokale en de regionale afspraken te kunnen vaststellen in januari 2024.

Het programma "Grip op Wonen" is beleidsmatig opgepakt en vastgesteld. Hierbij is ingezet op strategisch inzet van instrumenten om daarmee de gewenste sturing op de woningmarkt te verkrijgen. Dit heeft geleid tot een aantal door uw Raad vastgestelde beleidsstukken waaronder de Verhuurverordening, de Doelgroepenverordening, Opkoopbescherming en Zelfbewoningsplicht. Tevens zijn in 2023 de voorbereidingen getroffen voor het wettelijk verplichte meldpunt Wet goed verhuurderschap, dat sinds 01-01-2024 volledig operationeel is.

Wat heeft het gekost?

Het totale resultaat van het kernthema Wonen wordt hieronder weergegeven:

Programma 8:	Baten			Lasten			Saldo			Resultaat 2023	
VHROSV	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023	Prim. begroting 2023	Bijgest. begroting 2023	Rekening 2023		
Wonen	69	69	87	-200	-180	-155	-130	-110	-67	43	V

Bedragen x € 1.000

De grootste afwijkingen binnen het kernthema worden hieronder toegelicht:

Kernthema	Afwijkingen worden veroorzaakt door:	Baten	Lasten	I/S	V(oordeel)+ / N(adeel)-
Wonen	Diverse afwijkingen.	18	25	I	V/V
Totaal kernthema Wonen		**18**	**25**		**43**

Bedragen x € 1.000

HOI HEERLEN
KOM BINNEN

2.2 Algemene dekkingsmiddelen

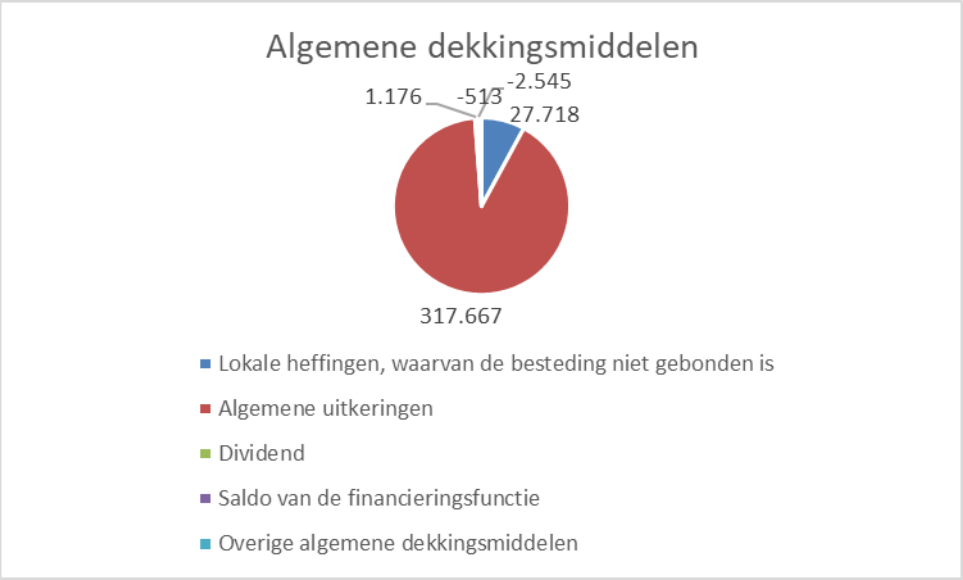
Inleiding

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de algemene dekkingsmiddelen. Deze worden in de rest van dit hoofdstuk verder toegelicht.

Algemene dekkingsmiddelen *	Realisatie 2023	Bijgestelde begroting 2023	Primitieve begroting 2023	in %
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	27.718	27.501	27.501	8
Algemene uitkeringen	317.667	304.823	296.644	92
Dividend	1.176	925	925	0
Saldo van de financieringsfunctie	-2.545	-2.742	-2.742	-1
Overige algemene dekkingsmiddelen	-513	-1.500	-1.500	0
	343.504	329.007	320.827	100

Bedragen x €1000

* In de tabel hierboven valt onder lokale heffingen de ozb en de 'overige belastingen', zijnde taakveld 0.61, 0.62 en 0.64. De parkeerbelasting en de toeristenbelasting (taakveld 0.63 en 3.4) vallen buiten deze totaaltelling.

2.2.1 Lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de baten van de gemeente. De lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is, bestaan uit de onroerende zaakbelastingen woningen en niet-woningen, precariobelasting, toeristenbelasting, parkeren en hondenbelasting.
Meer informatie over de lokale heffingen, met een uitgebreid beeld van het gevoerde beleid, een overzicht van de diverse heffingen, een aanduiding van de lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

2.2.2 Gemeentefonds

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron voor gemeenten, de ontwikkeling hiervan bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. De uitkering van het gemeentefonds wordt aangepast op basis van ontwikkelingen binnen de rijksbegroting, actualisatie van (verdeel)maatstaven, taakmutaties en wijzigingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen. Gemeenten ontvangen drie keer per jaar informatie over de omvang en verdeling van het gemeentefonds. De meicirculaire is gebaseerd op de Voorjaarsnota, de septembercirculaire op de Miljoenennota en de decembercirculaire op basis van de Najaarsnota van het Rijk. Onderstaand een overzicht van het gemeentefonds voor het jaar 2023 (inclusief decembercirculaire 2023).

*Bedragen * € 1.000*

Gemeentefonds	Begroting 2023	Bijgestelde begroting 2023	Realisatie 2023
Algemene uitkering	227.815	231.927	232.274
Integratie- en decentralisatie-uitkeringen	68.921	85.394	85.394
Reserveringen	-92	-12.497	-
Totaal	**296.644**	**304.823**	**317.667**

Algemene uitkering

In de huidige normeringsystematiek is de ontwikkeling van de algemene uitkering gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De jaarlijkse toename of afname van de algemene uitkering voortvloeiend uit deze systematiek betreft het accres. Het volumedeel van het accres is bevroren, voor loon- en prijsontwikkeling (LPO) worden de accressen wel nog bijgesteld.
In 2023 was er een opwaartse bijstelling van het accres als gevolg van een hogere loon- en prijsontwikkeling. Daarnaast is in 2023, vanwege de aanzienlijke stijging van de inflatie in 2022, aanvullend eenmalig een structurele prijsbijstelling over 2022 verwerkt. Voor de jaarafsluiting 2023 is het accres 2023 conform meicirculaire 2023 de definitieve stand.
Naast de accresontwikkeling zijn er bijstellingen van de algemene uitkering door taakmutaties en actualisatie van diverse (verdeel)maatstaven.
De afwijking tussen de bijgestelde begroting en de realisatie algemene uitkering betreft verrekeningen van het Rijk met betrekking tot voorgaande jaren van de diverse circulaires.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

In de circulaires zijn bijstellingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen verwerkt. Deze uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het gemeentefonds, maar hebben een eigen verdeling over de gemeenten.

Reserveringen

Betreffende de taakmutaties en bijstellingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen wordt onderzocht in hoeverre deze gelden uitgegeven gaan worden aan de bijbehorende taken. Totdat de uitkomst hiervan duidelijk is worden de gelden gereserveerd. De reserveringen hebben voor een groot deel betrekking op de bijstellingen uit de decembercirculaire 2023, hierin zijn onder andere de resterende middelen energietoelage 2023 opgenomen. De lasten met betrekking tot de energietoeslag zijn in programma 6 opgenomen.

In bovenstaande tabel met het totale effect gemeentefonds voor 2023 zijn de mutaties voor Heerlen op basis van de decembercirculaire verwerkt.

Decembercirculaire 2023

In de decembercirculaire worden de laatste zaken van het uitkeringsjaar 2023 afgewikkeld. De circulaire is te vinden via decembercirculaire gemeentefonds 2023. In de volgende tabel wordt het financiële effect van de decembercirculaire 2023 voor Heerlen ten opzichte van de septembercirculaire weergegeven.

	*Bedragen * € 1.000*
Decembercirculaire 2023	**2023**
Algemene uitkering	677
Effect decembercirculaire op voorgaande jaren	50
Saldo - effect decembercirculaire 2023	**727**
Energietoeslag	8.421
Overige taakmutaties en decentralisatie uitkeringen	977
Taakbestemming - budgetneutraal effect	**9.398**
Totaal decembercirculaire 2023	**10.125**

Algemene uitkering

Zoals gebruikelijk bevat de decembercirculaire geen nieuwe accresramingen. De mutaties algemene uitkering zijn het gevolg van actualisatie van diverse (verdeel)maatstaven door het rijk. Het effect van de decembercirculaire op voorgaande jaren (2021 en 2022) is € 50.000 voordelig. Het saldo-effect van de decembercirculaire inclusief effect voorgaande jaren bedraagt € 727.000.

Taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen

In de decembercirculaire zijn taakmutaties en bijstellingen van decentralisatie-uitkeringen verwerkt. Hiervan wordt onderzocht in hoeverre deze middelen uitgegeven gaan worden aan de bijbehorende taken. In de decembercirculaire 2022 was de energietoeslag 2023 al deels opgenomen. In de decembercirculaire 2023 zijn de resterende middelen verwerkt, voor Heerlen een bedrag van € 8,4 miljoen.

2.2.3 Dividenden

BNG Bank N.V.
Over het jaar 2022 is een nettowinst van € 300 miljoen (2021: € 236 miljoen) beschikbaar voor uitkering van dividend en toevoeging aan reserves. Aan dividend is uitgekeerd 50% van de winst na belasting. Dit komt neer op een dividendbedrag van € 139 miljoen (2021: € 127 miljoen). Het dividend bedraagt € 2,5 (2021: € 2,28) per aandeel van nominaal EUR 2,50.
De gemeente Heerlen heeft 424.827 aandelen BNG in haar bezit. Dit betekent voor de gemeente Heerlen een bedrag van € 1.062.068 aan dividend in 2023 over boekjaar 2022 BNG. Het begrote bedrag aan dividend BNG voor 2023 is € 968.606. Dit betekent voor 2023 een voordeel aan dividend BNG van € 93.462.

Enexis Holding N.V.
De algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) van Enexis N.V. heeft besloten 50% van de winst uit gewone bedrijfsvoering na belastingen (exclusief verkoopresultaat Fudura B.V. van € 1.113 miljoen) uit te keren. De totale dividenduitkering bedraagt € 193 miljoen. Deze dividenduitkering betreft een gedeelte over het verkoopresultaat van Fudura B.V. ad € 100 miljoen en € 93 miljoen uit gewone bedrijfsvoering. De dividenduitkering over boekjaar 2022 bedraagt € 1,29 per aandeel (2021: € 0,66 per aandeel). Het uit te keren dividend over boekjaar 2022 is verantwoord in boekjaar 2023.
Het ontvangen bedrag aan dividend Enexis in 2023 voor de gemeente Heerlen is € 402.415.
Conform het advies van de provincie Limburg hadden we in de begroting 2023 rekening gehouden met een dividend van € 0,50 per aandeel voor Enexis. Dit betekent een bedrag van € 155.925 aan dividend Enexis in de begroting 2023 (311.850 aandelen).
Dit resulteert in een voordeel dividend Enexis van € 246.490 t.o.v. de begroting 2023.

Rd4
De N.V. Rd4 heeft een dividend uitgekeerd aan de gemeente Heerlen van € 144.420 in 2023 over boekjaar 2022.

2.2.4 Saldo van de financieringsfunctie

Voor de toelichting op het saldo van de financieringsfunctie verwijzen we naar de paragraaf Financiering.

2.3 Overzicht overhead

Overzicht kosten overhead	Realisatie 2023	Bijgestelde begroting 2023	Primitieve begroting 2023
Overhead	46.083	43.849	41.649

Bedragen x €1000

2.4 Bedrag heffing vennootschapsbelasting

Sinds 2016 zijn gemeenten Vpb plichtig. Jaarlijks dient de gemeente zich een oordeel te vormen in hoeverre zij activiteiten verricht, waarover zij vennootschapsbelasting verschuldigd is. Vennootschapsbelasting is een winstbelasting en wordt geheven over de winst die een gemeente behaald met die activiteiten die zij voldoet in de hoedanigheid als ondernemer. Sinds de invoering van de vennootschapsbelastingplicht zijn er (vrijwel) geen activiteiten vastgesteld, waarover de gemeente Heerlen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Momenteel speelt er een landelijke discussie waarbij de Belastingdienst van mening is dat de opbrengsten die gemeenten ontvangen inzake de verhuur van ruimten voor het maken van reclame, belast dienen te worden met vennootschapsbelasting. Een definitieve uitspraak heeft de rechter nog niet genomen. Het is echter aannemelijk, dat over deze opbrengsten vennootschapsbelasting afgedragen dient te worden. De hoogte bedraagt ca € 20.000 per jaar. Over het boekjaar 2023 is met deze last al rekening gehouden.

2.5 Onvoorzien

Bij de begroting 2022 hebben wij de post onvoorzien opgenomen als structurele post in de begroting ter grootte van € 1.500.000. De post is gevormd om incidentele uitgaven die als onvoorzien en of onuitstelbaar en/of onvermijdbaar worden aangemerkt, op te vangen. Het benutten van de post onvoorzien vergt een collegebesluit. Door gebruik te maken van de mogelijkheid tot mandatering wordt de snelheid van besluitvorming (en uitvoering) bevorderd. Wij hebben aangegeven tijdens de P&C-producten (zomernota en novembernota) te rapporteren over de uitputting van de post onvoorzien. Onderstaande tabel geeft de uitputting weer over 2023.

Onvoorzien - Totaal budget		**1.500.000**
Collegevoorstel	Nummer	Bedrag
Budgetverhoging Rekenkamer	Amendement	65.000
Zienswijze inzake Voorziening Functioneel Leeftijdsontslag (FLO) Veiligheidsregio Zuid-Limburg	BWV-22002104	83.928
Tijdelijke inrichting openbare ruimte Raadhuisplein 'Park Romana'	BWV-23002598	95.000
Bijdrage t.b.v. giro555 Turkije en Syrië		87.152
Opening Raadhuis / Cultura Nova	BWV-23002540	181.775
Onvoorzien - Saldo		**987.145**

Bedragen x € 1

3. Paragrafen

3.1 Lokale heffingen

1. De gerealiseerde inkomsten

In deze paragraaf zijn de lokale heffingen opgenomen waarvan de besteding zowel gebonden als niet gebonden is. Gebonden besteding betekent dat de baten alleen bestemd zijn voor het doel waarvoor zij geheven zijn. Niet gebonden besteding houdt in dat de baten tot de algemene middelen van de gemeente behoren. De opbrengsten van de gebonden bestedingen zijn geoormerkt voor specifieke doeleinden en mogen een kostendekkendheidspercentage van 100% niet overstijgen. Met kostendekkendheidspercentage wordt bedoeld dat de opbrengsten van een specifieke heffing niet hoger mogen zijn dan de gemaakte kosten die gerelateerd zijn aan die heffing.
In onderstaand overzicht zijn de gerealiseerde inkomsten voor het jaar 2023 opgenomen.

De gerealiseerde inkomsten (trend)

Heffing	**Gerealiseerde opbrengst belastingjaar**			
	2020	**2021**	**2022**	**2023**
Niet gebonden heffingen				
A. Onroerende zaakbelasting	24.481	25.685	27.430	27.020
B. Hondenbelasting	807	802	777	698
C. Toeristenbelasting	188	256	332	394
D. Parkeren en fiscalisering parkeerboetes	1.611	1.125	1.650	1.704
Subtotaal	**27.087**	**27.868**	**30.189**	**29.816**
Gebonden heffingen				
E. Afvalstoffenheffing	10.980	11.485	12.355	12.311
F. Rioolheffing	8.115	8.730	9.066	9.291
Subtotaal	**19.095**	**20.215**	**21.421**	**21.602**
Overige heffingen				
G. Algemene dienstverlening	623	735	688	854
H. Omgevingsvergunningen	2.113	1.971	3.287	1.744
I. Europese dienstenrichtlijn	97	34	33	31
J. Lijkbezorgingsrechten	480	540	509	503
K. Marktgelden	133	110	137	124
Subtotaal	**3.446**	**3.390**	**4.654**	**3.256**
Totaal	**49.628**	**51.473**	**56.264**	**54.674**

Bedragen x €1000

De gerealiseerde inkomsten (versus begroting)

Heffing	Begroting 2023	Rekening 2023	Resultaat
Niet gebonden heffingen			
A. Onroerende zaakbelasting	26.760	27.020	260
B. Hondenbelasting	741	698	-43
C. Toeristenbelasting	343	394	51
D. Parkeren en fiscalisering parkeerboetes	1.704	1.704	-
Subtotaal	**29.548**	**29.816**	**268**
Gebonden heffingen			
E. Afvalstoffenheffing	12.368	12.311	-57
F. Rioolheffing	9.372	9.291	-81
Subtotaal	**21.740**	**21.602**	**-138**
Overige heffingen			
G. Algemene dienstverlening	717	854	137
H. Omgevingsvergunningen	2.010	1.744	-266
I. Europese dienstenrichtlijn	36	31	-5
J. Lijkbezorgingsrechten	462	503	41
K. Marktgelden	142	124	-18
Subtotaal	**3.367**	**3.256**	**-111**
Totaal	**54.655**	**54.674**	**19**

Bedragen x €1000

2. Gerealiseerd beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De kaders voor de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen zijn met name te vinden in de Gemeentewet, de wet Waardering Onroerende Zaken, de wet Milieubeheer, de Algemene wet inzake rijksbelastingen, de Algemene wet bestuursrecht en de invorderingswet 1990. De belastingverordeningen en de Leidraad Invordering van de gemeente zijn hierop gebaseerd. De belastingverordeningen 2023 zijn door de raad vastgesteld in november 2022.

Kostendekking

Er wordt zoveel als mogelijk kostendekkend gewerkt. De tarieven van de riool- en afvalstoffenheffing zijn 100% kostendekkend. De kosten die hiermee samenhangen worden geheel doorberekend aan de burger. Voor tarieven waar we onder de kostendekkingsgraad zitten van 100% is dit grotendeels een bewuste keuze om niet alle kosten door te berekenen aan de burger/ondernemer.

Overhead

In de kostendekkende tarieven is een opslag voor overhead meegenomen. In de Financiële verordening 2023 hebben we de methode voor de berekening van deze overheadopslag opgenomen. Bij de toerekening van overhead aan de kostprijs van producten wordt uitgegaan van een aandeel in de totale overheadkosten ter grootte van de geraamde directe personele kosten. De hoogte van de opslag wordt jaarlijks bepaald bij vaststelling van de begroting en bedraagt voor 2023, 82,8%.

Omslagrente

Bij heffingen waar we te maken hebben met investeringen (voornamelijk de rioolheffing) wordt naast de reguliere afschrijving op de investering een omslagrente (interne rekenrente) toegerekend. Met ingang van het jaar 2018 wordt de berekeningswijze van onze omslagrente voorgeschreven. Voortaan moet de totaal doorberekende interne rente gelijk zijn aan de totale rentelasten, waardoor niet (of nauwelijks) meer sprake is van een renteresultaat. Doel is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke

rentelasten opnemen in de begroting en jaarstukken, en het eenduidig inzichtelijk maken van hoe de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). We voldoen aan de nieuw gewijzigde systematiek van de rente omslagmethode. In 2023 is gerekend met een omslagrente van 1,25%.

3. Kwijtscheldingsbeleid

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is geëffectueerd op kwijtschelding van een deel van de woonlasten zijnde, het gebruikersdeel van de rioolheffing en het vastrecht van de afvalstoffenheffing. Kwijtschelding voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing (DIFTAR o.b.v. het volume/frequentiesysteem) is gebaseerd op de hoeveelheid huishoudelijk restafval.

Aanvraag kwijtschelding

Als een burger een aanvraag tot kwijtschelding heeft ingediend wordt deze getoetst door het Inlichtingenbureau. Als er kwijtschelding wordt toegekend dan hoeft de burger het jaar erna niet nogmaals een aanvraag voor kwijtschelding in te dienen. Hij krijgt dan automatische kwijtschelding. Mocht het jaar erna op basis van de hernieuwde toets er een belemmering zijn dan krijgen de burgers een belemmeringsbrief en kunnen de belemmering indien nodig weerleggen.

Het Inlichtingenbureau (IB) toetst de gegevens van de burger aan de voorwaarden om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Ze gebruikt hiervoor de gegevens van het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SoZaWe), de Belastingdienst en de Dienst Wegverkeer (RDW).

Toegekend bedrag kwijtschelding 2023

Voor 2023 bedraagt het bedrag aan kwijtscheldingen op de riool- en afvalstoffenheffing
€ 1.684.000. Dit is een voordeel van € 141.000 ten opzichte van de begroting. In de begroting hadden we rekening gehouden met een bedrag van € 1.825.000.
Het kwijtgescholden bedrag betreft niet sec de kwijtschelding voor het belastingjaar 2023, hier zitten ook kwijtscheldingsbedragen van eerdere jaren in. Een heffingsjaar heeft een doorlooptijd van 5 jaar, waarin het recht op kwijtschelding doorloopt en het bedrag aan verleende kwijtschelding ook van eerdere jaren ten laste van 2023 kunnen komen. Voor de verleende kwijtscheldingsbedragen per belastingjaar verwijzen wij u naar het kernthema armoedebestrijding en inkomensondersteuning.

4. Overzicht van de diverse heffingen

A. Onroerende Zaak Belasting

De totale OZB-baten (woningen en niet-woningen) laten een meeropbrengst zien van € 260.000. Bij het opstellen van de begroting wordt gerekend met concept herwaarderingscijfers van de BsGW. Het herwaarderingsproces (waardebepaling) van woningen en niet-woningen is dan nog niet volledig afgerond. De definitieve herwaardering is hoger uitgevallen, waardoor er een voordeel op de OZB-inkomsten is.

B. Hondenbelasting

De hondenbelasting laat een minderopbrengst zien van € 43.000. Dit is het gevolg van minder honden dan waarmee in de begroting rekening is gehouden.

C. Toeristenbelasting

Na corona is met name het binnenlands toerisme toegenomen, hierdoor is er een voordeel van € 51.000 ten opzichte van de begroting.

D. Parkeren en fiscalisering parkeerboetes

De totale opbrengsten voor parkeren zijn conform begroting, de afwijkingen op onderdeel hebben we hieronder uitgesplitst.

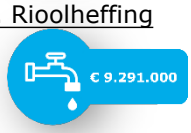
- Door een toename in het straatparkeren in met name de laatste maanden van het jaar is er een voordeel op de parkeerbelasting van € 92.000.
- Op basis van een uitspraak van de Raad van State mogen wij geen naheffingsaanslagen meer opleggen ná overschrijding van de parkeertijd, indien de maximale parkeertijd is gekocht. Om dit alsnog te kunnen doen is een wijziging van onze Algemene Plaatselijke Verordening nodig. Deze aanpassing is voorzien begin 2024. Minderopbrengst bedraagt € 106.000
- Op het onderdeel parkeervergunningen is een klein voordeel van € 14.000 behaald.

E. Afvalstoffenheffing

Het aantal aansluitingen dat een aanslag heeft gekregen was minder dan waarmee in de begroting rekening is gehouden, hierdoor is een nadeel ontstaan van € 57.000.

F. Rioolheffing

Het aantal aansluitingen dat een aanslag heeft gekregen was minder dan waarmee in de begroting rekening is gehouden, hierdoor is een nadeel ontstaan van € 81.000.

G. Algemene dienstverlening

Er is een meeropbrengst van € 137.000 als gevolg van meer aanschaf van o.a. reisdocumenten.

H. Omgevingsvergunningen

Voor de omgevingsvergunningen hebben we € 266.000 minder gerealiseerd dan begroot.
Er zijn in 2023 minder vergunningen aangevraagd dan ingeschat.

I. Europese dienstenrichtlijn

Hieronder vallen grotendeels de verleende vergunningen met betrekking tot Drank & Horeca. De opbrengsten in 2023 zijn conform de begroting.

J. Lijkbezorgingsrechten

We hebben € 41.000 aan meerinkomsten door een toename in het aantal begravingen.

K. Marktgelden

De gerealiseerde marktgelden laten een kleine minderopbrengst van € 18.000 zien.

5. Een aanduiding voor de lokale lastendruk

Om voor uw persoonlijke situatie de hoogte van de lokale lasten te berekenen kunt u kijken op de Lokale Lastenmeter via de volgende link: https://heerlen.lokalelastenmeter.nl/

In onderstaand overzicht de woonlasten voor een gemiddelde meerpersoonshuishoudens in Heerlen voor het jaar 2023. Voor het variabel deel van de afvalstoffenheffing is het uitgangspunt het aantal verwachte ledigingen van betreffende huishoudens.

Woonlasten	**2023**
Afval vast bedrag	
1-persoons huishouden	183,16
2-persoons huishouden	229,22
Meerpersoons huishouden	275,28
Afval variabel bedrag (aantal ledigingen)	
1-persoons huishouden	25,80
2-persoons huishouden	38,70
Meerpersoons huishouden	61,25
Riool	
Eigenaar (vast bedrag)	87,96
Gebruikers (afh. m3 waterverbruik)	101,82
OZB (o.b.v. gemiddelde WOZ-waarde)	
Eigenaar	311,85
Totale woonlasten meerpersoonshuishouden	**838,16**

Bedragen x €1

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen
Deze paragraaf geeft de actuele stand van het weerstandsvermogen en de risico's van de gemeente Heerlen weer. Het weerstandsvermogen geeft de mate aan, waarin de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van risico's (financiële tegenvallers) op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. Het geeft tevens inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente.

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit (de ingeschatte risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te vangen). Bij de rekening 2023 zijn risico's geactualiseerd, geïnventariseerd en zoveel mogelijk gekwalificeerd. Bij de (grotere) projecten van de gemeente Heerlen die projectmatig uitgevoerd worden, wordt de RISMAN-methode voor risicobeheersing toegepast. Dat wil zeggen dat regelmatig (1 x per kwartaal) op een gestructureerde wijze de mogelijke risico's binnen een project geïnventariseerd worden, de beheersmaatregelen daarvoor geformuleerd worden en er een actor benoemd wordt die met de betreffende beheersmaatregel aan de slag gaat. Dit alles wordt vastgelegd in een risicoregister dat gedeeld wordt met en actueel gehouden wordt door het projectteam. De belangrijkste invalshoeken voor de beheersing van een project zijn tijd, geld en kwaliteit van het project. De onderkende risico's worden zoveel als mogelijk financieel gekwantificeerd. Daarbij wordt de link gelegd met de risicoreserve en de post onvoorzien binnen de opgestelde projectbegroting.
De gekwantificeerde risico's moeten opgevangen kunnen worden binnen deze posten risicoreserve en onvoorzien van het betreffende project.

Onze weerstandcapaciteit is opgebouwd uit de algemene reserve, algemene reserve grondbedrijf en de bestemmingsreserve ter dekking risico's grondexploitatie.

Weerstandsvermogen is opgebouwd uit:

Weerstandcapaciteit:		
Algemene reserve (31-12-2023)	€	19,0 miljoen
Algemene reserve grondbedrijf	€	0,2 miljoen
Bestemmingsreserve ter dekking risico's grondexploitatie	€	5,6 miljoen
Verplichting AR in 2024	€	- 5,1 miljoen
Resultaat 2023	€	1,1 miljoen
Totaal:	**€**	**20,8 miljoen**

Risico simulatie is opgebouwd uit:

Risico's:		
Programma Economie	€	3,1 miljoen
Programma Sociaal Domein	€	4,6 miljoen
Programma VHROSV	€	3,8 miljoen
Programma Verkeer en vervoer	€	0,5 miljoen
Alle programma's	€	7,8 miljoen
Grondbedrijf	€	1,7 miljoen
Totaal:	**€**	**21,5 miljoen**

Het weerstandsvermogen is als volgt berekend:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

(= max. of min. risicobedrag)

Op basis van de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) is de ratio:

Rekening 2023
20,8 mln. (weerstandscapaciteit) / 21,5 mln. (risicosimulatie) = **0,97=1**

Beoordeling weerstandsvermogen
Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. Op basis van bovenstaande berekening wordt het weerstandsvermogen van de gemeente Heerlen gewaardeerd op matig. Afgerond is het ratio voldoende.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Herstelplan
In de begroting 2019 hebben wij een herstelplan opgesteld. In dat herstelplan hebben wij afgesproken dat het weerstandsvermogen uiterlijk op 31 december 2021 op het met de raad afgesproken minimumniveau van 0,8 moet staan. In de jaarrekening 2023 voldoen wij aan het uitgangspunt van een minimumniveau van 0,8.

Bij het vaststellen van de begroting 2019 heeft uw raad een motie aangenomen inzake de ontwikkeling van een extra kengetal m.b.t. de financiële weerbaarheid/het weerstandsvermogen. Het nieuwe kengetal is in samenspraak met de werkgroep Financial Audit tot stand gekomen.

De weerstandscapaciteit wordt berekend door de hoogte van de algemene reserve inclusief de begrote post onvoorzien te delen door het begrotingstotaal. Als norm is 2% genomen. In het begrotingsjaar 2023 was dit ratio 2,8%. In de jaarrekening 2023 is de ratio t.o.v. de begroting 2023 gestegen met 0,57% naar een niveau van 3,37%. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de gestelde norm weerstandscapaciteit van 2%.

De algemene reserve per ultimo 2023 is € 19 miljoen, algemene reserve grondbedrijf per ultimo 2023 is € 0,2 miljoen, de onderuitputting van de post onvoorzien is verwerkt in het rekeningsaldo over 2023 van € 1,1 miljoen en de verplichting vanuit de AR 2024 van € 5,1 miljoen wordt in mindering gebracht. De totale weerstandscapaciteit is € 15,2 miljoen voor 2023. Het begrotingstotaal voor 2023 is € 452 miljoen.

Dit resulteert in een ratio van het nieuwe kengetal van:

$$\text{kengetal weerstandscapaciteit} = \frac{\text{Totale weerstandscapaciteit 2023}}{\text{Begrotingstotaal 2023}}$$

€ 15,2 miljoen (AR+post onvoorzien+rekeningresultaat-verplichtingen AR) / € 452 miljoen (begrotingstotaal) = 3,37%

Risico's

Claims "alle programma's" (Incidenteel (I))
Bij het uitoefenen van haar taken, wordt de gemeente regelmatig geconfronteerd met claims van derden, die leiden tot juridische procedures. Deze claims kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op aanbestedingen, (loonkosten)subsidies, planschades óf op eerder toegekende schadevergoedingen. Het grootste deel van deze claims is niet verzekerd en de uitkomst van juridische procedures is moeilijk in te schatten.

Te nemen maatregel:
Blijven monitoren zodat mogelijke risico's vermeden worden.

Economische activiteit programma "Economie" (Structureel (S))
Nog steeds is er sprake van een positieve ontwikkeling bij het aantrekken en vestigen van nieuwe bedrijven, maar vooral ook bij het uitbreiden van het reeds in Heerlen respectievelijk de regio zittende bedrijfsleven. De economische situatie in zijn algemeenheid, maar ook de actieve inzet vanuit de gemeente en de beschikbaarheid van aantrekkelijke bedrijfslocaties is een van de hoofdredenen hiervoor. Heerlen is steeds meer op de kaart als aantrekkelijk vestigingsgebied. Ook investeerders in onroerend goed vinden Heerlen een interessant gebied. Dit leidt o.a. in herinvesteringen op bedrijventerreinen als de Beitel en de Koumen. Op de locaties Trilandis en Avantis zijn de resultaten goed, niet alleen nieuwe bedrijven maar vooral ook de uitbreidingen van het bestaande bedrijfsleven. Dit betekent ook dat er binnen afzienbare tijd een schaarste probleem ontstaat, met name aan grootschalige locaties.

Voor de meer lokale en kleinschalige bedrijventerreinen Coriopolis, Autoboulevard en Emmaterrein waren de uitgiftes minder goed. Door het gebrek aan uitgeefbare gronden zijn nu ook deze terreinen door de markt herontdekt. De geplande verkopen op Autoboulevard en Coriopolis zijn geannuleerd omdat de betreffende ondernemers geen stroomaansluiting krijgen. Verder ontwikkelen voor betreffende lokale ondernemers is te risicovol. Tevens zijn meerdere partijen geïnteresseerd in herontwikkeling van het Emma terrein. Deze terreinen zijn op dit moment nog onvoldoende op de markt afgestemd. Voor deze locaties draagt de gemeente als grondeigenaar zelf het volledige risico bij vertraging in de verkoop van gronden.

In zijn algemeenheid bestaan er ook de risico's van schaarste op het stroomnet, schaarste op de arbeidsmarkt, de stijgende energieprijzen en bouwkosten en de problematiek rondom Stikstof. Al met al factoren die van grote invloed zijn.

Te nemen maatregel:
Voor de lokale terreinen dient de profilering (meer marktgericht) en acquisitie/accountmanagement sterker te worden ingezet. Daarnaast worden de ontwikkeleisen voor de autoboulevard aangepast om deze beter aan te sluiten op de wensen van het MKB. Deze locaties blijven een risico. Voor Trilandis – waarbij de gemeente enig aandeelhouder is - is geen risico aan de orde. Avantis ontwikkelt zich ook steeds meer positief en het risico voor de gemeente is beperkt en te overzien.

Verbonden Partijen "alle programma's" (S)
Verbonden partijen voeren meestal gemeentelijke taken uit met een groot politiek belang. Ze leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Participatie in verbonden partijen levert de gemeente niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's.

Te nemen maatregel:
Het beleid conform de nota verbonden partijen uitvoeren. Om de voordelen optimaal te benutten en de risico's te beheersen is aandacht voor de sturingsrelatie met en risicobeheersing bij verbonden partijen belangrijk. Voor meer toelichting zie paragraaf 3.6 Verbonden partijen.

Bodemsanering programma "VHROSV" (S)
De gemeente kan op enig moment te maken krijgen met een geval van ernstige en gezondheidsbedreigende bodemvervuiling waar onmiddellijk moet worden gesaneerd. In zo'n situatie worden de saneringskosten ten laste van de algemene reserve gebracht. Dit komt, statistisch gezien, ongeveer één maal in de vijf jaar voor en vergt dan enorm hoge kosten aan sanering. Afhankelijk van de grootte van de verontreiniging is dan al gauw te rekenen met enkele honderdduizenden euro's aan kosten.

Te nemen maatregel:
Door onderzoek proberen we te achterhalen wie de veroorzaker is van de vervuiling. De kosten worden vervolgens verhaald op de vervuiler.

Bestuurskracht programma "Bestuur en Ondersteuning" (S)
Regionale samenwerking kan een risico met zich meebrengen. De mate waarin wij onze ambities tot uitvoering brengen en/of wij onze lobbydoelstellingen bereiken is afhankelijk van het vermogen van de regio om als samenwerkende gemeenten samen op te trekken, middelen te verzamelen en de uitvoering op gang te krijgen.

Reeds genomen maatregel:
Voortgang in de samenwerking in Parkstadverband blijven sturen en monitoren.

Achterstand bij actualisering bestemmingsplannen programma "VHROSV" (S)
Het bestemmingsplan is het instrument bij uitstek om het ruimtelijk beleid te handhaven. Het bestemmingsplan moet om de 10 jaar geactualiseerd worden. Momenteel is er een achterstand ontstaan in het actualiseringsproces. Heerlen kent 25 plangebieden die cyclisch dienen te worden geactualiseerd. Binnen de mogelijkheden van Heerlen is de verwachting dat deze inhaalactie in 2024 wordt gerealiseerd. Echter door de toename van bouwinitiatieven en de komst van de Omgevingswet wordt op dit moment niet voldoende voortgang geboekt om deze inhaalslag te realiseren.

Het volgende risico doet zich voor:
- Het ontbreken van een adequaat ruimtelijk sturingsinstrument.

Reeds genomen maatregel:
Een inventarisatie is verricht naar de mogelijkheid om bestemmingsplannen te temporiseren met de bijbehorende globale risico's.

Te nemen maatregel:
Op basis van de omgevingswet een strategie bepalen voor een gebiedsdekkende actuele regeling.

Garantstelling cultuur programma "Sport, cultuur en recreatie" (S)
Om een toptentoonstelling bij onze culturele instellingen mogelijk te maken kunnen wij garantstellingen afgeven aan deze instellingen. Mocht een tentoonstelling verliesgevend zijn staat de gemeente, onder voorwaarden en tot een maximumbedrag, garant voor (een deel van) het verlies.

Te nemen maatregel
Op basis van aanvragen beoordelen en blijven monitoren.

Stikstofaanpak programma "VHROSV" (S)
Door de opgelegde strengere eisen met betrekking tot de uitstoot van stikstof komt de uitvoering van projecten, herontwikkeling en verkoop van grondpercelen in het gedrang.

Reeds genomen maatregel:
We hebben onderzocht op hoeveel projecten de veranderde regelgeving ten opzichte van stikstof invloed heeft en hebben deze informatie ook aangeleverd aan provincie, ministerie BZK en VNG. Dit betreft aantallen bouwprojecten en bestemmingsplannen in de verwachting of wetenschap dat er vertraging was of zou kunnen optreden als gevolg van stikstofdepositie. Er is een gemeentelijke werkgroep Stikstofdepositie gevormd om beantwoording van vragen te coördineren, kennis te verzamelen en na te gaan in welke mate we kunnen omgaan met de vergunningverlening van kleine projecten. Dit met het oog op het wegvallen van de drempelwaarde voor melding- of vergunningplicht.

Te nemen maatregel:
Doorlopend wordt per project bekeken of een natuurvergunning aan de orde is. Leidt een project tot stikstofdepositie in een Natura 2000 gebied en zijn er significante effecten, dan kan er niet worden teruggevallen op het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en adviseren wij onderzoek te doen naar maatregelen in het project waarmee de stikstofdepositie voorkomen kan worden. Indien nodig overleggen we met het informatieloket van de provincie Limburg.

Regelgeving PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) programma "VHROSV" (S)
Als gevolg van verscherpte regelgeving inzake het afvoeren van verontreinigde grond (PFAS) vallen allerlei projecten/initiatieven in de stad stil.

Genomen c.q. nog te nemen maatregel:
Voor de PFAS-crisis is een handelingsprotocol opgesteld waarin de volgende items zijn opgenomen: aanpassing van de regionale bodemkwaliteitskaart, onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS in de bodem van Heerlen, afspraken over toezicht en handhaving met de RUD-ZL, voorkomen van stagnatie door het maken van afspraken over afvoer van grond uit gemeentelijke projecten en communicatie over de mogelijkheid voor burgers om grond af te voeren.

Sociaal Veilig - Programma Veiligheid
De ambitie is om de Aanpak Sociaal Veilig uit te rollen over heel Heerlen en te beginnen in Heerlen-Noord. In de begroting is de aanpak gedekt voor alleen de focuswijken in Heerlen-Noord. Om geheel Heerlen-Noord dekkend te krijgen zijn we afhankelijk van middelen uit de Regiodeal. In de eerste tranche Regiodeal zijn middelen toegekend voor 2024 en de verwachting is dat in de tweede tranche middelen worden toegekend voor 2025. Daarmee is de uitrol naar heel Heerlen-Noord gestart en in ieder geval voor 2024 gedekt. Financiering voor Sociaal Veilig in geheel Heerlen-Noord is vooralsnog dus afhankelijk van incidentele middelen uit de Regiodeal, die daarin kan voorzien tot en met 2025. Of hierna nog incidentele financiering beschikbaar komt uit toekomstige Regiodeals is onzeker, net als mogelijk andere incidentele of structurele financieringsvormen.

Te nemen maatregelen:
- Blijven zoeken naar (alternatieve) financieringsvormen voor Sociaal Veilig

Sociaal domein programma "Sociaal Domein" (S)
De transformatie in het sociale domein, met als basis onze geformuleerde uitgangspunten 'sturing en bekostiging sociaal domein' en de stelselherziening van beschermd wonen en opvang, vergen nog de nodige inspanningen van zowel onze gemeente als de zorgaanbieders en andere betrokken partijen. We constateren dat het aantal kinderen met jeugdhulp in Heerlen hoger is dan het landelijk gemiddelde. Daarnaast zagen we in de afgelopen jaren een verzwaring van de problematiek. Tegelijkertijd is Heerlen-Noord aangewezen als een van de 16 stadsdelen in Nederland (een van de weinige buiten de Randstad) die een langjarige wijkgerichte aanpak krijgen, gericht op kwetsbare bewoners. Hiermee krijgt Heerlen

erkenning voor de complexe sociaaleconomische problematiek en langdurige samenwerking met het Rijk. De deels incidentele financiering vanuit het Rijk strookt niet met de langjarige opgaves, tegelijkertijd zien we dat de indexering van het Gemeentefonds niet aansluit bij de zorgtaken, waarmee een langjarige investering in het verbeteren van de positieve gezondheid van inwoners van minder kansrijke wijken, toch een (financiële) uitdaging blijft. Medio 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd aangenomen, die in 2024 verder wordt uitgewerkt. Belangrijk doel van deze agenda is het streven naar kostenreductie van de jeugdzorg door middel van een daling van het beroep op jeugdhulp en door een slimmere en efficiëntere uitvoering van jeugdhulp. Onzeker is of de beoogde besparingen daadwerkelijk gerealiseerd (kunnen) worden. Alleen met een goede financiële uitgangspositie kunnen de decentrale overheden bijdragen aan het oplossen van de grote maatschappelijke problemen. Anders dreigt een verschraling binnen het Sociaal Domein.

Om de houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Op dit moment betaalt elke cliënt die van een of meer van deze voorzieningen gebruik maakt, € 19 per maand (het abonnementstarief), ongeacht het inkomen. Met de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt de hoogte van de eigen bijdrage bij alle maatwerkvoorzieningen afhankelijk van het inkomen. Deze wijziging gaat per 1 januari 2026 in. Hoe de nieuwe inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien wordt in de komende periode verder uitgewerkt. Het gemeentefonds wordt vanaf 2026 € 1.760.000 gekort. Het kabinet gaat ervan uit dat dit budgettair neutraal verloopt voor de gemeentes, omdat er inkomsten uit de eigen bijdrages tegenover staan en de invoering zal helpen om het gebruik van Wmo-voorzieningen te verlagen. Heerlen kent echter een vrijstelling van de eigen bijdrage Wmo voor een groot aantal cliënten (minimabeleid). Er is een risico dat de nieuwe regeling voor Heerlen niet budgettair neutraal zal zijn. Landelijk is er een risico of de invoeringsdatum haalbaar is, als deze datum naar achteren schuift verwachten wij incidenteel compensatie van het Rijk.

Voor 2024 hebben wij met de aanbieders van Huishoudelijke Hulp (Meander en Algemene Thuiszorg) overbruggingscontracten afgesloten. Dat was nodig omdat de subsidietender geen inschrijving opleverde. In 2024 zullen we een nieuwe procedure doorlopen. Op het moment van schrijven van deze tekst is nog niet bekend hoe die er uit zal zien.

Elk half jaar bepaalt de Rijksoverheid hoeveel statushouders de gemeente een passende woning moet bieden. Deze (realisatie van de) huisvestingstaakstelling werkt vanzelfsprekend door in het aantal inburgeringstrajecten. Op dit moment is de prognose van de instroom van inburgeringsplichtige statushouders hoger dan voorgaande jaren. Of en in hoeverre de prognose ook bewaarheid wordt, is afhankelijk van het behalen van de taakstelling en mogelijk nieuwe afspraken in de provinciale opvangopgave op basis van de Spreidingswet.

<u>Te nemen maatregelen:</u>

Wmo maatschappelijke ondersteuning:
- Blijven sturen op de resultaatgerichte afspraken met de zorgaanbieder.
- Intensiveren informele zorg en preventie via onze (nieuwe) contractpartij.
- Het continueren van periodieke regiegesprekken met de zorgaanbieders.

Jeugd:
- Vergroten van preventie en de sociale basis door middel van Kansrijk van Start Heerlen, Kansrijke Start Parkstad en Zuid-Limburg, Trendbreuk Zuid-Limburg, het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integrale Zorgakkoord.
- Normaliseren en demedicaliseren: de toets op zelfredzaamheid en samenredzaamheid wordt geacht altijd onderdeel te zijn van de analyse van de behoefte aan hulp en ondersteuning.
- De verbinding wordt gezocht met (voorliggende) voorzieningen en ketenpartners zodat preventief en vroegtijdig jeugdhulp wordt ingezet, zoveel mogelijk op de ‘vindplaats’.
- Jeugdhulp (residentieel en ambulant) en lokaal preventieve activiteiten verder transformeren via onze jeugdzorgpartners.

- Blijven sturen op optimale samenwerking tussen aanbieders van jeugdhulp, verwijzers en andere stakeholders.
- Zorgen dat de beschikbaarheid en continuïteit van jeugdhulp is geborgd. Wanneer de financiële situatie van zorgaanbieders zorgelijk is, wordt het landelijke draaiboek 'Continuïteit jeugdhulp' toegepast.

Inburgering:
- De mogelijke meerkosten bij een aantal modules van de inburgering worden opgevangen door andere modules scherp in te kopen en daar geld over te houden. Ook wordt er actief op aangestuurd dat de inburgering plichtige zo snel als mogelijk zelfredzaam wordt, zodat individuele begeleiding gestopt kan worden.

Wmo Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang programma "Sociaal Domein" (S)
Zoals het er nu naar uitziet worden vanaf 2025 (met een overgangstermijn van 10 jaar) de rijksmiddelen voor Beschermd Wonen herverdeeld tussen de regio's. Onze regio krijgt dan als gevolg van deze landelijke herverdeling minder rijksmiddelen. In de begroting hebben we op basis van een inschatting rekening gehouden met deze financiële achteruitgang. Daarnaast worden de middelen niet meer toegekend aan de centrumgemeentes maar aan alle gemeentes. Ook hiervoor geldt een ingroeipad van 10 jaar. Dit betekent financieel een achteruitgang op de middelen die Heerlen zelf krijgt. Maar dit betekent niet dat er voor de regio een tekort ontstaat op dit terrein. Er blijft sprake van een overschot. Er wordt gewerkt aan goede afspraken over de verdeling van de kosten (en daarmee het overschot) tussen de 7 gemeentes van Parkstad. In 2024 subsidiëren we voor het tweede jaar het samenwerkingsverband Beschermd Thuis Parkstad voor het leveren van beschermd wonen in deze regio. Daarnaast werken we met de regiogemeenten aan nieuwe proces- en samenwerkingsafspraken. Zoals hierboven gemeld, wij verwachten voor de regio geen tekort. De totale rijksmiddelen blijven ruim voldoende om Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in onze regio vorm te blijven geven. De afspraken over hoe de gemeentes bijdragen in de totale kosten (de ambtelijke organisatie plus de kosten Beschermd Wonen en Opvang) betekenen wel dat de overschotten op dit beleidsveld, die Heerlen als centrumgemeente tot nu toe ten gunste van de eigen begroting kon inzetten de komende jaren zullen afnemen.

<u>Te nemen maatregelen:</u>
- Voor 2024 en volgende jaren zo efficiënt mogelijk vormgeven aan Beschermd Wonen, waarbij een samenwerkingsverband van organisaties de uitvoering verder voortzet, met financiering in de vorm van een lumpsum.
- Goede afspraken over de kostenverdeling tussen de gemeenten.

Open einde regelingen Sociaal Domein (Participatiewet, Jeugd, Wmo, Schuldhulpverlening) programma "Sociaal Domein" (S)
Vanuit onze gemeentelijke zorgplicht zijn wij verplicht deze voorzieningen aan burgers aan te bieden.

<u>Te nemen maatregelen:</u>
Kredietbank Limburg
Met ingang van 1-1-2024 zijn wij uit de Gemeenschappelijke Regeling Kredietbank Limburg getreden. Dit betekent dat het Team Schuldhulpverlening Heerlen met ingang van genoemde datum schuldhulpverleningsproducten en diensten aanbiedt aan iedere Heerlense inwoner met een financiële hulpvraag. Het team maakt daarbij gebruik van haar expertise en zal daarnaast komend half jaar een tweetal KBL producten afnemen, te weten Budgetbeheer en Budgetbeheer Maatwerk. Tevens zullen bestaande (lopende) KBL-trajecten over een periode van meerdere jaren geleidelijk aan worden afgewikkeld. Dit alles betekent dat er in 2024 sprake zal zijn reguliere dienstverlening SHV waarbij gebruik wordt gemaakt van inkoop- en uitlooptrajecten op grond van een dienstverleningsovereenkomst met de KBL.
De uittreding heeft het risico op toenemende (structurele) kosten als gevolg van een toenemend aantal hulpvragen niet gewijzigd. Dit risico blijft gelijk. Wel mag worden verondersteld dat bij een toenemend aantal hulpvragen de kosten lager zullen uitvallen dan in voorgaande jaren. Dit komt doordat wordt ingezet op goedkopere edoch kwalitatief betere schuldhulpverlening.

Benodigde zorg en ondersteuning afstemmen op de behoefte(n) van de burgers en bijhouden hoe deze behoefte(n) zich ontwikkelen.

Gemeentefonds (S)
De uitkering en verdeling van het gemeentefonds is van diverse factoren afhankelijk en wordt gedurende de tijd geactualiseerd c.q. bijgesteld. De uitkering wordt aangepast op basis van ontwikkelingen binnen de rijksbegroting, actualisatie van (verdeel)maatstaven, taakmutaties en wijzigingen van integratie- en decentralisatie-uitkeringen.

Als gevolg van de invoering van het nieuwe verdeelmodel voor het gemeentefonds in 2023 zijn er nieuwe en gewijzigde maatstaven, daardoor moeten we naast onze eigen prognoses ook gebruik maken van gegevens van het Rijk. Dit betekent een onzekerheid, omdat de ontwikkelingen in Heerlen op onderdelen afwijken van de landelijke ontwikkelingen en de door het Rijk gehanteerde definities en brongegevens niet altijd te herleiden zijn. Voor een aantal maatstaven met een aanzienlijke financiële impact zijn de cijfers over 2023 nog een voorlopig gegeven en volgt bij de definitieve vaststelling door het Rijk mogelijk nog een financiële verrekening. Het nieuwe verdeelstelsel voor het gemeentefonds is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. De door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) voorgestelde onderzoeksagenda is hierbij het vertrekpunt. De resultaten van de uitgevoerde onderzoeken kunnen bij het doorvoeren van wijzigingen in het verdeelstelsel leiden tot financiële impact bij (individuele) gemeenten.

De nieuwe financieringssystematiek, indexeren op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp), wordt in 2024 ingevoerd. Met het demissionair kabinet is een tussenstap gezet waarbij de verdere oploop van de opschalingskorting vanaf 2026 wordt geschrapt, maar de structurele financiële problemen van gemeenten zijn daarmee nog niet opgelost. Het gesprek over de gewenste omvang van het gemeentefonds vanaf 2026 zal met een nieuw kabinet moeten worden gevoerd.

Te nemen maatregelen:
Ontwikkelingen volgen en blijvend monitoren. Vanuit diverse gremia worden acties ingezet om tot een goede financiële uitgangspositie voor lokale gemeenten te komen en taken en middelen in balans te brengen (VNG, IPO, Manifest raden in verzet).

Macro economische ontwikkelingen (inflatie, rente en energiekosten)
De impact van de oorlog in Oekraïne op de wereldwijde economie is nog steeds groot. Inflatie en energiekosten zijn weliswaar beteugeld maar de situatie blijft volatiel. De rente is de afgelopen jaren flink gestegen. Dit heeft impact op de financiële positie van de gemeente, bijvoorbeeld voor de haalbaar- en financierbaarheid van haar meerjarige investeringen, maar ook op onze burgers en het sociaal domein (uitkeringen, vluchtelingen, jeugdhulp, etc.). Daarnaast is het mogelijk dat instellingen en burgers niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen waardoor vorderingen (bv. huur, leges) niet verhaalbaar zijn.

Te nemen maatregelen:
Het is een bijna onmogelijke opgave om de gevolgen van deze ontwikkeling een plek te geven in de begroting. Om een balans te vinden tussen de ambities van Heerlen en realistisch financieel beheer kiezen wij ervoor om de algemene reserve jaarlijks te versterken. In 2024 storten we € 3,9 miljoen en in 2025 € 4,9 miljoen.

Financiële kengetallen

Ratio's	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Netto schuldquote	73,1%	85,5%	73,8%
Gecorrigeerde netto schuldquote	73,6%	86,0%	74,5%
Solvabiliteitsratio	12,7%	9,5%	10,4%
Kengetal grondexploitaties	1,4%	2,6%	1,1%
Structurele exploitatieruimte	4,0%	-0,6%	-0,8%
Belastingcapaciteit	91,2%	84,3%	87,2%

	Netto schuldquote	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
A	Vaste schulden	288.792	328.625	328.625
B	Netto vlottende schuld	119.483	126.568	71.136
C	Overlopende passiva	57.890	57.890	113.681
D	Financiële vaste activa	28.197	31.460	28.528
E	Uitzettingen < 1 jaar	41.065	39.363	75.730
F	Liquide middelen	8.269	8.269	690
G	Overlopende activa	25.552	25.552	14.805
H	Totale baten	496.364	477.628	533.569
I	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H*100%	73,1%	85,5%	73,8%

bedragen x €1000

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een normale netto schuldenlast ligt voor gemeenten tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog en dient deze niet verder toe te nemen. Een quote boven de 130% wordt algemeen beschouwd als te hoog.

	Gecorrigeerde netto schuldquote	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
A	Vaste schulden	288.792	328.625	328.625
B	Netto vlottende schuld	119.483	126.568	71.136
C	Overlopende passiva	57.890	57.890	113.681
D	Financiële vaste activa (-/- verstrekte leningen)	25.903	29.165	24.652
E	Uitzettingen < 1 jaar	41.065	39.363	75.730
F	Liquide middelen	8.269	8.269	690
G	Overlopende activa	25.552	25.552	14.805
H	Totale baten	496.364	477.628	533.569
I	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H*100% Gecorrigeerd voor de verstrekte leningen	73,6%	86,0%	74,5%

bedragen x €1000

Gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle versterkte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de versterkte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

	Solvabiliteitsratio	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
A	Eigen vermogen	70.303	55.994	61.626
B	Balanstotaal	554.874	586.400	594.838
C	Solvabiliteitsratio (A/B)*100%	12,7%	9,5%	10,4%

bedragen x €1000

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

	Kengetal grondexploitaties	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden			
B	Bouwgronden in exploitatie	7.187	12.532	5.608
C	Totale baten	496.364	477.628	533.569
D	Grondexploitatie (A+B)/C*100%	1,4%	2,6%	1,1%

bedragen x €1000

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten.

	Structurele exploitatieruimte	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
A	Totale lasten	474.929	482.738	542.096
B	w.v. structureel	450.342	480.330	515.617
C	Totale baten	496.364	477.628	533.569
D	w.v. structureel	471.120	477.013	512.411
E	Saldo baten en lasten (=C-A)	21.435	-5.110	-8.527
F	Mutaties reserves	2.419	5.110	14.739
G	w.v. structurele toevoegingen	125	0	129
H	w.v. structurele onttrekkingen	-645	686	-686
I	Resultaat (E+F)	23.854	0	6.212
J	Structurele ruimte ((D-B)+(H-G)/(C)*100%	4,0%	-0,6%	-0,8%

bedragen x €1000

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen structurele lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken.

	Belastingcapaciteit *	Realisatie 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	306,97	311,85	311,85
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	333,14	342,53	342,53
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	184,27	189,78	189,78
D	Eventuele heffingskorting		-6,00	-6,00
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	824,38	838,16	838,16
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in t-1	904	994	961
G	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar t-1 (E/F)x 100%	91,19%	84,32%	87,22%

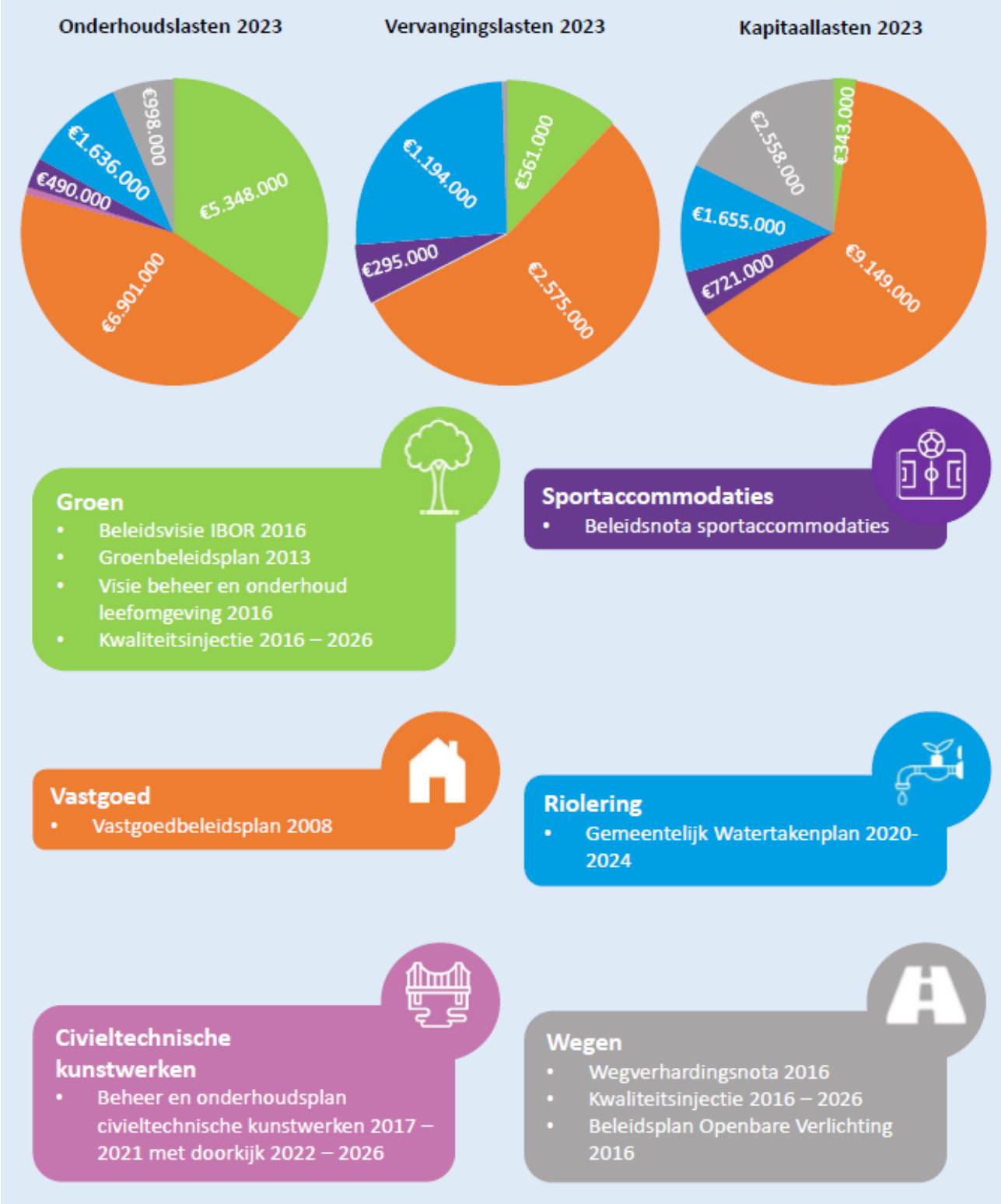
bedragen x €1

**gebaseerd op een meerpersoonshuishouden*

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller deze in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen en of ruimte is voor nieuw beleid.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.4 Financiering

Naast het aantrekken van geldleningen en het uitzetten van geldmiddelen valt onder financiering het beheersen van financiële risico's. Het gaat daarbij om risico's die gepaard gaan met de geldstromen, financiële posities en de vermogenswaarden. De financieringsfunctie moet er voor zorgen dat er altijd voldoende geld beschikbaar is om aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. In deze paragraaf wordt beschreven binnen welke kaders de treasury taken van de gemeente worden uitgevoerd aan de hand van de volgende thema's:

- Schatkistbankieren.
- Renterisicobeheer.
- Kredietrisicobeheer incl. overzicht van verstrekte leningen en garanties.

De belangrijkste conclusies voor 2023

Onderstaande samenvatting en conclusies worden uitgebreid toegelicht in de afzonderlijke paragrafen.

- Langlopende lening portefeuille opgenomen geldmiddelen (o/g) bedraagt € 328,6 miljoen (2022: € 288,8 miljoen). De stijging van € 39,8 miljoen is te verklaren door: er is voor een bedrag van € 57,5 miljoen aan nieuwe langlopende leningen aangetrokken en op de reguliere langlopende leningen is voor een bedrag van € 17,7 miljoen afgelost.
- De rente over deze langlopende portefeuille bedroeg in 2023 € 3,7 miljoen (2022: € 3,5 miljoen). Stijging van 200.000.
- De gemiddelde rente over onze langlopende portefeuille in 2023 is 1,2% (2022: 1,15%).
- De langlopende lening portefeuille uitgeleende geldmiddelen (u/g) bedraagt € 29,9 miljoen (2022: € 28,8 miljoen). Stijging van € 1,1 miljoen.
- Het saldo van onze verstrekte kortlopende leningen bedraagt € 3,2 miljoen (2022: € 3,8 miljoen). Daling van € 600.000.
- De kortlopende schuldpositie in de vorm van kasgeldleningen bedraagt € 42,5 miljoen per ultimo 2023 (2022: € 80 miljoen). Daling van € 37,5 miljoen.
- De rente over de kortlopende leningen bedroeg € 2,6 miljoen. De kortlopende rente is in 2023 fors gestegen. In 2022 was dit nog een kleine inkomstenpost van € 31.000.
- De positie in gemeentegaranties WSW bedraagt € 6,3 miljoen (2022: € 7,8 miljoen). Daling van € 1,5 miljoen.

Onze financiering is er op gebaseerd zo optimaal mogelijk gebruik te maken van onze kasgeldlimiet. Dit vanwege het feit dat normaal gesproken rente op kort vreemd vermogen goedkoper is dan rente op lang vreemd vermogen.

Schatkistbankieren

De wet 'verplicht schatkistbankieren' schrijft voor dat decentrale overheden hun overtollige (liquide) middelen, boven een bepaald drempelbedrag, moeten aanhouden in de schatkist van het Rijk. Gerekend over een heel kwartaal, mogen de gemiddelde overtollige middelen per dag niet hoger zijn dan deze drempel.

Het drempelbedrag is vastgesteld op 2% van het begrotingstotaal per 1 januari van het dienstjaar tot € 500 miljoen, plus 0,2% van het deel dat het begrotingstotaal van € 500 miljoen overschrijdt. Voor de gemeente Heerlen komt dit in 2023 neer op € 9 miljoen. Uit onderstaande tabel blijkt dat het gemiddelde banksaldo per kwartaal onder het drempelbedrag heeft gelegen.

Schatkistbankieren				
	1e kw	**2e kw**	**3e kw**	**4e kw**
Drempelbedrag	9.033	9.033	9.033	9.033
Gemiddeld banksaldo	2.531	1.847	1.548	1.601
Ruimte onder het drempelbedrag	**6.502**	**7.186**	**7.485**	**7.432**

Bedragen x € 1.000

Renterisicobeheer

Renterisico's hebben betrekking op zowel de kort- als de langlopende schulden.

Kortlopende schulden

Beleid rondom kortlopende schulden: Wanneer kortlopende geldleningen (leningen met een looptijd tot 1 jaar) worden aangetrokken, moet rekening worden gehouden met de kasgeldlimiet. Door de kasgeldlimiet mag de kortlopende schuld niet hoger zijn dan 8,5% van het begrotingstotaal. Hierdoor wordt het risico beperkt dat grote fluctuaties in de korte rente het begrotingsevenwicht in gevaar brengen. In 2023 bedroeg de kasgeldlimiet € 38,4 miljoen. In onderstaand schema wordt de gemiddelde kortlopende schuld per kwartaal vergeleken met de kasgeldlimiet. In 2023 hebben we voldaan aan het voorgeschreven beleid en is de kasgeldlimiet in het laatste kwartaal positief.

Totaal kasgeldlimiet overzicht laatste vier kwartalen				
	2023 1ste kwart.	**2023** 2de kwart.	**2023** 3de kwart.	**2023** 4de kwart.
Begrotingstotaal	€ 451.646	€ 451.646	€ 451.646	€ 451.646
Ministrieel vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Toegestaan kasgeldlimiet	**€ 38.390**	**€ 38.390**	**€ 38.390**	**€ 38.390**
Toets kasgeldlimiet				
Toegestaan kasgeldlimiet	€ 38.390	€ 38.390	€ 38.390	€ 38.390
Totaal gemiddelde netto vermogen schuld	€ 57.614	€ 80.026	€ 75.037	€ 15.611
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	€ -19.224	€ -41.636	€ -36.647	€ 22.779

Bedragen x 1000

Renterisiconorm

Bij het afsluiten van een nieuwe langlopende lening en bij renteherziening van een lopende lening, loopt de gemeente een renterisico.

Beleid rondom renterisiconorm: Bij het aantrekken van langlopende geldleningen moet rekening worden gehouden met de renterisiconorm van max. 20% van het begrotingstotaal. Het doel van deze norm is het beperken van toekomstig renterisico op lange financiering. Er dient een spreiding te zijn om te voorkomen dat er in enig jaar een te grote concentratie aan aflossingen en renteherzieningen plaatsvindt. De renterisiconorm voor 2023 is € 90,3 miljoen. Het renterisicobedrag op de langlopende schuld kwam in 2023 uit op € 17,7 miljoen en bleef ruim onder de gestelde norm. Ook de komende jaren blijft het bedrag aanzienlijk onder de renterisiconorm. Uit onderstaand schema blijkt dat we voldoen aan het voorgeschreven beleid.

Renterisico vaste schuld in relatie tot renterisiconorm					
	2023 Rekening	**2023** begroting	**2024** begroting	**2025** begroting	**2026** begroting
Begrotingstotaal	€ 451.646	€ 451.646	€ 433.086	€ 429.167	€ 431.057
Percentage	20%	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	**€ 90.329**	**€ 90.329**	**€ 86.617**	**€ 85.833**	**€ 86.211**
Renteherziening	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Aflossingen	€ 17.667	€ 17.667	€ 18.667	€ 18.667	€ 19.917
Renterisico (1+2)	**€ 17.667**	**€ 17.667**	**€ 18.667**	**€ 18.667**	**€ 19.917**
Ruimte onder renterisiconorm	**€ 72.662**	**€ 72.662**	**€ 67.950**	**€ 67.166**	**€ 66.294**

Bedragen x €1000

Lening portefeuilles lange termijn

Op onze langlopende lening portefeuille is in 2023 € 17,7 miljoen afgelost. De rente over deze langlopende portefeuille bedroeg in 2023 € 3,7 miljoen. De gemiddelde rente over onze langlopende portefeuille in 2023 is 1,2%. Er is voor een bedrag van € 57,5 miljoen aan nieuwe langlopende leningen aangetrokken in 2023.

Onderstaand overzicht laat zowel het verloop van onze langlopende lening portefeuille o/g (opgenomen geld) als de langlopende portefeuille u/g (uitgezet geld) zien:

Mutaties opgenomen langlopende geldleningen en verstrekte vaste geldleningen					
	saldo 1-1-2023	**opgenomen / verstrekte leningen**	**normale aflossing**	**extra aflossing**	**saldo 31-12-2023**
Opgenomen geldleningen	€ 288.792	€ 57.500	-€ 17.667	€ 0	€ 328.625
Verstrekte geldleningen	€ 28.800	€ 1.757	-€ 619	€ 0	€ 29.938
Saldo gemeentefinanciering	**€ 259.992**	**€ 55.743**	**-€ 17.048**	**€ 0**	**€ 298.687**

Bedragen x 1000

Kredietrisicobeheer

Gemeenten mogen alleen ten behoeve van de publieke taak geldleningen aangaan, middelen uitzetten en garanties verlenen. Hiervan is sprake wanneer overheidsingrijpen noodzakelijk is om een maatschappelijk belang te realiseren. De raad bepaalt wat tot de publieke taak behoort. Kredietrisicobeheer gaat over de kredietwaardigheid (het risicoprofiel) van de wederpartij bij financiële transacties. Er kan sprake zijn van kredietrisico's bij uitleningen (verstrekte geldleningen en beleggingen) of bij verleende garanties.

Uitleningen

Per 1 januari 2023 bedragen de uitstaande vaste geldleningen (looptijd langer dan één jaar) en kapitaalverstrekkingen € 30,9 miljoen. Aan nieuwe leningen is in 2023 een bedrag van € 1,8 miljoen verstrekt. Dit heeft betrekking op € 62.000 aan de lening t.b.v. de Woonwijzerwinkel B.V., de nieuwe startersleningen € 800.000, leningen t.b.v. het zonnepanelenproject € 138.000 en de mutatie van € 757.000 op de verstrekte lening aan Mijnwater heeft betrekking op de rente die wordt bijgeschreven op de lening. In 2023 is er een bedrag van € 607.000 ontvangen aan aflossingen van de verstrekte geldleningen aan het zonnepanelenproject. Per ultimo 2023 is het saldo van verstrekte leningen en kapitaalverstrekkingen € 32,1 miljoen. Over deze verstrekte leningen u/g lange termijn is in 2023 een rente van € 97.000 ontvangen.

De lening die verstrekt is aan Mijnwater B.V. is achtergesteld.

Mutaties vertrekte vaste geldleningen en kapitaalverstrekkingen					
Kredietrisicogroep/geldnemers	**saldo 1-1-2023**	**verstrekte leningen**	**normale aflossing**	**extra aflossing**	**saldo 31-12-2023**
Kapitaalverstrekking aandelenkapitaal	€ 2.172	€ -	€ -	€ -	€ 2.172
Ontwikkelingsmaatschappij Beitel-Zuid	€ 2.012	€ -	€ -	€ -	€ 2.012
GR Kredietbank Limburg	€ 123	€ -	€ -	€ -	€ 123
Mijnwater	€ 18.925	€ 757	€ -	€ -	€ 19.682
Lening zonnepanelen	€ 5.872	€ 138	€ -607	€ -	€ 5.403
Lening Woonwijzerwinkel	€ 340	€ 62	€ -	€ -	€ 402
Converteerbare hybride aandelenlening Enexis	€ 1.042	€ -	€ -	€ -	€ 1.042
Startersleningen SVN	€ 400	€ 800	€ -	€ -	€ 1.200
Renteloze voorschotten	€ 2	€ -	€ -1	€ -	€ 2
Diversen	€ 83	€ -	€ -11	€ -	€ 72
Totaal vaste geldleningen u/g	€ 30.972	€ 1.757	€ -619	€ -	€ 32.110

Bedragen x 1000

Lening portefeuille korte termijn

Onze lening portefeuille u/g korte termijn bestaat uit een 3-tal leningen te weten:

- Een lening verstrekt aan Avantis N.V. De gehele financiering Avantis GOB N.V. is in handen van de vier aandeelhouders. Als zekerheid is er een 1e recht van hypotheek gevestigd op de gronden. In 2023 heeft Avantis N.V. een bedrag van € 50.000 afgelost. Momenteel is het uitstaande bedrag € 2,4 miljoen.
- Een lening verstrekt aan Ontwikkelingsmaatschappij Beitel Zuid B.V. (OBZ). Het saldo per 01-01-2023 is nihil. Het rekeningcourantkrediet blijft in stand tot een hoogte van € 7,5 miljoen. Ter beperking van de risico's is het recht van eerste hypotheek op alle onroerende zaken bedongen.
- Een lening verstrekt aan Schaesbergerveld B.V. Per ultimo 2023 bedroeg de vordering van onze gemeente op deze B.V. € 1 miljoen.

Over deze verstrekte leningen u/g korte termijn is in 2023 een rente van € 97.000 ontvangen.

Lening o/g

Per ultimo 2023 is er voor een bedrag van € 45 miljoen aan kortlopende kasgeldleningen aangetrokken (looptijd korter dan één jaar). In 2023 heeft de verhoging van de rente fors doorgezet. Dit leidt ertoe dat over de aangetrokken korte geldleningen in 2023 de rentelast over 2023 € 2,6 miljoen (2022: -/- € 52.000) bedraagt.

Verleende garanties

Middels directe borgstellingen kan de gemeente borg staan jegens geldgevers voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken. Deze organisaties verzorgen voornamelijk activiteiten in het verlengde van de gemeentelijke publieke taak. De gemeente kan ook, al dan niet samen met het rijk, een rol spelen in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds. Door deze structuur kunnen instellingen die bij een waarborgfonds zijn aangesloten tegen de laagste rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds, loopt de gemeente hierbij een veel lager risico dan bij directe borgstellingen. Het saldo van de leningen waarvoor gemeentegarantie werd verstrekt en waarvan het fonds de directe risico's van onze gemeente heeft overgenomen (vrijwaringen) bedroeg per ultimo 2023 € 6,3 miljoen. Onze gemeente neemt daarbij slechts een tertiaire achtervangpositie in.

Het schema geeft inzicht over de in 2023 ontwikkelde schuldrestant van de door de gemeente geborgde leningen, onderverdeeld naar kredietrisicobeheer**.**

Gemeentegaranties per kredietrisicogroep			
		Schuldrestant	
		1-1-2023	31-12-2023
Woningcorporaties	Gewaarborgde geldleningen	€ 7.797	€ 6.281
Zorgsector	Garantiestelling	€ 65	€ 50
Sociaal culturele sector	Garantiestelling	€ 60	€ 55
Hypotheken	Garantiestelling	€ 672	€ 196
Totaal		**€ 8.594**	**€ 6.582**

Bedragen x 1000

Notitie rente/omslagrente

De berekeningswijze van onze omslagrente (interne rekenrente) is voorgeschreven in de BBV. De totaal doorberekende interne rente moet gelijk zijn aan de totale rentelasten, waardoor niet (of nauwelijks) meer sprake is van een renteresultaat.

Doel is het bevorderen van een eenduidige handelwijze met betrekking tot rente door gemeenten (harmonisering), stimuleren dat gemeenten de (verwachte) werkelijke rentelasten opnemen in de begroting en jaarstukken, en het eenduidig inzichtelijk maken van hoe de gemeenten met rente zijn omgegaan (transparantie). In de jaarrekening voldoen we aan deze systematiek van de rente omslagmethode. De begrote omslagrente was 1,25% en werkelijke omslagrente voor 2023 is 1,39%.

Berekening omslagrente	2023
Renteschema	
Rentelasten leningen met een looptijd < 1 jaar	2.299
Rentelasten leningen met een looptijd > 1 jaar	3.718
Overige aan treasury verbonden beheerskosten	-
Rentebaten verstrekte geldleningen	-465
Saldo rentelasten en rentebaten	**5.552**
Rente doorberekend aan de grondexploitaties	-78
Rente vergoeding EV	879
Rente vergoeding over voorzieningen (CW)	230
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	**6.582**
Aan taakvelden toegerekende rente(omslag)	5.910
Renteresultaat taakveld treasury	**672**
Activa integraal gefinancierd	472.802
Berekende renteomslag o.b.v. aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1,39%
Berekende renteomslag o.b.v. aan taakvelden toegerekende rente(omslag)	1,25%

Van Geelkerken
advocaten

3.5 Bedrijfsvoering

Inleiding
Een belangrijk onderdeel van deze paragraaf is ons ziekteverzuim. In deze paragraaf vindt u cijfers over verzuim, gecombineerd met de bevindingen van de Arbodienst en informatie van andere interne disciplines zoals bedrijfsmaatschappelijk werk, vertrouwenspersonen, preventie-medewerker, loopbaanadviseurs en de verzuimcoaches.

Daarop aansluitend hebben wij volgens belofte in de begroting geïnvesteerd in een visie op modern Human Being Management waarmee onderwerpen worden geraakt als vergrijzing en hybride werken. Er is een medewerkersonderzoek uitgevoerd eind vorig jaar. De uitkomsten gebruiken we om de ambitie, het in balans brengen van menselijk talent en organisatiedoelstellingen, verder vorm te geven. Daarbij werken wij vanuit de bedoeling, stimuleren we eigenaarschap en blijvend leren. De bedrijfsvoering kruipt uit haar schulp, van de achterkant van de organisatie dichter bij de 'voorkant'. Dichter bij de dienstverlening aan inwoners en bedrijven.

Dienstverlening
Dienstverlening en digitalisering zitten als opgave in alle programma's omdat we allemaal communiceren met inwoners, ondernemers en instellingen. We pakken aan wat nu prioriteit heeft en gaan onze dienstverlening verder inhoud geven. Digitalisering is daarbij een hulpmiddel. Het menselijke contact en de menselijke maat zullen in onze dienstverlening nadrukkelijk aandacht (blijven) krijgen.

Het afgelopen jaar is de bereikbaarheid van de gemeente vergroot door extra aandacht te hebben voor ons klantencontactcentrum. Inwoners kunnen inmiddels eveneens hun vraag aan de gemeente via de chat of Whatsapp stellen. En ondertussen vaart de Stadskrant gestaag zijn eigen koers en is inmiddels een beproefd communicatiemiddel voor de minder digitale Heerlenaren. Hetgeen overigens niet betekent dat de digitale Heerlenaar de Stadskrant niet waardeert. Ook de frequentie van de nieuwsbrief is tegelijkertijd opgeschroefd om inwoners continu te kunnen voorzien van actuele ontwikkelingen over de plaats waarin ze wonen.

Informatievoorziening
In 2023 is de digitaliseringsopgave binnen de gemeente voortgezet. Digitalisering draagt bij aan het verbeteren van de dienstverlening en het aanpakken van maatschappelijke problemen.

Eerst en vooral hebben we stappen gemaakt met het moderniseren van het gemeentelijke applicatielandschap. Dit is een continu proces: contracten verlopen, werkwijzen veranderen, nieuwe eisen worden gesteld. In 2023 is o.a. het HRM-systeem en het vergunningensysteem vervangen. Voorbereidingen voor de vervanging van het financiële informatiesysteem en de applicaties in het publieke en sociale domein zijn in gang gezet en/of voortgezet.

Een ander thema is het verbeteren van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers met behulp van zaakgericht werken. Het verbeteren van de betreffende werkprocessen maakt hier vanzelfsprekend onderdeel van uit. In 2023 is het zaakgericht werken verder ingevoerd in de organisatie. Dit betekent dat we klantcontacten adequaat registreren, dat we inwoners en ondernemers kunnen informeren over de status van hun aanvragen en dat afhandeltijden korter zijn.

Data-ondersteund werken is een derde belangrijk onderwerp waar we voortgang hebben geboekt. Het informatieknooppunt leefbaarheid en veiligheid fungeert als proeftuin voor de verdere ontwikkeling van data-ondersteund werken. In 2023 is binnen dit project onderzocht welke kennis, capaciteit en middelen we nodig hebben om optimaal data te kunnen inzetten voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken binnen onze gemeente.

Evenals andere jaren hebben we in 2023 samengewerkt met andere kennisinstellingen. Voorbeelden zijn het Centraal Bureau voor de Statistiek, Zuyd Hogeschool, Universiteit Maastricht en ons Datacenter

Parkstad Limburg (CBS). Bovendien hebben we de mogelijkheden verkend om meer voordelen te behalen uit onze regionale samenwerking met onderzoeks- en data collegae van de provincie Limburg, GGD Zuid- en Noord-Limburg, gemeente Venlo, Gemeente Maastricht en gemeente Sittard-Geleen.

Inkoop & Aanbesteden
Inkoop omvat alle activiteiten die uitgevoerd worden om werken, leveringen of diensten van externe bronnen te betrekken. Aanbesteden is de professionele methode om opdrachten in de markt te zetten, waarbij concurrentiestelling kansen biedt om de beste prijs-kwaliteitverhouding te waarborgen en vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen.

Het streven is dat inkoop en aanbesteden niet alleen voldoen aan juridische vereisten, maar ook een substantiële bijdrage leveren aan onze ambities zoals vastgelegd in het coalitieakkoord 2022-2026 "Uit liefde voor onze stad".

De ambitie om verder te bouwen aan een sociale, duurzame, levendige en economisch vitale stad, wordt onderschreven in het vernieuwde inkoopbeleid. We streven naar een verantwoord, professioneel inkoopbeleid, waarbij de inwoners en ondernemers centraal staan.

Naast het vernieuwde inkoopbeleid is in het afgelopen jaar verdere invulling gegeven aan de uitvoering van aanbevelingen van de rekenkamer om het inkopen en aanbesteden verder te professionaliseren en beleidsrijker te maken. In dat kader is eveneens een actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeverschap en Inkopen (MVOI) opgesteld en vastgesteld, dat vanaf 2024 in uitvoering gaat.

Wet open overheid (Woo)
In het afgelopen jaar heeft de gemeente Heerlen zich ingezet om de bedrijfsvoering in overeenstemming te brengen met de vereisten van de Wet open overheid (Woo). Deze wet bevordert de transparantie en openheid van overheidsinformatie en vereist een zorgvuldige omgang met gegevens en documenten.

Onze gemeente heeft verschillende stappen ondernomen om transparantie en openheid te bevorderen. Zo is er personele capaciteit geformaliseerd waaronder een projectleider Woo en Woo-contactpersoon voor de verdere implementatie van de Woo. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) heeft de opdracht gekregen om de Woo-index en de zoekfunctie te realiseren. De meeste gemeenten, waaronder de gemeente Heerlen, is aangesloten bij de Woo-index. De Woo-index verwijst naar documenten die door de gemeente worden gepubliceerd. De Woo-index is echter nog niet actief.

Rechtmatigheidsverantwoording
Sinds het boekjaar 2023 is het college van burgemeester en wethouders zelf verantwoordelijk voor het afleggen van de rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt opgenomen. Hierbij legt het college verantwoording af aan de raad over uitgaven die zowel doelmatig maar ook rechtmatig tot stand zijn gekomen. Daarnaast is het tevens een mogelijkheid die we aangrijpen om onze processen in de bedrijfsvoering verder te optimaliseren, zodat hier de hele organisatie, en daardoor ook de inwoners van Heerlen, profijt van hebben.

Wat wordt er verstaan onder rechtmatigheid?
Rechtmatigheid is een juridische term, die aangeeft dat een (voorgenomen) handelwijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten. Dit begrip is van toepassing op alles wat een gemeente qua taken op zich neemt. Bij rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheershandelingen. In december 2023 zijn de Financiële verordening (art. 212 Gemeentewet), de verordening inzake de Accountantscontrole en de verordening Doelmatigheidsonderzoeken (resp. art. 213 en 213a) alsmede het Controleprotocol door de raad vastgesteld met daarin de noodzakelijke aanpassingen voortvloeiend uit de wet- en regelgeving bij de rechtmatigheidsverantwoording.

In 2023 hebben we in de Werkgroep Financial Audit (WFA), in samenspraak met de accountant, het ambitieniveau en de verantwoordingsgrens voor het jaar 2023 besproken.

Zoals afgesproken met de WFA hanteren we vanaf 2023 een ingroeimodel waarbij we jaarlijks evalueren of de verantwoordingsgrens (van 3%) ten aanzien van de rechtmatigheid scherper gesteld moet worden. Doelstelling is om de kwaliteit van de interne beheersing nog beter te toetsen, zodat we hiermee een bijdrage leveren aan de verbetering van de bedrijfsvoering. De in de afgelopen jaren gehanteerde rapportage grens van € 200.000 blijft gehandhaafd.

De gemeentewet was voor 2023 aangepast voor de rechtmatigheidsverantwoording. Echter zijn de geconsulteerde wijzigingen van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) vanwege bezwaren van de Algemene Rekenkamer niet tijdig doorgevoerd en deze zullen alsnog aangepast gaan worden in 2024. Voorgaande is geen beletsel om een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen. De uitgangspunten voor de rechtmatigheidsverantwoording liggen immers vast in de Gemeentewet. Voor het verslagjaar 2023 heeft de gemeente Heerlen, mede op basis van het advies van de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten), een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarrekening.

Integriteit
In 2023 zijn 3 nieuwe integriteitsmeldingen ontvangen. Er waren geen meldingen uit 2022 die nog moesten worden afgerond in 2023. Bij alle drie meldingen is een integriteitsonderzoek ingesteld. Een 4de melding, gedaan door een externe partij, bleek inhoudelijk om een klacht te gaan, niet over wel of niet integer handelen. Melder is van ons standpunt op de hoogte gesteld en is verwezen naar de klachtenprocedure van de gemeente. Twee van de drie ingestelde onderzoeken zijn ook in 2023 afgerond. Deze bleken, na onderzoek door een extern bureau, voldoende gegrond te zijn. Waar nodig zijn passende maatregelen genomen. De derde melding uit 2023 is nog in onderzoek.

Rechtmatigheidsverantwoording
De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria: begrotingscriterium, voorwaardencriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium.

Begrotingscriterium
De begrotingsrechtmatigheid heeft betrekking op het financiële handelen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Dit wordt formeel als volgt omschreven:
"Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten (exploitatie), alsmede de balansposten (investeringen), dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag alsmede het begrotingsjaar van belang zijn. "Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dienen de afwijkingen in de jaarrekening herkenbaar te worden opgenomen en van een toelichting te worden voorzien. Als blijkt dat de gerealiseerde uitgaven op programmaniveau hoger zijn dan geautoriseerd, is er sprake van begrotingsonrechtmatigheid. Er zijn verschillende typen begrotingsoverschrijdingen. Overschrijdingen die binnen de beleidskaders van de gemeente passen, worden in het accountantsoordeel niet meegewogen. Overschrijdingen die gedurende het jaar bekend werden, zijn in 2023 aan de raad voorgelegd, bijvoorbeeld via de bestuursrapportages of raadsinformatiebrieven. Nog niet geautoriseerde overschrijdingen worden in de jaarstukken toegelicht en worden door de vaststelling van de jaarrekening door de raad alsnog geautoriseerd.

Er zijn begrotingsonrechtmatigheden vastgesteld, echter zijn deze acceptabel.

Voorwaardencriterium
Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving, zowel intern als extern, het zogenaamde normenkader. We hebben de omvang van de steekproeven en de uit te voeren controles bepaald aan de hand van ons interne beheersing en controle protocol. De controles zijn uitgevoerd op de volgende processen: personeel, inkoop & aanbestedingen, subsidies, sociaal domein (Participatiewet, WMO en Jeugd), parkeeropbrengsten.

Rechtmatigheidsfouten moeten in de verantwoording opgenomen en toegelicht worden indien zij boven het door de raad vastgestelde verantwoordingspercentage uitkomen. Wij hanteren de rapporteringstolerantie die ook met de gemeenteraad is afgesproken.

Aanbestedingsrechtmatigheid
De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. In de Gids Proportionaliteit (flankerend beleid bij de aanbestedingswet 2012) zijn de voorschriften uitgewerkt over de eisen, voorwaarden en criteria die aan inschrijvers en inschrijvingen worden gesteld. Een aanbestedende dienst dient de voorschriften toe te passen of een afwijking in de aanbestedingsstukken te motiveren. Het ten onrechte niet toepassen van de Aanbestedingswet 2012 met betrekking tot deze Europese aanbestedingsnormbedragen bij een aanbesteding van opdrachten, leidt tot een financiële rechtmatigheidsfout. Het niet naleven van de overige normbedragen uit de Gids Proportionaliteit leidt niet tot financiële rechtmatigheidsfouten voor zover de gemeente afwijking hiervan adequaat heeft gedocumenteerd en gemotiveerd.

Er zijn bij de primaire steekproef twee posten aangetroffen die onrechtmatig zijn omdat deze Europees aanbesteed hadden moeten worden. Het betreft beide inhuur.

Een doorwerkfout, geconstateerd tijdens de controle van 2022. Bedrag afgerond EUR 132.000; reeds in 2022 bij jaarrekening controle vastgesteld).
Een nieuwe fout, geconstateerd tijdens de controle van 2023. Bedrag afgerond EUR 99.000; bij onze IC (interne controle) over 2023 vastgesteld). Beide fouten gaven aanleiding om de controle uit te breiden. Omdat het beide inhuur van extern personeel betrof, is besloten om een extra controle te doen op alle inhuur (gemeente breed) met een spend van groter dan € 100.000 (ex. Btw) in 2023. De totale omvang van de inhuur bedraagt afgerond € 11.600.000. Uit de analyse en werkzaamheden is naar voren gekomen dat voor een bedrag van afgerond € 3.500.000 onrechtmatige uitgaven hebben plaatsgevonden. Uit de analyse is tevens gebleken dat voor een bedrag van afgerond € 5.800.000 de inhuur rechtmatig is. Doordat alleen de posten groter dan € 100.000 zijn genomen is een restantmassa van € 2.300.000 niet nader geanalyseerd. Uit de restantmassa kunnen geen materiële fouten naar voren komen die van invloed kunnen zijn op de conclusie van de rechtmatigheidsverantwoording.

Herstelactie:
Er zal een verbeterplan worden opgesteld, waarna mogelijke oplossingsrichtingen kunnen worden geïmplementeerd.

Overige onrechtmatigheden die zijn geconstateerd
Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het college verplicht om de raad inzicht te geven in de relaties met rechtspersonen. Dit biedt de raad de mogelijkheid om haar toezichthoudende rol te vervullen. Gemeentelijke deelname aan rechtspersonen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.
Als de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft bij een bepaalde privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon, dan is sprake van een ‘verbonden partij’. Daarnaast kan ook het college besluiten een publiek of privaatrechtelijke organisatie als verbonden partij aan te merken. Bij privaatrechtelijke personen gaat het om deelnemingen, zoals een vennootschap, en bij publiekrechtelijke personen gaat het bijvoorbeeld om gemeenschappelijke regelingen.

De jaarrekening van een van de gemeenschappelijke regelingen waar gemeente Heerlen aan deelneemt is niet compliant met de geldende wet- en regelgeving (o.a. het Besluit begroting en verantwoording). Daarnaast ontbreekt een juiste accountantsverklaring. Omdat er geen juiste accountantsverklaring wordt afgegeven door de accountant van deze GR leidt dit in de jaarrekening van de gemeentelijke deelnemers tot een onrechtmatigheid ter hoogte van de bijdrage aan de GR in 2023. Dit betreft voor Heerlen een bedrag van € 920.830.

Herstelactie:
In 2024 is de directie van deze GR gestart met een verbetertraject.

Misbruik en oneigenlijk gebruik
Onder misbruik wordt verstaan: Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden wordt geregeld aangeduid met het plegen van fraude om zich onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Misbruik van overheidsregelingen moet echter wel duidelijk worden onderscheiden van fraude waarbij één of meerdere medewerkers van de organisatie betrokken zijn. Bij het bestrijden van misbruik passen beheersmaatregelen zoals misbruikpreventie, handhaving, misbruik en fraudeopsporing en sanctie.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving (dus niet in strijd met de wet) maar in strijd met het doel en de strekking daarvan. Anders gezegd: het vinden van de "mazen" in de wet. De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassen en actualisering wet- en regelgeving.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet. Wanneer sprake is van misbruik van overheidsgelden moeten deze gelden door de gemeente worden teruggevorderd. Wanneer het misbruik niet is gecorrigeerd en/of teruggevorderd telt de fout mee voor de rechtmatigheidsverantwoording. Voor oneigenlijk gebruik geldt dit niet.

Onder fraude verstaan we: Het bevoordelen van zichzelf of een ander middels opzettelijk wederrechtelijk handelen door één of meerdere personen binnen de gemeente. Bepalend voor fraude zijn dus de elementen bevoordeling en opzettelijke strijdigheid met de wet- en of regelgeving.

Op dit moment steunen we nog voornamelijk op de functiescheiding in crediteuren administratie/betalingen en budgeteigenaars, er is echter geen formeel beleid vastgesteld. Daarnaast zijn alle medewerkers verplicht bij in dienst treding een integriteitcursus te volgen en de eed af te leggen. Desalniettemin is het de ambitie om over het voorkomen en detecteren van misbruik en oneigenlijk verbruik verder te borgen in de vastleggingen van de uitgevoerde steekproeven in de organisatie.

Behouders de terug te vorderen fraude, is er bij de gegevensgerichte controle geen misbruik of eigenlijk gebruik geconstateerd. Derhalve kunnen we concluderen dat er geen sprake is van materieel oneigenlijk gebruik of misbruik.

De fraudevorderingen die in 2023 zijn geconstateerd bedragen € 419.000.

Personeel gerelateerde lasten
De personeel gerelateerde lasten zijn verdeeld over meerdere programma's en kernthema's. Om binnen deze complexiteit transparant te blijven is ervoor gekozen centraal de verantwoording van afwijkingen op personeel gerelateerde lasten ten opzichte van de begroting te rapporteren. In de toelichting per kernthema wordt bij de 3e w-vraag via de volgende zin verwezen naar dit onderwerp: 'Centrale verantwoording personeelsgerelateerde lasten'.

De totale afwijking op personeel gerelateerde lasten en baten is in 2023 per saldo € 5,3 miljoen negatief op een totaal van circa € 82 miljoen. Deze afwijking wordt als volgt verklaard:

- Salarissen & inhuur -/- € 4.550.000

Er is sprake van een overschrijding op het personeelsbudget. Om de aan de organisatie gestelde opgaven te realiseren hebben wij afgelopen jaar vaker extern moeten inhuren. Daarnaast maakten meer medewerkers dan geraamd, gebruik van de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU).

- CAO stijging -/- € 2.800.000

In het begrotingsproces 2023 is rekening gehouden met de stijging van de salarislast. Door de vaststelling van de Cao in april 2023 is gebleken dat er een hogere compensatie van de salarissen nodig was dan voorzien.

- Opleidingen en cursussen € 250.000

Er zijn minder opleidingen en cursussen gevolgd door medewerkers.

- Incidentele personele baten € 2.400.000

Incidentele inkomsten, o.a. in verband met zwangerschapsverlof, langdurig zieken en vergoedingen voor personeel (bijvoorbeeld detacheringen) vanuit projectbudgetten of subsidies.

- Voorziening verlofsparen -/- € 600.000

Medewerkers kunnen bovenwettelijke vakantie uren sparen. Het aantal uren van gespaard verlof is toegenomen.

Organisatieontwikkeling

In 2023 hebben wij gewerkt aan Heerlen van Morgen (Fase 2). Dit kreeg vorm in o.a. drie werkgroepen (speedboten) waarin tientallen medewerkers uit alle domeinen hebben samengewerkt aan de thema's Employer Branding, Leren en Ontwikkelen en Diversiteit en Inclusie.

Ziekteverzuim: Oorzaak, gevolg en aanpak.

In de onderstaande samenvatting beschrijven we de cijfers van het ziekteverzuim binnen onze organisatie. We kijken naar de oorzaak, gevolgen en de aanpak, gebaseerd op beschikbare gegevens en analyses. Ook wordt het toekomstperspectief en de conclusie omschreven.

<u>Toelichting op Verzuimcijfers</u>

Het doel voor de jaren 2023-2026 was om het ziekteverzuim te verlagen naar een maximum van 5%. Naar aanleiding van vragen tijdens de algemene beschouwingen 2024 lijkt het vastgestelde maximumpercentage niet realistisch. Volgens de verzuimnormberekenaar van het A&O fonds zou een streefpercentage van 6,32% over 2023 realistisch zijn.

Deze ambitieuze doelstelling is helaas dan ook niet gehaald, maar het ziekteverzuimpercentage is wel wat gedaald van 7,53% (2022) naar 7,27% (2023). De gemeente Heerlen heeft sinds april 2022 een nieuwe werkwijze rondom ziekteverzuim. Het is aannemelijk dat deze, na enige aanlooptijd, zijn vruchten begint af te werpen. Er heeft een verandering plaatsgevonden in het proces van de verzuimcoaches, hierdoor wordt er eerder actie ondernomen en dit zorgt ervoor dat de dossiers in overeenstemming met de Wet Verbetering Poortwachter worden bijgewerkt. Verder is er is gekozen voor een nieuwe Arbodienst. Tevens wordt er extra ingezet op training en begeleiding van de leidinggevenden rondom verzuim, de Vitknip is geïntroduceerd en medewerkers worden meer betrokken bij vitaliteit in het kader van Heerlen van morgen.

<u>Oorzaak</u>

Het grootste deel van ons verzuim betreft langdurig verzuim, waarbij psychische klachten de belangrijkste oorzaak vormen. Van de medewerkers die psychische klachten hebben heeft ongeveer de helft van het verzuim te maken met het werk, de overige oorzaken zijn privé gebonden. Op basis van de bevindingen van de bedrijfsarts zijn de 5 meest voorkomende werk gerelateerde oorzaken: werkdruk, rolonduidelijkheid, problemen rond eigen functioneren, stijl van leidinggevende en problemen met arbeidsverhoudingen. Het medewerkers onderzoek van 2023, waaraan 62% van de medewerkers heeft deelgenomen bevestigt deze bevindingen.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat medewerkers met stress gerelateerde klachten langdurig verzuimen. Gemiddeld duurt het verzuim bij dergelijke klachten 195 dagen en bij burn-out zelfs 288 dagen. Deze langdurige verzuimperiodes kunnen verklaren waarom het gemiddelde verzuim binnen onze organisatie hoog is, namelijk 35 dagen. Daarnaast dragen lange wachtlijsten in de zorg bij aan het verlengen van het verzuim, omdat interventies niet direct kunnen worden gestart.

Daarnaast heeft de gemeente Heerlen relatief meer werknemers in de leeftijdsklasse vanaf 45 jaar. Onze medewerkers zijn gemiddeld 1,5 jaar ouder dan bij vergelijkbare gemeenten. Het is bekend dat het verzuimpercentage bij oudere werknemers hoger ligt en dat zij over het algemeen langer verzuimen.

Ziekteverzuimoorzaak	2022	2023
Verzuim o.b.v. psychische klachten	46%	46%
Verzuim t.g.v. fysieke klachten	21%	20%
Hart-, long en vaatziekten	8%	8%
Neurologische ziekten	7%	7%
Overig	18%	19%

Gevolg

Met name het verzuim met lange duur heeft financiële consequenties voor de organisatie door kosten voor vervanging, verzuimbegeleiding en productiviteitsverlies. Deze financiële lasten dragen bij aan een verstoring van de begroting en beïnvloeden de efficiëntie van onze dienstverlening. Dit vraagt om nog meer aandacht voor (bestaande) maatregelen en interventies.

Maatregelen en Interventies

Vroegtijdige signalering en preventie blijft prioriteit hebben in de aanpak van verzuim. Er zijn al diverse maatregelen op het gebied van preventie en vitaliteit, denk aan:

- Aanbieden van werkdruktests ODC-metingen, coaching en loopbaanbegeleiding;
- Mogelijkheden tot meelopen bij andere teams en het flexibel aanpassen van takenpakketten;
- Regelmatig uitvoeren van medewerkersonderzoeken, bilaterale overleggen en reflectiegesprekken;
- Onboarding programma voor nieuwe medewerkers;
- Leerplatform GoodHabitz, Management- en teamontwikkeling;
- Aandacht voor en bespreekbaar maken van diversiteit en inclusie binnen de organisatie;
- Het inzetten van maatschappelijk werk, vertrouwenspersonen en verzuimcoaches;
- Bedrijfszorg trajecten via IZA/CZ/Menzis bedrijfszorg (collectieve zorgverzekering);
- Dynamische werkplekken en flexibele werkuren en inzetten van verlofregelingen;
- Aanpassing arbeidsduur, IKB-verlof, coach pensioenvoorlichting, tijdelijke ontheffing RVU;
- Periodiek Arbeids Gezondheidskundig Onderzoek (PAGO);
- Vitaliteitsbudget (Vitknip), fietsregeling en stimuleringsregeling en stoelmassages;
- Vitaliteitsweek waarin diverse thema’s aan bod komen.

Per 1 april 2024 werken we samen met onze nieuwe Arbodienst DPO2, om ons verzuimproces te optimaliseren. Tevens blijven we investeren in trainingen voor leidinggevenden om signalen van stress en psychische klachten tijdig te herkennen en hierop te reageren.

Toekomstperspectief

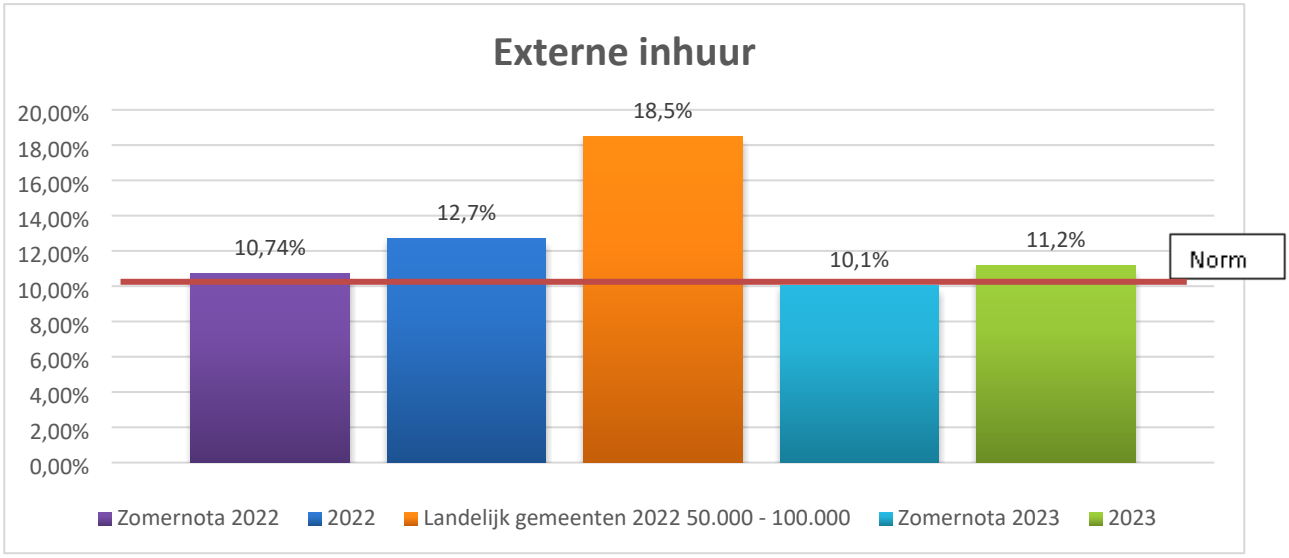
Voor 2024 streven we naar het verder versterken van onze verzuimaanpak en het bevorderen van duurzame inzetbaarheid en vitaliteit binnen de organisatie. We willen medewerkers voldoende faciliteren op het gebied van welzijn, waarbij ze zelf regie nemen over hun gezondheid. Dit omvat onder andere het implementeren van flexibele werktijden, het aanbieden van coaching en trainingen voor stressmanagement, en het bevorderen van een cultuur waarin open communicatie over gezondheid en welzijn wordt aangemoedigd. Heel veel zaken worden al ruim gefaciliteerd maar kunnen beter worden gecommuniceerd en vaker onder de aandacht worden gebracht bij medewerkers en management.

Conclusie

Hoewel we de gestelde doelen niet volledig hebben behaald, zijn we al actief bezig met het verbeteren van ons verzuimbeleid en het welzijn van onze medewerkers. In 2024 gaan we nog meer de focus leggen op vitaliteit en eigen regie van de medewerker. Door een planmatige aanpak en samenwerking met externe partners streven we ernaar een organisatie te zijn waarin medewerkers optimaal kunnen functioneren en zich gesteund voelen. We blijven ons inzetten om de verzuimcijfers te verbeteren en de effectiviteit van onze maatregelen te evalueren en aan te passen waar nodig.

Externe inhuur

Het percentage inhuur voor 2023 bedraagt 11,2%. Daarmee hebben we de norm van 10 procent overschreden. Door de krapte op de arbeidsmarkt en om de aan de organisatie gestelde opgaven te realiseren is meer ingehuurd in 2023. De arbeidskrapte is terug te zien in de hele economie en is van toepassing in geheel het (gemeente)land. In de personeelsmonitor 2022 A&O fonds is geconstateerd dat de krappe arbeidsmarkt de voornaamste reden is dat de druk op de dienstverlening bij gemeenten toeneemt. Ook bij gemeente Heerlen is er sprake van veel openstaande vacatures die niet direct ingevuld worden. Om op korte en middellange termijn de druk op onze dienstverlening omlaag te brengen is er inhuur voor onder andere de plekken die onderdeel zijn van de vaste formatie. Tenslotte is ook een klein deel van de inhuur te relateren aan het verzuim.

3.6 Verbonden partijen

In de paragraaf Verbonden partijen wordt zowel bij de begroting als bij de jaarrekening, een beeld geschetst van derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en/of een financiële relatie heeft.
Het financieel belang bestaat uit middelen die aan de verbonden partij beschikbaar zijn gesteld en die niet verhaalbaar zijn bij een faillissement van de verbonden partij. De financiële relatie komt voort uit het verstrekken van kapitaal in de vorm van risicodragend kapitaal (aandelen), een lening of een borgstelling, een subsidie, structurele opdrachten inclusief een bijdrage of een combinatie van deze mogelijkheden. Het bestuurlijk belang verwijst naar, hetzij de zeggenschap uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Een verbonden partij kan zijn een deelneming in een vennootschap, een gemeenschappelijke regeling, een stichting of vereniging indien de gemeente een zetel in het bestuur heeft én een financieel risico (met juridische afdwingbaarheid) loopt.

Voor de gemeente is het belangrijk om inzicht te hebben en te houden in:
- de realisatie van doelstellingen;
- activiteiten;
- financiën;
- bestuursverantwoordelijkheden en
- bevoegdheden van de verbonden partijen.

De gemeente heeft een financiële en/of bestuurlijke relatie met de volgende organisaties, die verderop afzonderlijk uitgebreid worden toegelicht:

Naamloze Vennootschappen	**Programma**
Bank Nederlandse Gemeenten	Bestuur en Ondersteuning
Enexis Holding	Bestuur en Ondersteuning
Grensoverschrijdend Bedrijventerrein (Avantis)	Economie
Parkstad Limburg Theaters	Sport, Cultuur en Recreatie
Reinigingsdiensten Rd4	Volksgezondheid en Milieu
Waterleidingmaatschappij Limburg	Volksgezondheid en Milieu

Besloten Vennootschappen	**Programma**
Claim Staat Vennootschap	Bestuur en Ondersteuning
Internationale Bau Ausstellung (IBA)	Bestuur en Ondersteuning
Publiek Belang Electriciteitsproductie	Bestuur en Ondersteuning
Avantis services	Economie
Beitel-Zuid (Bedrijventerrein Trilandis)	Economie
Schaesbergerveld	VHROSV
Nazorg Limburg	Volksgezondheid en Milieu
Woonwijzerwinkel	Duurzaamheid

Certificaten van aandelen	**Programma**
Holding Stadion Kerkrade BV	Economie

Gemeenschappelijke regelingen	**Programma**
Regio Parkstad Limburg	Veiligheid
Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Veiligheid
Reinigingsdiensten Rd4	Volksgezondheid en Milieu
Regionale Uitvoeringsdienst	Bestuur en Ondersteuning
Geneeskundige Gezondheidsdienst Zuid-Limburg	Volksgezondheid en Milieu
Kredietbank Limburg	Sociaal Domein
Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg	Sociaal Domein

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen	Bestuur en Ondersteuning
Gegevenshuis	Bestuur en Ondersteuning
Omnibuzz	Sociaal Domein
Werkgeversservicepunt Parkstad	Sociaal Domein
Regionaal Historisch Centrum Limburg	Bestuur en Ondersteuning

Stichtingen	**Programma**
Stichting World Trade Center (WTC)	Economie
Stichting WerkvoorHeerlen	Sociaal Domein

Visie op verbonden partijen
Het uitgangspunt bij het gebruik maken van een verbonden partij moet zijn, dat deze verbonden partij aansluit bij het realiseren van de beoogde doelstelling. Er wordt altijd een afweging gemaakt of de voordelen (kostenbesparing, kwaliteit, vermindering kwetsbaarheid) voldoende opwegen tegen de nadelen (afname van invloed, risico's) van deelname aan een verbonden partij en of de activiteiten van de verbonden partij het publiek belang dienen.

Beleidsvoornemens en –realisatie omtrent de verbonden partijen
In eerste instantie wordt, wanneer voor het realiseren van doelstellingen wordt gekozen voor een verbonden partij, gekozen voor een publiekrechtelijke rechtsvorm. In sommige gevallen kunnen echter redenen zijn te kiezen voor de privaatrechtelijke vorm.

Om te komen tot een beslissing wel of géén gebruik te maken van een bepaalde verbonden partij, wordt een business case opgezet om zakelijke afwegingen te maken. Hierin worden onder andere de vorm, de doelstellingen, de activiteiten, reden tot verbintenis, het belang, de (juridische/financiële) risico's en beheersmaatregelen van de verbonden partij afgewogen.
Een besluit tot deelname aan of oprichting van een verbonden partij hangt daarnaast af van volledige duidelijkheid omtrent:

- juridische bevoegdheden en aansprakelijkheid;
- vertegenwoordiging;
- bijdrage aan het realiseren van doelstellingen;
- besluitvormingsaspecten;
- financiële aspecten;
- informatievoorziening en
- de mogelijkheden tot uittreden.

De antwoorden op bovengenoemde zaken worden ter oordeelsvorming in een zienswijzeprocedure altijd aan de gemeenteraad voorgelegd.

In de Planning & Control cyclus (P&C cyclus) is ingebed dat de bestaande verbonden partijen allemaal uitgebreid aan bod komen in de begroting en de jaarrekening. Door deze inbedding wordt de uitvoeringswijze per verbonden partij regelmatig herbevestigd door de gemeenteraad.

Voor verdere beleidsuitgangspunten omtrent verbonden partijen verwijzen wij ook naar de nota Verbonden partijen 2017, in de gemeenteraad vastgesteld op 25 oktober 2017.

Verbonden partij: Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG Bank)	
Vestigingsplaats:	**Den Haag**
Soort verbonden partij:	**Naamloze Vennootschap**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het doel is een goede toegankelijkheid tot de geld- en kapitaalmarkt.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Het beleid van de gemeente Heerlen is erop gericht zo goedkoop mogelijk onze financiering aan te trekken. De BNG helpt daarbij.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
De gemeente Heerlen heeft 424.827 aandelen BNG in haar bezit tegen een boekwaarde van € 1.062.000. De BNG keert jaarlijks structureel dividend uit. Voor boekjaar 2023 gemeente Heerlen: In 2023 (gemeente Heerlen) hebben we een bedrag van € 1.062.068 aan dividend over boekjaar 2022 BNG ontvangen. Het begrote bedrag aan dividend BNG voor 2023 is € 968.606. Dit betekent voor 2023 een voordeel aan dividend BNG van € 93.462. Voor boekjaar 2024 gemeente Heerlen: Over het verslagjaar 2023 heeft BNG Bank een nettowinst gerealiseerd van EUR 254 miljoen. Een jaar eerder kwam de nettowinst uit op EUR 300 miljoen. Een daling van het resultaat. Aan de aandeelhouders is tijdens de Algemene Vergadering over boekjaar 2023 een dividend van EUR 120 miljoen voorgesteld. Dividend per aandeel is € 2,16 en was vorig jaar € 2,5 per aandeel. Het ontvangen bedrag aan dividend BNG in 2024 voor de gemeente Heerlen is € 917.626. Conform het advies van de provincie Limburg hebben we in de begroting 2024 rekening gehouden met een dividend van EUR 2,5 per aandeel voor BNG. Het begrote bedrag aan dividend BNG in de begroting 2024 is derhalve EUR 1.062.068 (424.827 aandelen). Dit resulteert in een nadeel dividend BNG van EUR 144.442 t.o.v. de begroting 2024. Dit nadeel wordt in de voorjaarsnota 2024 meegenomen.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Lagere winst bij BNG leidt tot minder dividendinkomsten bij gemeenten.	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Niet van toepassing	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	
Bestuurlijke betrokkenheid	
Bestuurlijke betrokkenheid via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Heerlen is aandeelhouder van de BNG, net als vele andere gemeenten.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
Wethouder economie, arbeidsmarkt, participatie, sport, financiën, duurzaamheid en coördinatie Heerlen-Noord via de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Financiële resultaat 2023	
Over 2023 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 254 miljoen (2022: EUR 300 miljoen). De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2024 kan de bank daarom niet maken.	
Financieel belang	
01-01-2022: 424.827 aandelen met een boekwaarde van € 1.062.000	
31-12-2022: 424.827 aandelen met een boekwaarde van € 1.062.000	
Vermogenspositie (eigen vermogen)	

01-01-2023: € 4.615 miljoen
31-12-2023: € 4.721 miljoen
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 107.459 miljoen; Achtergestelde schuldenː € 38 miljoen
31-12-2023: € 110.819 miljoen; Achtergestelde schuldenː € 18 miljoen

Verbonden partij: Enexis Holding	
Vestigingsplaats:	**'s Hertogenbosch**
Soort verbonden partij:	**Naamloze Vennootschap**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**

Doel en openbaar belang verbonden partij

Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

De gemeente tracht met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

Enexis heeft het afgelopen jaar ongeveer 1.350 kilometer elektriciteitskabel aangelegd en opnieuw meer nieuwe stations dan ooit gerealiseerd. Met 2.180 megawatt werd een recordhoeveelheid capaciteit bijgebouwd: 1.258 megawatt door uitbreiding en 922 megawatt door reguliere vervanging. Enexis gaf in 2023 € 1.214 miljoen uit aan haar netten, een groei van 18%. Deze groei kon Enexis onder andere realiseren doordat steeds meer technici de keuze maken voor een loopbaan bij Enexis. Het afgelopen jaar zijn er 370 (FTE) technische medewerkers gestart. De komende drie jaar investeert Enexis nog eens € 3 miljard om haar netten uit te breiden en zo'n € 1,5 miljard in het onderhoud en beheer van het bestaande netwerk. Men gaat alle 125 bestaande hoogspanningsstations uitbreiden en er ruim 40 van bijbouwen in de komende jaren. Ondanks de forse inspanning, is het gat tussen wat nodig is en wat men kan bijbouwen, het afgelopen jaar helaas groter geworden.

Enexis zal in het voorjaar van 2024 een voorstel voorleggen aan de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) tot aanpassing van het strategisch plan (2022) in verband met de nieuwe wet collectieve warmtevoorziening.

In de AVA van 2022 is het nieuwe strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:

1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes

Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe.

2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie

Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten.

3. Klanten weten wat ze aan ons hebben

Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen.

Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving); digitale transformaties.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode / tot 2027) aan de vastgestelde ratio's blijft voldoen.

Afbreukrisico bij géén deelname

Niet van toepassing

Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid wethouder wonen, milieu, afval en circulariteit, biodiversiteit en dierenwelzijn, dienstverlening en vastgoed via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Heerlen is aandeelhouder van Enexis, net als vele provincies en gemeenten binnen het verzorgingsgebied (Noordwest Nederland, Brabant & Limburg) van Enexis. De krachten van alle Limburgse aandeelhouders zijn gebundeld in VEGAL.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder via de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financiële resultaat 2023
Resultaat 2023 € 72 miljoen. De voorgestelde dividenduitkering is voor 2023 gebaseerd op 50% van de winst uit gewone bedrijfsvoering na belastingen van € 72 miljoen en wordt als exact bedrag naar rato van het aantal aandelen uitgekeerd aan de aandeelhouders. De voor 2023 voorgestelde dividenduitkering bedraagt € 0,24 per aandeel (2022: € 1,29 per aandeel). Voor de gemeente Heerlen een bedrag van € 74.844 over boekjaar 2023 en dit wordt uitbetaald en verantwoord in boekjaar 2024.
Financieel belang
31-12-2022: 311.850 aandelen (0,20834%) met een boekwaarde van € 302.554
31-12-2023: 311.850 aandelen (0,20834%) met een boekwaarde van € 302.554
Verstrekte lening
31-12-2022: € 1.041.707
30-06-2023: € 1.041.707
Vermogenspositie (eigen vermogen)
31-12-2022: € 5.441 miljoen
30-06-2023: € 5.320 miljoen
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
31-12-2022: € 4.907 miljoen
30-06-2023: € 5.140 miljoen

Verbonden partij: Grensoverschrijdend Bedrijventerrein (Avantis)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Naamloze Vennootschap**
Programma:	**3. Economie**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het aantrekken van bedrijven om te zorgen voor economische activiteit en werkgelegenheid in de regio.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
De gemeente neemt deel aan Avantis in verband met het belang voor de economie en de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de regio. Het beleid van de gemeente Heerlen is erop gericht een aantrekkelijk werkklimaat te bevorderen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
De forecast 2023 laat een verlies zien van € 650K. We sluiten in tegenstelling tot voorgaande boekjaren af met verlies. Met name door het achterblijven van de begrote verkopen leiden we een verlies in 2023. De acquisitie portefeuille is daarentegen goed gevuld. Het is geen afstel van verkopen maar een verschuiving van verkopen/omzet naar komende jaren. Daarbij wel rekening houden met de risico's rondom schaarste op het stroomnet/stroomaansluitingen en stikstofproblematiek. Avantis laat een doorkijk zien voor de jaren 2024 t/m 2028. Hieruit valt te concluderen dat het komende begrotingsjaar rooskleurig uitziet. Voor 2024 is een omzet geprognosticeerd van € 4,8 miljoen en een winst van € 870K. De begrotingsjaren 2025 t/m 2028 is er respectievelijk een omzet begroot van € 1,2 miljoen, € 1,7 miljoen, € 200K en laatste jaar nihil.	

Op Avantis zijn er geen grote (> 30.000m^2) percelen meer aanwezig. Door de aanwezigheid van PEM Motion is er veel vraag van gelieerde bedrijven om zich op Avantis te vestigen. Het bedrijf Arion zal in 2024 starten met de uitbreiding van haar onderneming op Avantis. Voor de resterende Duits als Nederlands percelen lopen er meerdere acquisitie trajecten. Het totale bedrijventerrein heeft een grote impuls voor de economische ontwikkeling van de Euregio. Momenteel is er zelfs een luxe positie en is niet alleen de m^2 prijs van belang maar zeer zeker ook of het nieuwe bedrijf een toegevoegde waarde heeft voor het bedrijventerrein in combinatie met extra arbeidsplaatsen.
Daarnaast willen reeds gesettelde bedrijven verder uitbreiden waardoor de werkgelegenheid sterk zal toenemen. Momenteel groeit Avantis verder uit als een hightech bedrijven terrein zoals we dit in eerste instantie voor ogen hadden.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

In de komende jaren kunnen zich de volgende risico's voordoen:
Schaarste op het stroomnet
Tennet en Enexis maakten in juni 2023 bekend dat het stroomnet in Limburg en Noord-Brabant vol is en dat er geen nieuwe zakelijke aansluitingen of uitbreidingen worden geaccepteerd. Tevens is zakelijk terug leveren van stroom niet meer toegestaan. De gevonden ruimte zoals in een eerder stadium gecommuniceerd door Enexis en Tenne is gebruikt. De eerste bedrijven in zowel Heerlen als de regio hebben te horen gekregen dat zij naar verwachting de eerste 5-10 jaar en sommigen zelfs 10-15 jaar geen aansluiting krijgen. Dit geldt voor zowel het leveren als terug leveren van stroom. Dit is merkbaar in de markt. Partijen zijn voorzichtiger bij gesprekken aangaande koop en ontwikkelingen van bedrijfsgronden.

Schaarste op arbeidsmarkt
Het vinden van personeel wordt steeds lastiger voor bedrijven. Hierdoor staan zij vaak voor de keuze of bedrijfsuitbreiding door nieuwbouw wel haalbaar is. Dit kan van invloed zijn op aankoop gronden.

Stijging energieprijzen
Onder andere door de oorlog in Oekraïne stijgen de prijzen van energie enorm. Energiekosten voor bedrijven gaan een probleem vormen (doorgaan met productie of productie stilleggen). Hierdoor schuiven bedrijven het risico van investeren in nieuwe locaties vooruit.

Aanhoudende onduidelijkheid stikstofproblematiek
Landelijk probleem. Hierdoor blijft het voor bedrijven en ontwikkelaars onduidelijk welke maatregelen zij moeten nemen bij de bouw en gebruik van een locatie. De eisen hiervoor zijn regelmatig aangepast waardoor ontwikkelingen duurder en onzekerder worden. Of en wanneer hiervoor een oplossing komt is onduidelijk.

Afbreukrisico bij géén deelname

Het verliezen van zeggenschap / aantrekkingskracht als gemeente op het gebied van het binnenhalen van werkgelegenheid.

Alternatieven voor géén deelname

Niet van toepassing

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurlijke betrokkenheid via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Heerlen is aandeelhouder voor 25%. Medeaandeelhouders zijn ieder voor 25% Stadt Aachen, Ministerium für Wirtschaft, Mittelstand und Energy van NRW en LIOF.

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

Wethouder welzijn, volksgezondheid, Wmo/zorg, jeugd en armoedebestrijding via de AVA en de wethouder wonen, milieu, afval en circulariteit, biodiversiteit en dierenwelzijn, dienstverlening en vastgoed via de RvC. De directie wordt gevoerd door de wethouder economie, arbeidsmarkt, participatie, sport, financiën, duurzaamheid en coördinatie Heerlen-Noord.

Financiële resultaat 2023

Prognose is -/- € 650K.

Financieel belang

01-01-2023: - 25% aandelenkapitaal met een boekwaarde van € 1.127.895

31-12-2023: - 25% aandelenkapitaal met een boekwaarde van € 1.127.895

Van het nominale bedrag van de verstrekte lening van € 6.500.000 resteert per ultimo 2022 een bedrag van € 2.060.000. In 2022 is er een bedrag van € 625.000 afgelost op de lening. Voor de komende 3 boekjaren is een bedrag voor aflossing begroot ad € 500.000 per aandeelhouder. Al met al zeer goede vooruitzichten en de verwachting is dat in 2027/2028 de gehele lening is afgelost.
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: -/- € 170.265
31-12-2023: -/- € 664.350
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 11.409 miljoen
31-12-2023: € 11.234 miljoen

Verbonden partij: Parkstad Limburg Theaters (PLT)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Naamloze Vennootschap**
Programma:	**5. Sport, Cultuur en Recreatie**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
PLT vormt het kloppend hart van de podiumkunsten in Limburg en bestaat uit drie theaters: Theater Heerlen, Theater Kerkrade & Toon Hermans Theater Sittard. PLT biedt een dynamische programmering die een spiegel is van de huidige cultuur, reflectie biedt op de werkelijkheid en inspireert tot creativiteit en vernieuwing.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Het uitvoeren en verzorgen van een goed cultuurbeleid en podiumkunsten in Parkstad. Het realiseren van de programmeerdoelstellingen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
- PLT zet de ingezette koers uit het beleidsplan 2022-2026 door en blijft groeiambitie tonen. PLT streeft niet zozeer naar meer bezoek, maar vooral naar meer 'betekenisvolle ontmoetingen' en een grotere participatiegraad van inwoners van onze stad. Een huis niet alleen voor de elite, maar voor alle inwoners, met een pluriform aanbod en aandacht voor educatie en talentontwikkeling. - Het bestaande structurele samenwerkingsverband van Theater Heerlen met Theater Kerkrade, is vanaf theaterseizoen 2023/2024 uitgebreid met een derde partner, het Toon Hermans Theater in Sittard-Geleen.	
Risico's bij verbonden partij met eventuele invloed op de financiële positie van de gemeente	
PLT heeft afgelopen jaren telkens rode cijfers geschreven, met uitzondering van 2020 en 2021. Daar liggen diverse redenen aan ten grondslag. Met name het achterwege blijven van indexering heeft een impact. Verder heeft corona een impact op de lange termijn. Hoewel er voor het eerst weer een (behoorlijk) positief resultaat is in 2020 en in 2021, is dat te danken aan de financiële coronasteun van de overheden en is dit resultaat ondergebracht in een bestemmingsreserve Covid-19 om daar in de toekomst gebruik van te kunnen maken. Onduidelijk is echter hoe lang de crisis in de cultuursector nadreunt en welke impact dit heeft op de bedrijfsvoering voor de lange termijn. PLT ontving van het Rijk een Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL). Er zijn theaters die deze tegemoetkoming inmiddels moesten terugbetalen. Het risico bestaat dat nog meer theaters, waaronder PLT, de TVL moeten terugbetalen.	
Afbreukrisico bij géén deelname	
- Minder interessant cultureel aanbod en creatieve kruisbestuiving in de gemeente Heerlen. - Minder economische aantrekkingskracht voor de regio.	
Alternatieven voor géén deelname	
Aansluiten bij een andere aanbieder van culturele voorstellingen en presentaties.	
Bestuurlijke betrokkenheid	
Bestuurlijke betrokkenheid via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
Wethouder **wonen, milieu en circulariteit, dienstverlening en vastgoed en de wethouder onderwijs, cultuur, erfgoed en centrumontwikkeling nemen deel aan** de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Financiële resultaat 2023	
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.	

Financieel belang
01-01-2022: 1.050 aandelen (77%) met een boekwaarde van € 476.469
31-12-2022: 1.050 aandelen (77%) met een boekwaarde van € 476.469
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: € 4.466.985
31-12-2022: € 4.129.834
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: Geen langlopende schulden
31-12-2022: Geen langlopende schulden

Verbonden partij: Reinigingsdiensten Rd4	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Naamloze Vennootschap**
Programma:	**7. Volksgezondheid en Milieu**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het tot stand brengen van een doelmatige, milieu-hygiënisch verantwoorde en marktconforme inzameling en verwerking van afvalstoffen én het adviseren op het gebied van ontwikkeling en implementatie van milieubeleid.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Zorgen voor een effectieve, efficiënte en duurzame manier van inzameling en verwerking van afval voor de inwoners van de gemeente Heerlen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Rd4 heeft 7 strategische thema's opgenomen in het Strategisch Meerjarenplan 2022-2026. Er wordt zoveel mogelijk ingezet op hergebruik (CE) van grondstoffen en de daarvoor benodigde organisatie. Tevens wordt ingezet op kansen voor eigen medewerkers én medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt (duurzaamheid en arbeidsparticipatie). Door het takenpakket verder te ontwikkelen, ontstaan nieuwe werkplekken en daarmee nieuwe mogelijkheden. Nóg meer dan voorheen ziet Rd4 regionale werkgelegenheid en arbeidsparticipatie als haar maatschappelijke taak. Tenslotte zorgt Rd4 ervoor dat de organisatie toekomstbestendig is en blijft. De komende jaren zet Rd4 doelgericht in op uitbreiding van het takenpakket. In het verlengde hiervan zoekt Rd4 naar samenwerking met derden en een verschuiving naar circulaire dienstverlening en inzameling van grondstoffen.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Niet van toepassing	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Het verliezen van zeggenschap als gemeente op het gebied van afvalinzameling en –verwerking.	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	
Bestuurlijke betrokkenheid	
Bestuurlijke betrokkenheid via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders, waarin de gemeente Heerlen, Brunssum, Eijsden-Margraten, Kerkrade, Landgraaf, Voerendaal, Simpelveld, Vaals en Beekdaelen deelnemen.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
Wethouder wonen, milieu en circulariteit, dienstverlening en vastgoed via de algemene vergadering van aandeelhouders.	
Financiële resultaat 2023	
Resultaat na belasting is nihil.	
Financieel belang	
01-01-2022: 8.696 aandelen (31%) met een boekwaarde van € 39.498	
31-12-2022: 8.696 aandelen (31%) met een boekwaarde van € 39.498	
Vermogenspositie (eigen vermogen)	
01-01-2022: € 1.211.664	
31-12-2022: € 1.363.835	
Schuldenpositie (vreemd vermogen)	
01-01-2022: € 10.213.782	

31-12-2022: € 14.316.255

Verbonden partij: Waterleiding Maatschappij Limburg (WML)	
Vestigingsplaats:	**Maastricht**
Soort verbonden partij:	**Naamloze Vennootschap**
Programma:	**7. Volksgezondheid en Milieu**

Doel en openbaar belang verbonden partij

WML voorziet in de behoefte aan water in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden. WML bereikt dit door het winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en het leveren van water.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

De gemeente Heerlen wil voorzien in een prettig woonklimaat. Schoon, permanent beschikbaar drinkwater maakt hier deel van uit.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

De kerntaak van WML is om in alle omstandigheden te zorgen voor voldoende drinkwater, van goede kwaliteit en onder de juiste druk. WML is tevens verantwoordelijk voor het veiligstellen van de openbare drinkwatervoorziening. Hiertoe beschermt WML waterbronnen en voert zij wettelijke veiligheidscontroles uit op collectieve drinkwaterinstallaties van bedrijven en instellingen. Leveringszekerheid blijft de hoogste prioriteit.

De bedrijfsdoelen van WML volgen uit de missie en zijn samengevat: - Het leveren van 24/7 betrouwbaar drinkwater aan inwoners, instellingen en bedrijven uit Limburg; - Klanten zijn tevreden over het product, de dienstverlening en prijs; - Ondernemen met oog voor mens en milieu. Om de bedrijfsdoelen ook in de wereld van morgen waar te kunnen maken is een visie geformuleerd waar WML over vijf jaar wil staan en wat men bereikt wil hebben aan de hand van drie speerpunten: Robuust, Samen en Duurzaam. Dit heeft geleid tot onderstaande activiteiten en initiatieven: • De invoering van een nieuwe crisisorganisatie conform de landelijke 'netcentrische' standaard. • Het behalen van het predikaat 'klimaatneutraal' in de bedrijfsvoering, mede door de in bedrijfname van Windpark Ospeldijk. Hiermee kan WML het Limburgse drinkwater volledig met groene stroom oppompen, zuiveren en bij huishoudens en bedrijven afleveren. • Diverse initiatieven samen met stakeholders en klanten om het watergebruik in Limburg te verduurzamen, zoals het programma Circulair water voor Chemelot en het onderzoek 'gedragsbeïnvloeding in de praktijk'. Daarnaast blijft het streven om door efficiëntie en gestroomlijnde processen uit te blinken in betrouwbaarheid, gemak en lage kosten. Operational Excellence is het fundament onder de manier van werken, waarin de gevolgen van het handelen van WML voor mens en milieu op langere termijn zwaarder meewegen in onze keuzes.

WML volgt structureel exogene ontwikkelingen, o.a.:

Trend afnemende waterafzet 5% (a.g.v. stijgende energieprijzen)
Prijsstijgingen van materialen, grondstoffen, aannemerscontracten en energieprijzen

WML participeert, acteert en anticipeert:

Deelname overlegtafels landelijk en regionaal
Organisatie wendbaar en robuust houden
Kostenbewust handelen en blijven sturen op nut en noodzaak kosten
Watervraag beïnvloeden met campagnes
Financieel beleid en positie gezond houden (ratio's en kengetallen)
Toekomstgerichte lange termijn infrastructuur planning ter borging leveringszekerheid
Sturen via portfoliomanagement op tijdige realisatie van investeringen.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Strategische risico's:
Beschikbaarheid kwalitatief goed personeel
Beschikbaarheid kwalitatieve drinkwaterbronnen

Operationele risico's Leidingnetsanering Procesautomatisering Financiële risico's Debiteurenbeheer Wet- en regelgeving
Afbreukrisico bij géén deelname
Geen schoon drinkwater
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder wonen, milieu, afval en circulariteit, biodiversiteit en dierenwelzijn, dienstverlening en vastgoed
Financiële resultaat 2023
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.
Financieel belang
01-01-2022: 30 aandelen met een boekwaarde van € 158.823
31-12-2022: 30 aandelen met een boekwaarde van € 158.823
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: € 194.003
31-12-2022: € 200.306
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: € 295.405
31-12-2022: € 305.270

Verbonden partij: Claim Staat Vennootschap	
Vestigingsplaats:	**Amsterdam**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. ("CSV"). De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort. Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero).	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
De gemeente Heerlen is gebaat bij een juiste en correcte afhandeling. De vennootschap voert (namens de verkopende aandeelhouders Essent) evt. schadeclaimprocedures tegen de staat als gevolg van de WON en (namens de verkopende aandeelhouders Attero) garantieclaimprocedures tegen RECYCLECO BV (Waterland).	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	

CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de Aandeelhoudersommissie, de gerechtelijke procedure te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.
In februari 2024 heeft CSV de motivering beroepschrift tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting bij de Rechtbank ingediend. De Rechtbank heeft de Belastingdienst een termijn gesteld tot 22 maart 2024 voor het indienen van zijn verweerschrift. Afhankelijk van de uitspraak van de Rechtbank (verwachting eind 2024/begin 2025) zal, in overleg met de Aandeelhouderscommissie van CSV, de procedure al dan niet worden voortgezet.

Na afwikkeling van deze gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Afbreukrisico bij géén deelname

Niet van toepassing

Alternatieven voor géén deelname

Niet van toepassing

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurlijke betrokkenheid als aandeelhouder. De Limburgse aandeelhouders hebben hun krachten nog gebundeld in de VEGAL.

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

Wethouder wonen, milieu, afval en circulariteit, biodiversiteit en dierenwelzijn, dienstverlening en vastgoed

Financiële resultaat 2023

Verlies van € -111.198

Financieel belang

01-01-2023: 0,20834 % als gevolg van voormalig aandelenbezit Essent

31-12-2023: 0,20834 % als gevolg van voormalig aandelenbezit Essent

Vermogenspositie (eigen vermogen)

01-01-2023: € 210.079

31-12-2023: € 98.188

Schuldenpositie (vreemd vermogen)

01-01-2023: € 13.351

31-12-2023: € 50.606

Verbonden partij: Internationale Bau Ausstellung (IBA)

Vestigingsplaats:

Soort verbonden partij: **Besloten Vennootschap**

Programma: **0. Bestuur en Ondersteuning**

Doel en openbaar belang verbonden partij

IBA staat voor Internationale Bau Ausstellung. Het is een meerjarig durende manifestatie over een locatie, stad of streek. Het bestaat onder andere uit vernieuwende bouwprojecten, bijzondere tentoonstellingen, symposia en innovatieve plannen. Tot 2020 functioneert IBA Parkstad als laboratorium en als motor voor vernieuwende en toonaangevende projecten. Kenmerkend voor IBA Parkstad is de open innovatie-gedachte in combinatie met burgerparticipatie. Burgers, ondernemers, overheden, architecten, stedenbouwers, stichtingen, maatschappelijke instellingen, wijkverenigingen, privépersonen, scholen en scholieren, universiteiten en studenten, bedrijven, organisaties, samenwerkingsverbanden, stakeholders, netwerken enz. worden -zonder uitzondering-

uitgenodigd om kleine of grote IBA-projecten aan te reiken, of om aan projecten mee te werken die de verandering van Parkstad slimmer, sneller en zichtbaarder maken.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij
De IBA is een kwaliteitsmachine die voor het allerbeste staat en daar naar handelt. IBA Parkstad staat voor de transformatie en transitie van Parkstad en moet de aanzet geven voor een structureel beter woon-, werk- en leefklimaat. Belangrijk is dat Parkstad een nog attractievere regio wordt, dynamisch en met veel veerkracht.
Ontwikkelingen bij verbonden partij
Op 28 oktober 2013 heeft de gemeenteraad ingestemd met de samenwerkingsovereenkomst IBA Parkstad en de oprichting van de besloten vennootschap IBA Parkstad BV. Op 20 mei 2014 heeft de provincie goedkeuring verleend aan de gemeenten voor de oprichting van de IBA Parkstad BV. In juni 2014 is de IBA Parkstad BV officieel gestart met een openingsmanifestatie en een open oproep, waarbij iedereen zijn ideeën voor IBA-projecten kon indienen. In totaal zijn er 292 projecten ingediend, daarvan liggen 94 binnen de gemeentegrenzen van Heerlen en 118 projecten die Parkstad breed zijn en dus ook in Heerlen kunnen landen. Er is hard gewerkt aan het versterken, combineren en selecteren van projecten die allemaal samen de transitie van de regio een grote boost geven. Samen met burgers en andere partijen uit de regio en waar nodig met expertise van buitenaf. In 2017 heeft de evaluatie van de IBA plaatsgevonden en zijn verbeterpunten benoemd en omgezet in prioriteiten. Het tentoonstellingsjaar met alle 50 sleutelprojecten is in augustus 2022 afgerond. IBA Parkstad bevindt zich na afronding van het Expojaar in een afwikkelende fase. In deze fase, welke naar verwachting tot en met 2026 zal duren, dienen onder betrokken- en gezamenlijkheid van de aandeelhouders van IBA Parkstad BV nog verschillende werkzaamheden uitgevoerd te worden. Deze werkzaamheden betreffen de afwikkeling van de vaststellingen en het borgen van het IBA-archief. Om dit mogelijk te maken is de samenwerkingsovereenkomst met IBA Parkstad BV verlengd tot het moment waarop de laatste subsidievaststelling onherroepelijk is geworden en de BV opgeheven kan worden. In deze fase wordt gewerkt met een zogenaamd “evolutieplan” waarin de afrondende werkzaamheden zijn omschreven en op basis van de opgedane ervaringen impulsen voor de toekomst worden aangereikt. Zie verder over de projecten en meer: www.iba-parkstad.
Risico’s bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente
Niet van toepassing
Afbreukrisico bij géén deelname
Dat zeggenschap over bepaalde projecten in de regio parkstad verloren gaat.
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
De deelnemende partijen zijn Parkstad gemeenten en de Provincie.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder beheer en onderhoud, mobiliteit, ruimtelijke ordening en ouderenbeleid via de algemene vergadering van aandeelhouders. De burgemeester van Heerlen vervult de voorzittersrol. De samenwerkingsovereenkomst en de juridische uitwerking bieden de mogelijkheid voor de toetreding van publieke dan wel private partijen.
Financiële resultaat 2023
Niet van toepassing
Financieel belang
De bijdrage van de gemeente Heerlen bedraagt € 9.176.000 verspreid over 9 jaar. De totale IBA begroting wordt € 45.000.000.
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: Niet van toepassing
31-12-2023: Niet van toepassing
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: Niet van toepassing
31-12-2023: Niet van toepassing

Verbonden partij: Publiek Belang Electriciteitsproductie	
Vestigingsplaats:	**'s-Hertogenbosch**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**

Doel en openbaar belang verbonden partij

Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele.

Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE").

In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid.

Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V.

Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders van Essent).

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in de N.V. Electriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale Borssele. Het 50% belang is uiteindelijk in 2011 geleverd aan RWE.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

Het bestuur van de vennootschap heeft met het Ministerie van Klimaat en Energie, ZEH Energy BV en Energy Resources Holding BV in februari 2024 overeenstemming bereikt over de terugtreding van PBE als contractpartij uit het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Daarmee resteren er geen openstaande contractuele verplichtingen meer en kan PBE als vennootschap worden ontbonden. Het bestuur van de vennootschap treft op moment van het schrijven van dit memo voorbereidingen voor het opheffen van de vennootschap en om de resterende liquide middelen zo spoedig mogelijk na de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 25 april 2024 uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.

Afbreukrisico bij géén deelname

Niet van toepassing

Alternatieven voor géén deelname

Niet van toepassing

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurlijke betrokkenheid als aandeelhouder. De Limburgse aandeelhouders hebben hun krachten nog gebundeld in de VEGAL.

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

Wethouder wonen, milieu, afval en circulariteit, biodiversiteit en dierenwelzijn, dienstverlening en vastgoed via de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financiële resultaat 2023

Verlies van - € 36.040
Financieel belang
01-01-2023: 0,20834 % als gevolg van voormalig aandelenbezit Essent
31-12-2023: 0,20834 % als gevolg van voormalig aandelenbezit Essent
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: € 1.480.014
31-12-2023: € 1.445.000
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 9.914
31-12-2023: € 31.995

Verbonden partij: Avantis services	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	**3. Economie**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Partner in GOB NV en daarmee ook partner in de Beheers BV (beheer van de locatie en te verlenen diensten).	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
De gemeente neemt deel aan Avantis in verband met het belang voor de economie en de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de regio. Het beleid van de gemeente Heerlen is erop gericht een aantrekkelijk werkklimaat te bevorderen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Continue vinden de gebruikelijke beheers- en onderhoudswerkzaamheden plaats en worden de kosten hiervan gedekt uit de jaarlijkse gemeentelijke bijdragen van Heerlen en Aken en de bijdragen van de gevestigde bedrijven. In dat opzicht worden met de individuele bedrijven bij vestiging op basis van maatwerk aparte afspraken gemaakt over de dienstverlening. Voor de algemeen ten dienste staande beheers- en onderhoudswerkzaamheden wordt per m^2 gebouw een vast bedrag gerekend. De overige vergoedingen worden aan de door elk individueel bedrijf gevraagde services gerelateerd. Op basis daarvan worden de kosten in rekening gebracht. Door de vestiging van nieuwe bedrijven en de uitbreidingen van de zittende bedrijven worden de door deze bedrijven te betalen vergoedingen steeds hoger.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Niet van toepassing	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Het verliezen van zeggenschap/ aantrekkingskracht als gemeente op het gebied van het binnenhalen van werkgelegenheid.	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	
Bestuurlijke betrokkenheid	
Bestuurlijke betrokkenheid via vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Heerlen is aandeelhouder voor 1/3. Medeaandeelhouders zijn Stadt Aachen en Avantis GOB NV.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
Wethouder welzijn, volksgezondheid, Wmo/zorg, jeugd en armoedebestrijding via de AVA en de wethouder wonen, milieu, afval en circulariteit, biodiversiteit en dierenwelzijn, dienstverlening en vastgoed via de RvC. De directie wordt gevoerd door de wethouder economie, arbeidsmarkt, participatie, sport, financiën, duurzaamheid en coördinatie Heerlen-Noord.	
Financiële resultaat 2023	
Prognose € 148.000	
Financieel belang	
01-01-2022: € 100.000 aandelenkapitaal (33%)	
31-12-2022: € 100.000 aandelenkapitaal (33%)	

Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: € 1.071.992
31-12-2023: € 1.219.992
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 0
31-12-2023: € 0

Verbonden partij: Betel-Zuid (Bedrijventerrein Trilandis)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	**3. Economie**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Volledige invloed en zeggenschap op de ontwikkeling van het bedrijventerrein en de vestiging van bedrijven met nieuwe werkgelegenheid met name in de medtech logistieke sector. Bijkomend doel is grondverkoop met financiële opbrengsten.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Bevordering van de werkgelegenheid in de regio.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
In 2023 hebben vooralsnog geen verkopen plaats gevonden. Er zijn positieve gesprekken voor verkoop om de uitbreiding van een bestaande partij. De verwachting is begin 2024 tot afronding te komen. Verder zijn er concrete acquisitietrajecten lopende waarvan de verwachting is dat deze 2024 tot resultaten leiden. Mochten deze concrete verkopen plaatsvinden, dan zijn de grote kavels op Trilandis verkocht.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Trilandis zal bij volledige uitgifte een goed positief resultaat laten zien. In dat opzicht is deze gemeentelijke BV geen financieel risico. In 2024 en eventueel de volgende jaren kunnen zich de volgende risico's voordoen: - Schaarste op het stroomnet. Tennet en Enexis maakte in juni 2023 bekend dat het stroomnet in Limburg en Noord-Brabant vol is en dat er geen nieuwe zakelijke aansluitingen of uitbreidingen worden geaccepteerd. Tevens is zakelijk terug leveren van stroom niet meer toegestaan. De gevonden ruimte zoals in een eerder stadium gecommuniceerd door Enexis en Tenne is gebruikt. De eerste bedrijven in zowel Heerlen als regio hebben te horen gekregen dat zij naar verwachting de eerste 5-10 jaar en sommigen zelfs 10-15 jaar geen aansluiting krijgen. Dit geldt voor zowel het leveren als terug leveren van stroom. Dit is merkbaar in de markt. Partijen zijn voorzichtiger bij gesprekken aangaande koop en ontwikkelingen van bedrijfsgronden. - Schaarste op arbeidsmarkt. Het vinden van personeel wordt steeds lastiger voor bedrijven. Hierdoor staan zij vaak voor de keuze of bedrijfsuitbreiding door nieuwbouw wel haalbaar is. Dit kan van invloed zijn op aankoop gronden. - Stijging energieprijzen. Onder andere door de oorlog in Oekraïne stijgen de prijzen van energie enorm. Energiekosten voor bedrijven gaan een probleem vormen (doorgaan met productie of productie stilleggen). Hierdoor schuiven bedrijven het risico van investeren in nieuwe locaties vooruit. - Aanhoudende onduidelijkheid stikstofproblematiek Landelijk probleem. Hierdoor blijft het voor bedrijven en ontwikkelaars onduidelijk welke maatregelen zij moeten nemen bij de bouw en gebruik van een locatie. De eisen hiervoor zijn regelmatig aangepast waardoor ontwikkelingen duurder en onzekerder worden. Of en wanneer hiervoor een oplossing komt is onduidelijk.	
Afbreukrisico bij géén deelname	

Het verliezen van zeggenschap / aantrekkingskracht als gemeente op het gebied van het binnenhalen van werkgelegenheid.
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Gemeente Heerlen is enig aandeelhouder.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder welzijn, volksgezondheid, Wmo/zorg, jeugd en armoedebestrijding vertegenwoordigt de gemeente als enig aandeelhouder. De directie wordt gevormd door de wethouder economie, arbeidsmarkt, participatie, sport, financiën, duurzaamheid en coördinatie Heerlen-Noord.
Financiële resultaat 2022 2023
Winst van € 3,9 miljoen in 2022 en in 2023 een resultaat van 0
Financieel belang
Als publiek orgaan heeft de gemeente een rekening courant overeenkomst gesloten met OBZ B.V. Voor de financiering ontvangt de gemeente een rentevergoeding die hoger is dan de rente die zij zelf betaald. Deze marge is de vergoeding voor de kosten en het - zeer beperkte – risico. Als zekerheid rust er ook nog een 1e hypotheekrecht als onderpand op de nog te verkopen gronden met een omvang van 6,7 ha. Op basis van de grondexploitatie (GREX) en verkoopgegevens is het hypotheekrecht van hogere waarde dan het (saldo) van het rekening courant krediet, dat een maximum heeft van € 7,5 miljoen (was voorheen € 10 miljoen). Hiermee is in feite het financieel risico afgedekt. Op het krediet wordt per m^2 grondverkoop een bedrag van € 50 afgelost en het hypotheekrecht doorgehaald. De kredietlijn in zijn geheel afgelost maar blijft gehandhaafd.
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: € 4.602.826
31-12-2023: € 4.602.826
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 2.625.463 Achtergestelde leningen
31-12-2023: € 2.625.463 Achtergestelde leningen

Verbonden partij: Schaesbergerveld	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	**8. VHROSV**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het ontwikkelen (bouw- /woonrijp maken), zodanig saneren, slopen van opstallen, exploiteren, kopen en verkopen van gronden, alles ter voorbereiding van en gericht op het mogelijk maken van de bouw van voor bewoning bestemde gebouwen op gronden en wel in het gebied Schaesbergerveld (omgeven door de Heuvelweg en Schandelerboord) te Heerlen. Deze BV is tevens opgericht om voor de ontwikkeling van het gebied Schaesbergerveld als gemeentelijke BV deel te nemen in de V.O.F. Ontwikkelingsmaatschappij Schaesbergerveld (vof OMS). Dit ter beperking van de financiële aansprakelijkheid bij deconfiture (faillissement).	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Ontwikkeling van hoogwaardige woningen in het midden segment in een herstructureringswijk die zich kenmerkt door een woningvoorraad die met name bestaat uit sociale huurwoningen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Fase 1, 2 en 3 zijn gereed. Voor fase 4 (A en B) is een alternatief plan ontwikkeld. Het plan bestaat uit 3 appartementen/terraswoningen, 13 en 11 woningen in fase 4A en 13 terraswoningen in fase 4B. Fase 4A is in 2020 gereed gekomen. Het verkoopproces voor de 13 terraswoningen van fase 4B is afgerond, de bouw is gestart in april 2021 en opgeleverd in juni 2022. In de directievergadering van 11 juli 2022 is opdracht gegeven voor een haalbaarheidsonderzoek voor ca. 40 appartementen in fase 4B passend binnen de 'Beleidsregel Ruim baan voor goede *woningbouwplannen' Deze vraag is beleidsmatig getoetst maar een nieuwe ontwikkeling in de beekdalzone wordt niet wenselijk geacht. Ondertussen is er gezocht naar een alternatieve locatie in MSP waar een ontwikkeling*	

mogelijk zou zijn. Deze is gevonden aan de Gebr. de Wittstraat. Op dit moment wordt een haalbaarheidsonderzoek gedaan om hier ca 60 won. te realiseren in diverse segmenten.
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente
Niet van toepassing
Afbreukrisico bij géén deelname
Niet van toepassing
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
De gemeente Heerlen is enig aandeelhouder voor 100%.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
De teamleider domein Ruimte is procuratiehouder van Schaesbergerveld BV en de wethouder wonen, milieu en circulariteit, dienstverlening en vastgoed is bestuurlijk vertegenwoordiger.
Financiële resultaat 2023
-/- € 43.661
Financieel belang
01-01-2023: € 45.381, daarnaast is er een RC-verhouding van € 1.001.274 zonder rentevergoeding.
31-12-2023: € 45.381, daarnaast is er een RC-verhouding van € 1.001.274 zonder rentevergoeding.
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: -/- € 1.554.137
31-12-2023: -/- € 1.597.798
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 2.083.745
31-12-2023: € 2.083.745

Verbonden partij: Nazorg Limburg	
Vestigingsplaats:	**Maastricht Airport**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	**7. Volksgezondheid en Milieu**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het aanbrengen en in stand houden van een voldoende voorzieningenniveau op stortplaatsen voor afval na beëindiging van de exploitatie alsmede het verwerven, vervreemden, huren, beheren en exploiteren van onroerende zaken die verband houden met en/of betrekking hebben op deze stortplaatsen.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Dat we als gemeente Heerlen op een verantwoorde en duurzame manier te werk gaan als het gaat om bovengenoemd doel.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Bodemzorg Limburg zoekt actief naar mogelijkheden om gesloten stortplaatsen een maatschappelijk verantwoorde functie te geven. Daarbij dient als uitgangspunt dat de nieuwe activiteiten het beleid van de overheid ondersteunen. Door opbouw van de voorziening wordt ervoor gezorgd dat de stortplaatsen na beëindiging beheerd en onderhouden kunnen worden. De financiële kaders worden door de aandeelhouders bepaald. De risico's worden afgedekt doordat een voorziening wordt gecreëerd om de nazorgverplichtingen in de toekomst te kunnen voldoen.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Niet van toepassing	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Dat stortplaatsen er na verloop van tijd verloederd bij liggen en niet verder onderhouden worden. Dit leidt tot ongewenste situaties.	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	

Bestuurlijke betrokkenheid
Limburgse gemeenten (100%). Deelname in Algemene Vergadering van Aandeelhouders door wethouder middelen, ruimtelijke ordening en herstructurering.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder middelen, ruimtelijke ordening en herstructurering via de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financiële resultaat 2023
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.
Financieel belang
01-01-2022: Jaarlijkse bijdrage, betaald uit de afvalstoffenheffing voor 10 jaar ter hoogte van € 0,25 per inwoner
31-12-2022: Jaarlijkse bijdrage, betaald uit de afvalstoffenheffing voor 10 jaar ter hoogte van € 0,25 per inwoner
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: € 5.640.872
31-12-2022: € 8.744.317
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: € 5.959.373
31-12-2022: € 5.942.918

Verbonden partij: Woonwijzerwinkel	
Vestigingsplaats:	**Kerkrade**
Soort verbonden partij:	**Besloten Vennootschap**
Programma:	
Doel en openbaar belang verbonden partij	
De WoonWijzerWinkel is een initiatief van de Parkstad gemeenten en Beekdaelen. Het zorgt als onderdeel van PALET voor een versnelling van de verduurzaming van het vastgoed in Parkstad. De basis is een grote IKEA-achtige winkel gebaseerd op experience. Hier krijgt de klant alle informatie en service die nodig is voor het verduurzamen van de woning. De service gaat van zelf-service tot turnkey-service. De WoonWijzerWinkel werkt hierbij als een leadgenerator en maakt hiervoor gebruik van een groot netwerk van installateurs en bijbehorende disciplines. Hiermee krijgt het lokale MKB een stevige impuls die moet leiden tot een omzetvermeerdering van € 100 miljoen over een periode van 10 jaar. Daarnaast biedt het kansen voor de arbeidsmarkt en zal het een vraag genereren van 800 FTE over een periode van 10 jaar. De WoonWijzerWinkel is een afgeleide van de WoonWijzerWinkel Rotterdam en werkt hier nauw mee samen. Het verzorgingsgebied is tot en met Roermond. Grensoverschrijdende mogelijkheden worden op termijn onderzocht.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
De WoonWijzerWinkel is een beproefd concept dat haar meerwaarde in Rotterdam heeft bewezen en dat ook in Parkstad gaat zorgen voor de hoognodige versnelling. De WoonWijzerWinkel zorgt dat duurzaamheid een begrijpelijk begrip wordt voor burgers en bedrijven die hiermee hun economisch voordeel kunnen doen. Dat betekent uiteindelijk een grotere economische waarde van het vastgoed in Parkstad en meer sturing over de energievoorziening en haar baten die op die manier in de regio blijven. Meer economische waarde van het vastgoed betekent een beter vestigingsklimaat en dus meer leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie voor Parkstad.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Het aantal adviesgesprekken en de daaruit voortkomende offertes loopt gestaag op. 25% van alle offertes resulteert in daadwerkelijke uitvoering. De samenwerkingen met derden zoals energiecoöperaties en andere gemeenten groeit. In 2022 is grote inzet gepleegd op het inzetten van energiebespaarcoaches en het treffen van kleine maatregelen, dit in het kader van energiearmoede.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Niet van toepassing	
Afbreukrisico bij géén deelname	

Dat verduurzaming van de woningvoorraad niet of veel te langzaam verloopt en dat de burger niet gehoord wordt in zijn vragen m.b.t. duurzaamheid.
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
De deelnemende partijen zijn de zes Parkstad gemeenten en de gemeente Beekdaelen.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder duurzaamheid via de algemene vergadering van aandeelhouders. De samenwerkingsovereenkomst en de juridische uitwerking bieden de mogelijkheid voor de toetreding van publieke dan wel private partijen.
Financiële resultaat 2023
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.
Financieel belang
01-01-2022: Aandeelhouder voor 31,7% van de aandelen.
31-12-2022: Aandeelhouder voor 31,7% van de aandelen.
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: onbekend
31-12-2022: -/- € 227.972
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: onbekend
31-12-2022: € 874.610

Verbonden partij: Holding Stadion Kerkrade BV	
Vestigingsplaats:	**Kerkrade**
Soort verbonden partij:	**Certificaten van aandelen**
Programma:	**3. Economie**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het altijd durende recht dat het stadion van voetbalclub Roda JC de naam 'Parkstad Limburg Stadion' draagt.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Dat sport op een goede manier vertegenwoordigd is binnen de Parkstad regio.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Niet van toepassing	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Niet van toepassing	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Geen	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	
Bestuurlijke betrokkenheid	
De gemeente Heerlen heeft een belang van 4,27%.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
Wethouder Middelen, Beheer en Mobiliteit.	
Financiële resultaat 2023	
Geen financiële partij	
Financieel belang	
De gemeente participeert voor 4,27 % in stichting Administratie Kantoor, voorheen Holding Roda Kerkrade NV. Deze certificaten hebben geen marktwaarde.	
Vermogenspositie (eigen vermogen)	
Niet van toepassing	
Schuldenpositie (vreemd vermogen)	
Niet van toepassing	

Verbonden partij: Regio Parkstad Limburg	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**0. Bestuur en ondersteuning**

Doel en openbaar belang verbonden partij

Parkstad loopt op diverse kernindicatoren achter op landelijke gemiddelden, zoals gemiddeld inkomen, economische participatiegraad, opleidingsniveau en de gemiddelde prijs van een woning. Dit gecombineerd met de demografie van het gebied biedt kansen, maar dwingt ook tot een gestructureerde, centraal geregisseerde aanpak van de economische ontwikkeling van de regio Parkstad Limburg. Na een periode waarin wij als WGR+ regio zeer belangrijke beleidsfundamenten via de Parkstadraad hebben vastgesteld op het gebied van wonen, economie, ruimte en bereikbaarheid, is in 2013 besloten dat het tijd was voor uitvoering en dus een GR van Colleges. Een GR die er wel voor zorgt dat de gemeenteraden in positie blijven en via regiodagen hun gezamenlijkheid kunnen borgen. Met die nieuwe GR zijn wij in 2014 aan de slag gegaan en zijn de bestuurscommissies vanuit de diverse colleges bemand. Het doel is onveranderd gebleven, de scope (tot nu toe ruimtelijk-economisch) wordt echter steeds breder, denk aan de ontwikkelingen in het sociale domein. Niet dat de regio daarover gaat, maar de regio wordt nu wel de plek waar de samenwerkende gemeenten hierover afspraken kunnen maken.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

Verbetering van de economische structuur.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

Voor de begroting 2023 en de daaropvolgende jaren werden in lijn daarmee de volgende algemene beleidsmatige kaders gehanteerd:
1. Activiteiten van Parkstad gericht op de realisering van de speerpunten die zijn ontleend aan de Strategische agenda.
2. Voor het Regiobureau is het een topprioriteit om – naast het beleidsinhoudelijk uitvoering geven aan de kernthema's - de Bestuurscommissies te ondersteunen en de samenwerking binnen en buiten Parkstad te faciliteren.
3. Het Regiobureau wordt in toenemende mate gevraagd de uitvoering van Parkstadbeleid voor te bereiden en te faciliteren. Dit past in de visie van Parkstad om van beleid een succes te maken. Bij de uitvoering van beleid wordt nadrukkelijk gezocht naar mogelijkheden van cofinanciering.
4. Veranderingen van buitenaf die relevant zijn voor de kerntaken van Parkstad worden door het Regiobureau met de beschikbare capaciteit opgepakt en doorvertaald in de ondersteuning aan de Bestuurscommissies, het Dagelijks Bestuur en aan de gemeenten. Deze ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op en hebben veel impact

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Niet van toepassing

Afbreukrisico bij géén deelname

Geen zeggenschap in de bestuurscommissies en verlies van invloed op ontwikkelingen in de regio Parkstad.

Alternatieven voor géén deelname

Niet van toepassing

Bestuurlijke betrokkenheid

De regionale samenwerking Stadsregio Parkstad Limburg krijgt vorm via een gemeenschappelijke regeling van de 7 colleges. Deze bestaat uit het Dagelijks Bestuur (zijnde de 7 burgemeesters), het Algemeen Bestuur (zijnde het DB + 7 wethouders) en de thematische Bestuurscommissies (bestaande uit de betreffende portefeuillehouders). Deze constructie is een antwoord op het vraagstuk van de democratische legitimatie van het regiobestuur, aangezien de reguliere verantwoordingslijnen gehandhaafd blijven. De vertegenwoordigers in de bestuurlijke gremia leggen immers o.a. verantwoording af aan het eigen college en de eigen raad.
Het Dagelijks Bestuur heeft algemene taken op het terrein van regionale samenwerking. Het is verantwoordelijk voor het Parkstad Bureau (P&O, financiën en organisatie), organisatie van de bestuurlijke samenwerking (Governance), grensoverschrijdende samenwerking en verdeling van

middelen. Daarnaast heeft het Dagelijks Bestuur de verantwoordelijkheid voor het leggen van dwarsverbanden en het initiëren/uitvoeren van overkoepelende activiteiten (bestuurscommissies overstijgende onderwerpen). In de regionale samenwerking is er een cruciale rol weggelegd voor de bestuurscommissies (BC's), samengesteld uit de portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten. De bestuurscommissies zijn gegroepeerd rondom de vijf kernthema's:

- Wonen
- Ruimte en mobiliteit
- Duurzaamheid
- Economie en Toerisme.
- Sociaal Economische Structuurversterking

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

De burgemeester van Heerlen is voorzitter van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur.

Financiële resultaat 2023

De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.

Financieel belang

Bijdrage 2024 € 1.560.000
Bijdrage voor regionale activiteiten in 2024 € 379.753

Vermogenspositie (eigen vermogen)

01-01-2023: € 6.355.000

31-12-2023: € Dit cijfer is nog niet bekend.

Schuldenpositie (vreemd vermogen)

01-01-2023: € 56.710.000

31-12-2023: € Dit cijfer is nog niet bekend.

Verbonden partij: Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL)

Vestigingsplaats:	**Maastricht**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**1. Veiligheid**

Doel en openbaar belang verbonden partij

De Veiligheidsregio Zuid-Limburg (VRZL) is een gemeenschappelijke regeling van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg en één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. De VRZL is een hands-on hulpverleningsorganisatie en een netwerkorganisatie in één. Het doel van de VRZL als regionale crisisorganisatie is het realiseren van een efficiënte en kwalitatief hoogwaardige uitvoering van brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke bevolkingszorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding. De VRZL is er op gericht om snel hulp te bieden om inwoners te beschermen tegen (gezondheid)risico's, rampen en crises en hiertoe noodzakelijke voorbereidingen te treffen.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

De samenwerkende partners in de VRZL:
- dragen (pro)actief bij aan de openbare veiligheid, brengen risico's in beeld en treffen voorbereidingen voor daadwerkelijke crises;
- geven adviezen om, waar mogelijk, onveiligheid te voorkomen en te beperken;
- bestrijden branden, incidenten en crises als ze zich toch voordoen en treden effectief op tijdens een ramp om schade te beperken;
- zetten zich in om menselijk leed en materiële schade zo veel mogelijk te beperken en verstoringen van het openbare leven zo snel mogelijk te herstellen.

Deze taak realiseert de VRZL doormidden tussen burgers, bedrijven, instellingen en partners te staan en primair uit te gaan van eenieders eigen kracht en expertise. Door een goede informatiepositie en gedreven en vakbekwame medewerkers is de VRZL een natuurlijke, betrouwbare partner voor duurzame veiligheid in de regio.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

Door de vloeiende overgang van de crisisinzet gedurende COVID-pandemie, de watersnoodramp, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de coördinatie en facilitering van de opvang van asielzoekers, is er geen hersteltijd geweest voor de organisatie. Dit heeft impact op medewerkers en

op de crisisfunctionarissen van samenwerkingspartners. De VRZL zoekt samen met gemeenten naar een herinrichting van onze crisisstructuur om (ook gemeentelijke) collega's niet meer te hoeven overbelasten ten tijde van langdurige crisis. De reguliere GRIP-structuur zoals bedoeld voor flits-rampen is hier slechts beperkt voor te gebruiken gezien de langdurige belasting. Daarnaast hebben langdurige crises impact op onze reguliere werkzaamheden op basis van wettelijke verplichtingen die door die crises gedeeltelijk vertraging hebben opgelopen in de uitvoering. Sommige additionele activiteiten zijn daarom in 2023 minder intensief opgepakt dan verwacht.

Een van de vele inzichten die de afgelopen jaren ons gebracht hebben, is dat het in crisissituaties belangrijk is om collega's te kennen. Met name in de internationale component die daarbij voor Zuid-Limburg een grote rol speelt, is binnen de VRZL in 2023 al geïnvesteerd. In het voorjaar van 2023 wordt het geüpdatet Provinciaal Risicoprofiel aan het Algemeen Bestuur van de VRZL ter vaststelling aangeboden. Op basis van de meest actuele informatie kunnen we steeds nauwer samenwerken in en aan de crisisbeheersing, om voorbereid te zijn op de toekomst. Dat doen we mede op basis van het in 2023 vastgestelde meerjarenbeleidsplan VRZL voor 2024 t/m 2027.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Vooropgesteld zet de VRZL zich in om financiële risico's te mitigeren en vanuit de bestaande kaders financiële impact op te vangen. Waar dit niet lukt, volgt bestuurlijke bespreking. Vanuit de risicoanalyse VRZL komen onderstaande autonome ontwikkelingen naar voren die een forse financiële impact (kunnen) kennen op de VRZL en daarmee de financiële positie van de gemeente:

1. Huisvestingsbeleid bestuurlijke dialoog

Afgelopen jaar is intensief gesproken over een aantal thema's uit de bestuurlijke dialoog verantwoorde brandweerzorg 2024-2030. Ten aanzien van de ambities en het veranderd beleid inzake huisvesting is een financiële impact te verwachten die in de begroting (nog) niet is meegenomen. In 2024 volgt verdere uitwerking. Financiële effecten zijn afhankelijk van de haalbaarheid van lopende verkenning en onderzoeken, regionale planvorming en ten slotte verdere bestuurlijke besluitvorming op basis van de uitgangspunten uit de bestuurlijke dialoog Huisvesting.

2. CAO lonen

In 2023 is er een principeakkoord gesloten met de vakbonden over een nieuwe CAO. Dat heeft o.a. geleid tot een loonstijging met een (structureel) effect op de VRZL. Deze huidige CAO loopt tot 1 mei 2024. We zien dat nieuwe loonafspraken steeds vaker worden afgesloten met forse loonstijgingen. Welke impact dit zal hebben op de nieuwe nog af te sluiten CAO per 1 mei 2024 is nog niet bekend, echter valt niet uit te sluiten dat mogelijk weer een nieuwe verhoging van de loonkosten voor de VRZL een gevolg is.

3. Krapte op de arbeidsmarkt

Het wordt steeds moeilijker om kwalitatief goede medewerkers aan te trekken bij VRZL, binnen de mogelijkheden van het formatieplan met bijbehorende schalen. Dit kan ook leiden tot meer salariskosten in 2024. Voor 2024 zal dit risico dan ook een aanpassing behoeven in de financiële omvang (impact) en de mate (kans) waarin zich dit gaat voordoen. We zien met name dat voor specifieke functies benodigd bij VRZL maar ook bij gemeenten in een kleinschalige vijver wordt gevist waarbij onze concurrentiepositie op dit moment beperkt is.

4. Omgevingswet

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is het stelsel van regelgeving voor de fysieke en gezonde leefomgeving per 1 januari 2024 veranderd. Dit heeft ook gevolgen voor veiligheidsregio's en de brandweer. De VRZL dient zich te vormen naar andere manieren van adviseren: breder in de opzet, integraal en in andere werkvormen zoals omgevingstafels. De Omgevingswet zal daardoor ook tot structurele meerkosten kunnen leiden in de toekomst.

5. Wet open overheid (Woo)

De Woo (en andere i-wetgeving) brengt voor de VRZL een aantal verplichtingen met zich mee die zowel een juridische en technische opgave zijn, maar ook nopen tot een cultuurverandering. Met de

implementatie van deze wetgeving hangen een aantal andere discussies/opgaven samen zoals het invoeren van elektronische handtekeningen, anonimiseren in openbaar te maken documenten en digitaal toegankelijk maken van documenten. Dit kan tot structurele meerkosten gaan leiden.

6. Vrijwilligheid

Een landelijk thema is de vrijwilligheid bij de brandweer, in relatie tot een brandweerstelsel dat voldoet aan Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie. Dit betekent voor de VRZL op hoofdlijnen dat vrijwilligers niet meer gekazerneerd mogen worden en dat ze voor dat deel een parttime aanstelling moeten krijgen. De nadere landelijke uitwerking heeft impact op de VRZL, waarbij de financiële impact afhankelijk is van de beschikbaarheid van rijksmiddelen hiervoor. Het financieel risico is voor de VRZL inmiddels iets verlaagd, omdat bij behandeling van de Contourennota in de Tweede Kamer ook (rijks)middelen beschikbaar worden gesteld voor brandweerzorg.

7. Technologische ontwikkelingen en milieueisen

De ontwikkelsnelheid van technologie en milieueisen heeft invloed op VRZL. Als technologische ontwikkelingen elkaar snel opvolgen en daarmee leiden tot een implementatienoodzaak kan dat een operationeel risico met zich meebrengen. De VRZL heeft hier wel enige mate van invloed op, in de zin dat kan worden bepaald met welke snelheid deze ontwikkelingen worden opgevolgd. Desondanks blijft het een (financieel) risico, omdat milieueisen regelmatig worden aangescherpt en deels ad hoc worden ingevoerd. Verduurzaming is ook onderdeel van de bestuurlijke dialoog huisvesting (risico 1). De effecten van deze ontwikkelingen worden daarin meegenomen.

8. Informatiebeveiliging en risico op datalekken

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) is een Europese verordening die de regels voor verwerking van persoonsgegevens door bedrijven en overheidsorganisaties in de hele Europese Unie standaardiseert en worden gemonitord door de Autoriteit Persoonsgegevens. Datalekken die ontstaan kunnen leiden tot het opleggen van een boete. Daarnaast is het van groot belang dat de informatiebeveiliging op orde is om zo beter bestand te zijn tegen cyberaanvallen door kwaadwillenden. Dit risico is ongewijzigd gebleven, maar de VRZL dient als vitale organisatie m.b.t. informatiebeveiliging te voldoen aan de BIO norm 5. Dit is de hoogste norm en kan structurele meerkosten met zich meebrengen die nu nog niet in te schatten zijn.

Afbreukrisico bij géén deelname
Niet van toepassing
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Het Algemeen Bestuur van de VRZL bestaat uit één bestuurslid (burgemeester) per deelnemende gemeente. Besluitvorming vindt plaats via gewogen stemmen, gerelateerd aan het inwoneraantal.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
In het Algemeen Bestuur van de GR hebben de burgemeesters van de 16 deelnemende gemeenten zitting. De burgemeester van Heerlen is tevens lid van het Dagelijks Bestuur en voorzitter van de Bestuurlijke adviescommissie Financiën & Personeel.
Financiële resultaat 2023
Positief resultaat € 1.939.693 (inclusief GHOR, € 240.448 positief)
Financieel belang
Bijdrage 2023: € 7.011.040
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: € 4.387.029
31-12-2023: € 7.754.136
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 59.386.018
31-12-2023: € 58.895.116

Verbonden partij: Reinigingsdienst Rd4	
Vestigingsplaats:	**Maastricht**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**7. Volksgezondheid en Milieu**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het tot stand brengen van doelmatige, milieu-hygiënische verantwoorde en marktconforme inzameling en verwerking van afvalstoffen én het adviseren op het gebied van ontwikkeling en implementatie van milieubeleid.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Zorgen voor een effectieve, efficiënte en duurzame manier van inzameling en verwerking van afval voor de inwoners van de deelnemende gemeenten.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Rd4 heeft haar 7 strategische thema's opgenomen in het Strategisch Meerjarenplan 2022-2026. Er wordt zoveel mogelijk ingezet op hergebruik (CE) van grondstoffen en de daar voor benodigde organisatie. Ook wordt ingezet op kansen voor eigen medewerkers én medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt (duurzaamheid en arbeidsparticipatie). Door het takenpakket verder te ontwikkelen, ontstaan nieuwe werkplekken en daarmee nieuwe mogelijkheden. Nóg meer dan voorheen ziet Rd4 regionale werkgelegenheid en arbeidsparticipatie als haar maatschappelijke taak. Tenslotte zorgt Rd4 ervoor dat de organisatie toekomstbestendig is en blijft. De komende jaren zet Rd4 doelgericht in op uitbreiding van het takenpakket naar CE. In het verlengde hiervan zoekt Rd4 naar samenwerking met derden.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Middelgroot: het basispakket wordt jaarlijks geïndexeerd; de gemeente heeft weinig invloed op doorrekening van kosten. Pluspakket wordt afgerekend op basis van werkelijke afname. Tevens speelt er nog een financieel risico met betrekking tot de PMD-afrekeningen.	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Geen afvalinzameling en –verwerking.	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	
Bestuurlijke betrokkenheid	
Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur en Dagelijks Bestuur van de GR samen met andere deelnemende gemeenten.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
Onze portefeuillehouder Wonen, Milieu en Circulariteit, Dienstverlening en Vastgoed neemt zitting in het algemeen bestuur**.**	
Financiële resultaat 2023	
Het resultaat bedraagt -322.025	
Financieel belang	
Bijdrage 2023 € 8.597.198 (Basispakket) Bijdrage 2023 € 2.384.600 (Pluspakket)	
Vermogenspositie (eigen vermogen)	
01-01-2022: € 4.026.000	
31-12-2022: € 2.495.000	
Schuldenpositie (vreemd vermogen)	
01-01-2022: € 38.833.000	
31-12-2022: € 39.563.000	

Verbonden partij: Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg	
Vestigingsplaats:	**Maastricht**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**
Doel en openbaar belang verbonden partij	

De Regionale Uitvoeringsdienst Zuid-Limburg (RUD) heeft als doel om een hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en specialistische advisering te bereiken voor wat betreft met name de complexe milieutaken (de zogenaamde basistaken). De RUD voert ook de vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavende taken uit op het gebied van BZRO-IPPC. Per 1 januari 2016 is een wijziging van het Besluit omgevingsrecht (Bor) in werking getreden. Door deze wijziging is het bevoegd gezag van alle BRZO-inrichtingen en inrichtingen uit bijlage 1 cat. 4 van de Richtlijn industriële emissies van burgemeester en wethouders (B&W) verschoven naar gedeputeerde staten (GS). De vorming van de RUD komt voort uit de afspraken die IPO, VNG en het Rijk landelijk gemaakt hebben ('Packagedeal') om via een bottom-up proces te komen tot de vorming van een dekkend netwerk van uitvoeringsdiensten. De vorming van deze uitvoeringsdiensten is verplicht. Met ingang van 1 juli 2013 is de RUD Zuid-Limburg operationeel geworden.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij
Te zorgen voor naleving van wetgeving op het gebied van milieu, vergunningverlening en handhaving voor een beter woon- en leefklimaat.
Ontwikkelingen bij verbonden partij
De Omgevingswet is in 2022 nog niet in werking gegaan.
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente
Moeilijker kunnen matchen van vraag en aanbod, arbeidsmarktrisico (beschikbaarheid kundig personeel), AVG en kostenbeheersing van ICT-voorzieningen.
Afbreukrisico bij géén deelname
Deelname is (voor een deel) wettelijk verplicht. Voor het overige geldt dat dan zelf een organisatie moet worden ingericht op het gebied van VTH.
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur van de GR, waarin provincie en 16 gemeenten zitting hebben.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder Beheer en Onderhoud, Mobiliteit, Duurzaamheid & Milieu via het Algemeen Bestuur van de GR.
Financiële resultaat 2023
Het resultaat voor bestemming van 2023 bedraagt € 638.106
Financieel belang
Bijdrage 2023 € 650.929
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: € 2.218.613
31-12-2022: € 1.128.281
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: € 2.161.161
31-12-2022: € 2.329.200

Verbonden partij: Gemeentelijke Gezondheidsdienst Zuid-Limburg (GGD)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**7. Volksgezondheid en Milieu**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
De GGD geeft uitvoering aan de Wet publieke gezondheid namens de 16 Zuid-Limburgse gemeenten.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Zorgen voor het minimaliseren van gezondheidsachterstanden en het bevorderen van de gezondheid in de gemeente Heerlen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
•Preventie	

Belangrijk doel van de GGD is een eenduidige aanpak in Zuid-Limburg van preventie. Omdat gezondheid universeel is, zijn er veel raakvlakken met tal van andere beleidsterreinen zoals: armoede, ruimtelijke ordening, sport, jeugd, onderwijs, arbeidsmarkt, economie en welzijn. Het smeden van sterke verbindingen tussen deze domeinen is de opgave waar de GGD-ZL voor staat.

•Meerjarenbeleidsplan 2024-2027

GGD Zuid-Limburg heeft in 2023 het meerjarenbeleidsplan 2024-2027 vastgesteld. Hierin wordt toegelicht welke incidentele en structurele middelen noodzakelijk zijn om in de komende beleidsperiode aan de slag te gaan met de kernthema's van GGD GHOR, koepelorganisatie van de GGD'en.

•GALA & IZA

Begin 2023 is het Gezond en Actief leven Akkoord (GALA) ondertekend waarin de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR Nederland, Zorgverzekeraars en het ministerie van VWS gezamenlijk afspraken hebben gemaakt op het gebied van gezondheid en welbevinden. Dit akkoord hangt nauw samen met het Integraal Zorgakkoord (IZA), dat afspraken bevat tussen 14 partijen over het toegankelijk en beheersbaar houden van de zorg. In 2023 hebben gemeenten en GGD intensief samengewerkt met veel partijen aan de verschillende doelen van GALA en IZA, zoals het opstellen van een regiobeeld, een regioplan, een governancestructuur en de regionale thema's ten behoeve van de regionale opgaven in Zuid-Limburg.

•Trendbreuk

De looptijd van het Werkplan Trendbreuk 2022-2023 eindigde in 2023. Daarom is in 2023 met alle partners het werkplan Trendbreuk 2024-2026 geschreven. Dit werkplan is met en door alle betrokken partners geschreven en bouwt voort op de reeds ingezette koers, sluit aan bij de aanbevelingen uit het verkenningsrapport Trendbreuk 2.0 en bij de ontwikkelingen rondom GALA en IZA.

•Regionaal Gezondheidsbeleid

Op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg) stelt de gemeenteraad iedere vier jaar een nota gezondheidsbeleid vast. Voor 2024 zou de nieuwe regionale nota gezondheidsbeleid moeten worden opgesteld. Gezien de ontwikkelingen in 2023 met betrekking tot GALA en IZA is besloten om het huidige regionale gezondheidsbeleid 'Zuid Springt eruit' met één jaar te verlengen. Tevens is besloten om in 2024, op basis van de dan verkregen inzichten vanuit Trendbreuk, GALA en IZA, een nieuw regionaal gezondheidsbeleid op te stellen. Het nieuwe regionale beleidsplan kan dan in het vierde kwartaal 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

De GGD ZL heeft een precair weerstandsvermogen wat kan leiden tot financiële risico's voor gemeenten. De gemeenten in Zuid-Limburg zijn eigenaar van de GGD-ZL, maar slechts een kwart van de financiering van de GGD komt van de gemeenten. De overige middelen zijn afkomstig van zorgverzekeraars en landelijke overheden. De afgelopen jaren is de GGD-ZL geconfronteerd met veel budgettaire kortingen. Het is wel gelukt mede door de omvang van het totale concern en slimme verbindingen van financiële stromen om aan alle financiële taakstellingen te voldoen.

Afbreukrisico bij géén deelname

Het synergievoordeel dat de GR te bieden heeft verliezen.

Alternatieven voor géén deelname

Als zelfstandige gemeente verder gaan met dien verstande dat de gemeente minder effectief en efficiënt kan handelen.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur van de GR, waar alle 16 Zuid-Limburgse gemeenten zitting in hebben.

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

Wethouder Jeugd en Armoedebestrijding, Welzijn en Zorg via het Algemeen Bestuur van de GR.

Financiële resultaat 2023

Het resultaat voor bestemming van 2023 bedraagt € 1.097.887

Financieel belang

Bijdrage 2023 € 5.577.564

Vermogenspositie (eigen vermogen)

01-01-2023: € 148.781

31-12-2023: € 1.107.330

Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 36.190.680
31-12-2023: € 35.552.504

Verbonden partij: Kredietbank Limburg (KBL)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen / Sittard**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**6. Sociaal Domein**

Doel en openbaar belang verbonden partij

De GR voor Sociale Kredietverlening en Schuldhulpverlening in Limburg heeft tot doel:
a. schuldhulp te verlenen aan burgers die door hun schuldenlast in maatschappelijke problemen zijn of kunnen komen;
b. hulp te verlenen aan burgers die zelf niet in staat zijn hun financiële zaken te behartigen, hetzij door middel van budgetbeheer, hetzij door middel van beschermingsbewind;
c. het op een verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan krediet, door middel van sociale kredietverlening.

De KBL is een maatschappelijke instelling voor hulp bij schulden, voorkomen van schulden, budgetbeheer, beschermingsbewind en sociale kredietverlening.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) verplicht gemeenten om *'inwoners te ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing gericht op de aflossing van schulden indien redelijkerwijs is te voorzien dat een natuurlijke persoon niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, alsmede de nazorg.'* Door het bieden van hulp voorkomen we dat inwoners met schuldenproblematiek steeds verder van de samenleving verwijderd raken. Het bieden van uitzicht op financiële bestaanszekerheid fungeert als vliegwiel voor de andere leefgebieden en draagt bij aan de maatschappelijke en economische participatie van mensen. In de manier waarop en de mate waarin wij onze inwoners willen ondersteunen is binnen de GR verschil van inzicht ontstaan. Dit verschil heeft er toe bijgedragen dat wij vanaf 1-1-2024 geen schuldhulp meer zullen verlenen als lid van de GR-KBL maar zullen wij onze dienstverlening op een andere wijze organiseren.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

In 2023 is vorm gegeven aan het verandertraject Gemeenschappelijke regeling. De regeling aanpassen aan de Wet GR betekent tevens rekening houden met de gewijzigde samenstelling van de GR nu de gemeente Heerlen heeft besloten om uit de gemeenschappelijke regeling te treden. De inwerkingtreding van de nieuwe GR zal per 1-7-2024 ingang hebben.

In 2023 is het uittredingsproces van start gegaan. Heerlen en de KBL worden in dit proces begeleid door begeleidingspartij ORGfit. Medio 2023 werd fase 1 van het traject afgerond en is er toegewerkt naar een bestuursconvenant. Dit convenant omvat de bouwstenen, aanpak en mijlpalen van het gefaseerde uittredingsscenario alsook de wederzijdse toezeggingen voor wat betreft de mogelijke overgang van personeel.

Tijdens de bestuursvergadering van 8 december 2023 heeft de directie medegedeeld dat ondanks het uittreden van de gemeente Heerlen men geen boventalligheid van personeel verwacht. Dit heeft enerzijds tot gevolg dat de gemeente Heerlen weinig tot geen personeel van de KBL zal overnemen en zelf op zoek moet naar geschikt personeel. Anderzijds zal dit de vergoeding die Heerlen moet betalen voor het uittreden uit de regeling sterk doen verminderen.

Begroting 2024
Vanwege de uittreding per 1-1-2024 heeft Heerlen bij het vaststellen van de begroting zich onthouden van stemming.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Uittreding uit de GR brengt kosten met zich mee. De uittreedvergoeding die de uittredende partij verschuldigd is staat op voorhand niet vast. Deze vergoeding is gebaseerd op frictie- en desintegratiekosten. Onderdeel van het uittreedproces is het vaststellen van de vergoeding. De omvang van deze kostenpost dient op 1-7-2024 te zijn vastgesteld.
Afbreukrisico bij géén deelname
Op grond van de Wgs moeten mensen met problematische schulden bij gemeenten terecht kunnen voor onder meer advies, schuldbemiddeling of een saneringskrediet. Na de uittreding uit de GR wordt Schuldhulpverlening en sociale kredietverlening door Heerlen op andere wijze georganiseerd.
Alternatieven voor géén deelname
Alternatieven voor dienstverlening conform de Wgs worden gevonden binnen de eigen organisatie (Team SHV), inkoop als niet GR lid via een dienstverleningsovereenkomst bij de KBL en bij private organisaties.
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur van de GR.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
De Wethouder **Jeugd en Armoedebestrijding, Welzijn en Zorg** én wethouder **Beheer en Onderhoud, Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening en Ouderenbeleid** vertegenwoordigen het college in het Algemeen Bestuur van de GR.
Financiële resultaat 2023
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.
Financieel belang
Bijdrage 2023 € 1.711.000
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: € 0
31-12-2022: € 0
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: € 13.319.683
31-12-2022: € 13.319.683

Verbonden partij: Werkvoorzieningsschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**6. Sociaal Domein**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het voorzien in en het bieden van passende werkgelegenheid en arbeidsrevalidatie voor ingezetenen, die blijkens een door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) afgegeven indicatiebeschikking of herindicatiebeschikking uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn. Daarnaast uitvoering geven aan de door de deelnemende gemeenten opgedragen werkzaamheden in het kader van de Participatiewet.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Ervoor zorgen dat zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt toch ‘aan het werk’ komen en blijven (in een beschutte werkomgeving).	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
De GR WOZL concentreert zich op beschut werk. De verdere afbouw van de GR WOZL is verder geconcretiseerd. In de in 2018 opgerichte GR WSP zijn diverse onderdelen van de GR WOZL geïntegreerd. Dit leidt tot een verdere concretisering van eenduidige en effectieve marktbewerking.	
Risico’s bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
GR WOZL kent op dit moment de volgende risico’s: de terugstroom van detachering naar beschut 2.0, loonprijsontwikkelingen, de subsidiekorting per AJ en de toegevoegde waarde van interne werkzaamheden.	
Afbreukrisico bij géén deelname	
Uitvoering van de Wsw en de werkgeversbandering zijn wettelijke taken die zijn opgedragen aan de gemeenten. Niet uitvoeren is geen optie. Indien de gemeenten in deze niet zouden samenwerken met WSP en WOZL moeten er andere partners gezocht worden, dan wel moet de uitvoering zelf ter hand genomen worden. Doordat er dan extra betaald zou moeten worden voor (her)inrichting van processen, is dit financieel nadelig.	

Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing.
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid via het algemeen bestuur van de GR, samen met de andere deelnemende gemeenten. De Parkstadgemeenten, aangevuld met gemeenten Valkenburg, Vaals en Gulpen-Wittem.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
De wethouders sociale zaken en/of arbeidsbemiddeling hebben zitting in het ab, waar hoofdelijke stemming + 1 stem per 15.000 inwoners telt. Heerlen wordt vertegenwoordigd door de wethouder economie en arbeidsmarkt, financiën en sport, duurzaamheid, Heerlen-Noord.
Financiële resultaat 2023
Het resultaat over 2023 is € 705.000 negatief
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: € 646.000
31-12-2023: € 942.000
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 10.841.000
31-12-2023: € 7.547.000

Verbonden partij: Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	
Vestigingsplaats:	**Roermond**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
De BsGW geeft uitvoering aan de taken op het gebied van het heffen en innen van de lokale belastingen en de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Eén van de doelen van de GR BsGW is het minimaliseren van kosten door middel van schaalvergroting en het ontdubbelen van de gemeentelijke processen en waterschap processen.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Het effectief en efficiënt uitvoeren van de belastingheffing en –inning in opdracht van de gemeente Heerlen.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Wet herwaardering proceskosten Zowel de Tweede als Eerste kamer hebben ingestemd met het wetsvoorstel "Wet herwaardering proceskostenvergoedingen WOZ" die het aantal WOZ-bezwaren van no-cure-no-pay bureaus (ncnp) moet beperken. Dit betekent dat per 1 januari 2024 de proceskostenvergoeding in WOZ-procedures afneemt (Inhoud Wetsvoorstel proceskosten WOZ). Ook mag de proceskostenvergoeding uitsluitend nog uitbetaald worden aan de huiseigenaar, dat maakt het voor de ncnp-bureaus minder aantrekkelijk om bezwaar aan te tekenen tegen de WOZ-beschikkingen. De proceskosten blijven echter nog altijd een risico vormen voor de bedrijfsvoering zie onderdeel risico's. Opvolging aanbevelingen Rekenkameronderzoek BsGW In 2021 heeft voor de BsGW een rekenkameronderzoek plaatsgevonden, geïnitieerd door een aantal rekenkamer(commissie)s waaronder Heerlen. Uit het onderzoek vloeien zeven aanbevelingen voort, welke in zijn geheel zijn opgevolgd. Over de uitvoering is in de afgelopen periodes via de bestuursrapportages op kwartaalbasis gerapporteerd. Recent is hierover een eindrapport gedeeld met de gemeenteraad over de wijze van opvolging van de aanbevelingen. Het proces van het rekenkameronderzoek wordt met dit eindrapport afgesloten maar de aanbevelingen blijven de actieve aandacht houden.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
BsGW heeft nog steeds te maken met de ncnp-bedrijven. Deze bedrijven veroorzaken een relatief groot aantal van de jaarlijkse (WOZ)-bezwaren met de daaruit voortvloeiende uitvoerings- en proceskosten. In 2023 was sprake van een enorme toename van het aantal WOZ bezwaren. Een	

stijging met factor 2,7 ten opzichte van het jaar ervoor. Bovendien worden de bezwaren steeds uitgebreider, complexer en technischer waardoor de uitvoeringskosten per ingediend bezwaar oplopen.
Eind 2023 is de Wet herwaardering proceskostenvergoeding WOZ (en bpm) in de Tweede en Eerste Kamer aangenomen, zie ook kopje ontwikkelingen. De inwerkingtreding is 01-01-2024. Ondanks de hierin opgenomen reductie van de proceskostenvergoeding in combinatie met de uitkering hiervan aan de belanghebbenden in plaats van de ncnp-bedrijven, is nog niet zeker of de proceskosten ook daadwerkelijk substantieel zullen dalen. De verwachting, ook vanuit de VNG, is dat de ncnp-bedrijven nog steeds genoeg winst maken bij het WOZ-bezwaarproces doordat dit nagenoeg volledig geautomatiseerd is en in toenemende mate gebruik wordt gemaakt van Artificial Intelligence (AI) en eveneens hun markt zullen verruimen met bezwaren tegen anderen heffingen.

Daarnaast zijn er vooralsnog geen maatregelen in het wetsvoorstel opgenomen om de uitvoeringskosten terug te dringen. Enkele maatregelen in het wetsvoorstel zullen zelfs leiden tot hogere uitvoeringskosten per bezwaar. Hierbij moet bijvoorbeeld worden gedacht aan het uitkeren van de proceskosten aan de huiseigenaar in plaats van aan het ncnp-bedrijf en de communicatie hierover.

Afbreukrisico bij géén deelname

Dat de kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie van de belastinginning en –heffing erop achteruit gaat.

Alternatieven voor géén deelname

Het in eigen beheer organiseren van belastingaangelegenheden.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur van de GR, waarin de overige 28 deelnemende gemeenten én het waterschap ook zitting hebben.

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

Wethouder Economie en Arbeidsmarkt, Financiën en Sport, Duurzaamheid, Heerlen-Noord. Via het Algemeen Bestuur van de GR.

Financiële resultaat 2023

Verwacht € 1.309.000 negatief

Financieel belang

Bijdrage 2023 € 1.917.000

Vermogenspositie (eigen vermogen)

01-01-2023: € 1.982.000

31-12-2023: Nog niet bekend

Schuldenpositie (vreemd vermogen)

01-01-2023: € 7.975.000

31-12-2023: Nog niet bekend

Verbonden partij: Het Gegevenshuis

Vestigingsplaats:	**Landgraaf**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**

Doel en openbaar belang verbonden partij

Het Gegevenshuis is een GR die zich richt op het inwinnen en beheren van informatie uit (basis)registraties met een geografische component. Naast het inwinnen en beheren van informatie koppelt Het Gegevenshuis op aanvraag van opdrachtgevers gegevens uit deze registraties en herleidt dit naar informatie op digitale of analoge kaart of in gewenste overzichten. De te behalen resultaten door Het Gegevenshuis zijn vastgelegd in een DVO en bijbehorende productbladen.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

Het Gegevenshuis biedt uitvoering aan de basisregistraties BGT en BAG. Hierop wordt de gemeente volledig ontzorgd. Daarnaast wordt in brede zin ondersteuning geboden op het gebied van geo-informatie.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

Het Gegevenshuis is gebaseerd op 2 pijlers: groei en innovatie. Door groei en het ontwikkelen van innovatieve oplossingen werkt Het Gegevenshuis aan betere en bredere dienstverlening en kostenreductie voor alle afnemers. Voor de komende jaren bestaat de opdracht om acquisitie te doen bij deelnemers ten noorden van Sittard-Geleen in het kader van verantwoorde groei. In 2022 werd de innovatiepilot digitale tweeling afgerond. De praktijk wijst uit dat het moeilijk is om de resultaten van deze pilot te vertalen naar de dagelijkse praktijk bij de deelnemers. Dit blijft dan ook achter bij de verwachtingen. Het Gegevenshuis ondersteunt gemeente Heerlen op basis van een grote diversiteit aan beschikbare datasets bij de realisatie van datagestuurd woonbeleid. Het samenvoegen van een aantal data elementen stelt Heerlen in staat stellen om bepaalde informatiestromen (bijv. energielabels) beter inzichtelijk te maken.
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente
Zijn in beperkte mate aanwezig. Tegenover alle te leveren producten en diensten staan baten van bijdragen van deelnemers.
Afbreukrisico bij géén deelname
Dat zelf uitvoering moet worden gegeven aan de (verplichte) basisregistraties en geo-dienstverlening
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur van de GR, waarin momenteel 11 Zuid-Limburgse gemeenten en Waterschap Limburg zijn gezeteld.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder Wonen, Milieu en Circulariteit, Dienstverlening en Vastgoed. Deze wethouder zit in het Algemeen Bestuur.
Financiële resultaat 2023
€ 200.509 positief
Financieel belang
Bijdrage 2023: € 1.333.690
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: € 315.631
31-12-2023: € 376.281
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 1.060.973
31-12-2023: € 403.217

Verbonden partij: Omnibuzz	
Vestigingsplaats:	**Sittard**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**6. Sociaal Domein**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het toekomstbestendig organiseren van doelgroepenvervoer aan gemeenten. Omnibuzz zorgt voor een goede uitvoering van het Wmo-vervoer.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
Ervoor zorgen dat onze wettelijke taken vanuit de Wmo worden uitgevoerd op een juiste manier.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
Om een kwalitatief hoogwaardige vervoersvoorziening te kunnen blijven bieden en om flexibel te kunnen inspelen op ontwikkelingen, werken 30 Limburgse gemeenten samen via de GR Omnibuzz. Ondanks de geleidelijke stijging van het Wmo-vervoer in 2023, bleef het totaal vervoersvolume van Omnibuzz nog ruim onder het niveau van pré COVID-19. In Heerlen is het aantal Wmo-geïndiceerden met een taxipas voor het collectief vraagafhankelijk vervoer gegroeid met 8,47%. De uitgifte van de Voor Elkaar Pas van Arriva voor reizen met het openbaar vervoer is met 22,8% nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 22% in 2022.	

De nasleep van Covid was ook in 2023 merkbaar in de dienstverlening van Omnibuzz. Een toenemende vervoersvraag, het chauffeurstekort dat landelijk speelt in de vervoersbranche, en ook de toename in extra ondersteuning, hebben ertoe geleid dat de kwaliteit van het Wmo-vervoer onder druk is komen te staan in 2023. De invoering van piekspreiding moet ervoor zorgen dat de ritten binnen de capaciteit van vervoerders, en tijdig voor de Wmo-reizigers, georganiseerd kunnen worden. Omnibuzz heeft in samenwerking met de Provincie Limburg en Arriva een actieplan uitgewerkt hoe de aantrekkelijkheid en de bekendheid van de Voor Elkaar Pas te kunnen vergroten; het promoten van openbaar vervoer (OV), onderzoek naar mogelijkheden voor het ondersteunen bij plannen van een OV-reis en mogelijkheden van de Voor Elkaar Pas als voorliggende voorziening. Dit actieplan vormt de komende jaren de basis voor een betere afstemming tussen OV en doelgroepenvervoer. Verder hebben zes gemeenten van Midden-Limburg gevraagd om het leerlingenvervoer vanaf augustus 2024 onder te brengen bij Omnibuzz. Het algemeen bestuur van Omnibuzz heeft hiermee ingestemd, met als uitgangspunt dat de uitvoering van het leerlingenvervoer geen negatief effect heeft op de bestaande dienstverlening voor het Wmo-vervoer voor de 30 deelnemende gemeenten. De ervaring die wordt opgedaan met deze opdracht verbreedt de positie van Omnibuzz als kenniscentrum binnen het doelgroepenvervoer.
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente
De belangrijkste risico's zijn als volgt: vermindering van draagvlak bij gemeenten, de beheersbaarheid van het vervoer, economische kwetsbaarheid van taxibedrijven, kennis en inzetbaarheid van intern personeel en de continuïteit van het serverbeheer (ICT).
Afbreukrisico bij géén deelname
Dat het collectief vraagafhankelijk vervoer en het openbaar vervoer individueel moet worden aanbesteed in plaats van met 30 partijen gezamenlijk. Individueel aanbesteden zal leiden tot een hogere prijs vanwege hogere prijzen.
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing
Bestuurlijke betrokkenheid
Bestuurlijke betrokkenheid via het Algemeen Bestuur van de GR, samen met de overige aangesloten Limburgse gemeenten.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
Wethouder Jeugd en Armoedebestrijding, Welzijn en Zorg via het algemeen bestuur van de GR. Daarnaast zit deze wethouder ook in het Dagelijks Bestuur met als plaatsvervanger de wethouder onderwijs, cultuur & erfgoed, evenementen en centrumontwikkeling.
Financiële resultaat 2023
Voordeel van EUR 2.069.855 (waarvan EUR 227.289 voor gemeente Heerlen).
Financieel belang
Bijdrage 2022 EUR 2.627.314
Bijdrage 2023 EUR 2.777.935
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2023: EUR 4.421.663
31-12-2023: EUR 3.005.099
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: EUR 1.977.411
31-12-2023: EUR 4.490.067

Verbonden partij: Werkgeversservicepunt (WSP) Parkstad	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**6. Sociaal Domein**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
Het WSP voorziet in passende werkgelegenheid (werkplekken bij derden of werkopdrachten ten behoeve van regionale werkbedrijven inclusief de voormalige Wsw) en in arbeidsrevalidatie van personen die door de GR Werkvoorzieningsschap Zuid-Limburg (WOZL) dan wel individuele	

deelnemende gemeenten of sociale diensten aan haar worden toevertrouwd en eventueel tijdelijk worden gedetacheerd.
Het WSP:
1. geeft op grond van de in de Participatiewet toegekende wettelijke opdracht, invulling aan de ondersteuning van gemeenten bij arbeidsinschakeling, via het ontwikkelen van een uniform en flexibel arbeidsmarktbeleid;
2. realiseert voor de regio een optimaal functionerende arbeidsmarkt (hoge participatie, lage werkloosheid);
3. is aanspreekpunt voor werkgevers inzake arbeidsbemiddeling;
4. geeft uitvoering aan de voormalige Wet sociale werkvoorziening, exclusief het formele werkgeverschap.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

De gemeente ondersteunt de stichting WSP om zo bepaalde inwoners op een goede manier deel te laten nemen aan de maatschappij. Het WSP opereert in overeenstemming met de belangen en beleidsuitgangspunten van de gemeente Heerlen.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

De GR WOZL concentreert zich op beschut werk. In de in 2018 opgerichte GR WSP zijn diverse onderdelen van de GR WOZL geïntegreerd. Dit leidt tot een verdere concretisering van eenduidige en effectieve marktwerking. In 2022 versterkten we de samenwerking met onze partners Werkgeversservicepunt Parkstad (WSP) en Stichting Werk voor Heerlen (WvH). Dit leidde ertoe dat WSP en WvH beter in positie is gekomen om mensen zelfstandig naar werk en ontwikkeling te leiden, waardoor zoveel mogelijk van hen uitstromen naar duurzaam werk.

Risico's bij verbonden partij met eventuele invloed op de financiële positie van de gemeente

Tussen de uitgaven Wsw (kosten per Wsw'er) en de inkomsten Wsw (rijkssubsidie Wsw) zit een subsidiegat. Voor een deel van de doelgroep zijn de kosten van begeleiding en werkplekaanpassing groter dan het opbrengend vermogen. Dit subsidiegat kan oplopen tot zo'n € 7.000 per (beschut) medewerker. De gemeente vangt deze tekorten op door inzet van een deel van het Participatiebudget.

Afbreukrisico bij géén deelname

Uitvoering van de Wsw en de werkgeversbandering zijn wettelijke taken die zijn opgelegd aan de gemeenten. Niet uitvoeren is geen optie. Indien de gemeenten in deze niet zouden samenwerken met WSP en WOZL, moeten er andere partners gezocht worden, dan wel moet de uitvoering zelf ter hand genomen worden. Doordat er dan extra betaald moet worden voor (her)inrichting van processen is dit financieel nadelig.

Alternatieven voor géén deelname

Niet van toepassing.

Bestuurlijke betrokkenheid

De Parkstadgemeenten (Brunssum, Beekdaelen, Heerlen, Landgraaf, Kerkrade, Simpelveld en Voerendaal).

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

De wethouders sociale zaken en/of arbeidsbemiddeling hebben zitting in het ab, waar hoofdelijke stemming +1 stem per 15.000 inwoners telt. De gemeente wordt vertegenwoordigd door de wethouder economie en arbeidsmarkt, financiën en sport, duurzaamheid, Heerlen-Noord.

Financiële resultaat 2023

Het resultaat over 2023 is € 1.321.000 positief

Financieel belang

Bijdrage van € 961.197 in 2023

Vermogenspositie (eigen vermogen)

01-01-2023: € 787.000

31-12-2023: € 973.000

Schuldenpositie (vreemd vermogen)

01-01-2023: € 3.366.000

31-12-2023: € 4.245.000

Verbonden partij: Regionaal Historisch Centrum Limburg

Vestigingsplaats: **Maastricht**

Soort verbonden partij:	**Gemeenschappelijke regeling**
Programma:	**0. Bestuur en Ondersteuning**

Doel en openbaar belang verbonden partij

Het HCL acteert vanuit een unieke geografische, historische plek: de Euregio. De instelling wil het publiek op veelzijdige wijze voor het Limburgse verleden interesseren. Naast de verwerving van archieven ligt de focus op duurzaam beheer en ontsluiting van zowel analoge als digitale archieven. Daarnaast richt het HCL zich in haar toezichts- en adviestaken op modern informatiebeheer. Voor de aangesloten verantwoordelijke overheidsorganisaties bouwt zij verder aan het e-depot en bijbehorende dienstverlening. Naast eigen onderzoek maakt het HCL ook onderzoek voor historisch geïnteresseerden, onderzoekers en de recht- en bewijszoekende burger mogelijk. De unieke, van grote cultuurhistorische waarde zijnde collectie wordt door digitalisering verder toegankelijk gemaakt.

Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij

Uitvoering wettelijke taken en relatiebeheer aangesloten overheidsorganisaties.

Ontwikkelingen bij verbonden partij

Om digitale informatie leesbaar, toegankelijk en authentiek te houden werkt het HCL aan een e-depot. Momenteel lopen er twee pilots en gemeente Heerlen doet mee aan één van de pilots om onze webarchieven op te nemen in het e-depot. In het meerjarenbeleidsplan bepaalt het HCL een eigen strategie in afstemming met de deelnemers voor de komende jaren.

Er is sprake van een lopend uittredingstraject van het Rijk. Er zijn echter door het Rijk redenen voor vertraging doorgegeven aan het HCL. De parlementaire behandeling van het wetsvoorstel van de Archiefwet 2021 vergt meer tijd dan was voorzien. De bijgestelde voorgenomen datum voor uittreden van het Rijk is nu 1 januari 2026. De nieuwe datum biedt ruimere mogelijkheid tot voorbereiding en communicatie. Bovendien kan het HCL op zoek naar nieuwe partners die belangstelling hebben om toe te treden in de GR. Sinds eind 2022 is het HCL in gesprek met een aantal gemeenten en het Waterschap Limburg om mogelijk toe te treden tot de GR HCL. De verwachting is dat de nieuwe partners per 1 januari 2026 tot de GR zullen toetreden.

Op 1 februari 2024 is een bestuursconvenant afgesloten tussen het Rijk en de Regionale Historische Centra, waaronder het HCL, voor de duurzame samenwerking. Dit convenant treedt in werking met ingang van de dag van uittreden van het Rijk uit de GR's van de Regionale Historische Centra. In de komende periode zal het Rijk in gesprek gaan met het HCL over de gevolgen van de uittreding. Vervolgens wordt een uittredingsbesluit en een delegatiebesluit opgesteld. Daarna volgt een beschikking voor een SPUK (specifieke uitkering) ten behoeve van het beheer van de rijksarchieftaken.

Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente

Wettelijke / sociaal economische ontwikkelingen die gevolgen hebben op de financiële bijdrage.

Afbreukrisico bij géén deelname

Niet van toepassing.

Alternatieven voor géén deelname

Niet van toepassing.

Bestuurlijke betrokkenheid

Bestuurlijke betrokkenheid via het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur van de GR, waarin de gemeente Maastricht, gemeente Heerlen en het Rijk deelnemen.

Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)

De wethouder **Onderwijs, Cultuur, Erfgoed en Centrumontwikkeling**. Deze wethouder zit in het Algemeen Bestuur.
De wethouder **Wonen, Milieu en Circulariteit, Dienstverlening en Vastgoed** zit in het Algemeen en Dagelijks Bestuur.

Financiële resultaat 2023

€ 168.971

Financieel belang

Bijdrage 2023: € 1.063.000

Vermogenspositie (eigen vermogen)

01-01-2023: € 1.601.856
31-12-2023: € 1.656.478
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2023: € 6.910.767
31-12-2023: € 6.622.018

Verbonden partij: Stichting World Trade Center (WTC)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Stichting**
Programma:	**3. Economie**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
De exploitatie van een World Trade Center-concept met een optimale dienstverlening aan het bedrijfsleven alsmede het bieden van hoogwaardige bedrijfsruimte aan het internationale bedrijfsleven in de kantorensfeer.	
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij	
De gemeente faciliteert het WTC om tegemoet te komen aan economische activiteiten in de regio.	
Ontwikkelingen bij verbonden partij	
De gemeente heeft zeker gesteld, dat het realiseren van het WTC concept in Heerlen door het bezit van een WTC licentie tot de mogelijkheden blijft behoren. Deze licentie kan middels deze BV daar worden ingezet waar een WTC als gebouw en als concept voor de langere termijn haalbaar is.	
Risico's bij verbonden partij met evt. invloed op de financiële positie van de gemeente	
Niet van toepassing	
Afbreukrisico bij géén deelname	
De gemeente neemt niet zozeer deel aan de stichting, maar ondersteunt de stichting. Bij het uit handen geven van de WTC-licentie, kan het WTC-concept niet verder uitgedragen worden.	
Alternatieven voor géén deelname	
Niet van toepassing	
Bestuurlijke betrokkenheid	
De gemeente Heerlen heeft 100% zeggenschap.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)	
De directie wordt gevoerd door de wethouder economie, werkgelegenheid, sport en dienstverlening. De aandeelhouder in persoon is de burgemeester.	
Financiële resultaat 2023	
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.	
Financieel belang	
01-01-2023: € 300.000 als waarde van de WTC-licentie ingebracht.	
31-12-2023: € 300.000 als waarde van de WTC-licentie ingebracht.	
Vermogenspositie (eigen vermogen)	
01-01-2023: -/- € 8.397	
31-12-2023: -/- € 8.397	
Schuldenpositie (vreemd vermogen)	
01-01-2023: € 22.500	
31-12-2023: € 22.500	

Verbonden partij: Stichting WerkvoorHeerlen (WvH)	
Vestigingsplaats:	**Heerlen**
Soort verbonden partij:	**Stichting**
Programma:	**6. Sociaal Domein**
Doel en openbaar belang verbonden partij	
De stichting heeft als doel het exploiteren van een werk- en leerbedrijf dat passend gemeentelijk werk beschikbaar stelt voor mensen zoals bedoeld in de Participatiewet, om hen de kans te bieden zich zo goed mogelijk te ontwikkelen en zo mogelijk te laten uitstromen richting de arbeidsmarkt. De stichting dient het algemeen belang en heeft geen winstoogmerk. Zij ontwikkelt zich tot een	

kwalitatief goede en betrouwbare uitvoeringsorganisatie voor gemeentelijke opdrachten op meerdere vakgebieden.
Algemene visie op en beleidsvoornemens omtrent inschakelen verbonden partij
De gemeente ondersteunt de stichting WvH om zo bepaalde inwoners toch op een goede manier deel te laten nemen aan de maatschappij. Het leerwerkbedrijf opereert in overeenstemming met de belangen en beleidsuitgangspunten van de gemeente.
Ontwikkelingen bij verbonden partij
WvH biedt mensen een arbeidscontract en begeleidt ze verder naar een reguliere werkgever. Vanaf 2022 voert Werk voor Heerlen, onder regie van WSP Parkstad, de duale poort uit. Dit zorgt ervoor dat WSP en WvH in een betere positie zijn om zoveel mogelijk mensen naar duurzaam werk te leiden. Werk voor Heerlen voert tevens het programma Bovengrondse Vakschool uit.
Risico's bij verbonden partij met eventuele invloed op de financiële positie van de gemeente
WvH heeft geen winstoogmerk en beschikt niet over eigen weerstandsvermogen. Op het moment dat WvH verlies maakt, zal de Gemeente Heerlen het verlies moeten aanvullen. Winst die WvH maakt, vloeit terug naar de gemeente Heerlen.
Afbreukrisico bij géén deelname
Dat personen die niet makkelijk zelf werk vinden terug in de Participatiewet vallen en géén inkomen meer hebben. Instroom bij WvH leidt tot een besparing op de uitkeringskosten.
Alternatieven voor géén deelname
Niet van toepassing.
Bestuurlijke betrokkenheid
Minimaal 90% van de werkzaamheden van WvH gebeurt voor de gemeente Heerlen als opdrachtgever, om buiten aanbestedingsverplichtingen te blijven. Het betreft dan quasi-inbesteding. Via mandaat is er 'toezicht op de eigen dienst'.
Bestuurlijke vertegenwoordiging (portefeuillehouder)
De wethouder economie en arbeidsmarkt, financiën en sport, duurzaamheid, Heerlen-Noord is gemandateerd als toezichthouder.
Financiële resultaat 2023
De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.
Financieel belang
Opdrachten gemeente Heerlen € 5.314.024 in 2022.
Vermogenspositie (eigen vermogen)
01-01-2022: € 833.931
31-12-2022: € 13.814
Schuldenpositie (vreemd vermogen)
01-01-2022: € 1.230.353
31-12-2022: € 1.817.841

3.7 Grondbeleid

Inleiding:
Het gemeentelijk grondbeleid heeft tot doel het realiseren van de ruimtelijke en economische doelstellingen die volgen uit de MBP-programma's. Het grondbeleid ondersteunt de uitvoering van deze programma's.

Beleidskaders
Structuurvisie Heerlen, Structuurvisie Parkstad Limburg, de diverse gebiedsvisies (waaronder het bidboek Centrum) en de diverse masterplannen.

Hoe zetten we ons grondbeleid in:
Grondbeleid kan zowel *faciliterend*, als *actief* worden ingezet.

Vorm	Grond	Voordeel	Nadeel
Faciliterend grondbeleid (ontwikkelaar, of andere partij, koopt de grond)	(Vrijwel) volledig eigendom bij markt of particulier. Overheid kan wel eisen stellen (zoals bestemmingsplan).	Overheid neemt geen financieel risico.	Winst is niet voor overheid. Minder zeggenschap in de ontwikkeling.
Actief grondbeleid (Overheid koopt grond aan)	In bezit van de overheid	Winst is voor overheid. Veel zeggenschap in de ontwikkeling. Overheid heeft regie in initiatief- en haalbaarheidsfase.	Overheid neemt financieel risico.

Het "Heerlens" grondbeleid kenmerkt zich door het faciliteren, stimuleren en regisseren van ontwikkelingen, waarbij de gemeente zich in principe uitsluitend richt op het scheppen van de randvoorwaarden. De daadwerkelijke realisatie is in handen van marktpartijen, met name woningcorporaties en projectontwikkelaars. Heerlen voert alleen een actief grondbeleid indien gewenste ontwikkelingen anders niet tot stand komen. Dit gebeurt, in beperkte mate, in de herstructureringsgebieden en het centrum.

Ten tijde van het opstellen van het jaarwerk 2023 zijn we ook onze nota grondbeleid aan het actualiseren. In de nieuwe nota grondbeleid komt nadrukkelijk naar voren hoe we als gemeente regie voeren om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken die bijdragen aan onze programmadoelstellingen en maatschappelijke ambities. We doen dit door in het grondbeleid op te nemen:
- Hoe we aan locaties komen om de ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken;
- Welke rol we zelf in willen nemen bij die ruimtelijke ontwikkelingen en hoe we samenwerken met andere partijen die nodig zijn voor de realisatie daarvan;
- Hoe we bij onze eigen gronduitgiftes een afweging maken over de optimale combinatie van maatschappelijk en financieel rendement van de ontwikkeling.

De geactualiseerde nota grondbeleid zal naar verwachting medio 2024 aan de gemeenteraad ter vaststelling worden aangeboden.

<u>Categorisering gronden</u>
De gemeente Heerlen hanteert bij de administratie de volgende drie categorieën:

A Bouwgronden in exploitatie (BIE); van de gronden onder deze categorie is een grondexploitatiebegroting vastgesteld.

B Overlopende vorderingen
- B.1 t/m 4 bestemmingsreserve claims grondexploitatie (projecten die voor de BBV wijziging grondexploitatie waren)
- B.5 verspreid bezit
- B.6 beheersgronden

C Materiële vaste activa (deze zijn onderdeel van de "balans en toelichting")

Resultaat 2023

In 2023 hebben wij wederom de grondexploitaties herzien en geactualiseerd. Dit leverde een nadelig resultaat op van € 535.000. Verder hebben wij een voordelig resultaat bij de beheersgronden en verspreid bezit van € 222.000. Daarnaast zijn twee kavels verkocht en is er € 417.000 toegevoegd aan de algemene reserve.

Per saldo is € 104.000 toegevoegd aan de algemene reserve grondbedrijf.

Ontwikkelingen per project

A: Bouwgrond in Exploitatie

	Project	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Opbrengsten	Winstneming	Balansmutatie ivm stelsel-wijziging	Boekwaarde 31-12-2023	Verlies-voorziening 31-12-2023	Balanswaarde 31-12-2023	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Weerstands vermogen 31-12-2023
A	**Bouwgronden in exploitatie (BIE's)**											
1.0	**Heerlen Stad**											
1.1	64 Parc Hoogveld alg.	-648	107	-650	277	0	-915	0	-915	2.161	-1.813	162
1.2	1616 Nicolaas Beetsstraat	117	1	0	0	0	119	0	119	0	0	74
1.3	1679 Schinkelkwadrant Zuid	3.693	841	-1.600	0	314	3.248	-1.900	1.348	1.565	-2.912	0
1.4	2182 Giesen Bautsch	0	2.673	-617	0	0	2.055	-1.200	855	1.810	-2.666	0
	Subtotaal	*3.162*	*3.622*	*-2.868*	*277*	*314*	*4.508*	*-3.100*	*1.408*	*5.535*	*-7.391*	*236*
2.0	**Hoensbroek**								0			
2.1	38 Burg.Slanghenstr. alg.	303	5	0	0	0	308	0	308	0	0	303
2.2	1820 Aldenhofpark uitvoering	-877	2	-375	-286	-4	-1.540	0	-1.540	1.318	-24	0
	Subtotaal	*-574*	*8*	*-375*	*-286*	*-4*	*-1.232*	*0*	*-1.232*	*1.318*	*-24*	*303*
3	**Bedrijventerrein**											
3.1	19 Crama/Husken/de Vrank algemeen	3.512	52	0	-231	0	3.332	0	3.332	1.155	-5.100	192
3.2	23 Industrieterr. Emma alg.	4.746	134	0	0	0	4.880	-3.861	1.019	1.031	-2.050	434
3.3	48 Geleendal/nieuw eyckholt alg.	1.797	22	0	-240	0	1.580	0	1.580	1.747	-3.525	508
3.4	860 Bedrijfskavels Kissel	-111	-1	0	42	0	-71	0	-71	29	-32	0
	Subtotaal	*9.944*	*207*	*0*	*-429*	*0*	*9.722*	*-3.861*	*5.860*	*3.962*	*-10.707*	*1.134*
	Totaal Bouwgronden in exploitatie	**12.532**	**3.836**	**-3.243**	**-439**	**310**	**12.997**	**-6.961**	**6.035**	**10.815**	**-18.122**	**1.673**

Bedragen x € 1.000

Bij Schinkelkwadrant-Zuid en Aldenhofpark zijn de kosten in relatie tot de openbare ruimte uitgenomen en overgeboekt naar het materieel vast activum. Dit resulteert in de volgende boekwaarden:

Boekwaarde Balans 31-12	**2022**	**2023**
Voorraad Onderhanden Werk	€ 12.532000	€ 12.997.000
Verliesvoorziening Onderhanden Werk	€ -5.346.000	€ -6.961.000
Materieel Vaste Activa	€ 4.282.000	€ 3.972.000

Winst- en verliesnemingen

De winstnemingen 2023 zijn berekend conform de wettelijke Percentage of Completion (POC) methode. Op basis van de realisatie van de projecten ten opzichte van de begroting wordt het winstbedrag in 2023 bepaald op € -439.000.

	berekende winstneming conform poc methode									Verliesvoorziening		
Project	Looptijd	Totale kosten	% gerealiseerd	Totale Opbrengsten	% gerealiseerd	Verwacht eindresultaat	winstneming obv eindresultaat	winstneming vóór 2023	winstneming in 2023	Verlies-voorziening 31-12-2022	Verlies-voorziening 31-12-2023	Mutatie verlies-voorziening
Bouwgronden in exploitatie (BIE's)												
Heerlen Stad												
64 Parc Hoogveld alg.	2027	7.660	72%	-9.009	80%	-1.349	-782	-505	-277	0	0	0
1616 Nicolaas Beetsstraat	2023	741	100%	-622	100%	119	0	0	0	-119	0	119
1679 Schinkelkwadrant Zuid	2029	7.228	78%	-5.328	45%	1.900	0	0	0	-1.900	-1.900	0
2182 Giesen Bautsch	2027	4.483	60%	-3.283	19%	1.200	0	0	0	0	-1.200	-1.200
Subtotaal		*20.112*		*-18.243*		*1.870*	*-782*	*-505*	*-277*	-2.019	*-3.100*	*-1.081*
Hoensbroek												
38 Burg.Slanghenstr. alg.	2023	307	100%	1	100%	308	0	0	0	0	0	0
1820 Aldenhofpark uitvoering	2025	5.470	76%	-6.496	100%	-1.026	-780	-1.066	286	0	0	0
Subtotaal		*5.778*		*-6.496*		*-718*	*-780*	*-1.066*	*286*	*0*	*0*	*0*
Bedrijventerrein												
19 Crama/Husken/de Vrank algemeen	2027	24.834	95%	-27.621	82%	-2.786	-2.173	-2.404	231	0	0	0
23 Industrieterr. Emma alg.	2027	10.063	90%	-6.201	67%	3.861	0	0	0	-3.324	-3.861	-537
48 Geleendal/nieuw eyckholt alg.	2027	14.506	88%	-15.127	77%	-621	-422	-663	240	0	0	0
860 Bedrijfskavels Kissel	2024	53	45%	-168	81%	-116	-42	0	-42	-3	0	3
Subtotaal		*49.456*		*-49.117*		*339*	*-2.637*	*-3.067*	*429*	*-3.327*	*-3.861*	*-535*
Totaal Bouwgronden in exploitatie		**75.346**		**-73.856**		**1.490**	**-4.199**	**-4.638**	**439**	**-5.346**	**-6.961**	**-1.616**

Bedragen x € 1.000

De POC-winsten van Parc Hoogveld en De Kissel van € 319.000 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve risico's.

Bij de industrieterreinen (19 Crama en 48 Geleendal) en Aldenhofpark zijn naar aanleiding van de

indexeringen de POC-winsten bijgesteld en verrekend met de bestemmingsreserve risico's. Dit heeft geen financiële consequenties in de jaarverantwoording.

De mutatie in de verliesvoorziening van € 535.000 is het gevolg van de actualisatie van de herziening grondexploitaties en is ten laste van de algemene reserve grondbedrijf geboekt. Verder is er een vrijval van € 119.000 door het afsluiten van grex Nicolaas Beetsstraat. De toevoeging van € 1.200.000 wordt afgedekt door de bestemmingsreserve Fonds Economische Structuurversterking.

De winstneming op basis van het eindresultaat valt pas vrij ten gunste van de algemene reserve grondbedrijf als de grondexploitatie wordt afgesloten. De tussentijdse genomen POC-winsten worden voorzichtigheidshalve gedoteerd aan de bestemmingsreserve risico's, zolang de grondexploitatie nog niet afgerond is.

A1. Heerlen Stad

A1.1. Parc Hoogveld
In 2023 zijn er voor vier kavels koopovereenkomsten gesloten en heeft de levering plaatsgevonden.

A1.2. Nicolaas Beetsstraat
In korte tijd zijn alle woningen gerealiseerd en is de openbare ruimte aangelegd. De openbare ruimte is aan de gemeente overgedragen. Deze grondexploitatie kan worden gesloten.

A1.3. Schinkelkwadrant-Zuid
Het bestemmingsplan Schinkelkwadrant-Zuid is met ingang van 1 maart 2023 onherroepelijk. De bouwwerkzaamheden van fase 1 worden uitgevoerd en de ontwikkeling van 44 woningen en een foodhall krijgt gestalte. Parallel aan de bouw van fase 1 zijn de plannen voor fase 2 verder uitgewerkt tot een definitief ontwerp, waaraan de laatste hand wordt gelegd.

A1.4. Giesen Bautsch
Dit jaar is de herontwikkeling van Giesen Bautsch als een nieuwe grondexploitatie gestart (raadsgoedkeuring d.d. 25 oktober 2023). Voor deze grondexploitatie zijn vanuit Team Beleid Economie geldstromen ontvangen (€ 1.200.000 uit het Fonds Economische Structuurversterking en € 600.000 uit de Decentralisatie-Uitkering Bevolkingsdaling van Stadsregio Parkstad Limburg). Aankoop van de 'westelijke vleugel' van het winkelcentrum heeft in december 2023 plaatsgevonden.

A2. Hoensbroek
A2.1. Burgemeester Slanghenstraat
Het college heeft besloten het project Burgemeester Slanghenstraat te heroverwegen, inhoudende:
a) de gemeentelijke kavels uit de verkoop te halen vanwege de waterproblematiek en gewijzigd beleid;
b) het verlies van € 308.000 te dekken uit de bestemmingsreserve risico's grondexploitaties en de algemene reserve grondbedrijf;
c) de grondexploitatie af te sluiten.

A2.2. Aldenhofpark
Vincio Wonen (voorheen de Voorzorg) heeft de plannen voor de realisatie van 24 appartementen afgerond. De koopovereenkomst voor de overdracht van de grond is getekend en de bouwvergunning is verleend. In november heeft het startmoment van de bouw plaatsgevonden. Ook Wonen Limburg heeft het plan nader gedetailleerd en de intentieovereenkomst is getekend. Het plan bestaat uit een combinatie van grondgebonden woningen, appartementen en zorgwoningen. De plannen zijn gedeeld met de omwonenden en goed ontvangen. De benodigde onderzoeken en het voorwerk voor het omgevingsplan zijn opgestart, zodat de bestemming kan worden gewijzigd.

A3. Bedrijventerreinen
In de verwachte grondopbrengsten hebben geen aanpassingen plaatsgevonden.

A3.1 Crama-Husken-De Vrank
De verkoop van een kavel aan de Breukerweg zal ontbonden worden. De potentiële koper kan vanwege de netwerkcongestie geen stroom aansluiting krijgen, vandaar dat de koper afziet van de aankoop.

A3.2 Industrieterrein Emma Algemeen
In 2023 heeft geen wijziging plaatsgevonden binnen dit project. Wel is verder gegaan met de gesprekken met de laatste bewoners van de woningen om te komen tot verhuizing.

A3.3 Geleendal / Nieuw Eyckholt algemeen
De interesse in diverse kavels op dit bedrijventerrein is nog steeds aanwezig, maar wordt bemoeilijkt door de problemen op het gebied van energie, netwerkcongestie.

A3.4 Bedrijfskavels Kissel
Eén kavel is nog te koop. De procedure voor verkoop van de kavel is opgestart, echter nog niet helemaal afgerond in 2023.

B: Overlopende vorderingen
B1 t/m B4 overige projecten

	Project	Boekwaarde 31-12-2022	mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023
B1	15. De beitel Zuid algemeen	208	0	208
B2	28. Tuindorp	254	452	706
B3	60. Burgemeester Slanghenstr	-3	0	-3
B4	779. Litscherveld	70	9	79
	Totaal overige projecten	529	461	990

Bedragen x € 1.000

Overige projecten zijn voormalige grondexploitaties, die vanwege spelregels uit de BBV niet meer als grondexploitatie mogen worden geadministreerd. De resterende middelen zijn opgenomen in de bestemmingsreserve Claims Grondexploitaties.

B5 Verspreid Bezit
Onder verspreid bezit worden in het kader van de uitvoering van het besluit "toekomstig grondbeleid gemeente Heerlen" sinds 1995 alle verspreid liggende toekomstige bouwpercelen van het grondbedrijf verantwoord.
In 2023 is een bedrag van € 85.000 ten gunste gebracht van de algemene reserve van het grondbedrijf.

Project	**Boekwaarde 31-12-2022**	**Mutaties 2023**	**Boekwaarde 31-12-2023**	**Algemene reserve grondbedrijf**
Overige projecten (Bestemmingsreserve claims grex)				
34 Verspreid bezit	0	85	85	-85

Bedragen x € 1.000

Specificatie van het resultaat 2023

Gebruiksvergoedingen e.d.	€	141.000
Maaien percelen	€	-49.000
Grondlasten	€	-7.000
Totale opbrengst	€	85.000

B6 Beheersgronden
Hierin wordt de administratie gevoerd van de gronden die verpacht of verhuurd worden. In totaliteit wordt

een bedrag van € 137.000 toegevoegd aan de Algemene Reserve Grondbedrijf. Het betreft hier de opbrengsten vanuit erfpacht, huur en dergelijke.

Project	Boekwaarde 31-12-2022	Mutaties 2023	Boekwaarde 31-12-2023	Algemene reserve grondbedrijf
Beheersgronden				
110 Erfpachtgronden	0	63	63	-63
111 Landbouwgronden	0	2	2	-2
112 Benzine verkooppunten	0	72	72	-72
Totaal Beheersgronden	**0**	**137**	**137**	**-137**

Bedragen x € 1.000

Vermogenspositie
De totale vermogenspositie van het grondbedrijf is samengesteld uit: de algemene reserve van het grondbedrijf, de bestemmingsreserve claims grondexploitaties en de bestemmingsreserve voor algemeen economische risico's.

Het verloop van de algemene reserve van het grondbedrijf is als volgt:

Algemene reserve Grondbedrijf	2023	2022
Algemene reserve 1-1	110	237
Toevoeging reserve Japanse duizendknoop Schinkelkwadrant Zuid	0	1.900
Verkoop kavels grond	417	0
Mutatie met verliesvoorziening	-535	-1.962
Exploitatie resultaat overige projecten	85	67
Saldo beheersgronden	137	133
Dotatie bestemmingsreserve Risico's Grondexploitaties	0	-39
Beschikking over algemene reserve voor bijdragen aan overige projecten	0	-225
Algemene reserve 31-12	**214**	**110**

Bedragen x € 1.000

Bestemmingsreserve Claims Grondexploitaties
Deze bestemmingsreserve bestaat uit de resterende middelen van voormalige grondexploitaties, die vanwege spelregels uit de BBV niet meer als grondexploitatie mogen worden geadministreerd.
Voor Tuindorp hebben we voor de realisatie van bedrijventerrein Emma een separaat budget herhuisvesting bewoners Tuindorp. Enkele verplaatsingen zijn gerealiseerd en sloop wordt voorbereid, hiertoe hebben we het budget geactualiseerd.

Bestemmingsreserve Risico's Grondexploitaties
Deze bestemmingsreserve bestaat uit twee onderdelen:
Volgens de in de nota "Sturend Grondbeleid" vastgestelde methode worden de financiële risico's van vastgestelde grondexploitaties gekwantificeerd. Voor de gelopen risico's wordt een bestemmingsreserve gevormd.
De winstbepaling volgens de POC-methode wordt vanuit het voorzichtigheidsprincipe niet genomen in het jaarrekeningresultaat, maar wordt gereserveerd in deze bestemmingsreserve.

Het verloop van de bestemmingsreserve is als volgt:

Bestemmingsreserve algemeen economische risico's	2023	2022
Saldo risico's 31/12	1.673	1.673
Saldo poc's 31/12	3.481	3.920
Saldo bestemmingsreserve	5.153	5.592

Bedragen x € 1.000

Het saldo van POC-winsten is met € 439.000 afgenomen ten opzichte van 2022. Dit komt door de inhaalslag indexering van de kosten.

Samenvattend onderstaand het totale vermogen:

Vermogenspositie ultimo boekjaar	**2023**	**2022**
Algemene reserve van het grondbedrijf	214	110
Bestemmingsreserve claims grondexploitaties	990	529
Bestemmingsreserve risico's grondexploitaties	5.153	5.592
Saldo 31-12	**6.358**	**6.232**

Bedragen x € 1.000

3.8 Heerlen-Noord

De aanpak van Heerlen-Noord is de grootste opgave voor de stad. De sociaaleconomische achterstanden en leefbaarheidsproblematiek zijn hier forser dan elders in Heerlen en in Nederland. Dat tij willen we keren en de komende 25 jaar werken we aan gelijke kansen voor elke Heerlenaar, die vergelijkbaar zijn met elders in het land. Hierin staan we niet alleen. In een brede Alliantie Heerlen-Noord (NPHLN) werken we samen met o.a. woningbouwcorporaties, scholen, politie, bewoners, bedrijfsleven, rijksoverheid en een zorgverzekeraar. Het Rijk heeft Heerlen-Noord erkend als een van de 20 stedelijke vernieuwingsgebieden in Nederland en maakt middelen vrij om de ambitie voor Heerlen-Noord te ondersteunen.

De raad heeft eind 2021 al een routekaart vastgesteld voor een generatielange aanpak voor Heerlen-Noord, met daarin de stappen die komende jaren nodig zijn. Deze hebben we met onze partners medio 2022 uitgewerkt in een gezamenlijk Toekomstplan 'Hier start onze inhaalrace', met concrete ambitie, doelen, beoogde resultaten en leidende principes voor de aanpak. Deze richt zich op vier thema's: talentontwikkeling en gezondheid, wonen en leefomgeving, werk en bestaanszekerheid, en leefbaarheid en veiligheid. De betrokkenheid van de bewoners hierbij is essentieel: niet over hen en niet zonder hen!

Concreet zijn de volgende resultaten bereikt in 2023.

Thema Talentontwikkeling en gezondheid

Het meerjarig programma **Kansrijk van start en Kansrijke start** werd ook in 2023 in Heerlen-Noord verder uitgerold. Middels het **Krantenproject** werden circa 3.000 leerlingen in het primair onderwijs voorzien van een papieren krant (en e-paper). SCHUNCK voerde in 2023 wederom de succesvolle projecten **Taalschatten en Taaltrein** uit, waarbij de aandacht op taalontwikkeling bij kinderen wordt gelegd. De uitbreiding van de **Rijke schooldag** is voortvarend ter hand genomen. Met ingang van het schooljaar 2023-2024 is boven op de reeds bestaande rijke schooldagen op nog 3 PO-scholen dit concept doorgevoerd. In 2023 is het **Leerorkest** gestart met een school in Heerlen-Noord en een school in Heerlen-Zuid. Een groot aantal scholen uit het primair onderwijs werd in 2023 bediend met het **basispakket gezonde voeding**.

Thema Wonen en leefomgeving

Het **verduurzamen van woningen** in Vrieheide (witte woningen) gebeurt in een nauwe samenwerking tussen gemeente, corporaties Weller en Wonen Limburg en NPHLN. In drie proefblokken wordt al intensief gesproken met de particuliere eigenaren in de blokken over een collectieve aanpak van alle woningen (particulier en corporatiebezit) gericht op verduurzaming, ontzorging en bijpassend financieringsarrangement.
Voor het oplossen van acute **energiearmoede** heeft gemeente Heerlen een rijksbijdrage gekregen en een extra bijdrage vanuit Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Deze middelen zijn aangewend voor energiebespaarcoaches die van huis tot huis zijn gegaan, de E-knip, witgoedregeling en spaarlampenomruilactie.
Samen met Stadsregio Parkstad en een vijftal corporaties met mijnkoloniebezit is een begin gemaakt om tot een **bidbook mijnkoloniën** te komen met als doel erkenning van dit unieke erfgoed en een lobby voor (financiering van het) behoud ervan. Voor **Slakhorst** ligt er inmiddels een plan voor de aanpak van Woonpunt en gemeente waarin erfgoed en identiteit ondanks sloop voor een belangrijk deel geborgd zijn.

Thema Werk en bestaanszekerheid

Het pand van de Bovengrondse Vakschool (BVS) aan de Passartweg vordert zo ver, dat in oktober 2023 kandidaten bij Stichting Werk voor Heerlen konden meebouwen aan het pand. In november 2023 is het pand opgeleverd. De ontwikkelsferen Vakwerk en Zorgwerk zijn onder begeleiding van voormannen met ploegen van trajectmedewerkers begonnen met het timmeren van meubilair, zoals de recepties aan de ingangen. Dit is vorm gegeven in praktijkleerroutes die de kandidaten met een praktijkverklaring kunnen afsluiten. Zo krijgen werksferen verder vorm en inhoud.

Thema Leefbaarheid en veiligheid

De inzet van de **aanpak Sociaal Veilig** is voor de drie focuswijken Vrieheide, GMS en Kasteelbuurt/Hoofdstraat-West (Hoensbroek) structureel geworden. Het begin van de uitrol naar heel Heerlen-Noord is in oktober 2023 gemaakt in het stadsdeel Heerlerheide. De interventie **Buurtbemiddeling** is gestart in de drie focusgebieden en is in de tweede helft van 2023 uitgerold over heel Heerlen-Noord. In de gemeenteraad van 28 juni 2023 is besloten het benodigde investeringskrediet beschikbaar te stellen voor de aankoop, verbouwing en verduurzaming van het **veiligheidscentrum**.

In het kader van **Preventie met Gezag** is een coördinerend jeugdboa in april 2023 gestart. In december 2023 zijn drie operationele jeugdboa's geworven. HALT heeft een aanvullende opdracht gekregen voor meer spreekuren en voorlichting op scholen.

In 2023 is vooral gewerkt aan het op orde brengen van de basis. Hiervoor is een nieuw werkproces ontworpen, de Integrale Jeugd Aanpak Parkstad (IJAP). Alle Parkstadgemeenten en betrokken partners gaan hiermee werken. Het Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad gaat regie voeren op dit werkproces. De organisatie is hiervoor ingericht en een registratie- en volgsysteem is aangeschaft.

De Open Universiteit is een meerjarig onderzoek gestart naar jeugdcriminaliteit en de interventies die ingezet (kunnen) worden. Dit onderzoek is gericht op het verleden, heden en toekomst.

In het kader van veiligheid op scholen is in 2023 in kaart gebracht wat er speelt en welke knelpunten scholen ervaren. Vijf scholen in Heerlen-Noord zijn geprioriteerd. Samen met deze scholen is gekeken hoe het thema veiligheid kan worden geborgd in de interne structuren en naar de verbinding met de Integrale Jeugd Aanpak Parkstad. In december 2023 is binnen Parkstad afgesproken om het bestaande samenwerkingsverband 'Veiligheid In- en Om Scholen'(VIOS) te verstevigen, te verbinden met Preventie met Gezag en de regie hiervan vanaf 1 januari 2024 structureel bij gemeente Heerlen te beleggen.

In het kader van **Bewonersbetrokkenheid en burgerparticipatie** heeft Frisse Wind in 2023 een bijdrage gekregen ter voortzetting van de stichting en door- ontwikkeling van de plannen voor de toekomst. Dit heeft geleid tot een nieuwe subsidieverlening voor 2024 in samenwerking met Gemeente Heerlen, NPHLN en VSB fonds.

In GMS is gebouwd aan een buurtcoalitie waarin bewoners actief betrokken zijn bij de uitvoering van het wijkontwikkelingsplan. Bedoeling is om deze aanpak verder uit te rollen.

Naast deze inhoudelijke resultaten werden belangrijke stappen gezet met betrekking tot de financiering van het programma.

Middels de SPUK Kansrijke Wijk werd een bedrag van € 19,7 miljoen voor de jaren 2023-2025 door BZK toegezegd voor het focusgebied Heerlen-Noord. Daarnaast werd onze aanvraag in het kader van het Volkshuisvestingsfonds 2.0 volledig toegewezen. Dit komt neer op een additionele financiering van de woonopgave in het gebied van € 39,8 miljoen (incl. gemeentelijke cofinanciering).

Vanuit de Regiodeal 2.0 is een bedrag van € 25 miljoen over de Parkstadgemeenten te verdelen, waarvan een substantieel deel in Heerlen-Noord zal landen.

Middels het door de gemeenteraad beschikbaar gestelde aanjaaggeld van € 0,5 miljoen (structureel per jaar) konden diverse initiatieven - in samenwerking met de partners binnen het programma - opgestart worden. Te noemen zijn de Krant in de Klas, het Leerorkest, het symposium 'Voorkomen is beter', cultuurhistorische waardestelling wijken, de 0-meting van het CBS ten behoeve van het programma NPHLN en de subsidie voor Frisse Wind.

De subsidiestromen die eerder al binnengehaald werden, zoals Regiodeal 1.0, Preventie met Gezag, Volkshuisvestingsfonds 1.0 en Energiearmoede staan uiteraard ook nog steeds ten dienste van het programma.

JAARREKENING

4.1 Balans per 31 december 2023

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	**26.424**	**27.319**
• Kosten van onderzoek en ontwikkeling	160	153
• Bijdrage aan activa in eigendom van derden	26.264	27.167
Materiële vaste activa	**443.051**	**417.168**
• Investeringen met economisch nut	316.348	291.849
• Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	56.810	57.781
• Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	69.107	66.752
• In erfpacht uitgegeven gronden	786	786
Financiële vaste activa	**28.528**	**28.197**
• Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	2.171	2.171
- gemeenschappelijke regelingen	123	123
- overige verbonden partijen	1	1
• Leningen aan deelnemingen	1.443	1.381
• Overige langlopende leningen	24.652	24.383
• Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	138	138
Totaal vaste activa	**498.002**	**472.685**

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022
Vlottende activa		
Voorraden	**5.611**	**7.188**
• Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	5.608	7.187
• Gereed product en handelsgoederen	2	2
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**75.730**	**41.065**
• Vorderingen op openbare lichamen	16.595	14.622
• Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypsche looptijd korter dan één	37.000	7.500
• Rekening-courantverhoudingen met overige niet financiële instellingen	3.339	3.416
• Overige vorderingen	17.682	14.200
• Overige uitzettingen	1.114	1.328
Liquide middelen	**690**	**8.269**
• Kassaldi	84	90
• Banksaldi	607	8.178
Overlopende activa	**14.805**	**25.551**
• De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:		
- Het Rijk	195	1.949
- Overige Nederlandse overheidslichamen	6.915	5.306
• Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.694	18.296
Totaal vlottende activa	**96.836**	**82.074**
Totaal generaal	**594.838**	**554.758**
Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969	0	0

Bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vaste passiva		
Eigen vermogen	**61.776**	**70.303**
• Algemene reserve	19.220	17.104
• Bestemmingsreserves	36.345	29.345
• Gerealiseerde resultaat	6.212	23.854
Voorzieningen	**19.620**	**18.407**
• Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	6.109	5.219
• Voorzieningen ter egalisering van kosten	5.887	6.455
• Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waa	923	0
• Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden	6.701	6.733
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	**328.625**	**288.792**
• Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	308.000	267.542
- buitenlandse instellingen	20.625	21.250
Totaal vaste passiva	**410.021**	**377.501**

Bedragen x € 1.000

Passiva	31-12-2023	31-12-2022
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	**71.136**	**119.483**
• Overige kasgeldleningen	42.500	80.000
• Overige schulden	28.636	39.483
Overlopende passiva	**113.681**	**57.891**
• Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	23.127	16.797
• De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
- Europese overheidslichamen	260	289
- Het Rijk	84.778	33.371
- Overige Nederlandse overheidslichamen	5.146	6.932
• Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	368	501
Totaal vlottende passiva	**184.816**	**177.374**
Totaal generaal	**594.838**	**554.875**
Gewaarborgde geldleningen	6.281	7.797
Garantstellingen	301	797

Bedragen x € 1.000

4.2 Programmarekening over het jaar 2023

	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Rekening 2023			Resultaat 2023
Programma	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	
0. Bestuur en Ondersteuning	344.929	-74.646	270.283	356.659	-75.695	280.964	375.885	-86.294	289.591	8.627
1. Veiligheid	26	-14.383	-14.357	1.273	-16.346	-15.074	989	-15.892	-14.903	171
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-14.520	-13.078	1.442	-14.724	-13.283	2.750	-14.929	-12.179	1.103
3. Economie	891	-7.053	-6.162	1.117	-9.375	-8.258	1.998	-9.218	-7.221	1.038
4. Onderwijs	7.082	-20.580	-13.498	14.544	-28.453	-13.909	15.755	-29.359	-13.604	305
5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.439	-38.856	-34.417	7.568	-42.753	-35.186	8.760	-44.738	-35.978	-792
6. Sociaal Domein	64.464	-240.027	-175.563	95.617	-291.503	-195.885	90.617	-294.040	-203.423	-7.538
7. Volksgezondheid en Milieu	22.795	-27.647	-4.852	29.031	-29.888	-857	27.707	-29.633	-1.926	-1.069
8. VHROSV	2.507	-9.966	-7.460	2.598	-12.868	-10.270	9.108	-17.993	-8.884	1.386
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**448.574**	**-447.678**	**896**	**509.847**	**-521.605**	**-11.758**	**533.569**	**-542.096**	**-8.527**	**3.231**
0. Bestuur en Ondersteuning	2.190	-2.950	-760	5.086	-8.953	-3.867	9.991	-9.757	233	4.100
1. Veiligheid	0	0	0	1.489	0	1.489	1.489	0	1.489	0
2. Verkeer en Vervoer	0	0	0	0	0	0	0	-1.014	-1.014	-1.014
3. Economie	302	-200	102	1.998	-269	1.729	1.691	-406	1.286	-443
4. Onderwijs	1.019	-1.378	-359	1.319	-1.378	-59	1.319	-1.378	-59	0
5. Sport, Cultuur en Recreatie	38	-9	29	1.022	-9	1.013	1.039	-16	1.023	10
6. Sociaal Domein	30	-10	20	11.546	-3.063	8.483	12.531	-3.063	9.469	986
7. Volksgezondheid en Milieu	0	0	0	673	0	673	1.300	0	1.300	627
8. VHROSV	105	-32	73	3.141	-844	2.297	2.071	-1.059	1.012	-1.285
Bestemming	**3.683**	**-4.579**	**-896**	**26.274**	**-14.516**	**11.758**	**31.432**	**-16.694**	**14.739**	**2.981**
0. Bestuur en Ondersteuning	347.119	-77.596	269.523	361.745	-84.648	277.097	385.876	-96.051	289.824	12.728
1. Veiligheid	26	-14.383	-14.357	2.762	-16.346	-13.585	2.478	-15.892	-13.414	171
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-14.520	-13.078	1.442	-14.724	-13.283	2.750	-15.944	-13.194	89
3. Economie	1.193	-7.253	-6.060	3.115	-9.644	-6.529	3.689	-9.624	-5.935	594
4. Onderwijs	8.100	-21.958	-13.858	15.863	-29.831	-13.968	17.074	-30.737	-13.663	305
5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.477	-38.865	-34.388	8.590	-42.763	-34.173	9.799	-44.754	-34.955	-782
6. Sociaal Domein	64.494	-240.037	-175.543	107.163	-294.565	-187.402	103.148	-297.103	-193.954	-6.552
7. Volksgezondheid en Milieu	22.795	-27.647	-4.852	29.704	-29.888	-184	29.007	-29.633	-626	-442
8. VHROSV	2.611	-9.998	-7.387	5.739	-13.711	-7.973	11.180	-19.052	-7.872	101
Gerealiseerde resultaat	**452.257**	**-452.257**	**0**	**536.121**	**-536.121**	**0**	**565.002**	**-558.790**	**6.212**	**6.212**

Bedragen x € 1.000

Het BBV schrijft voor dat in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening wordt gemaakt. Voor die analyse van de begrotingsafwijkingen verwijzen we naar de toelichting op de programmaverantwoording.

Conform artikel 27 van het BBV moet in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening een overzicht worden opgenomen van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, de gerealiseerde kosten van de overhead en het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting.

Hieruit volgt onderstaand overzicht:

	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Rekening 2023			Resultaat 2023
Programma	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	
0. Bestuur en Ondersteuning	13.365	-22.260	-8.895	14.992	-19.187	-4.195	16.756	-24.464	-7.708	-3.513
1. Veiligheid	26	-14.383	-14.357	1.273	-16.346	-15.074	989	-15.892	-14.903	171
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-14.520	-13.078	1.442	-14.724	-13.283	2.750	-14.929	-12.179	1.103
3. Economie	891	-7.053	-6.162	1.117	-9.375	-8.258	1.998	-9.218	-7.221	1.038
4. Onderwijs	7.082	-20.580	-13.498	14.544	-28.453	-13.909	15.755	-29.359	-13.604	305
5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.439	-38.856	-34.417	7.568	-42.753	-35.186	8.760	-44.738	-35.978	-792
6. Sociaal Domein	64.464	-240.027	-175.563	95.617	-291.503	-195.885	90.617	-294.040	-203.423	-7.538
7. Volksgezondheid en Milieu	22.795	-27.647	-4.852	29.031	-29.888	-857	27.707	-29.633	-1.926	-1.069
8. VHROSV	2.507	-9.966	-7.460	2.598	-12.868	-10.270	9.108	-17.993	-8.884	1.386
Subtotaal programma's	**117.009**	**-395.292**	**-278.282**	**168.181**	**-465.097**	**-296.916**	**174.440**	**-480.266**	**-305.826**	**-8.909**
Omschrijving algemene dekkingsmiddelen										
Lokale heffingen	27.501	0	27.501	27.501	0	27.501	27.718	0	27.718	217
Algemene uitkeringen	296.644	0	296.644	304.823	0	304.823	317.667	0	317.667	12.844
Dividend	925	0	925	925	0	925	1.176	0	1.176	251
Saldo financieringsfunctie	-2.742	0	-2.742	-2.742	0	-2.742	-2.545	0	-2.545	198
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	-1.500	-1.500	0	-1.500	-1.500	0	-513	-513	987
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	**322.327**	**-1.500**	**320.827**	**330.507**	**-1.500**	**329.007**	**344.017**	**-513**	**343.504**	**14.497**
Gerealiseerde kosten Overhead	9.237	-50.886	-41.649	11.160	-55.008	-43.849	15.112	-61.195	-46.083	-2.234
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	-122	-122	-122
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**448.574**	**-447.678**	**896**	**509.847**	**-521.605**	**-11.758**	**533.569**	**-542.096**	**-8.527**	**3.231**
Toevoeging/onttrekking aan reserves:										
0. Bestuur en Ondersteuning	2.190	-2.950	-760	5.086	-8.953	-3.867	9.991	-9.757	233	4.100
1. Veiligheid	0	0	0	1.489	0	1.489	1.489	0	1.489	0
2. Verkeer en Vervoer	0	0	0	0	0	0	0	-1.014	-1.014	-1.014
3. Economie	302	-200	102	1.998	-269	1.729	1.691	-406	1.286	-443
4. Onderwijs	1.019	-1.378	-359	1.319	-1.378	-59	1.319	-1.378	-59	0
5. Sport, Cultuur en Recreatie	38	-9	29	1.022	-9	1.013	1.039	-16	1.023	10
6. Sociaal Domein	30	-10	20	11.546	-3.063	8.483	12.531	-3.063	9.469	986
7. Volksgezondheid en Milieu	0	0	0	673	0	673	1.300	0	1.300	627
8. VHROSV	105	-32	73	3.141	-844	2.297	2.071	-1.059	1.012	-1.285
Bestemming	**3.683**	**-4.579**	**-896**	**26.274**	**-14.516**	**11.758**	**31.432**	**-16.694**	**14.739**	**2.981**
0. Bestuur en Ondersteuning	15.555	-25.210	-9.655	20.078	-28.140	-8.062	26.747	-34.221	-7.474	587
1. Veiligheid	26	-14.383	-14.357	2.762	-16.346	-13.585	2.478	-15.892	-13.414	171
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-14.520	-13.078	1.442	-14.724	-13.283	2.750	-15.944	-13.194	89
3. Economie	1.193	-7.253	-6.060	3.115	-9.644	-6.529	3.689	-9.624	-5.935	594
4. Onderwijs	8.100	-21.958	-13.858	15.863	-29.831	-13.968	17.074	-30.737	-13.663	305
5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.477	-38.865	-34.388	8.590	-42.763	-34.173	9.799	-44.754	-34.955	-782
6. Sociaal Domein	64.494	-240.037	-175.543	107.163	-294.565	-187.402	103.148	-297.103	-193.954	-6.552
7. Volksgezondheid en Milieu	22.795	-27.647	-4.852	29.704	-29.888	-184	29.007	-29.633	-626	-442
8. VHROSV	2.611	-9.998	-7.387	5.739	-13.711	-7.973	11.180	-19.052	-7.872	101
Algemene dekkingsmiddelen	322.327	-1.500	320.827	330.507	-1.500	329.007	344.017	-513	343.504	14.497
Overhead	9.237	-50.886	-41.649	11.160	-55.008	-43.849	15.112	-61.195	-46.083	-2.234
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	-122	-122	-122
Gerealiseerde resultaat	**452.257**	**-452.257**	**0**	**536.121**	**-536.121**	**0**	**565.002**	**-558.790**	**6.212**	**6.212**

Bedragen x € 1.000

Conform artikel 28 van het BBV moet in het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening een analyse worden opgenomen van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. Hiervoor verwijzen wij naar hoofdstuk 2.

4.3 Toelichting op de balans

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 20 december 2023 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die zijn ontstaan voor het einde van het begrotingsjaar, worden meegenomen als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De algemene uitkering wordt opgenomen conform het accres dat gepubliceerd is in de septembercirculaire van het begrotingsjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het Centraal Administratie Kantoor (CAK) int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV het volgende: gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen op basis van de eigen Wmo-administratie. Het probleem is dat, door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek van het CAK te kiezen voor het vaststellen van de eigen bijdragen, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht. De gemeente zal deze onzekerheid in de jaarstukken moeten noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente.

In de jaarrekening 2023 wordt het bedrag verantwoord dat in het verantwoordingsjaar van het CAK aan afdrachten is ontvangen (=kasstelsel). De reden hiervan is dat bij het CAK sprake is van achterstanden in het verwerken van de opgelegde en nog op te leggen eigen bijdragen waardoor geen betrouwbare schatting is te maken van de ultimo 2023 nog op te leggen en door gemeenten te ontvangen eigen bijdragen.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er is sprake van een formeel verbod op het opnemen van voorzieningen en schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.
De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming: vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties), wordt wel een verplichting gevormd.

Vanaf 1 januari 2022 kunnen medewerkers (op basis van de CAO gemeenten 2021-2022) bovenwettelijke verlofuren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke verlofuren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en

carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. De uren die zijn gespaard onder het verlofsparen verjaren niet. Conform de door de commissie BBV gepubliceerde Vraag & Antwoord moeten gemeenten een voorziening vormen voor alle categorieën bovenwettelijke verlofuren die in artikel 6.3 lid 3 van de CAO gemeenten zijn benoemd.

Diverse personele lasten blijven echter ook in 2023 toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals de ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa.

Algemeen
De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen zijn in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (artikel 62 lid 2 BBV).

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief
De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

Bijdragen aan activa in eigendom derden
Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen
De materiële activa zijn gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, inclusief de direct toe te rekenen salariskosten. In de vervaardigingsprijs kan daarnaast een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend, worden opgenomen; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Materiële activa kleiner dan € 50.000 zijn niet geactiveerd, maar direct verantwoord als lasten in het lopende boekjaar.

Het startmoment van afschrijvingen is vastgelegd in de door de raad vastgestelde verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet d.d. 20 december 2023. De afschrijvingen starten vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het kapitaalgoed gereedkomt/verworven wordt.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	Zie afschrijvingstermijnen materiële vaste activa
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	5
MATERIËLE VASTE ACTIVA	
Activa met economisch nut	
Gronden en terreinen	
Bedrijfsgebouwen; ondergrond	Niet
(Onder)Gronden	Niet
Woonruimten	
Woonwagenlocaties	Vervallen
Gebouwen	
Bedrijfsgebouwen	40
Bedrijfsgebouwen; opstal	30
Bedrijfsgebouwen; semipermanent	20
Verbouwing bedrijfsgebouwen, renovatie (mits levensduur verlengend)	10-40
Parkeren; parkeergarages	50
Onderwijshuisvesting; gebouwen	40 (annuïtair)
Onderwijshuisvesting; noodlokalen, niet locatie gebonden	15
Onderwijshuisvesting; verbouwing, renovatie (mits levensduur verlengend)	10-40 (annuïtair)
Onderwijshuisvesting; techniek	10
Onderwijshuisvesting; inrichting en omheining speelplaatsen	20
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Sportterreinen; toplaag kunstgrasvelden	15
Sportterreinen; fundering kunstgrasvelden	30
Sportterreinen; natuurgrasvelden	15
Sportterreinen; lichtmasten	25
Sportterreinen; verharding	25
Grond- en bouwwerken	40
Machines, apparaten en installaties	
Archiefinrichting; paternosterkasten	10
Archiefinrichting; rolstellingen	10
Datacommunicatieapparatuur	5
Kantoorapparatuur; kasregisters	Niet
Kantoorapparatuur; pc’s (cluster aankopen)	5
Kantoorapparatuur; tablets/devices (cluster aankopen)	3
Kantoorapparatuur; software algemeen	5
Koffieautomaten	Niet
Netwerkapparatuur	5
Netwerkcomponenten; ICT Heerlen	5
Beeldschermen	8
Parkeerapparatuur; betaald parkeerterrein	15
Reprografie; dtp voorziening	3
Reprografie; lichtdruk-/kopieermachines/plotters	5
Reprografie; snij-/bindmachines/afwerkapparatuur	5
Servers; ICT Heerlen	5

Software	7
Technische installaties; middel-langlopend	10
Technische installaties; langlopend	20
Telefooncentrale	6
Overige materiële vaste activa	
Onderwijshuisvesting; kantoormeubilair en overige inrichting	Niet
Presentatie; Kasteel Hoenbroek	10
Presentatie; Thermenmuseum	10
Vaste inrichting/stoffering	10
Eerste inrichting (cluster aankopen)	10
Meubilair/inventaris	Niet
Armaturen kantoorverlichting	5
Vervoermiddelen	
Aanhangwagens	Niet
Bestelauto's / kleine vrachtauto's	6
Dienstauto bestuur	4
Electrowagens (begraafplaats)	10
Overige personenauto's	6
Tractoren	10
Activa met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Riolering; bergbezinkbassins	80
Riolering; renovatie, reparatie, vervanging	60
Begraafplaatsen; grafstenen	30
Begraafplaatsen; hekwerken	20
Begraafplaatsen; plantsoenen	30
Begraafplaatsen; straatmeubilair	15
Begraafplaatsen; wegen/voetpaden	25
Activa met maatschappelijk nut	
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Monumenten; niet zijnde panden, bv kapelletjes	30
Openbaar groen	25
Openbare verlichting; armaturen	20
Openbare verlichting; masten	40
Parkeren; open parkeerterrein	25
Speelvoorzieningen; openbaar	10
Verkeersregelinstallaties	16
Wegen, straten, pleinen, trottoirs	25
Wegmeubilair (incl. A.N.W.B.; palen en borden)	15

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. Bij de waardering is waar nodig rekening gehouden met een (verwachte) duurzame waardevermindering.

Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) onder Materiële vaste activa:

NIEGG bestaat uit het terrein Broekland.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels worden gedaan in het kader van riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere heffingen alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in deze aparte categorie.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
Investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode, geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan. Conform onze financiële verordening werd deze systematiek ook al voor 2017 toegepast.

In erfpacht uitgegeven gronden
Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht zijn gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is hierop een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden
Grond- en hulpstoffen
Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie
De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.
Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: baten en lasten – en het daaruit voortvloeiende resultaat – worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten. Als aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid en dient er winst te worden genomen:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten volledig op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Als er sprake is van winst, wordt deze berekend op basis van de eindwaarde van het project, conform de notitie 'grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' van de commissie BBV. Als de berekening van de tussentijdse winstneming volgens de percentage of completion methode ertoe leidt dat in eerdere jaren te veel winst is genomen, dan neemt de gemeente de eerder te veel genomen winst terug. Subsidiebaten en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd.

De verliesvoorziening is gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorziening tegen de nominale waarde is gelijk aan het resultaat van de grondexploitatiebegroting op eindwaarde.

Gereed product
Gerede producten zijn gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor als voorraden incourant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vooruitbetaling
Vooruitbetaalde bedragen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen
Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting of het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting voor de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (al opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die hiervoor zijn geformuleerd. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag, is het beleid verder uiteengezet.

In geval van achterstallig onderhoud, waarbij sprake is van kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties, wordt er op basis van artikel 44 lid 1a BBV een voorziening gevormd.

Vaste schulden
Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing
De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans vindt u hierover meer info.

Toelichting op de balans per 31 december 2023
(bedragen x € 1.000)

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Kosten onderzoek en ontwikkeling	160	153
Bijdrage aan activa in eigendom derden	26.264	27.167
TOTAAL	**26.424**	**27.319**

Bedragen x € 1.000

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2023:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2023
Kosten onderzoek en ontwikkeling	153	31	0	24	0	0	160
Bijdrage aan activa in eigendom derden	27.167	259	0	1.162	0	0	26.264
TOTAAL	**27.319**	**290**	**0**	**1.186**	**0**	**0**	**26.424**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste in het boekjaar gedane investering staat in onderstaand overzicht vermeld:

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
BAK Mijnwater Otterveurdt	519	259	519
TOTAAL	**519**	**259**	**519**

Bedragen x € 1.000

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Investeringen met een economisch nut	316.348	291.849
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gegeven	56.810	57.781
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	69.107	66.752
In erfpacht uitgegeven gronden	786	786
TOTAAL	**443.051**	**417.168**

Bedragen x € 1.000

De investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Gronden en terreinen	19.508	19.493
Woonruimten	0	0
Gebouwen	266.553	245.541
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	7.659	7.913
Vervoermiddelen	4	14
Machines, apparaten en installaties	20.484	16.708
Overige materiële vaste activa	2.139	2.179
TOTAAL	**316.348**	**291.849**

Bedragen x € 1.000

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Verschuiving	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrijvin gen	Bijdragen derden	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2023
Gronden en terreinen	19.493		19.493	15	0	0	0	0	19.508
Woonruimten	0		0	0	0	0	0	0	0
Gebouwen	245.541	40	245.581	28.161	0	7.036	154	0	266.553
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	7.913		7.913	415	0	601	68	0	7.659
Vervoermiddelen	14		14	0	0	10	0	0	4
Machines, apparaten en installaties	16.708	77	16.785	6.890	0	3.189	2	0	20.484
Overige materiële vaste activa	2.179		2.179	233	0	273	0	0	2.139
TOTAAL	**291.849**	**117**	**291.966**	**35.714**	**0**	**11.108**	**224**	**0**	**316.348**

Bedragen x € 1.000

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Dit gaat onder andere over een bijdrage van onderwijsstichting Movare van € 114.000 voor uitbreiding De Tovercirkel.
Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen (in 2023 niet van toepassing.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
BMV Heerlerbaan	17.119	13.472	15.393
Bovengrondse Vakschool	6.300	6.134	6.445
Zwembad Hoensbroek	8.050	4.438	10.134
Automatisering	3.007	2.647	2.788
Sint Janscollege renovatie	22.527	2.034	22.152
BS Mijn Spoor renovatie	4.031	1.572	3.733
Kijkdepot Glaspaleis	900	1.400	1.400
Uitbreiding De Tovercirkel (Benzenraderweg 270)	1.374	1.108	1.603
Renovatie BS Gerardus Majella	3.396	733	3.243
Verwerving Promenade I	12.000	682	682
TOTAAL	**78.704**	**34.220**	**67.572**

Bedragen x € 1.000

De investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	56.810	57.899
TOTAAL	**56.810**	**57.899**

Bedragen x € 1.000

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Verschuiving	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrijvin gen	Bijdragen derden	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg en waterbouwkundige werken: riool	57.899	-117	57.781	1.355	0	971	1.355	0	56.810
TOTAAL	**57.899**	**-117**	**57.781**	**1.355**	**0**	**971**	**1.355**	**0**	**56.810**

Bedragen x € 1.000

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Dit betreft grotendeels bijdragen van burgers (€ 1.346.000). Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen (in 2023 niet van toepassing).

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Rioleringen	15.712	1.355	626

Bedragen x € 1.000

In onderstaande grafiek is het verloop van de totale lasten van afschrijvingen op alle activa met economisch nut van de afgelopen drie jaar opgenomen:

Voor de dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit investeringen zijn in het verleden diverse reserves gevormd. Voor de toelichting hierop wordt verwezen naar de bestemmingsreserves ter dekking van kapitaallasten.

De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen als volgt worden onderverdeeld.

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	69.107	66.752
TOTAAL	**69.107**	**66.752**

Bedragen x € 1.000

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinveste-ringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaarde-ringen	Boekwaarde 31-12-2023
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	66.752	8.727	3	2.231	4.138	0	69.107
TOTAAL	**66.752**	**8.727**	**3**	**2.231**	**4.138**	**0**	**69.107**

Bedragen x € 1.000

Onder bijdragen van derden zijn de bijdragen van derden opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering. Dit gaat onder andere over een bijdrage van de provincie voor de Parkstad Route (€ 2.450.000) en een bijdrage voor achterstand IBOR: rondje groeves van in totaal € 710.000. Onder de afwaarderingen staan de afwaarderingen vermeld wegens duurzame waardeverminderingen (in 2023 niet van toepassing).

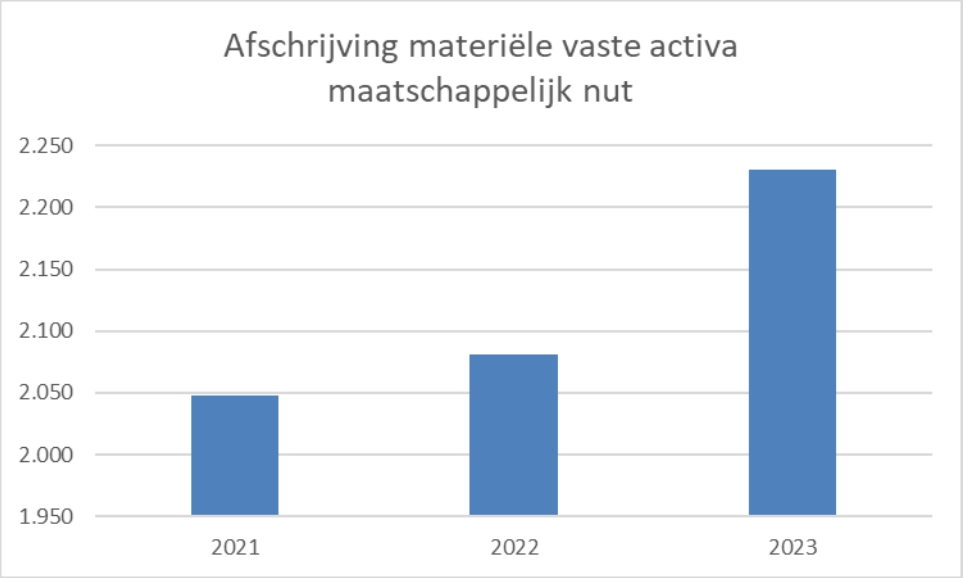
Er is geen wijziging in de afschrijvingssystematiek bij de activa met maatschappelijk nut. Ook vóór 2017 werd al op deze activa afgeschreven zoals de afschrijvingstabel in de financiële verordening aangeeft.

Belangrijkste investeringen met maatschappelijk nut die gedaan zijn in het boekjaar:

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2023	Cumulatief besteed t/m 2023
Achterstand IBOR	5.343	2.277	3.164
Parkstad Route / Mijnspoor	3.369	2.623	1.729
Voorbereidingskrediet SMWHC	4.600	683	1.161
Mobiliteitsvisie Heerlen in beweging	2.956	638	701
TOTAAL	**16.268**	**6.220**	**6.756**

Bedragen x € 1.000

In onderstaande grafiek is het verloop van de totale lasten van afschrijvingen op alle activa met maatschappelijk nut van de afgelopen drie jaar opgenomen:

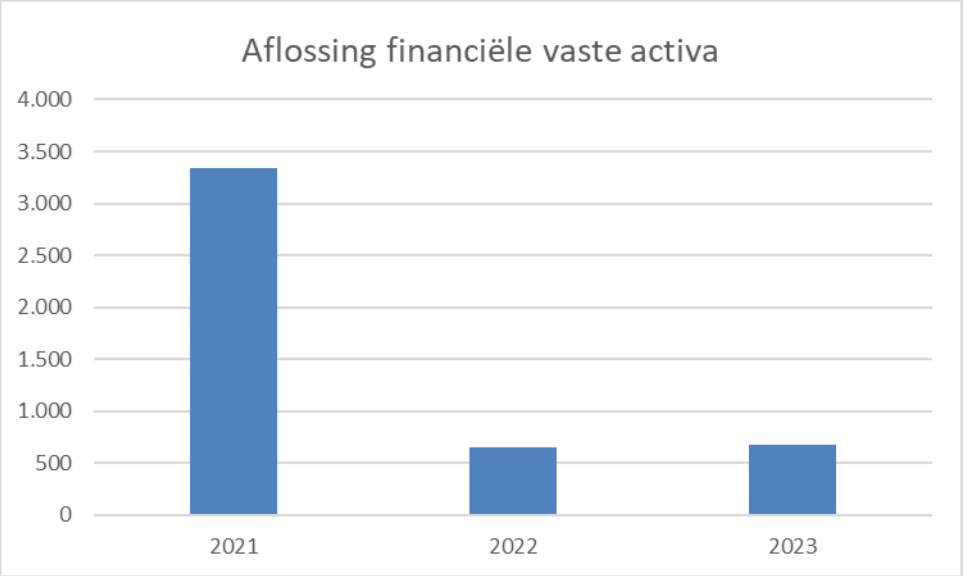
Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinves-teringen	Aflossingen	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2023
Kapitaalverstrekkingen aan:									
- deelnemingen	2.171	2.171	0	0	0	0	2.171	0	2.171
- gemeenschappelijke regelingen	123	123	0	0	0	0	123	0	123
- overige verbonden partijen	1	1	0	0	0	0	1	0	1
Leningen aan:									
- deelnemingen	1.381	1.381	62	0	0	0	1.443	0	1.443
Overige langlopende geldleningen	27.295	24.383	1.700	0	674	0	28.321	3.668	24.652
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	138	138	8		8	0	138	0	138
TOTAAL	**31.108**	**28.197**	**1.769**	**0**	**682**	**0**	**32.196**	**3.668**	**28.528**

Bedragen x € 1.000

Onder de financiële vaste activa hebben wij onder andere de nominale waarde van het aandelenkapitaal in diverse deelnemingen opgenomen. Voor een nadere analyse verwijzen wij u naar de paragraaf financiering. Het overzicht laat een voorziening oninbaarheid zien van € 3.668.000 voor rentetoevoeging geldlening Mijnwater. De balanswaarde wordt met dit bedrag verlaagd.
In onderstaande grafiek is het verloop van de aflossingen van de afgelopen drie jaar opgenomen.

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	12.570	12.532
Gereed product en handelsgoederen	2	2
Totaal	**12.572**	**12.534**

Bedragen x € 1.000

Van de bouwgronden in exploitatie (BIE) kan van het verloop in 2023 het volgende overzicht worden weergegeven:

	Project	Boekwaarde 31-12-2022	Investeringen	Opbrengsten	Winstneming	Balansmutatie ivm stelsel-wijziging	Boekwaarde 31-12-2023	Verlies-voorziening 31-12-2023	Balanswaarde 31-12-2023	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat /nominale waarde
A	**Bouwgronden in exploitatie (BIE's)**											
1.0	**Heerlen Stad**											
1.1	64 Parc Hoogveld alg.	-648	107	-650	277	0	-915	0	-915	2.161	-1.813	-1.349
1.2	1616 Nicolaas Beetsstraat	117	1	0	0	0	119	0	119	0	0	0
1.3	1679 Schinkelkwadrant Zuid	3.693	841	-1.600	0	314	3.248	-1.900	1.348	1.565	-2.912	1.900
1.4	2182 Giesen Bautsch	0	2.673	-617	0	0	2.055	-1.200	855	1.810	-2.666	1.200
	Subtotaal	*3.162*	*3.622*	*-2.868*	*277*	*314*	*4.508*	*-3.100*	*1.408*	*5.535*	*-7.391*	*1.751*
2.0	**Hoensbroek**											
2.1	38 Burg.Slanghenstr. alg.	303	5	0	0	0	308	0	308	0	0	0
2.2	1820 Aldenhofpark uitvoering	-877	2	-375	-286	-4	-1.540	0	-1.540	1.318	-24	-1.026
	Subtotaal	*-574*	*8*	*-375*	*-286*	*-4*	*-1.232*	*0*	*-1.232*	*1.318*	*-24*	*-1.026*
3	**Bedrijventerrein**											
3.1	19 Crama/Husken/de Vrank algemeen	3.512	52	0	-231	0	3.332	0	3.332	1.155	-5.100	-2.786
3.2	23 Industrieterr. Emma alg.	4.746	134	0	0	0	4.880	-3.861	1.019	1.031	-2.050	3.861
3.3	48 Geleendal/nieuw eyckholt alg.	1.797	22	0	-240	0	1.580	0	1.580	1.747	-3.525	-621
3.4	860 Bedrijfskavels Kissel	-111	-1	0	42	0	-71	0	-71	29	-32	-116
	Subtotaal	*9.944*	*207*	*0*	*-429*	*0*	*9.722*	*-3.861*	*5.860*	*3.962*	*-10.707*	*339*
	Totaal Bouwgronden in exploitatie	**12.532**	**3.836**	**-3.243**	**-439**	**310**	**12.997**	**-6.961**	**6.035**	**10.815**	**-18.122**	**1.063**

Bedragen x € 1.000

Het verloop van de verliesvoorziening BIE is als volgt:

Verliesvoorziening BIE	**Beginstand 1/1/2023**	**Toevoeging**	**Vrijval**	**Aanwending**	**Eindstand 31/12/2023**
1616 Nicolaas Beetsstraat	119	0	119	0	0
23 Industrieterr. Emma alg.	3.324	537	0	0	3.861
860 Kissel	3	0	3	0	0
1679 SKZ	1.900	0	0	0	1.900
2182 Giesen Bautsch	0	1.200	0	0	1.200
Verliesvoorziening BIE	**5.346**	**1.737**	**121**	**0**	**6.961**

Bedragen x € 1.000

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing en de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	**Boekwaarde 31-12-2023**	**Voorziening oninbaarheid**	**Balanswaarde 31-12-2023**	**Balanswaarde 31-12-2022**
Vorderingen op openbare lichamen	19.111	566	18.546	15.955
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypsche looptijd korter dan één jaar	37.000	0	37.000	7.500
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.339	0	3.339	3.416
Overige vorderingen	18.428	2.697	15.731	12.866
Overige uitzettingen	1.114		1.114	1.328
TOTAAL	**78.993**	**3.263**	**75.730**	**41.065**

Bedragen x € 1.000

De belangrijkste vordering op openbare lichamen is de aangifte in het kader van het Btw-compensatiefonds. De ingediende declaratie voor 2023 is € 16.364.000. In mei/juni wordt dit bedrag geïncasseerd.

Onder rekening-courant zijn de overeenkomsten opgenomen met Beitel-Zuid, Schaesbergerveld B.V., GOB Avantis N.V. en de starterslening.

De overige vorderingen gaan om de reguliere debiteuren, debiteuren belastingen en de debiteuren inzake Participatiewet, BBZ, IOAW en IOAZ. Deze vorderingen zijn op de balans opgenomen minus de noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag bedroeg in 2023 € 9.032.920 (2% van het begrotingstotaal). Per ultimo 2023 stond er een tegoed van € 40 miljoen op de rekening van schatkistbankieren. In 2023 zijn wij gemiddeld elk kwartaal ruim onder dit drempelbedrag gebleven. We voldoen hiermee aan de criteria van de wet- en regelgeving.

In onderstaande tabel is de berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren opgenomen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**9.032,92**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**2.531**	**1.847**	**1.548**	**1.601**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	6.502	7.186	7.485	7.432
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	451.646			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	451.646			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,002 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag	9.033			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	227.802	168.043	142.401	147.268
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	2.531	1.847	1.548	1.601

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Omschrijving	**Boekwaarde per 31-12-2023**	**Boekwaarde per 31-12-2022**
Kassaldi	84	90
Banksaldi	607	8.178
TOTAAL	**690**	**8.269**

Bedragen x € 1.000

De in de balans opgenomen liquide middelen geven de banksaldi weer per 31-12-2023. Naast deze liquide middelen heeft gemeente Heerlen nog een Rekening courant faciliteit van € 15 miljoen en een intraday faciliteit van € 30 miljoen.

EMU-saldo

	Omschrijving	rekening 2023
1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-8.527
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	24.987
3	Mutatie voorzieningen	2.068
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	903
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0
Berekend EMU-saldo		**-32.348**

Bedragen x € 1000,-

Het overzicht is opgesteld conform BBV, dat wil zeggen dat bij punt 1 bij een positief exploitatiesaldo een positief bedrag ingevuld wordt en bij een negatief exploitatiesaldo een negatief bedrag. Voor de overige punten geldt dat alle bedragen als een positief bedrag worden ingevuld.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	7.110	7.255
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	7.694	18.296
TOTAAL	**14.805**	**25.551**

Bedragen x € 1.000

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecifieerd:

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2023
Rijk:				
SiSa D12A: Regionaal programma VSV	0	195	0	195
SPUK Oekraïne	1.541	0	1.541	0
Jeugd verblijf / pleegzorg	350	0	350	0
RMC gelden	59	0	59	0
Tozo levensonderhoud	0	0	0	0
Totaal Rijk	**1.949**	**195**	**1.949**	**195**
Overige overheid:				
Diftar	2.600	2.600	2.600	2.600
Bijdrage IBA Schinkelkwadrant-Zuid	0	1.600	0	1.600
Bijdrage IBA t.b.v. vormgeving openbare ruimte centrum	985	300	0	1.285
Bijdrage provincie t.b.v. herinrichting Burg. Van Grunsvenplein	324	202	0	526
Bijdrage gemeente Maastricht t.b.v. RES ZL (Regionale Energie Strategie)	0	187	0	187
Bijdrage provincie herinrichting Promenade I	157	0	0	157
Centrum	149	0	2	147
Bijdrage riool div. gemeenten t.b.v. samenwerking MMR (Meten Monitoren Rekenen)	0	114	0	114
IZA (Uitvoering Integraal Zorgakkoord) middelen	0	100	0	100
Bijdrage IBA t.b.v. gevelrenovaties	0	89	0	89
Bijdrage Parkstad GiesenBautsch	60	0	0	60
Bijdrage IBA t.b.v. Romeins Kwartier	0	51	0	51
Bijdrage IBA t.b.v. herinrichting Burg. Van Grunsvenplein	1.000	0	1.000	0
Subsidie Micro-initiatieven Gebrookerbos	31	0	31	0
Totaal overige overheid	**5.306**	**5.243**	**3.633**	**6.915**
TOTAAL	**7.255**	**5.438**	**5.582**	**7.110**

Bedragen x € 1.000

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Algemene reserve	19.220	17.104
Bestemmingsreserves	36.345	29.345
Gerealiseerde resultaat	6.212	23.854
TOTAAL	**61.776**	**70.303**

Bedragen x € 1.000

Het verloop in 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van kapitaallasten	Boekwaarde 31-12-2023
Algemene reserve	17.104	4.826	3.226	516	0	19.220
Bestemmingsres. tbv afdekk. kap.lasten	11.313	929	0	0	686	11.555
Overige bestemmingsreserves	18.033	10.939	27.520	23.338	0	24.789
TOTAAL	**46.449**	**16.694**	**30.746**	**23.854**	**686**	**55.564**

Bedragen x € 1.000

Onder "Bestemming resultaat' staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar. Onder de kapitaallasten staan de verminderingen vermeld in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd.

Algemene reserve € 19.220.000

Reserve	BW 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter afdekking kapitaallasten	BW 31-12-2023
AR. algemene reserve	16.994	4.185	2.689	516	0	19.006
AR. grondbedrijf	110	641	537	0	0	214
Totaal algemene reserve	**17.104**	**4.826**	**3.226**	**516**	**0**	**19.220**

Bedragen x € 1.000

De algemene reserve laat eind 2023 een saldo zien van € 19.006.000. De algemene reserve grondbedrijf, die als doel heeft om winsten toe te voegen en verliezen te onttrekken vanuit projecten die samenhangen met grondexploitaties is op 31 december 2023 € 214.000. Deze mutatie wordt verder toegelicht in de paragraaf grondbeleid. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt inzichtelijk gemaakt in hoeverre het saldo van de algemene reserve de voor onze gemeente geldende risico's afdekt.

In 2023 werd op basis van raadsbesluiten beschikt over de algemene reserve.
De toevoegingen die hieruit voortvloeiden betroffen:

- Reservering accres mei 15% bij primitieve begroting € 2.464.151
- 1e en 2e begrotingswijziging WOZL en WSP € 1.234.897
- Resultaat rekening 2022 € 516.348
- Aanvulling bij primitieve begroting € 485.648

De onttrekkingen die hieruit voortvloeiden betroffen:

- Energiekosten 2023 doelgroep 120%-130% € 985.600
- Kosten energiematrix € 627.000
- Energiekosten 2023 t.b.v. cultureel erfgoed € 484.997

- Tariefverlaging afvalstoffenheffing € 270.000
- Wijziging kwijtscheldingsverordening € 225.000
- Centrum: samen maken we de stad € 40.737
- Park Romana € 38.507
- Ledverlichting buitensportaccommodaties € 17.265

Bestemmingsreserves € 36.345.000

Reserves ter dekking van kapitaallasten € 11.555.000

Reserve	BW 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter afdekking kapitaallasten	BW 31-12-2023
BRKap. BreedMaatschVrzMolenb/Broedersch	2.327	829	0	0	181	2.975
BRKap. Fietsenstalling	2.558	32	0	0	100	2.491
BRKap. Sintermeerten college, herwaardering	1.920	24	0	0	199	1.745
BRKap. meubilair thuiswerkplekken	980	0	0	0	0	980
BRKap. multifunct Accomm Bekkerveld geb.	785	10	0	0	30	765
BRKap. geoormerkte MBP reserve inz. Nor	747	9	0	0	38	718
BRKap. geoorm Nieuwb OCC Broekland coll.	631	8	0	0	38	602
BRKap. Juliana college, herwaardering	557	7	0	0	63	502
BRKap. brede school H'hei aanv. krediet	333	4	0	0	16	321
BRKap. geoorm res. Fitness Herlecollege	276	3	0	0	16	263
BRKap. uitbreid ZMOKBuitenh 2extra lokal	198	2	0	0	6	194
BRKap. Herle college, herwaardering	0	0	0	0	0	0
BRKap. Aldenhof college, herwaardering	0	0	0	0	0	0
BRKap. Bernardinuscollege, herwaardering	0	0	0	0	0	0
BRKap. St Janscollege, herwaardering	0	0	0	0	0	0
Totaal best.res. afdekking kap.lasten	**11.313**	**929**	**0**	**0**	**686**	**11.555**

Bedragen x € 1.000

De onder deze noemer opgenomen bestemmingsreserves worden gebruikt als dekking van kapitaallasten die betrekking hebben op diverse investeringen. Volgens de regelgeving van het BBV is het niet toegestaan reserves direct in mindering te brengen op investeringen met economisch nut, zoals bijvoorbeeld gebouwen. Herschikking van deze reserves is toegestaan, maar heeft een directe financiële impact op onze meerjarenbegroting. Immers, als deze reserves anders worden bestemd, zijn er geen middelen meer om de uit investeringen voortvloeiende kapitaallasten te dekken.

Overige bestemmingsreserves € 24.789.000

Reserve	BW 31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter afdekking kapitaallasten	BW 31-12-2023
BRes. reeds genomen besluiten	0	7.405	0	0	0	7.405
BRes. risico's grondexploitaties	5.592	319	758	0	0	5.153
BRes. Verharding	0	1.014	0	1.012	0	2.026
BRes. Fonds Economische Structuurversterking	2.434	406	1.235	0	0	1.605
BRes. ICT Diensten	0	1.220	160	0	0	1.060
BRes. onderwijs huisvesting	1.000	500	500	0	0	1.000
BRes. erfpachtscanon recr. gronden	993	0	0	0	0	993
BRes. grondexploitatie	529	9	0	452	0	990
BRes. Corona	3.170	0	2.232	0	0	938
BRes. ISV-middelen	780	0	0	0	0	780
BRes. Volkshuisvestingsfonds	360	0	0	360	0	720
BRes. Werksferen bovengrondse vakschool	1.479	0	800	0	0	679
BRes. Monumentenbeleid	495	7	0	0	0	502
BRes. Sloopfonds	500	58	58	0	0	500
BRes. Maankwartier	438	0	0	0	0	438
BRes. nog uit te voeren werkzaamheden	263	0	21.777	21.514	0	0
BRes. Riolering	0	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	**18.033**	**10.939**	**27.520**	**23.338**	**0**	**24.789**

Bedragen x € 1.000

De overige bestemmingsreserves worden hieronder nader toegelicht. Het verloopoverzicht van de reserves vormt hierbij het uitgangspunt.

- **Reserve reeds genomen besluiten**

De toevoegingen betreffen voordelen 2023 (o.a. budget Beschermd Wonen € 3.505.000 en BUIG-budget € 2.500.000), die in deze reserve zijn gestort ter incidentele dekking van de begroting jaarschijf 2024.

- **Reserve risico's grondexploitaties**

Deze reserve is bedoeld om risico's binnen grondexploitaties op te vangen. Met ingang van 2006 werkt het grondbedrijf met een afzonderlijke methodiek voor de berekening van risico's die samenhangen met de diverse grondexploitatieprojecten. Daarbij wordt per lopende exploitatie op een objectieve manier een berekening gemaakt van de risico's en het bedrag dat noodzakelijk is om deze risico's in de toekomst af te dekken. Het noodzakelijke 'risicovermogen' wisselt dan ook van jaar tot jaar. Meer informatie vindt u in de paragraaf grondbeleid.
Ook wordt deze reserve gebruikt voor de reservering van de berekende POC winsten. Voor de berekening wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

- **Reserve verharding**

De afgelopen jaren werd een voorziening gebruikt om de onderhoudskosten van verharding te egaliseren. Op grond van de nieuwe -door de raad- vastgestelde verhardingsnota, is er sprake van een groeimodel met oplopend budget. Een voorziening is op grond van de BBV niet meer toegestaan. Om er voor te zorgen dat de middelen voor verharding over de jaren beschikbaar blijven is een reserve aangemaakt. De jaarlijkse saldi storten we nu in deze reserve. Voor het jaar 2023 was dat een bedrag van € 1.014.305.

- **Reserve fonds economische structuurversterking**

Deze reserve is bedoeld voor een project en/of activiteit dat past binnen de strategische agenda van Heerlen (voor de versnelde realisatie strategische projecten). Burgemeester en wethouders zijn bevoegd tot het beschikbaar stellen van een financiële bijdrage.

- **Reserve ICT-diensten**

Bij het vaststellen van de begroting 2024 heeft de Raad besloten om per ultimo 2023 een bestemmingsreserve te vormen voor ICT-projecten. Per ultimo 2023 zijn beschikbaar gestelde en nog niet besteedde middelen voor ICT-projecten gedoteerd aan de reserve ICT-diensten. De dotatie aan de reserve heeft met name betrekking op de middelen ter afronding van de softwarepakketten voor de omgevingswet en het salarispakket en voor de pakketvervangingen van het sociaal domein, publiek domein en het financieel pakket die voor 2024 en 2025 op de planning staan.

- **Reserve onderwijshuisvesting**

Deze reserve is bedoeld om de kosten te betalen indien er zich onvoorziene zaken met betrekking tot schoolgebouwen voordoen, die van invloed kunnen zijn op noodzakelijke middelen (o.a. vandalisme, herstellen van constructiefouten, verwijderen asbest, hogere sloopkosten, tijdelijke huisvesting en wetswijzigingen).

- **Reserve erfpachtscanon recreatiegronden**

Afdekking van de boekwaarde bij overdracht van gronden van de gemeente aan de Vereniging Natuurmonumenten. Toevoeging vindt plaats door sparen vanuit de exploitatie. Onttrekkingen vinden plaats bij overdracht gronden en afboeking boekwaarde gronden. In 2023 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

- **Reserve grondexploitatie**

Doel van de reserve betreft het vastleggen van claims ten aanzien van Grondexploitaties. Door de BBV-wijziging zijn in deze reserve de overige projecten opgenomen, die voorheen als grondexploitatie werden verantwoord. Dit zijn weliswaar geen grondexploitaties, maar lopende projecten waaraan middelen zijn toegewezen. De administratieve afwikkeling van deze limitatieve projecten verloopt via deze reserve. Zodra de projecten gereed zijn, komt deze reserve te vervallen. Voor Tuindorp hebben we voor de realisatie van

bedrijventerrein Emma een separaat budget herhuisvesting bewoners Tuindorp. Enkele verplaatsingen zijn gerealiseerd en sloop wordt voorbereid, hiertoe hebben we het budget geactualiseerd. Voor Litscherveld krijgen we ontvangsten voor verkoop van grondstroken.

- **Reserve corona**

De bestemmingsreserve corona was in het leven geroepen om de continuïteit van coronagerelateerde werkzaamheden te waarborgen. Hiertoe kunnen budgetten worden overgeheveld in deze reserve, ter dekking van lasten in jaar T+1 van werkzaamheden waarbij de Rijkscompensatie (deels) in het jaar T ter beschikking is gesteld. Deze reserve vervalt per 31-12-2023.

- **Reserve ISV-middelen**

Vanuit Groot Stedenbeleid zijn in de jaren 2006-2012 middelen voor stedelijke vernieuwing (ISV I, II en III) toegekend. De laatste periode ISV III is in 2021 afgerekend met het Rijk. Omdat deze afrekening heeft plaatsgevonden is er geen sprake meer van terugbetaalverplichting en derhalve zijn deze middelen vrij besteedbaar (hiermee is het geen voorziening meer). De gemeente heeft er voor gekozen om de besteding van deze middelen in de geest van de wetgeving te besteden, hiertoe zijn voor bodem en geluid bestedingsplannen gemaakt, die zijn nu in uitvoering. Om de gelden in te kunnen zetten voor deze plannen zijn ze in deze reserve gestort. In 2023 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

- **Reserve volkshuisvestingsfonds**

Deze reserve is in 2022 in het leven geroepen om daarin de cofinancieringsmiddelen van de gemeente Heerlen ten aanzien van de Rijksbijdrage Volkshuisvestingfonds te storten (jaarlijks € 360.000 tot en met 2031) en bedragen daaruit te onttrekken ten behoeve van de verduurzamingsopgave woningen in Heerlen-Noord.

- **Reserve werksferen bovengrondse vakschool**

Deze reserve is bedoeld voor de financiering van de subsidie aan WerkvoorHeerlen voor de realisatie van werksferen. De eerste werksferen worden gerealiseerd vanaf de start van de Bovengrondse Vakschool. Bij de realisatie wordt wel meebewogen met het ritme van de betrokken werkgevers. Zij spelen een bepalende rol in de vakinhoudelijke context die via een werksfeer wordt gecreëerd. Het is belangrijk om de mogelijkheid te hebben om op kansen te kunnen inspelen en het ontwikkeltempo eventueel te versnellen.

- **Reserve monumentenbeleid**

Deze reserve is bedoeld om middelen in te zetten wanneer bij een subsidie van andere overheden, zoals de provincie of overheden op Europees niveau (EFRO), cofinanciering vereist is. Daarnaast is de reserve bedoeld voor voorfinanciering van plotselinge calamiteiten aan rijksbeschermde monumenten en voor de realisering en uitwerking van het gemeentelijk monumenten- en archeologiebeleid.

- **Reserve sloopfonds**

Door maatschappelijke ontwikkelingen, maar ook door de toenemende druk op beschikbare financiële middelen zullen ten aanzien van vastgoed strategische keuzes gemaakt moeten worden. Gemeente Heerlen wil tot een meer efficiënt beheersbare vastgoedportefeuille komen. Hiertoe zal onder meer vastgoed dat geen kerntaak of strategische waarde meer heeft, verkocht moeten worden. Niet alle vastgoed is verkoopbaar. Daarnaast wil de gemeente Heerlen een voorbeeld zijn door eigen vastgoed dat kansarm en kansloos is, te slopen. Om te kunnen slopen en afboeken zijn extra financiële middelen nodig. Hiervoor is een sloopfonds (Sloopfonds Gemeentelijk Vastgoed) opgericht. Dit fonds zal werken als een "Revolving fund" door deze reserve te vullen met vastgoedverkoopopbrengsten die nog niet onderdeel uitmaken van een bestaand financieel kader.
In 2023 zijn er drie onttrekkingen geweest (sloop Beersdalweg, sloop Bruinkoolweg/Navolaan en sloop Kempkensweg) voor een totaalbedrag van € 58.005. Tevens is er een dotatie geweest in deze reserve voor € 58.005 (onttrokken uit incidentele verkopen). Het saldo van de reserve blijft daarom het maximale bedrag van € 500.000.

- **Reserve Maankwartier**

Deze reserve is bedoeld voor ‘nog uit te voeren werkzaamheden’ binnen het project Maankwartier, die als raming binnen de kaders van de vastgestelde grondexploitatie waren opgenomen. De bedragen betreffen verschillende posten die we nog aan verschillende partijen moeten gaan betalen.

- **Reserve nog uit te voeren werkzaamheden**

De bestemmingsreserve nog uit te voeren werkzaamheden is in het leven geroepen om de continuïteit van projecten, waarvan de lasten in enig jaar in de begroting zijn opgenomen, te waarborgen. Hiertoe kunnen budgetten worden overgeheveld in deze reserve ter dekking van lasten in jaar T+1 van projecten waarbij het budget (deels) in het jaar T ter beschikking is gesteld.

In 2023 vonden de volgende toevoegingen plaats:
-Raadsbesluit jaarrekening 2022 totaal € 21.514.000:

Reserve nog uit te voeren werkzaamheden	**Bedrag**
a. Arbeidsmarktbeleid	€ 430.000
b. Centrumbad	€ 88.000
c. Onderwijs naar binnenstad	€ 91.000
d. Vreemdelingen (Inburgering)	€ 110.000
e. Experiment gesloten coffeeshopketen	€ 168.000
f. Sociaal Veilig Integrale Aanpak Heerlen Noord	€ 883.000
g. Huiselijk Geweld (terugdraaien bez. DUVO)	€ 150.000
h. Visie BW en Burgerberaad burgerbetrokkenheid	€ 190.000
i. Beschermd Wonen: Diverse projecten	€ 1.741.000
j. Nieuwe inkoop Wmo (SB!)	€ 150.000
k. Lokale Inclusie Agenda: aanpassingen openbare ruimte	€ 61.000
l. Pilot Meander/ gratis abonnement voor senioren/ Pilot Heerlen-Noord "gelukkig in de buurt"	€ 261.000
m. Gemeentefonds circulaire september 2022: Inburgering en statusgelden vreemdelingen	€ 310.000
n.1 Gemeentefonds: Gids middelen GGD	€ 238.000
n.2 Gemeentefonds: compensatieregeling voogdij 18+	€ 236.000
o. ICT projecten	€ 881.000
p. Wet open overheid	€ 60.000
q. Personeelsgerelateerde reserveringen	€ 1.283.000
r. Tuindorp	€ 162.000
s. Spoorsingel	€ 229.000
t. Ontwikkeling burg Gijzelslaan	€ 225.000
u. 1 Heerlen-Noord	€ 1.201.000
v. Duurzaamheid	€ 673.000
w. Cultuurmiddelen	€ 67.000
x. Inhaallessen i.v.m. sluiting Zwembad	€ 156.000
y. Verduurzaming bedrijventerrein	€ 371.000
z. Regiogelden Volwasseneducatie	€ 144.000
aa. Omgevingswet	€ 1.175.000
bb. Arbeidsmarktregio - middelen gemeentefonds	€ 1.724.000
cc. Reserve Energietoeslag	€ 4.110.000
dd. Kansrijk van Start	€ 288.000
ee. Netwerkanalyse : GGD/ innovatie budget	€ 83.000
ff. 1 Bijzondere bijstand/energie	€ 493.000
gg. Gemeentefonds decembercirculaire 2022 (SD)	€ 322.000
hh. Aanbesteding website	€ 75.000
ii. Stadsmarketing	€ 90.000
jj. Subsidies Kindpakket	€ 261.000
kk. Projecturen	€ 400.000
ll. Ambitiedocument SMWHC	€ 300.000
mm. Voormalig kantoor Rabobank	€ 51.000
nn. Veiligheidshuis bestuurlijk akkoord nazorg	€ 99.000
oo. Gebiedsontwikkeling	€ 1.000.000

pp. Cultuur	€ 300.000
qq. Posten individueel < € 50.000	€ 184.000
TOTAAL	**€ 21.514.000**

De onttrekkingen 2023 betreffen alle middelen die middels het raadsbesluit van de jaarrekening 2022 waren toegevoegd en alle bedragen die op 1 januari 2023 nog in de reserve zaten.

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2023 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2023
Voor verplichtingen, verliezen en risico's (BBV art. 44.1a en 1b)	5.219	1.590	152	547	6.109
Voorzieningen ter egalisering van kosten (BBV art. 44.1c)	6.455	2.774	713	2.628	5.887
Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (BBV art. 44.1d)	0	2.269	0	1.346	923
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (BBV art. 44.2)	6.733	1.116	75	1.074	6.701
TOTAAL	**18.407**	**7.749**	**941**	**5.595**	**19.620**

Bedragen x € 1.000

In de kolom 'Vrijval' zijn de bedragen opgenomen die ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorzieningen gebracht.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's € 6.109.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2023
RVrz. pensioenen wethouders	2.499	64	0	47	2.516
VVrz. Vaststellingsovereenkomsten	1.425	701	0	239	1.887
VVrz. Verlofsparen	439	594	0	0	1.034
VVrz. onderwijshuisvesting	474	145	152	224	242
VVrz. Maankwartier	209	0	0	37	172
VVrz. Verlofsparen Parkstad-IT	46	86	0	0	132
RVrz. Schaesbergerveld BV	126	0	0	0	126
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	**5.219**	**1.590**	**152**	**547**	**6.109**

Bedragen x € 1.000

In de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's zijn verplichtingen opgenomen die in 2023 of eerder zijn ontstaan. Alhoewel sprake is van een verplichting, is de hoogte niet absoluut vast te stellen. Het gaat dan ook veelal om schattingen.

De voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's worden hieronder toegelicht:

- **Pensioenen wethouders**

Ten gevolge van wettelijke verplichtingen dienen gemeenten een voorziening te hebben voor de pensioenen van wethouders. De voorziening dient voor waardeoverdracht, ofwel op eigen verzoek (binnen zes maanden na aftreding), ofwel bij goedkeuring wetsvoorstel naar een centraal pensioenfonds voor bestuurders. Per saldo is de pensioenvoorziening voor wethouders in 2023 verhoogd.

- **Vaststellingsovereenkomsten**

Deze voorziening is bestemd om aangegane verplichtingen, middels vaststellingsovereenkomsten (VSO) met medewerkers die de organisatie hebben verlaten, te kunnen dekken. De maximale omvang is het bedrag dat nodig is om alle gemaakte afspraken met diverse medewerkers na te komen. In 2023 zijn kosten gemaakt voor medewerkers die de organisatie hebben verlaten, deze zijn geboekt ten laste van de voorziening. Ook zijn er nieuwe vaststellingsovereenkomsten afgesloten, deze toekomstige verplichtingen zijn geboekt ten gunste van de voorziening. Per saldo is de voorziening voor vaststellingsovereenkomsten verhoogd.

- **Verlofsparen**

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Doordat meer medewerkers uren sparen voor verlof via deze regeling is de voorziening verhoogd.

- **Onderwijshuisvesting**

Dekking van toegezegde maar nog niet betaalde middelen van de diverse onderhoudsprogramma's betreffende onderwijsgebouwen van de verschillende jaren.

- **Maankwartier**

Deze voorziening is bedoeld voor 'nog uit te voeren werkzaamheden' binnen het project Maankwartier, die als raming binnen de kaders van de vastgestelde grondexploitatie waren opgenomen. De bedragen hebben betrekking op verschillende posten die we nog aan verschillende partijen moeten gaan betalen.

- **Verlofsparen Parkstad-IT**

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Doordat meer medewerkers uren sparen voor verlof via deze regeling is de voorziening verhoogd.
In verband met verzelfstandig van Parkstad-IT is hier een aparte voorziening voor gevormd.

- **Schaesbergerveld BV**

Deze voorziening is bedoeld voor afdekking van het verlies van fase 1 tot en met 3 van het project Parkheuvel.

Voorzieningen ter egalisering van kosten € 5.887.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2023
EVrz. cluster cultuur	3.311	1.022	0	1.545	2.788
EVrz. cluster overige gebouwen (met MOP)	1.037	666	0	413	1.290
EVrz. cluster sportgebouwen	653	428	0	80	1.001
EVrz. cluster BMV's	611	537	0	449	699
EVrz. Parkeergarage Heerlerheide	89	6	0	0	94
EVrz. Maankwartier onderhoud roltrappen	0	65	0	50	15
EVrz. onderh. civieltechn. kunstwerken	541	0	541	0	0
EVrz. speelvoorzieningen	174	50	133	91	0
EVrz. scoutingaccommodaties	39	0	39	0	0
Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	**6.455**	**2.774**	**713**	**2.628**	**5.887**

Bedragen x € 1.000

Deze voorzieningen worden gevormd ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten, zoals groot onderhoud.

De voorzieningen worden hieronder toegelicht:

- **Cluster cultuur**

Deze voorziening wordt gebruikt voor het groot onderhoud van gebouwen van het cluster cultuur.
Toevoeging vindt plaats op basis van meerjarige onderhoudsplannen. Onttrekkingen van groot onderhoud vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats. In 2023 is in totaal € 1.021.797 toegevoegd op grond van meerjarige onderhoudsplannen. De aanwendingen bedroegen € 1.545.335.

- **Cluster overige gebouwen (met MOP)**

Deze voorziening wordt gebruikt om kosten van groot onderhoud van gebouwen uit het cluster gebouwen met MOP te betalen. Toevoeging vindt plaats op basis van meerjarige onderhoudsplannen. Onttrekkingen van groot onderhoud vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats. In 2023 is in totaal € 666.194 toegevoegd op grond van meerjarige onderhoudsplannen. De aanwendingen bedroegen € 413.317.

- **Cluster sportgebouwen**

Deze voorziening wordt gebruikt om kosten van groot onderhoud van gebouwen uit het cluster sportgebouwen te betalen. Toevoeging vindt plaats op basis van meerjarige onderhoudsplannen. Onttrekkingen van groot onderhoud vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats. In 2023 is in totaal € 428.368 toegevoegd op grond van meerjarige onderhoudsplannen. De aanwendingen bedroegen € 79.702.

- **Cluster BMV's**

Deze voorziening wordt gebruikt om kosten van groot onderhoud van gebouwen uit het cluster BMV's te betalen. Toevoeging vindt plaats op basis van meerjarige onderhoudsplannen. Onttrekkingen van groot onderhoud vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats. In 2023 is in totaal € 537.953 toegevoegd op grond van meerjarige onderhoudsplannen. De aanwendingen bedroegen € 449.326.

- **Parkeergarage Heerlerheide parkeren**

Deze voorziening wordt gebruikt voor het afdekken van kosten van onderhoud van de parkeergarage Heerlerheide. Toevoeging vindt plaats op basis van meerjarige onderhoudsplannen. Op basis van het nieuwe meerjarig onderhoudsplan zijn de toevoegingen aangepast. Onttrekkingen van groot onderhoud vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats. In 2023 is € 5.668 toegevoegd op grond van een meerjarig onderhoudsplan. Er waren geen aanwendingen.

- **Maankwartier onderhoud roltrappen**

Voor de egalisatie van onderhoudskosten aan de roltrappen van het Maankwartier is een onderhoudsvoorziening gevormd. In 2023 is € 64.847 toegevoegd en € 49.701 aangewend.

- **Onderhoud civieltechnische kunstwerken**

Civieltechnische kunstwerken moeten veilig en heel zijn. Dit vraagt om adequaat beheer en onderhoud. Door het beheren en onderhouden op het niveau Veilig en Heel voorkomen we kapitaalvernietiging en duurdere onderhoudsmaatregelen in de toekomst.
Toevoeging vindt plaats op basis van Beheer- en Onderhoudsplan Civieltechnische Kunstwerken 2017-2021 met een doorkijk naar de periode 2022-2026 op basis van het onderhoudsniveau Veilig en Heel. Onttrekkingen van groot onderhoud vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats.
Deze voorziening is in 2023 naar nul geboekt in afwachting van een te nemen raadsbesluit om het saldo over te hevelen naar een bestemmingsreserve, op basis van het nieuwe -door de raad vastgestelde- Beheerplan Civieltechnische Kunstwerken 2023-2027.

- **Speelvoorzieningen maatschappij**

Deze voorziening is in 2023 vervallen.

- **Scoutingaccommodaties**

Deze voorziening is in 2023 vervallen.

Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing kan worden geheven als bedoeld in artikel 44, eerste lid, onder d € 923.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2023
Vrz. art.44 lid 1d BBV spaarvoorz. riool	0	2.269	0	1.346	923
Totaal	**0**	**2.269**	**0**	**1.346**	**923**

Bedragen x € 1.000

- **Spaarvoorziening riool**

De voorziening heeft als doel spaarbedragen uit het riooltarief in te zetten voor (vervangings) investeringen. De voorziening is gebaseerd op het 'Gemeentelijk Watertakenplan (2020-2024)'. De voorziening wordt om de 5 jaar opnieuw onderbouwd aan de hand van een nieuw op te stellen Watertakenplan.

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is € 6.701.000

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2023
VrzMD riool	5.172	383	0	847	4.708
VrzMD afval	805	439	0	0	1.244
VrzMD voortijdig schoolverlaten	538	122	0	5	655
VrzMD PIT	168	0	75	51	43
VrzMD Promotiefonds markten	29	12	0	10	30
VrzMD legaat culturele activiteiten	20	0	0	0	20
VrzMD onderhoud nieuw stadskantoor	0	160	0	160	0
Totaal voorzieningen middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	**6.733**	**1.116**	**75**	**1.074**	**6.701**

Bedragen x € 1.000

De voorzieningen worden hieronder nader toegelicht:

- **Riool**

In geval van nog niet uitgevoerd werk bij vervangingsinvesteringen (waar niet voor wordt gespaard) of uitbreidingsinvesteringen (voor zover niet gedekt door een bijdrage uit de grondexploitatie) wordt de onderbesteding op kapitaallasten toegevoegd aan voorziening artikel 44, lid 2 BBV. Onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats uit de voorziening en worden in mindering gebracht op het rioolactief van betreffende jaar.

- **Afval**

Voorziening voor het saldo van baten en lasten van de afvalstoffenheffing.
In 2023 is € 439.502 toegevoegd. Er waren geen aanwendingen.

- **Voortijdig schoolverlaten (VSV)**

Het gaat om een bijdrage van de Parkstadgemeenten voor dekking op de tekorten VSV.
In geval van onderuitputting/exploitatieoverschot op deze bijdragen, worden ze toegevoegd aan de voorziening VSV met als doel om eventuele toekomstige exploitatietekorten aan te vullen. Dit staat in de bestuursovereenkomst van bureau Voortijdig Schoolverlaten, artikel 5 lid 4. Inmiddels heeft de stuurgroep besloten om deze voorziening zoveel mogelijk uit te putten door de jaarlijkse bijdragen van de deelnemende gemeenten te verlagen.

- **PIT**

Deze voorziening is gevormd voor het opvangen van incidentele toekomstige bedrijfsrisico's van Parkstad-IT. Het jaarrekeningresultaat van Parkstad-IT wordt jaarlijks voorgelegd aan de deelnemersraad van Parkstad-IT en conform besluit al dan niet gedoteerd aan deze voorziening of verrekend met de deelnemers van Parkstad-IT. In 2023 is het negatieve resultaat van 2022 en zijn advieskosten 2023 in verband met de verzelfstandiging verwerkt ten laste van de voorziening.

- **Promotiefonds markten**

In samenwerking met de marktadviescommissie is een promotiefonds markten ingesteld. In de verordening marktgelden is een bijdrage voor dit promotiefonds opgenomen. In overleg met de (sub) marktcommissie voor reclame- en promotieactiviteiten, worden vanuit de bijdragen diensten verleend door de gemeente. Toevoeging vindt plaats op basis van bijdragen vastgesteld in de verordening marktgelden. Onttrekkingen vinden rechtstreeks uit de voorziening plaats.

- **Legaat culturele activiteiten**

Dit bedrag is vanuit een nalatenschap ontvangen; in overleg met de executeur-testamentair kunnen voorstellen ter besteding op het culturele vlak worden gedaan.

- **Onderhoud nieuw stadskantoor**

Voor de egalisatie van de onderhoudskosten aan het nieuwe stadskantoor is een onderhoudsvoorziening gevormd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Onderhandse leningen van:		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	308.000	267.542
- buitenlandse instellingen	20.625	21.250
TOTAAL	**328.625**	**288.791**

Bedragen x € 1.000

In het hierna opgenomen overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar over het jaar 2023:

Omschrijving	31-12-2022	Vermeer-deringen	Aflossingen	31-12-2023
Onderhandse leningen	288.792	57.500	17.667	328.625
TOTAAL	**288.792**	**57.500**	**17.667**	**328.625**

Bedragen x € 1.000

De totale rentelast voor het jaar 2023 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedraagt € 3.718.000.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	71.136	119.483
Overlopende passiva	113.681	57.890
TOTAAL	**184.817**	**177.373**

Bedragen x € 1.000

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Overige kasgeldleningen	42.500	80.000
Overige schulden	28.636	39.483
TOTAAL	**71.136**	**119.483**

Bedragen x € 1.000

De afgesloten kasgeldleningen hebben betrekking op de gemeentelijke financiering waarvan de toelichting is opgenomen in de paragraaf financiering.
De overige schulden betreffen onder andere crediteuren (€ 14.450.000), loonheffing december € 5.028.000, afdracht pensioenen € 1.110.000 en de terugbetalingsverplichtingen aan het ministerie van SZW (€ 764.000) inzake BBZ.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2023	Boekwaarde per 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	23.127	16.797
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	90.185	40.592
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	368	501
TOTAAL	**113.681**	**57.890**

Bedragen x € 1.000

In de balans zijn voorschotbedragen opgenomen die wij van EU, rijk en provincie hebben ontvangen. Deze voorschotbedragen zijn voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, om lasten van volgende begrotingsjaren te dekken. Wij specificeren ze als volgt:

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of de terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
VOB EU				
Duurzaamheid	98	251	202	147
(W)E.SERVICES.HEERLEN	108	0	40	69
Subsidie Centrum	45	0	0	45
SIBDEV	39	0	39	0
Totaal VOB EU	**289**	**251**	**280**	**260**
VOB Rijk				
SiSa C109: Volkshuisvestingsfonds 2.0	0	27.661	0	27.661
Sociale Zaken ESF-subsidie	4.095	11.689	4.176	11.608
SiSa C47: Volkshuisvestingsfonds	8.200	0	84	8.116
SiSa : SPUK Woning Infra Heerlen Centrum	0	5.287	0	5.287
SiSa C100: SPUK Kansrijke wijk Heerlen-Noord	0	5.008	475	4.533
SiSa C9: Woningbouwimpuls Centrum	4.038	0	0	4.038
SiSa C55: Aanpak energiearmoede	3.083	4.064	3.138	4.009
SiSa C94: SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI)	0	3.452	0	3.452
SiSa A17: SPUK Preventie met gezag	1.000	2.162	619	2.543
SiSa E3: Sanering Verkeerslawaai	1.481	639	35	2.085
SiSa F28: Klimaat en Energiebeleid	0	1.740	0	1.740
SiSa G4: Tozo terugbetalingsverplichting Rijk i.r.t. debiteuren	1.271	0	173	1.098
Dumava-subsidie Romeins museum	0	1.086	0	1.086
SiSa G10: Spuk Inburgering	551	903	431	1.023
SiSa D8/D9: OAB	1.122	5.191	5.304	1.009
SiSa E44: Deltaplan Ruimtelijke adaptatie Centrum	952	0	28	924
SiSa F20: Impulsaanpak winkelgebieden centrum	537	230	83	684
SiSa C95: NPLW Spuk 2023	0	617	0	617
SiSa C79: Bevolkingsdaling	3.911	0	3.433	478
SiSa E97: Tijdelijke regeling SPUK Bodem 2023	0	577	101	476
SiSa D14:Inhalen onderwijsachterstanden Covid	13	541	230	324
SiSa C31: SU Huisv. Kwetsbare Groepen 2020/22	788	0	484	305
SiSa E84: Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	260	0	0	260
Rijksgelden RAK (Regionale Aanpak Kindermishandeling) & GHNT (Geweld hoort nergens thuis)	205	4	24	185
Taaleis	73	108	0	181
SiSa H30: SPUK GALA 2023	0	2.093	1.923	170
SiSa B2: Kinderopvangtoeslag affaire	191	53	81	162
SiSa C32: SUVIS	150	0	0	150
Proeftuin rijk - Dans Right Now! SCRZ	131	0	0	131
SiSa H1: Heroïne	58	939	907	90
SiSa C41B: Woningbouw Heerlen	82	0	0	82
SiSa G13: Spuk onderwijsroute	75	78	75	78
SiSa A16: Bekostigingsregeling Oekraïne	0	6.366	6.299	67
SiSa E11B: NSL1 t/m 3 SISA tussen medeoverheden	43	0	0	43
SiSa H31: SPUK NEAS: Sport 2023	0	35	0	35
SiSa D10: Volwasseneducatie	142	3.072	3.197	17
Regiodeal subs. Tbv projecten centrum	207	0	190	17
SiSa F1: Uitkoopregeling hoogspanningsleiding	30	0	16	14
SiSa H25: Spuk ijsbanen en zwembaden	401	0	401	0
SPUK-IJZ Otterveurdt 2020 en eerste helft 2021	101	0	101	0
SiSa D11: VSV	72	-72	0	0
SiSa C70: Koplopersregeling	50	0	50	0
SiSa E20: Stimul. verkeersveiligh maatregelen	39	0	39	0
SiSa D19: Tijdelijke opvang ontheemden	20	20	40	0
SiSa D23: verlening regeling eenmalige SPUK en subsidie loka	0	440	440	0
SiSa D21: SPUK Impuls jongerencultuur	0	295	295	0
SiSa H12: preventieakkoorden	0	50	50	0
Totaal VOB Rijk	**33.371**	**84.329**	**32.921**	**84.778**

Omschrijving	Saldo 31-12-2022	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of de terugbetalingen	Saldo 31-12-2023
VOB overige overheid				
Woonopgaves Heerlen-Noord	1.740	0	0	1.740
Provinciale subsidie Parkstadroute	0	1.516	0	1.516
SiSa C55: Aanpak energiearmoede	2.605	0	1.751	854
Regionale werkbedrijf (RWB)	509	0	68	441
Zon op grote daken	0	189	0	189
Samenwerking jeugd Parkstad	130	0	0	130
Kansrijk van start	81	0	0	81
Proeftuin bijdragen provincie Limburg - Dans Right Now!	56	0	0	56
Versterk.aanpakKansrijke Start Parkstad	163	0	110	52
Proeftuin bijdragen gemeenten - Dans Right Now!	38	0	0	38
Prov. Subs. Regionale aanpak kindermishandeling	23	80	72	31
Provinciale subsidie Bidboek	10	0	0	10
Subsidie Gedenkbomen	18	0	9	9
Prov. Subsidie herinrichting Glasmijweg e.o.	540	0	540	0
Prov. subsidie Rondje Groeves	270	30	300	0
IBA subsidie Rondje Groeves	200	210	410	0
Boodschappen doen Heerlerbaan	540	0	540	0
IBA subsidie tbv 5 projecten Centrum	10	130	140	0
Totaal overige overheid	**6.932**	**2.154**	**3.940**	**5.146**
TOTAAL	**40.592**	**83.916**	**34.324**	**90.185**

Bedragen x € 1.000

De nog te betalen bedragen hebben voornamelijk betrekking op nog te betalen uitkeringen over december (€ 4.114.000), de nog te betalen loonheffing over uitkeringen (€ 2.548.000), nog te betalen meerkosten JENS (€ 5.752.000) en de overlopende rente op langlopende leningen (€ 1.919.000).

Waarborgen en garanties

Het bedrag dat in de balans is opgenomen voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke personen en rechtspersonen kan naar de aard van de geldlening als volgt gespecificeerd worden:

Lening-nummer	Oorspronkelijke Hoofdsom	geldnemer	Instrument	Einde looptijd	Rente	Restant Hoofdsom 1-1-2023	Som stortingen in periode	Som Aflossingen in periode	Som rente in periode	Restant Hoofdsom 31-12-2023
SCNOR001	182	DE NOR	GG-SCW	2029	5,9000%	60	0	10	3	50
ZSXON001	318	XONAR	GG-ZRG	2029	5,7000%	53	0	9	3	44
ZSXON002	56	XONAR	GG-ZRG	2031	6,3500%	12	0	2	1	11
Subtotaal	**555**	**GARANTSTELLINGEN**				**125**	**0**	**20**	**7**	**105**
Woning Corporaties										
	15.927	Stichting Weller Wonen				3.733	0	1.161	0	2.572
	5.005	Stichting Wonen Zuid				1.932	0	242	0	1.690
	3.388	Wonen Limburg				2.132	0	113	0	2.019
Subtotaal	**24.320**	**GEWAARBORGDE LENINGEN**				**7.797**	**0**	**1.516**	**0**	**6.281**
Totaal	**24.875**					**7.922**	**0**	**1.536**	**7**	**6.386**

Bedragen x € 1.000

Overzicht restant hoofdsommen gemeentegaranties jaarrekening 2023		
Geldgever	**Aantal**	**Restant schuld**
ABP Hypotheken (via Obvion)	8	31
Bouwfonds Limburgse Gemeenten	20	66
Centrale Volksbank (via Regio bank)	1	1
ING (incl. Postbank NV)	2	3
Stad Rotterdam 1720 NV (via ASR)	2	56
Woonfonds Holland BV	2	31
TOTALEN	**35**	**187**

Bedragen x € 1.000

Langlopende financiële verplichtingen

De belangrijkste niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen zijn onderstaand opgenomen. De verplichtingen zoals hier opgenomen betreffen verplichtingen die in 2024 of later tot een prestatie komen. De ondergrens die is genomen betreft € 50.000.

Verplichting	Leverancier	Bedrag (excl.btw)	Jaarbasis (JB) / Totale Contract-waarde (TC)
WSW Subsidie 2024	Werkvoorzieningschap OZL	23.940	JB
BMV Heerlerbaan (nieuwbouw)	BAM Bouw&Techniek Integr.Projecten Zuid	18.940	JB
Trajectfinanciering en HHT 2024	MeanderGroep Zuid-Limburg	13.200	JB
Basispakket 2024	Reinigingsdiensten Rd4	10.980	JB
Bijdrage regulier en FLO 2024	Veiligheidsregio Zuid-Limburg	7.490	JB
Bovengrondse Vakschool	Bam Bouw en Techniek Maastricht	4.700	TC
Leerlingenvervoer 2024	Taxibedrijf van Meurs Maastricht B.V.	3.800	JB
Uitvoering werk Promenade II	Heijmans Infra B.V.	3.030	JB
Bijdrage JGZ programma JGZ 2024	GGD Zuid Limburg	3.010	JB
Doelgroepenvervoer 2024	Omnibuzz	2.910	JB
Overeenkomst van Aannemng 2	Heijmans Infra B.V.	2.650	TC
Bijdrage GR WSP 2023	GR WSP Parkstad	2.630	TC
WEB-volwassenenonderwijs 2024	VISTA college	2.520	JB
Aanneemsom Groot Asfaltonderh. 2020-2023	Besix Infra Nederland B.V.	2.480	TC
Huur Huize De Berg feb24-Mei24	Lena Savelbergh B.V.	2.110	JB
Bijdrage GR WSP 2024	GR WSP Parkstad	2.010	JB
Leisure Lane	Heijmans Infra B.V.	1.930	JB
Voorschot Jeugdzorg + uitv jan-feb 2024	Gemeente Maastricht (Stadhuis)	1.910	JB
Bijdrage veilig thuis 2024	GGD Zuid Limburg	1.740	JB
Trajectfinanciering huishoudeijk hulp toelage HHT 2024	Ambulante Thuiszorg WMO Parkstad B.V.	1.520	JB
Inzake offerte 2022024.3 energiearmoede	WoonWijzerWinkel Zuid Limburg B.V.	1.500	JB
Bijdrage GGD algemeen 2024	GGD Zuid Limburg	1.460	JB
RD4 veegbestek 2024	Reinigingsdiensten Rd4	1.190	JB
Voorschot PGB BG 2024	SVB Servicecentrum PGB (Dienstverlening)	1.070	JB
Beheer- en Exploitatievergoeding 2024	Sportfondsen Heerlen B.V.	990	TC
Bestek onderhoud Heerlen-noord 1 jan 2024	Stg. WerkvoorHeerlen	880	JB
Bijdrage GR WOZL 2024	Werkvoorzieningschap OZL	830	JB
Aanneemsom RR Schandelerboord-Eijmaelstr	Bloem Infra B.V.	710	JB
Huur Huize De Berg 1-6-23 tm 31-5-24	Lena Savelbergh B.V.	700	JB
Huur Huize De Berg 1-6-23 tm 31-5-24	Holding C.A.G. Lenferink Wijhe B.V.	700	JB
Bijdrage GR WOZL 2023	Werkvoorzieningschap OZL	700	JB
Dienstverleningsovereenkomst Stadhuis & Stadskantoor 2024	Jongen Bouwpartners	700	JB
Bijdrage GR WOZL 2022	Werkvoorzieningschap OZL	680	JB
Onkruidbestrijding RD4 2024	Reinigingsdiensten Rd4	650	JB
Huurkosten Units Windekind	Innovo - Onderwijs Op Maat	540	JB
Aanneemsom Ganzeweide reconstructie	Bloem Infra B.V.	540	JB
Opdracht Heerenweg kermisterrein	Nijbod Projecten B.V.	530	JB
Lease auto's gem. Heerlen 2024	Multilease B.V.	520	JB
PLT Nieuwe Tribune	Jezet Seating NV	500	JB
VNG contributie 2024	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	500	JB
Plaatsen Ledverlichting tbv buitensport	Sportverlichting.com B.V.	500	JB
Schoonmaak 2024	Vebego Participatie (Balanz Facilitair)	490	JB
Inwonersbijdrage 2024	Zorg- en Veiligheidshuis Parkstad	490	JB
KC Bekkerveld	Vebego Facility Solutions B.V.(Yask)	460	TC
Energieopslagsysteem BMV Heerlerbaan	Fudura B.V.	440	JB
Paspoorten en NIK	RvIG Rijksdienst voor ID	420	JB
Aanneemsom Wateroverlast Industriestraat	Wegenbouw van de Kreeke BV	420	JB
Aansluitkosten, Gr. von Schönbronlaan 2	Mijnwater Warmte Infra BV	410	TC
Leerroutes inburgering Vista	VISTA college	400	JB
Werkzaamheden kentekentoegang	BAM Infra Verkeerstechniek B.V.	340	TC
Externe inhuur tbv Historisch Goud 2024	Tempo-Team Uitzenden B.V.	300	JB
Klein Asfaltonderhoud 2023-2024	Wegenbouw van de Kreeke BV	300	JB
Inhuur medew. team Services 2024	WSP Parkstad Detachering B.V. (Det. OZL)	280	JB
PCC OMNIA SSP 2024	Vodafone Libertel BV	270	JB
RD4 gladheidbestr. vaste kosten 2024	Reinigingsdiensten Rd4	260	TC
Inspectie riolering 2024	Wegenbouw van de Kreeke BV	250	JB
Porto- en verzendkosten, diensten	Business Post Zuid-Limburg BV	240	JB
Voorschotten PGB Jeugd 2024	SVB Servicecentrum PGB (Dienstverlening)	240	JB
Huur Gasthuisstraat 35 Leger des Heils	Wonen Limburg	240	TC
Vervanging verkeers regel installatie VRI XP31	SWARCO Nederland BV	240	JB
Ledigen afvalbakken 2024	Stg. WerkvoorHeerlen	240	JB
Sloop Kempkensweg 3 d-k	Sloopwerken Limburg B.V.	230	JB
Sloopwerk woningen tuindorp	HP-Demorec BV	230	JB

Verplichting	Leverancier	Bedrag (excl.btw)	Jaarbasis (JB) / Totale Contract-waarde (TC)
Archiefselecteur Archief op Orde inh Len	Servicecentrum MER	230	JB
Dienstverleningsovereenkomst UWV |Maankwartier 2024	UWV	220	JB
Bodemenergiesysteem BMV Heerlerbaan	Bam Bouw en Techniek Maastricht	220	JB
Onderwijs naar binnenstad	wiebenga consultants b.v.	220	JB
Externe inhuur stadsingenieurs 24/4/2023-17/1-2025	Lybrae Consultants Maastricht BV	200	TC
Onderhoud openbare verlichting 2024	SPIE Infratechniek B.V.	200	TC
Parkeren medewerkers raadhuis	Q-Park Operations Netherlands	200	JB
Vezelgebruik Lease fee Dark Fiber 2024	Eurofiber Nederland	200	JB
Opbraakstraat - Raambouwstraat	Bloem Infra B.V.	200	JB
Voorschot PGB WMO HBH 2024	SVB Servicecentrum PGB (Dienstverlening)	190	JB
Rd4 stortkosten veegbestek 2024	Reinigingsdiensten Rd4	190	JB
Straatcoaches 2024	Secutor Security B.V.	190	JB
Leer en werktraject duaal traject 4.0, 5.0 en 6.0	Stichting Yuverta	180	JB
Bestek SB-20-240 huisaansluitingen	Van der Velden Rioleringsbeheer	180	JB
Inhuur bedrijfsarts 2023	HCS Services B.V.	180	JB
ROK sleufherstel Heerlen Noord	RR Civiel BV	180	JB
Bijdrage GHOR 2024	GGD Zuid Limburg	180	JB
RD4 kolken ledigen 2024	Reinigingsdiensten Rd4	180	JB
Externe inhuur expertise beleid en ruimte	Lybrae Consultants Maastricht BV	180	JB
Uitfasering Managed Integrations fase 3	Enable-U B.V.	180	JB
Bijdrage programma Jeugdzorg 2024	GGD Zuid Limburg	170	JB
Aankoop boom feestverlichting Hrl. Centr	Avontuur-BlachereNL B.V.	170	JB
Programmalijn Jeugd 2023	Gemeente Maastricht (Stadhuis)	170	JB
Maatwerk gezinsopname	Stichting Zuid-Limburg Zorgt Samen	170	JB
Vern. putten, deels vervangen riool.	Plum Infra BV	170	JB
Inhuur diverse medewerkers Bugerzaken	Aethon Publica B.V.	160	JB
Begeleidingstrajecten ihkv Housing 2024	Stichting LEVANTOgroep	160	JB
Licentie diagnose systeem arbeidsmarkt 2024	CompetenSYS B.V.	150	JB
Huur 2024 Mgr. Hanssenschool (disloc.)	Stg. Vitus Zuid	150	JB
Bijdrage verduurzamen dak	Stichting Weller Wonen	150	JB
Externe inhuur t.b.v. Huisvestingsverordening	Maandag Managed Services B.V.	150	TC
Externe inhuur stadsingenieurs	Lybrae Consultants Maastricht BV	150	JB
Renovatie Zwembad Hoensroek	LAUDY Bouw & Ontwikkeling BV	150	JB
Rijbewijzen	Hoofdkantoor Dienst Wegverkeer (RDW)	150	JB
Maatwerk gezinsopname	Stichting Zuid-Limburg Zorgt Samen	140	JB
Externe inhuur stadsingenieurs	Lybrae Consultants Maastricht BV	140	JB
SemperGreenwall Dr. Poelsstraat	Sempergreen Vertical Systems B.V.	140	JB
Toezichthouder glasvezel ruimte	Lybrae Consultants Maastricht BV	140	JB
Externe inhuur domein ruimte 2023	koen B.V.	140	JB
Inhuur diverse medewerkers Ruimte	Tempo-Team Uitzenden B.V.	140	JB
Externe inhuur opvang ontheemden Oekraine	Tempo-Team Uitzenden B.V.	130	JB
Glaspaleis vervanging koelmachine -2	SPIE Building Solutions B.V.	130	JB
Externe inhuur projectmanagement ruimte 2023/12 2024	SijsMan Projectmanagement	130	JB
Bmv de Vlieger, Renovatie Hellende Daken	Verkoelen Dakspecialisten Weert B.V.	130	JB
Toezichthouder glasvezel ruimte	Lybrae Consultants Maastricht BV	130	JB
Inhuur bouwadvies periode 1-9-2023 tot 1-9-2024	Bouwadvies | Ontwerpbureau Elzinga	130	JB
Huur GT Print	Canon Nederland	130	JB
Glaspaleis Gevelrenovatie vlgns offerte	elk B.V.	120	JB
Inhuur adv rioleringstechniek	Waterschapsbedrijf Limburg	120	JB
Externe inhuur domein ruimte 2023	koen B.V.	120	JB
Externe inhuur programma management centrum	Ziezzo professionals B.V.	120	JB
Participatie advies RES ZL	Knape Advies	120	JB
Dakterras Glaspaleis	Stichting SCHUNCK*	120	JB
Suite vh Sociaal Domein (kwart factuur)	Centric	120	JB
Voorbereiding en realisatie dienstgebouw	ProRail BV	120	JB
Accountantsdiensten	Deloitte Accountants BV	120	JB
Anpr Bam/Brickyard 2024.	BAM Infra Verkeerstechniek B.V.	110	JB
Glaspaleis Torentje	Aannemings- en Bouwbedrijf Rabeh	110	JB
Inhuur medewerkers team Services 2024	Stg. WerkvoorHeerlen	110	JB
Inhuur stadsingenieurs	Lybrae Consultants Maastricht BV	110	JB
Meubilair	Jongen Bouwpartners	110	JB
Externe inhuur opvang ontheemden Oekraine	Ziezzo Overheid B.V.	100	JB
Adviesteam PW + WWB 2022	GGD Zuid Limburg	100	JB
Afdrukken GT Print	Canon Nederland	100	JB
Externe Inhuur Historisch Goud 2024	Ziezzo B.V.	100	JB
Klein civiel onderhoud SB-22-300 Heerlen -Noord 2024	Plum Infra BV	100	JB
ROK sleufherstel Heerlen Zuid	Besix Infra Nederland B.V.	100	JB
Regiecontract riool Heerlen Noord	Plum Infra BV	100	JB
Heerlen Zuid verhardingen	Krinkels BV	100	JB
Logopedie 2024	BCO Onderwijsadvies B.V.	100	JB
Drukwerk 2024	De Bondt Grafimedia Communicatie B.V.	100	JB
Inrichting nieuw mijnmuseum	Nederlands Mijnmuseum	100	JB
BMV Heerleheide, bestrating schoolplein	Habenu-van de Kreeke Vastgoedservice BV	100	TC

Verplichting	Leverancier	Bedrag (excl.btw)	Jaarbasis (JB) / Totale Contract-waarde (TC)
Externe inhuur stadsingenieurs tm nov. 2024	Lybrae Consultants Maastricht BV	90	JB
Inhuur Teammanager Parkstad IT	Demarrage Consulting B.V.	90	JB
Externe inhuur opvang ontheemden Oekraine	Ziezzo Overheid B.V.	90	JB
Externe inhuur opvang ontheemden Oekraine	Tempo-Team Uitzenden B.V.	90	JB
Externe inhuur team inkomen 2024	Voort B.V. (Koen)	90	JB
Externe inhuur stadsingenieurs	RA Infra B.V. (RA+ vestiging Sittard)	90	TC
Inhuur vergunningverlener WABO	YER Nederland B.V.	90	JB
Busvervoer inz BMV Heerlerbaan	Taxibedrijf van Meurs Maastricht B.V.	90	JB
Diverse abonnementen 2024	Ilge Subscription Management B.V.	90	JB
Onderhoud wegmarkeringen 2024	Van Rens B.V.	90	JB
Beveiliging contract 2024	Novicap Ltd (De Haan beveiliging)	90	TC
Maatwerk gezinsopname tm dec 2024	Stichting Driestroom	90	JB
Flat-fee Voice+internet 2024	Odido Netherlands B.V.	90	JB
Inhuur innitiatieven mananger team vergunningen	Zuyd Hogeschool	90	JB
RealisatieWandelknooppuntsystKnopenLopen	Folkersma Routing en Sign B.V.	90	JB
Forensische geneeskunde	GGD Zuid Limburg	90	JB
WSW inleenvergoeding Historisch Goud	WSP Parkstad Detachering B.V. (Det. OZL)	90	JB
Aanbrengen midden geleider Unolaan	Gebrs. Kurvers BV	80	JB
KPN bellen & internet 2024	KPN BV	80	JB
Bestelling tbv Dom.Plaats HG	Heineken Sligro Stichting Derdengelden	80	TC
Extra werk, vegen 2024	Reinigingsdiensten Rd4	80	JB
Glaspaleis klachten 2024	SPIE Building Solutions B.V.	80	JB
Schoonmaak ruimtes kasteel Hoensbroek	Vebego Participatie (Balanz Facilitair)	80	JB
Theater Klachten 2024	SPIE Building Solutions B.V.	80	JB
WMO losse adviezen 2024	GGD Zuid Limburg	80	JB
HRM systeem	Afas Software B.V.	80	JB
Huurkosten Units El Wahda	Adapteo B.V.	80	JB
Verspreiden stadskrant 2024	HPG (Doordropshop)	80	JB
Bodemsanering en proef sleuven	Janssen Aannemingen v.o.f.	80	JB
Externe inhuur tbv bestuursdienst 2023	EUquest BV	80	JB
Aanneemsom project Kievitstraat e.o.	Wegenbouw van de Kreeke BV	80	JB
Externe inhuur stadsingenieurs	RA Infra B.V. (RA+ vestiging Sittard)	80	JB
Externe inhuur stadsingenieurs	RA Infra B.V. (RA+ vestiging Sittard)	80	JB
Externe inhuur maatwerk jeugdhulp (CI)	Stichting The Horse Valley	80	JB
Inhuur service manager PIT 2024	IM-Profile B.V.	80	JB
Brandstof pasje bedrijfswagens	Travelcard B.V.	80	JB
Mgr. Nolenstraat 29, Buitenschilderwerk	Schilderwerken Bijsmans Heerlen B.V.	70	JB
Glaspaleis ventilatoren	SPIE Building Solutions B.V.	70	JB
Externe inhuur t.b.v. team inwoners	Bender Detachering B.V.	70	JB
Externe inhuur dienstverlening	GoodWeek B.V.	70	JB
Projectleiders infra/vastgoed	HaskoningDHV Nederland B.V.	70	JB
Extra werk, vegen 2024	Reinigingsdiensten Rd4	70	JB
Migratie-&Licentiekosten Octopus	IV-Software B.V. (Truelime)	70	JB
Externe inhuur tbv PIT t/m 30-06-2023	Data 4 I.T.	70	JB
Maatwerk gezinsopname tm dec 2024	Stichting Driestroom	70	JB
Uitvoering witgoedregeling	WoonWijzerWinkel Zuid Limburg B.V.	70	TC
Leerroutes inburgering Vista	VISTA college	70	JB
Inhuur team inwoners	koen B.V.	70	JB
PLT Verlichting	SPIE Building Solutions B.V.	70	JB
Verwerking bedrijfsafval 2023	Attero B.V.	70	JB
Groenafval	Combinatie Afvalzorg & Den Ouden VOF	70	JB
WMO adviesteam 2024	GGD Zuid Limburg	70	JB
Suite vh Sociaal Domein (kwart factuur)	Centric	60	JB
Externe inhuur team vergunningen 2024	Eiffel B.V.	60	JB
Herstel vijver Heliostaat	Copier Engineering B.V.	60	JB
Huur brandkranen 2024	WML	60	JB
Leaseverplichting auto's 2024	Zuidlease B.V.	60	JB
Aansluiting Caumerbeeklaan op de rotonde	Bloem Infra B.V.	60	JB
Externe inhuur archiefverzorger team services	Maandag Interim Professionals B.V.	60	JB
Maatwerk jeugd voorziening	Stg Adelante Zorg	60	JB
Cisco Identity Service Engine	HET IT B.V.	50	JB
Glaspaleis Gevel renovatie	T.G.M. Service en Onderhoud B.V.	50	JB
Operatie Steenbreek 2024	Sandra van den Beuken Natuurincl Landsch	50	JB
Heerlen Noord verhardingen	Plum Infra BV	50	JB
Heerlen Zuid verhardingen	Krinkels BV	50	JB
Stadhuis gevelinspectie	Dijkoraad R.R.G. B.V.	50	JB
Inhuur transport team stadsbeheer 2024	RR Civiel BV	50	TC

bedragen x €1000

Ontwikkelingen na balansdatum

De balans geeft inzicht in de financiële positie op 31 december 2023. In de periode waarin de jaarrekening wordt samengesteld kunnen zich ontwikkelingen voordoen, die van invloed zijn op het beeld dat in de rekening gegeven wordt. Er zijn geen ontwikkelingen na balansdatum.

4.4 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken

Voor de toelichting op de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken verwijzen we naar hoofdstuk 2. Programmaverantwoording. Hier worden per programma-kernthema de afwijkingen toegelicht.

Algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht algemene dekkingsmiddelen bestaat uit:

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is (toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen).
- Algemene uitkering, toegelicht in paragraaf 2.2.2.
- Dividenden, toegelicht in paragraaf 2.2.3.
- Het saldo van de financieringsfunctie, toegelicht in de paragraaf Financiering (3.4).

Kosten overhead

Voor de toelichting op de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken verwijzen we naar hoofdstuk 2.1.0 Kernthema Middelen en heffingen.

Heffing vennootschapsbelasting

Voor de toelichting op de heffing vennootschapsbelasting verwijzen we naar hoofdstuk 2.4 Bedrag heffing vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

Voor de toelichting op onvoorzien verwijzen we naar hoofdstuk 2.5 Onvoorzien.

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

Overzicht van incidentele baten per programma

Incidentele baten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begroting vóór wijziging *	Raming begroting na wijziging *
0. Bestuur en Ondersteuning	31.853	344.929	356.659
1. Veiligheid	-	26	1.273
2. Verkeer en Vervoer	541	1.442	1.442
3. Economie	475	891	1.117
4. Onderwijs	10.606	7.082	14.544
5. Sport cultuur en recreatie	984	4.439	7.568
6. Sociaal Domein	6.128	64.464	95.617
7. Volksgezondheid en milieu	1.756	22.795	29.031
8. VHROSV	118	2.507	2.598
Eindtotaal	**52.461**	**448.574**	**509.847**

bedragen x €1000

**De totalen van 'Raming begroting vóór én ná wijziging' zijn exclusief toevoegingen/onttrekkingen aan reserves gepresenteerd.*

Toelichting incidentele baten

Kernthema	Omschrijving incidentele baten	2023
0. KT Middelen en heffingen	Totaal incidentele onttrekkingen reserves	31.303
0. KT Middelen en heffingen	Vergoeding waterschades 2021	550
2. KT Wegen, straten en pleinen	Vrijval voorziening civieltechnische kunstwerken	541
3. KT Economie	SPUK: Kansrijke Wijken	475
4. KT Onderwijs	SPUK: Onderwijsachterstanden	5.304
4. KT Onderwijs	SPUK: Volwasseneducatie	3.055
4. KT Onderwijs	SPUK: VSV	2.095
4. KT Onderwijs	Vrijval voorziening Onderwijs Huisvesting	152
5. KT Cultuur	Museumprijs Prins bernard cultuurfonds	100
5. KT Sport	SPUK: Sportakkoord	501
5. KT Sport	SPUK: BTW compensatie voor sport	383
6. KT Volwassenen maatwerkvoorzieningen	SPUK: verslavingszorg	877
6. KT Sociale basisvoorzieningen	SPUK: Vreemdelingen	431
6. KT Sociale basisvoorzieningen	SPUK: Opvang ontheemden Oekraine	4.820
7. KT Duurzaamheid, afval, riool en milieubeheer	Energiearmoede	1.756
8. KT Ruimtelijke ordening	Heerlen Noord	118
	Overige mutaties <100	-
TOTAAL		**52.461**

bedragen x €1000

Overzicht van incidentele lasten per programma

Incidentele lasten	Realisatie begrotingsjaar	Raming begroting vóór wijziging *	Raming begroting na wijziging *
0. Bestuur en Ondersteuning	-16.828	-74.646	-75.695
1. Veiligheid	-	-14.383	-16.346
2. Verkeer en Vervoer	-	-14.520	-14.724
3. Economie	-275	-7.053	-9.375
4. Onderwijs	-10.478	-20.580	-28.453
5. Sport cultuur en recreatie	-1.125	-38.856	-42.753
6. Sociaal Domein	-9.156	-240.027	-291.503
7. Volksgezondheid en milieu	-4.415	-27.647	-29.888
8. VHROSV	-87	-9.966	-12.868
Eindtotaal	**-42.364**	**-447.678**	**-521.605**

bedragen x €1000

**De totalen van 'Raming begroting vóór én ná wijziging' zijn exclusief toevoegingen/onttrekkingen aan reserves gepresenteerd.*

Toelichting incidentele lasten

Kernthema	Omschrijving incidentele lasten	2023
0. KT Middelen en heffingen	Onderhoud gebouwen en energiekosten fors hoger	-478
0. KT Middelen en heffingen	Naheffing parkeerboetes	-221
0. KT Middelen en heffingen	Totaal incidentele dotaties reserves	-16.007
0. KT Middelen en heffingen	Vennootschapsbelasting voorgaande jaren	-122
3. KT Economie	SPUK: Kansrijke Wijken	-275
4. KT Onderwijs	SPUK: OAB (Onderwijsachterstanden)	-5.263
4. KT Onderwijs	SPUK: Volwasseneducatie	-3.137
4. KT Onderwijs	SPUK: VSV	-2.078
5. KT Sport	SPUK: Sportakkoord	-501
5. KT Sport	SPUK: BTW compensatie voor sport	-624
6. KT Sociale basisvoorzieningen	SPUK: Vreemdelingen	-945
6. KT Sociale basisvoorzieningen	SPUK: opvang ontheemde Oekraïne	-4.757
6. KT Volwassenen maatwerkvoorzieningen	SPUK: verslavingszorg	-877
6. KT Jeugdzorg	Xonar bijdrage	-2.577
7. KT Volksgezondheid	Energiearmoede	-4.415
	Overige mutaties <100	-87
TOTAAL		**-42.364**

bedragen x €1000

Recapitulatie structurele en incidentele baten en lasten	Begroting 2023 na wijz.			Jaarrekening 2023		
	totaal	waarvan: incidenteel	structureel	totaal	waarvan: incidenteel	structureel
Lasten programma						
0. Bestuur en ondersteuning	-19.187	-858	-18.329	-24.464	-821	-23.643
1. Veiligheid	-16.346	-84	-16.262	-15.892	-	-15.892
2. Verkeer en Vervoer	-14.724	-	-14.724	-14.929	-	-14.929
3. Economie	-9.375	-	-9.375	-9.218	-275	-8.943
4. Onderwijs	-28.453	-771	-27.682	-29.359	-10.478	-18.881
5. Sport, cultuur en recreatie	-42.753	-210	-42.543	-44.738	-1.125	-43.613
6. Sociaal Domein	-291.503	-172	-291.331	-294.040	-9.156	-284.884
7. Volksgezondheid en milieu	-29.888	-	-29.888	-29.633	-4.415	-25.218
8. VHROSV	-12.868	-314	-12.554	-17.993	-87	-17.906
Totaal lasten programma's	-465.097	-2.409	-462.688	-480.266	-26.357	-453.909
Baten programma						
0. Bestuur en ondersteuning	14.992	-	14.992	16.756	550	16.206
1. Veiligheid	1.273	-	1.273	989	-	989
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-	1.442	2.750	541	2.209
3. Economie	1.117	-	1.117	1.998	475	1.523
4. Onderwijs	14.544	-	14.544	15.755	10.606	5.149
5. Sport, cultuur en recreatie	7.568	-	7.568	8.760	984	7.776
6. Sociaal Domein	95.617	115	95.502	90.617	6.128	84.489
7. Volksgezondheid en milieu	29.031	-	29.031	27.707	1.756	25.951
8. VHROSV	2.598	500	2.098	9.108	118	8.990
Totaal baten programma's	168.181	615	167.566	174.440	21.158	153.282
Saldo van baten en lasten programma's	-296.916	-1.794	-295.122	-305.826	-5.199	-300.627
Lasten algemeen dekkingsmiddel	-	-	-	-	-	-
Lasten overhead	-55.008	-	-55.008	-61.195	-	-61.195
Lasten vennootschapsbelasting	-	-	-	-122	-	-
Lasten onvoorzien	-1.500	-	-1.500	-513	-	-513
Totaal lasten diverse	-56.508	-	-56.508	-61.830	-	-61.708
Baten algemeen dekkingsmiddel	330.507	-	330.507	344.017	-	344.017
Baten overhead	11.160	-	11.160	15.112	-	15.112
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Baten onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal baten diverse	341.667	-	341.667	359.129	-	359.129
Saldo van diversen	285.158	-	285.158	297.299	-	297.421
Totaal saldo van baten en lasten van programma's en diverse	-11.758	-1.794	-9.964	-8.527	-5.199	-3.206
stortingen in reserves	-14.516	-13.830	-686	-16.694	-16.007	-687
onttrekkingen aan reserves	26.274	26.145	129	31.432	31.303	129
geraamd resultaat	11.758	12.315	-557	14.739	15.296	-558
Totaal structurele lasten	-	-	-519.882	-	-	-516.304
Totaal structurele baten	-	-	509.361	-	-	512.540
Structurele baten - structurele lasten	**-**	**-**	**-10.521**	**-**	**-**	**-3.764**

Bedragen x €1000

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Volgens artikel 28 onderdeel d van het BBV, moet de jaarrekening een overzicht geven van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma. Onderstaand een overzicht van de structurele mutaties in de reserves:

Mutaties reserves per programma	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging				Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar			
	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel *	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel **	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel *	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel **
0. Bestuur en Ondersteuning	5.086	0	-8.953	0	9.991	0	-9.757	0
1. Veiligheid	1.489	0	0	0	1.489	0	0	0
2. Verkeer en Vervoer	0	0	0	0	0	0	-1.014	0
3. Economie	1.998	0	-269	0	1.691	0	-406	0
4. Onderwijs	1.319	78	-1.378	-519	1.319	78	-1.378	-519
5. Sport, Cultuur en Recreatie	1.022	9	-9	-38	1.039	9	-16	-38
6. Sociaal Domein	11.546	10	-3.063	-30	12.531	10	-3.063	-30
7. Volksgezondheid en Milieu	673	0	0	0	1.300	0	0	0
8. VHROSV	3.141	32	-844	-100	2.071	32	-1.059	-100
Totaal	**26.274**	**129**	**-14.516**	**-686**	**31.432**	**129**	**-16.694**	**-686**

Bedragen x €1000

**De structurele baten die ontstaan door een onttrekking uit de reserve worden ingezet ter dekking van de kapitaallasten. De kapitaallasten hebben betrekking op de rente- en afschrijvingslasten van de activa (bijvoorbeeld een schoolgebouw).*

***De structurele lasten binnen de reserves hebben betrekking op de toevoeging van rente. Deze toevoeging van rente dient ter dekking van de rentecomponent in de kapitaallasten.*

Informatie Wet normering topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op gemeente Heerlen. Het voor gemeente Heerlen toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000. Het betreft hier het algemeen bezoldigingsmaximum. De onderstaande weergegeven cijfers betreffen de salariskosten en de werkgeverslasten.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**D. Huurdeman**	**L. Schouterden**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris a.i.	Gemeentesecretaris a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2023	16/01 - 14/05	01/01 - 15/01
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,839
Dienstbetrekking?	ja	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 42.521,61	€ 6.345,00
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 6.984,77	€ 0,00
Subtotaal	*€ 49.506,38*	*€ 6.345,00*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 72.704,11	€ 7.689,66
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 49.506,66	€ 6.345,00
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022 **bedragen x € 1**	**D. Huurdeman**	**L. Schouterden**
Functiegegevens	N.v.t.	Gemeentesecretaris a.i.
Aanvang en einde functievervulling in 2022	N.v.t.	01/01 -31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	N.v.t.	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	€ 216.000,00
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	€ 0,00
Subtotaal	*N.v.t.*	*€ 216.000,00*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	€ 216.000,00
Bezoldiging	N.v.t.	€ 216.000,00

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	**V. Gosselink**	**T. Zwemmer**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2023	15/05 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 92.893,49	€ 109.690,69
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.210,93	€ 17.763,96
Subtotaal	*€ 107.104,42*	*€ 127.454,65*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 141.131,51	€ 223.000,00
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	€ 107.104,42	€ 127.454,25
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**N.v.t.**	**T. Zwemmer**
Functiegegevens	N.v.t.	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2022	N.v.t.	01/01 -31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	N.v.t.	1,0
Dienstbetrekking?	N.v.t.	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	€ 103.371,03
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	€ 18.232,68
Subtotaal	*N.v.t.*	*€ 121.603,71*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	€ 216.000,00
Bezoldiging	N.v.t.	€ 121.603,71

Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Op grond van de Gemeentewet (artikel 189, vierde lid) zijn alle overschrijdingen op de lasten – ten opzichte van de begroting na wijzigingen – onrechtmatig. Deze overschrijdingen zijn per kernthema in de programmaverantwoording (zie hiervoor hoofdstuk 2) opgenomen en toegelicht. Ondanks dat strikt genomen álle overschrijdingen op de lasten op programmaniveau onrechtmatig zijn, kunnen bepaalde afwijkingen buiten het rechtmatigheidsoordeel van de accountant vallen; bijvoorbeeld als een overschrijding binnen de beleidskaders van de raad past óf wanneer hier direct gerelateerde inkomsten tegenover staan. De exacte kaders zijn benoemd in het 'controleprotocol voor de accountantscontrole jaarrekening 2023 van de gemeente Heerlen'.

In de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV staan de uitgangspunten voor de begrotingsrechtmatigheid. Op basis hiervan is van lastenoverschrijdingen groter dan € 50.000 getoetst of deze, voor het rechtmatigheidsoordeel, (on)rechtmatig zijn. In onderstaande tabel staat per programma aangegeven welke afwijkingen onrechtmatig zijn en welke daarvan meetellen voor het oordeel van de accountant.

	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Rekening 2023			Resultaat 2023	Verschil bijgest. Begroting t.o.v. rekening	Verschil bijgest. Begroting t.o.v. rekening
Programma	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**		**Baten**	**Lasten**
0. Bestuur en Ondersteuning	344.929	-74.646	270.283	356.659	-75.695	280.964	375.885	-86.294	289.591	8.627	19.226	-10.599
1. Veiligheid	26	-14.383	-14.357	1.273	-16.346	-15.074	989	-15.892	-14.903	171	-284	454
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-14.520	-13.078	1.442	-14.724	-13.283	2.750	-14.929	-12.179	1.103	1.308	-205
3. Economie	891	-7.053	-6.162	1.117	-9.375	-8.258	1.998	-9.218	-7.221	1.038	881	157
4. Onderwijs	7.082	-20.580	-13.498	14.544	-28.453	-13.909	15.755	-29.359	-13.604	305	1.212	-906
5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.439	-38.856	-34.417	7.568	-42.753	-35.186	8.760	-44.738	-35.978	-792	1.192	-1.984
6. Sociaal Domein	64.464	-240.027	-175.563	95.617	-291.503	-195.885	90.617	-294.040	-203.423	-7.538	-5.000	-2.537
7. Volksgezondheid en Milieu	22.795	-27.647	-4.852	29.031	-29.888	-857	27.707	-29.633	-1.926	-1.069	-1.324	255
8. VHROSV	2.507	-9.966	-7.460	2.598	-12.868	-10.270	9.108	-17.993	-8.884	1.386	6.511	-5.125
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**448.574**	**-447.678**	**896**	**509.847**	**-521.605**	**-11.758**	**533.569**	**-542.096**	**-8.527**	**3.231**	**23.722**	**-20.491**
0. Bestuur en Ondersteuning	2.190	-2.950	-760	5.086	-8.953	-3.867	9.991	-9.757	233	4.100	4.905	-804
1. Veiligheid	0	0	0	1.489	0	1.489	1.489	0	1.489	0	0	0
2. Verkeer en Vervoer	0	0	0	0	0	0	0	-1.014	-1.014	-1.014	0	-1.014
3. Economie	302	-200	102	1.998	-269	1.729	1.691	-406	1.286	-443	-307	-137
4. Onderwijs	1.019	-1.378	-359	1.319	-1.378	-59	1.319	-1.378	-59	0	0	0
5. Sport, Cultuur en Recreatie	38	-9	29	1.022	-9	1.013	1.039	-16	1.023	10	17	-7
6. Sociaal Domein	30	-10	20	11.546	-3.063	8.483	12.531	-3.063	9.469	986	986	0
7. Volksgezondheid en Milieu	0	0	0	673	0	673	1.300	0	1.300	627	627	0
8. VHROSV	105	-32	73	3.141	-844	2.297	2.071	-1.059	1.012	-1.285	-1.070	-216
Bestemming	**3.683**	**-4.579**	**-896**	**26.274**	**-14.516**	**11.758**	**31.432**	**-16.694**	**14.739**	**2.981**	**5.159**	**-2.178**
0. Bestuur en Ondersteuning	347.119	-77.596	269.523	361.745	-84.648	277.097	385.876	-96.051	289.824	12.728	24.131	-11.403
1. Veiligheid	26	-14.383	-14.357	2.762	-16.346	-13.585	2.478	-15.892	-13.414	171	-284	454
2. Verkeer en Vervoer	1.442	-14.520	-13.078	1.442	-14.724	-13.283	2.750	-15.944	-13.194	89	1.308	-1.219
3. Economie	1.193	-7.253	-6.060	3.115	-9.644	-6.529	3.689	-9.624	-5.935	594	574	20
4. Onderwijs	8.100	-21.958	-13.858	15.863	-29.831	-13.968	17.074	-30.737	-13.663	305	1.212	-906
5. Sport, Cultuur en Recreatie	4.477	-38.865	-34.388	8.590	-42.763	-34.173	9.799	-44.754	-34.955	-782	1.209	-1.991
6. Sociaal Domein	64.494	-240.037	-175.543	107.163	-294.565	-187.402	103.148	-297.103	-193.954	-6.552	-4.015	-2.537
7. Volksgezondheid en Milieu	22.795	-27.647	-4.852	29.704	-29.888	-184	29.007	-29.633	-626	-442	-697	255
8. VHROSV	2.611	-9.998	-7.387	5.739	-13.711	-7.973	11.180	-19.052	-7.872	101	5.441	-5.340
Gerealiseerde resultaat	**452.257**	**-452.257**	**0**	**536.121**	**-536.121**	**0**	**565.002**	**-558.790**	**6.212**	**6.212**	**28.881**	**-22.669**

Bedragen x € 1.000

4.5 Financiële status en weerbaarheid

Het is van belang inzicht te hebben in de financiële status (hoe financieel gezond is de gemeente) en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er in financieel moeilijke tijden). Deze paragraaf geeft door middel van indicatoren inzicht (een indicatie) in de financiële status en weerbaarheid. Het is een set van indicatoren en normen, die door een landelijke werkgroep van grote gemeenten, onder voorzitterschap van de gemeente Heerlen, zijn samengesteld. Deze stresstest is onder andere gepresenteerd aan de Raad voor de Financiële Verhoudingen (RfV) en wordt landelijk gebruikt.

De financiële status en weerbaarheid laat in één overzicht de financiële gezondheid van de gemeente zien: 'zo staat de gemeente er financieel voor'. Het gaat om de financiële status en weerbaarheid op een bepaald meetmoment. Het is een thermometer' die meerdere keren per jaar wordt gebruikt (begroting, jaarrekening) en hierdoor een trend (een ontwikkeling) aangeeft. Sommige indicatoren zijn alleen begrotingsindicatoren, andere zowel begrotings- als jaarrekeningindicatoren. Het meest actuele cijfer wordt weergegeven. Het is een technische analyse, waarbij verdere uitleg bij de cijfers noodzakelijk kan zijn. De resultaten van de test staan in de vorm van een dashboard in onderstaande tabel.

Indicatorgroep	Indicator	Voldoende	Attentie/kwetsbaar	Kwetsbaar
1. Schuldpositie (vreemd vermogen)	1.1 Schuldratio			
	1.2 Netto schuld / exploitatie (netto schuldquote)			
	1.3 Netto schuld per inwoner			
	1.4 Schuldevolutie			
	1.5 Netto rentelasten / exploitatie			
	1.6 Omslagrente - werkelijke rente			
2. Reservepositie (eigen vermogen)	2.1 Ratio weerstandsvermogen			
	2.2 Mogelijkheden om beschikbare weerstandscapaciteit te verbeteren			
3. Grondexploitaties	3.1 Afhankelijkheid van grondexploitatie voor sluitende begroting			
	3.2 Winstverwachting grondexploitaties (meerjarig)			
	3.3 Algemene reserve grondbedrijf en risicoreserve grondbedrijf versus risico's			
	3.4 Toekomstig nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de BIE (Bouwgrond In Exploitatie)			
4. Leningen, garantstellingen en waarborgen	4.1 Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen			
5. Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen	5.1 Toereikendheid onderhoudsbudgetten, incl. vervangingsinvesteringen			
6. Lokale lasten	6.1 Lokale lastendruk			
	6.3 Derving OZB i.v.m. leegstand			
	6.4 Kostendekkendheid leges			
7. Meerjarig financieel evenwicht	7.1 Ombuigingen, taakstellingen			
	7.2 Verhouding Structurele / Incidentele baten en lasten			
	7.3 Meerjarig sluitende begroting			

1. Schuldpositie, vreemd vermogen

1.1 Schuldratio

De schuldratio geeft aan welk aandeel van de bezittingen belast is met schulden. Deze ratio is de som van de kortlopende en de langlopende schulden (excl. voorzieningen, die tot het eigen vermogen worden gerekend) gedeeld door het balanstotaal. Hoe lager de uitkomst, hoe gunstiger dit is. We financieren dan immers meer met eigen vermogen. Een factor van 80% of hoger wordt door de VNG gezien als een hoge mate van financiering met vreemd vermogen. Heerlen heeft een resultaat van 86,3% en dat betekent: kwetsbaar.

1.2 Netto schuldquote (netto schuld/ exploitatiebaten voor bestemming)

De schuld als aandeel van de baten voor bestemming is een indicator om de hoogte van de schulden van een gemeente te beoordelen. De hoogte van de baten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. De schuld als aandeel van de exploitatie is de som van de kort- en langlopende schulden en de crediteurenvorderingen (totaal de bruto schulden) minus de debiteurenvorderingen, de liquide middelen en langlopende uitzettingen gedeeld door de totale baten (voor bestemming). De VNG geeft aan dat bij een resultaat van meer dan 90% voorzichtigheid is geboden. Heerlen heeft een verhouding van 73,8% en scoort daarmee: voldoende.

1.3 Netto schuld per inwoner

Deze indicator is de hiervoor beschreven netto schuld gedeeld door het aantal inwoners. Het gemiddelde in Nederland is € 1.970 (www.waarstaatjegemeente.nl; 2017). Binnen een afwijking van 20% van dit gemiddelde is de score attentie, daarbuiten voldoende (-20%, < € 1.576) of kwetsbaar (+20%, > € 2.364). Heerlen heeft een schuld per inwoner van € 4.521 en scoort daarmee: kwetsbaar.

1.4 Schuldevolutie

Deze indicator geeft de ontwikkeling van de schuld aan. De score geeft aan 18,09% en is daarmee kwetsbaar.

1.5 Netto rentelasten/ exploitatie

Dit is het aandeel van de externe rentelasten (incl. financial lease) in de exploitatie. De indicator geeft aan welk deel van de exploitatie gebonden is aan het betalen van rente. Deze indicator bedraagt - 0,48%. De score is daarmee: voldoende.

1.6 Omslagrente <> Werkelijke rente

De omslagrente wordt bij de begroting berekend door de werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De totale toe te rekenen rente is hoger dan de omgeslagen rente. Daarmee is deze score: kwetsbaar.

2. Reservepositie, eigen vermogen

2.1 Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan, waarin de gemeente in staat is om risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. Het geeft inzicht in de robuustheid van de financiële positie van de gemeente. De score ligt op 0,97. (zie paragraaf risico's en weerstandsvermogen) en dit betekent: attentie (norm volgens nota risico's en weerstandsvermogen).

2.2 Mogelijkheden om beschikbare weerstandscapaciteit te verbeteren

De algemene reserve vormt ons directe weerstandsvermogen, bedoeld om risico's af te dekken. Daarnaast kan sprake zijn van indirect weerstandsvermogen (post onvoorzien, onbenutte belastingcapaciteit en bestemmingsreserves die niet worden gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen). Deze posten kunnen worden gebruikt om de weerstandscapaciteit te verbeteren. De gemeente heeft beperkte mogelijkheden. Daarmee zitten we aan het verbeteren van de ratio met 1,2 waardoor de score attentie is.

3. Grondexploitatie

3.1 Afhankelijkheid grondexploitatie voor sluitende begroting

Zodra in de meerjarenbegroting rekening wordt gehouden met winsten vanuit de grondexploitatie, ontstaat druk op exploitaties om deze winsten daadwerkelijk te realiseren. Geen realisatie betekent immers onmiddellijk een dekkingsprobleem. Lagere grondverkopen hebben dan direct effect op de reguliere exploitatie. In de meerjarenbegroting van onze gemeente zijn dergelijke winsten niet ingeboekt, zodat de score voldoende is.

3.2 Winstverwachting grondexploitaties

Op het moment dat er positieve resultaten uit de grondexploitaties worden gerealiseerd heeft de gemeente middelen die kunnen worden ingezet of gespaard voor moeilijke tijden. De meerjarige winstverwachting van de grondexploitaties is negatief, zodat de gemeente op deze indicator 'kwetsbaar' scoort.

3.3 Algemene reserve grondbedrijf en risicoreserve grondbedrijf versus risico's

De AR van het grondbedrijf en de bestemmingsreserve ter afdekking van algemene risico's binnen de grondexploitatie(s) zijn reserves om risico's binnen het grondbedrijf op te vangen. Deze reserves moeten van zodanige omvang zijn dat alle risico's kunnen worden opgevangen. De reserves zijn groot genoeg om alle risico's op te vangen, waardoor de score 'voldoende' is.

3.4 Toekomstige nog te realiseren baten en lasten in relatie tot de bouwgrond in exploitatie

Deze indicator geeft aan wat nog aan kosten en opbrengsten moet worden gerealiseerd in relatie tot de actuele boekwaarde van de BIE (Bouwgrond In Exploitatie). Als dit te hoog is, dan geeft dit aan dat er nog veel te verrichten inspanningen zijn met mogelijke risico's. De waarde van de post BIE is in Heerlen € 12.997.000 positief is en de nog te realiseren kosten en opbrengsten hoger. De score is: attentie.

4. Uitstaande leningen, garantstellingen en waarborgen

4.1 Zekerheden leningen, garantstellingen en waarborgen

Een gemeente loopt mogelijk risico's bij het uitzetten van leningen, het geven van garanties of waarborgen. Het risico vermindert als zekerheden zijn gesteld, zoals het 1e recht van hypotheek, een bankgarantie of als een lening uitstaat bij partijen met een hoge kredietwaardigheid. Het resultaat is dat voor 99,32% zekerheden zijn gesteld en dat betekent: voldoende.

5. Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen

5.1 Toereikendheid onderhoudsbudgetten

Wij zijn verantwoordelijk voor het onderhoud aan de kapitaalgoederen binnen onze gemeente. Veelal betreft dit kapitaalgoederen in de openbare ruimte zoals wegen, groen en civieltechnische kunstwerken. Gekeken is of de budgetten toereikend zijn om het normniveau van een 6 te waarborgen (indien de kwaliteit zakt onder de 6 is sprake van kapitaalvernietiging met op termijn extra kosten). Op dit moment is geen extra budget benodigd om dit normniveau te halen of te behouden. De score is: voldoende.

6. Lokale lasten

6.1 Kostendekkendheid leges

Deze indicator geeft aan in hoeverre bij de leges de lasten worden gedekt door de baten (baten/lasten). Als de kostendekkendheid lager is dan 100% (maximum), is er mogelijk ruimte om meer baten te realiseren. De kostendekkendheid bij de algemene dienstverlening is 99%, bij de omgevingsvergunningen is 80% en bij de Europese Dienstenrichtlijn 23%. Er is slechts beperkt ruimte voor het verhogen van de baten. De score is: attentie.

6.2 Inkomstenderving ozb door leegstand niet-woningen

Leegstand kost de gemeente geld. Er bestaat een directe relatie tussen de opbrengst ozb-gebruikers niet woningen en leegstand. De gemeente Heerlen heeft een inkomstenderving van circa 4,48% van de totale opbrengst ozb niet woningen, waardoor de score is: attentie.

6.3 Lokale lastendruk

De lokale lastendruk is de druk van de lasten van rioolheffing, afvalstoffenheffing en ozb. Het gemiddelde van Nederland (huishouden met eigen woning) is € 961. Binnen een afwijking van 5% van dit gemiddelde is de score attentie, daarbuiten voldoende (-5%) of kwetsbaar (+5%). Heerlen heeft een lokale lastendruk van € 838,16 en dat betekent: voldoende.

7. Financieel evenwicht in de begroting

7.1 Ombuigingen, taakstellingen

Geen openstaande taakstellingen of ombuigingen. Deze score betekent: voldoende.

7.2 Verhouding structurele lasten en structurele baten

Een begroting moet materieel in evenwicht zijn. Dit betekent dat de structurele lasten moeten worden afgedekt door structurele baten (baten/lasten). Meerjarig zijn de structurele lasten voor meer dan 100% afgedekt door structurele baten. De score voor Heerlen is: voldoende.

7.3 Sluitende begroting

Het gaat hierbij om formeel evenwicht (de lasten en baten zijn in evenwicht). De meerjarige begroting is sluitend. De score geeft aan: voldoende.

4.6 Single Information en Single Audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024									
JenV	**A14B**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2022** SiSa tussen medeoverheden		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/01*	Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/02*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A14B/03*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie. *Aard controle R* *Indicator: A14B/04*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/05*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 08 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/06*
			1	060917 Gemeente Heerlen	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Ja	€ 0	€ 25.000	Nee
				Kopie gemeente(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/07*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/08*				
			1	*060917 Gemeente Heerlen*					
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A14B/09*					
				Ja					
JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten		Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: A16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: A16/04*	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie *Aard controle R* *Indicator: A16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO) *Aard controle R* *Indicator: A16/06*
				€ 4.469.550			€ 0	€ 0	€ 211.246

JenV	**A16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne**	Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO *Aard controle R* *Indicator: A16/07*	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A16/08*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07 en 08 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A16/10*	
			€ 0	€ 82.950	€ 4.763.746	€ 6.310.310	
JenV	**A17**	**Regeling specifieke uitkering voorkomen georganiseerde en ondermijnende jeugdcriminaliteit** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A17/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/02*	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/03*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A17/04*	
			€ 619.043	€ 619.043	Nee	loopt door t-m 2025	
JenV	**A18B**	**Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio’s (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden	Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/01*	Naam kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/02*	Besteding per kostensoort (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A18B/03*		
		1	50706 Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Meerkosten coördinerende gemeente	€ 0		
		2	50706 Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Hotels/centra	€ 0		
		3	50706 Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Overige specifieke meerkosten	€ 0		
		4	50706 Veiligheidsregio Zuid-Limburg	Overige Meerkosten	€ 0		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator “nee” is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A18B/05*			
			Ja				

JenV	**A20B**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/01*	Beschikkingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/02*	Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/03*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per taak/project (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A20B/04*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per taak/project *Aard controle R* *Indicator: A20B/05*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/06*
			1 060917 Gemeente Heerlen	4338701	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme	Ja	€ 33.222	€ 33.222
			Kopie gemeente(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/07*	Kopie Beschikkingskenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/08*	Kopie Naam taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/09*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/nee) in (jaar T) per taak/project - bij Ja is indicator 11 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/10*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens activiteitenplan per taak/project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A20B/12*
			1 *060917 Gemeente Heerlen*	4338701	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme	Nee		Nee
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagen problematiek** Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/03*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)(vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*
			10	0	38	38	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*		
			N.V.T.	Nee				

FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagen problematiek**	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*
			€ 42.392	€ 58.606				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*
			€ 3.800	€ 80.560	€ 131.784	€ 162.996	€ 68.210	€ 68.210
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/24*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/25*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/26*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/27*	
			€ 0	€ 120.000	€ 0	€ 0	€ 246.186	
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 5** Gemeenten	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: C9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
			1 Urban Wonen Heerlen	Nee	Ja	185	152	141
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C9/12*

BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls**	Urban Wonen Heerlen	Nee	€ 1.424.924	€ 17.734.641	€ 34.564	€ 3.317.904
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/15*	Eindverantwoording / project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*		
		1	Urban Wonen Heerlen	Nee	Planuitwerking (Schinkel Zuid fase 2, Promenade 14-26, Schinkel Noord, Putgraaf 210, Studentencampus, Spoorsingel) vergt meer tijd. Woningbouw Parallelweg kan niet doorgaan.	Nee		
BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
			€ 0	€ 387.000	€ 0		Nee	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten	Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
		1	SUVIS21-00743303 /St Janscollege	€ 658.385	€ 658.385	Ja		Ja
		2	SUVIS21-00900706 / BS El Wahda	€ 0	€ 0	Nee	Financieringsproblemen	Nee
			Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: C32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/09*			
		1	SUVIS21-00743303 /St Janscollege	Ja				
		2	SUVIS21-00900706 / BS El Wahda	N.v.t.				

BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C41B/01*	*Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	*Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	2022/3111Provincie Limburg	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
			Kopie provinciecode	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C41B/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*			
		1	2022/3111Provincie Limburg	0	Nee			
BZK	**C47**	**Volkshuisvesting** Gemeenten	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C47/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C47/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/04*	*Aard controle R* *Indicator: C47/05*	*Aard controle R* *Indicator: C47/06*
		1	0	6	6	0	€ 84.116	€ 84.116
			Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C47/07*	*Aard controle R* *Indicator: C47/08*	*Aard controle R* *Indicator: C47/09*	*Aard controle R* *Indicator: C47/10*		
		1	*0*	€ 0	€ 0	€ 40.822		
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C47/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/12*				
			Ja	Nee				

BZK	**C55**	**Aanpak energiearmoede**	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/06*
			1.835	€ 1.697.087	€ 2.522.984	299	€ 239.353	€ 346.974
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: C55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/09*			
			5.098	€ 610.028	€ 752.268			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C55/15*
			0	0	0	0	0	0
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				
			€ 21.372	Nee				

BZK	**C70**	**Koploperregio evenredige verdeling huisvesting aandachtsgroepen** Per Sisa 2022	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C70/01*	De projectleider is aangesteld (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C70/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C70/03*			
			€ 50.000	Ja	Ja			
BZK	**C79**	**Specifieke uitkering bevolkingsdaling**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C79/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C79/02*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C79/03*			
			€ 3.433.000	Ja				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 90.351	€ 0	4	1.323	0	
BZK	**C94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C94/02*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen […] , eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen […] *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/03*	Het aantal slecht geïsoleerde woningen […] ,eventueel in samenhang […] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle R* *Indicator: C94/04*	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen […] en *Aard controle R* *Indicator: C94/05*	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van die laatstbedoelde woningen *Aard controle R* *Indicator: C94/06*
			1 *LAI23-03476396*	€ 0	0	0	0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling *Aard controle R* *Indicator: C94/07*	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle R* *Indicator: C94/08*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle R* *Indicator: C94/09*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C94/10*		
			1 € 0	€ 0	€ 0	Nee		

BZK	**C95**	**Regeling specifieke uitkering regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C95/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/02*	Activiteiten verricht conform aanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/03*	Eventuele toelichting - verplicht als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C95/05*	
			€ 0	€ 0	Nee	Beschikking is pas d.d. 14-12-2023 afgegeven. Geen activiteiten meer opgestart in de periode 14-12-2023 t/m 31-12-2023	Nee	
BZK	**C100**	**Regeling kansrijke wijk**	Naam stedelijk focusgebied *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C100/01*	Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C100/02*	Besteding (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: C100/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t* *Indicator: C100/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C100/05*	
		1	Heerlen Noord	G. Organisatie uitvoeringsprogramma	€ 475.000	€ 475.000	Nee	
BZK	**C109**	**Meerjarig regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting**	Plan/projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/01*	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/02*	Aantal woningen waarvan de herstructurering is gestart cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/03*	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/04*	Besteding (jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: C109/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project ten laste van rijksmiddelen – inclusief uitvoering door derden vanaf SiSa 2024 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/06*
		1	*nvt*	0	0	0	€ 0	€ 0
			Kopie plan/projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/07*	Cofinanciering (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C109/08*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/10*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C109/11*	
		1	*nvt*	€ 0	€ 0	Nee	Nee	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	
			€ 5.304.383	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.151.247	

OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)**	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/06*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/07*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/09*		
			1					
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Reservering educatie voorgaand jaar (jaar T-1) [beschikking OCW] *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Totaal beschikbare middelen educatie (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/04*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij lagere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/05*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) Bij hogere besteding dan beschikbare middelen *Aard controle R* *Indicator: D10/06*
			€ 3.072.149	-€ 51.491	€ 3.020.658	€ 3.003.402	€ 17.256	€ 0
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 1.215.510	€ 0	Nee			
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 960.176	€ 0	€ 960.176	€ 0	Nee	

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Aard controle R *Indicator: D14/01*	*Aard controle R* *Indicator: D14/02*	*Aard controle R* *Indicator: D14/03*	*Aard controle R* *Indicator: D14/04*	*Aard controle R* *Indicator: D14/05*	
			€ 229.950	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.123	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D14/06*	*Aard controle R* *Indicator: D14/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	*Aard controle R* *Indicator: D14/09*		
		1						
OCW	**D19**	**Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden**	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R *Indicator: D19/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D19/03*			
			€ 40.000	€ 40.000	Ja			
OCW	**D21**	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	Naam instelling of samenwerkingsverband	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting	
			Aard controle n.v.t. *Indicator: D21/01*	*Aard controle R* *Indicator: D21/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: D21/05*	
		1	Stichting Festivals Limburg	€ 6.000	€ 5.400	nee	Vaststelling Q1 maart 2024	
		2	Stichting SCHUNCK*	€ 3.000	€ 3.000	ja	Vastgesteld Q4 2022, december verleend en direct vastgesteld	
		3	Stichting PANDA collectief	€ 2.500	€ 2.500	nee	Vaststelling Q2 mei 204	
		4	St Greylight Projects	€ 3.000	€ 3.000	nee	Vaststellen Q2 mei 2024	
		5	Gemeente Kerkrade	€ 5.300	€ 5.300	ja	Gefactureerd door Kerkrade	
		6	Poppodium Nieuwe Nor	€ 30.000	€ 30.000	ja	Vastgesteld Q4 oktober 2023	

OCW	D21	**Specifieke uitkering Impuls Jongerencultuur**	7	Stichting PANDA collectief	€ 6.600	€ 6.600	nee	Vaststelling Q2 in juni 2024	
			8	Stg The Notorious IBE	€ 10.000	€ 10.000	ja	Vastgesteld Q4 oktober 2023	
			9	Stg Moving Mountains	€ 5.000	€ 5.000	nee	Vaststelling Q1 januari 2024	
			10	Stichting NH Next Level	€ 23.500	€ 21.150	nee	Vaststelling Q2 juni 2025	
			11	Poppodium Nieuwe Nor	€ 10.214	€ 9.193	nee	Vaststelling Q2 mei 2024	
			12	Poppodium Nieuwe Nor	€ 20.000	€ 20.000	nee	Vastgesteld Q4 oktober 2023	
			13	Dusk To Dawn Entertainment	€ 5.000	€ 5.000	Ja	Vastgesteld Q4 oktober 2023	
			14	Stg The Notorious IBE	€ 20.000	€ 20.000	Ja	Vastgesteld Q4 december 2023	
			15	Lustrum Stg "Woord en Daad	€ 1.000	€ 1.000	Ja	Vastgesteld Q1 2023, maart verleend en direct vastgesteld	
			16	Lustrum Stg "Woord en Daad	€ 2.000	€ 2.000	Ja	Vastgesteld Q1 2023, maart verleend en direct vastgesteld	
			17	Stichting HFC Crew	€ 50.000	€ 50.000	Ja	Vaststelling Q2 juni 2025	
			18	Stichting CineSud	€ 25.000	€ 22.500	nee	Vaststelling Q2 juni 204	
			19	Stichting SCHUNCK*	€ 100.000	€ 100.000	nee	Vaststelling Q2 juni 2024	

OCW	D23	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**		Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/01*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D23/03*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2023 naar 2024. *Aard controle n.v.t* *Indicator: D24/04*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: D23/06*
			1	SB230026/7013413/560164932	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 220.000
			2	SB230027/7013413/560164933	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 220.000
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
			1	Nee					
			2	Nee					

IenW	E3	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
			Indicator: E3/01	*Indicator: E3/02*	*Indicator: E3/03*	*Indicator: E3/04*	*Indicator: E3/05*	*Indicator: E3/06*
		1	BSV/22/00065	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	BSV/22/00131	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3	BSV/22/00346	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4	BSV/23/00347	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5	BSV/23/00348	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		6	IenW/BSK-2018/228225	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		7	IenW/BSK-2018/228412	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		8	IenW/BSK-2018/228527	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		9	IenW/BSK-2019/15600	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		10	IenW/BSK-2019/21010	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		11	IenW/BSK-2020/105599	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle n.v.t.*	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*
			Indicator: E3/07	*Indicator: E3/08*	*Indicator: E3/09*	*Indicator: E3/10*	*Indicator: E3/11*	*Indicator: E3/12*
		1	*BSV/22/00065*	€ 7.415	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		2	*BSV/22/00131*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		3	*BSV/22/00346*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		4	*BSV/23/00347*	€ 17.507	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		5	*BSV/23/00348*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		6	*IenW/BSK-2018/228225*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		7	*IenW/BSK-2018/228412*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		8	*IenW/BSK-2018/228527*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		9	*IenW/BSK-2019/15600*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		10	*IenW/BSK-2019/21010*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		11	*IenW/BSK-2020/105599*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 152.052	€ 1.855.476	€ 818.641	Nee			
				Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*		
			1	IENW/BSK-2020/231641: (zie punt 2 t/m 9)	Nee				
			2	Deel II: Aanleg van kruispuntplateaus ETW-ETW	Nee	0			
			3	Deel II: Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden: a. Korte rechtstanden / verkeersdrempels - Drempel	Nee	1			
			4	Deel II: Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden: b. Korte rechtstanden / verkeersdrempels - Asverspringing - 2 st	Nee	4			
			5	Deel II: Aanleg van verticale elementen voor korte rechtstanden: c. Korte rechtstanden / verkeersdrempels - Wegversmalling	Nee	0			
IenW	E44	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E44/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/03*	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering *Aard controle R* *Indicator: E44/04*	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/06*	
			1	5000005613	€ 11.348	€ 27.684	€ 22.696	€ 55.369	Nee
			2	5000005613	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3	5000005613	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/07*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/08*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/09*			
			1	5000005613	Dr. Poelsstraat	Nee			
			2	5000005613	Raadhuisplein	Nee			
			3	5000005613	Promenade 2 Schinkel Zuid	Nee			

IenW	**E44**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027**	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/10*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/11*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44/12*	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: E44/13*		
		1	5000005613	Ja				
		2	5000005613	Ja				
		3	5000005613	Ja				
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E84/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Kruispuntplateaus ETW-ETW	Nee	0	Er is nog niet gestart, daarom geen bestedingen opgenomen.		
		2	331 Korte rechtstanden / verkeersdrempels - Drempel	Nee	0	Er is nog niet gestart, daarom geen bestedingen opgenomen.		
		3	334 aanleg van een uitritconstructie van zijstraten GOW naar	Nee	0	Er is nog niet gestart, daarom geen bestedingen opgenomen.		
		4	335 aanleg van een veilige voetgangersoversteekplaats	Nee	0	Er is nog niet gestart, daarom geen bestedingen opgenomen.		
IenW	**E97**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/01*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: E97/02*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/03*	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E97/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/05*	
		1	IENW/BSK-2023/267430 en 2023/374067	€ 101.421	Ja	€ 0	€ 101.421	
			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/06*	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/07*	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/08*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/09*		
		1	IENW/BSK-2023/267430 en 2023/374067	Ja		Nee		

IenW	**E97**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023**	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E97/10*						
			Nee						
IenW	**E104**	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/01*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E104/03*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/04*	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/05*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/06*	
		1	*zaaknummer 31194182 en nummer 5000006462*	€ 0	€ 0	€ 0	*350*	*296*	
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/07*	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/08*	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/09*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/10*			
		1	zaaknummer 31194182 en nummer 5000006462	*286*	*265*	Nee			
			Naam infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/11*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening *Geldt alleen voor SiSa 2023 of SiSa 2024* *Aard controle R* *Indicator: E104/12*	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle R* *Indicator: E104/13*	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/14*	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E104/15*		
		1	*Herinrichten As Parallelweg-Geerstraat-Schakelweg, reconstructie, vergroening en autoluwer*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		2	*Fietsveiligheid oversteken rotondes Looierstraat-Homerusstraat en Looierstraat-Schakelweg*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		3	*Verbeteren/realiseren fietsoversteek Willemstraat-Stationsstraat*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
		4	*Herinrichten Akerstraat, Centrum tot St. Franciscusweg, reconstructie naar GOW*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		

IenW	E104	**Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur**	5 *Herinrichten Putgraaf, reconstructie naar GOW en vergroening*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			6 *Herinrichten Willemstraat-Klompstraat, reconstructie naar GOW en afsluitknip*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			7 *Herinrichten Gasthuisstraat, reconstructie naar GOW en afsluitknip*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			8 *Aanleggen fietsenstallingen Van Grunsvenplein en*	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	F1	**Regeling aankoop**	Projectnaam/UWH *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F1/01*	Besteding (jaar *Aard controle R* *Indicator: F1/02*	Is de bestemming *Aard controle D1* *Indicator: F1/03*	Eindverantwoording *Aard controle D1* *Indicator: F1/04*	Cumulatieve *Aard controle R* *Indicator: F1/05*	
			1 UWHS170117	€ 1.640	Nee	Nee	€ 126.445	
			2 UWHS170119	€ 1.640	Nee	Nee	€ 138.309	
			3 UWHS170120	€ 4.011	Nee	Nee	€ 146.226	
			4 UWHS170122	€ 4.372	Nee	Nee	€ 280.055	
			5 UWHS170202	€ 3.916	Nee	Nee	€ 156.402	
EZK	F20	**Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/01*	Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F20/03*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/05*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F20/06*
			SPUKIW22-1-03122695	Schinkelkwadrant - Zuid/Promenadepark	€ 82.944	Gemeente: 1) Verschuiving aanleg openbare ruimte naar 2024; 2) geen transformatie kopgebouw D naar urban ruine in 2023, wel start onderzoek naar andere vorm met beoogde start aanleg 2025; Ontwikkelaar: 1) oplevering vastgoed 1ste fase verschuift naar 2024.	€ 82.944	€ 15.027
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/07*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/08*	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F20/09*	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/10*	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F20/11*	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/12*

EZK	**F20**	**Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden**	SPUKIW22-1-03122695	€ 1.761.448	Nee	0	Nee	2
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/13*	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee) *Aard controle D1* *Indicator: F20/14*	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/15*	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F20/16*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F20/17*	
			SPUKIW22-1-03122695	Nee	Gemeente: 1) Verschuiving aanleg openbare ruimte naar 2024; 2) geen transformatie kopgebouw D naar urban ruine in 2023, wel start onderzoek naar andere vorm; Ontwikkelaar: 1) oplevering vastgoed 1ste fase verschuift naar 2024.	Ja	Nee	
EZK	**F28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: F28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: F28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: F28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F28/07*					
			Nee					
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 60.209.087	€ 325.226	€ 954.906	€ 4.241	€ 235.702	€ 0

SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023**	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 180.451	€ 0	€ 0	€ 2.340.269	€ 43.392	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2023** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 61.628	€ 30.729	€ 79.811	€ 0	€ 0	€ 0

SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_ gemeentedeel 2023**	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking en (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekking en BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.391	€ 105.767	€ 5.983
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.998	€ 80.303	€ 4.394
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 7.338	€ 46.246	€ 3.207
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 50.856	€ 4.890	€ 387
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 3.025	€ 0	€ 0
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 64.608	€ 237.206	€ 13.971
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
		6	Totaal	0	0	N.v.t.		

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2023**		Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)
				Aard controle n.v.t.	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*	*Aard controle R*
				Indicator: G4/11	*Indicator: G4/12*	*Indicator: G4/13*	*Indicator: G4/14*	*Indicator: G4/15*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)				
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)				
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)				
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)				
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)				
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
				Aard controle n.v.t.	Gemeente *Aard controle R*	Gemeente *Aard controle D2*	Gemeente *Aard controle R*	
				Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
				Aard controle R	*Aard controle R*	*Aard controle n.v.t.*		
				Indicator: G10/01	*Indicator: G10/02*	*Indicator: G10/03*		
				€ 431.370	€ 0	Nee		

SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2023** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
VWS	**H1**	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling** Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Afspraak** *Aard controle D1* *Indicator: H1/01*	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Realisatie** *Aard controle D1* *Indicator: H1/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H1/03*				
			34	33	€ 877.370				
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 383.441	€ 623.773					
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	Realisatie	€ 623.773	€ 310.404	€ 256.972	€ 56.397		

VWS	H8	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)
					Gerealiseerd	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**	**Gerealiseerd**
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	*Aard controle R* *Indicator: H8/03*	*Aard controle R* *Indicator: H8/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1104325-1042246	€ 50.000	€ 0	€ 0	€ 0	€ 50.000
		2	2033147-1042246	€ 44.291	€ 0	€ 0	€ 0	€ 44.279

			Kopie beschikkingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H8/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*
		1	1104325-1042246	Ja
		2	2033147-1042246	Ja

VWS	H12	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Aard controle R *Indicator: H12/01*	*Aard controle R* *Indicator: H12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/04*
			€ 62.500	€ 156.118	Ja	Ja

VWS	H30	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H30/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	*Aard controle R* *Indicator: H30/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
		1	Lokaal Sportakkoord	€ 90.874	€ 90.874	€ 0	€ 90.874	Ja
		2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 625.631	€ 500.505	€ 125.126	€ 500.505	Ja
		3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 139.806	€ 137.644	€ 2.162	€ 137.644	Ja
		4	Kansrijke Start	€ 104.854	€ 104.854	€ 0	€ 104.854	Ja
		5	Mentale Gezondheid	€ 48.932	€ 39.146	€ 9.786	€ 39.146	Ja
		6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 122.330	€ 111.701	€ 10.629	€ 111.701	Ja
		7	Valpreventie	€ 360.000	€ 360.000	€ 0	€ 360.000	Ja
		8	Leefomgeving	€ 69.903	€ 56.586	€ 13.317	€ 56.586	Ja
		9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 17.476	€ 13.138	€ 4.338	€ 13.138	Ja
		10	Versterken sociale basis	€ 255.145	€ 255.145	€ 0	€ 255.145	Ja
		11	Mantelzorg	€ 69.903	€ 69.903	€ 0	€ 69.903	Ja
		12	Eén tegen eenzaamheid	€ 69.903	€ 65.780	€ 4.123	€ 65.780	Ja
		13	Welzijn op recept	€ 38.447	€ 38.447	€ 0	€ 38.447	Ja
		14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 17.476	€ 17.476	€ 0	€ 17.476	Ja
		15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 62.214	€ 62.210	€ 4	€ 62.210	Ja

VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**	Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/08*				
			1 Lokaal Sportakkoord	Ja				
			2 Brede regeling combinatiefuncties	N.v.t.				
			3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	N.v.t.				
			4 Kansrijke Start	N.v.t.				
			5 Mentale Gezondheid	N.v.t.				
			6 Aanpak overgewicht en obesitas	N.v.t.				
			7 Valpreventie	N.v.t.				
			8 Leefomgeving	N.v.t.				
			9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	N.v.t.				
			10 Versterken sociale basis	N.v.t.				
			11 Mantelzorg	N.v.t.				
			12 Eén tegen eenzaamheid	N.v.t.				
			13 Welzijn op recept	N.v.t.				
			14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	N.v.t.				
			15 Coördinatiekosten regionale aanpak	N.v.t.				
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/09*					
			Nee					
VWS	**H31**	**Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H31/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H31/05*	
			SPUKNEAS230097	€ 34.721	€ 0	Nee	*Het geld is pas eind december 2023 binnengekomen en begin januari 2024 zijn de betreffende bedragen aan de verenigingen uitgekeerd*	

VWS	**H32**	**Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/01*	Totaal ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Automatisch berekend* *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/03*		
			MEOZ23110	€ 545.565	€ 545.565		
			Naam zwembad *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/04*	Totale verlening per zwembad (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/05*	Cumulatieve besteding per zwembad (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H32/06*	Verduurzamingsplan aanwezig (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H32/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H32/08*
			1 *Otterveurdt (m.i. 11 mei 2021 Zwembad Hoensbroek)*	€ 545.565	€ 545.565	Ja	*Zie onderbouwing H32-5a tm H32-5c mbt verduurzamingsplan*
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*			
			060917 Gemeente Heerlen	€ 130.000			

4.7 Bijlage taakvelden

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
0.1	Bestuur	0	-5.226	-5.226	2.933	-8.288	-5.355	3.481	-8.114	-4.633	548	174	722
0.2	Burgerzaken	1.378	-3.457	-2.079	1.558	-3.678	-2.120	1.848	-3.764	-1.916	290	-86	204
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	873	-2.954	-2.082	873	-3.598	-2.726	1.062	-3.849	-2.787	189	-251	-61
0.4	Overhead	9.237	-50.886	-41.649	11.160	-55.008	-43.849	15.112	-61.195	-46.083	3.953	-6.187	-2.234
0.5	Treasury	7.820	-6.529	1.291	7.066	-6.133	934	7.533	-7.240	293	466	-1.107	-641
0.61	OZB woningen	14.383	-619	13.764	14.383	-619	13.764	14.496	-619	13.877	113	0	113
0.62	OZB niet-woningen	12.377	-435	11.942	12.377	-435	11.942	12.525	-435	12.089	147	0	147
0.63	Parkeerbelasting	1.476	-112	1.364	1.476	-112	1.364	1.464	-113	1.351	-12	0	-13
0.64	Belastingen overig	741	-199	542	741	-199	542	698	-322	376	-43	-123	-166
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	296.644	0	296.644	304.823	0	304.823	317.667	0	317.667	12.844	0	12.844
0.8	Overige baten en lasten	0	-4.228	-4.228	-731	2.375	1.644	0	-521	-521	731	-2.896	-2.165
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	-122	-122	0	-122	-122
0.10	Mutaties reserves	3.683	-4.579	-896	26.274	-14.516	11.758	31.432	-16.694	14.739	5.159	-2.178	2.981
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	-6.212	-6.212	0	-6.212	-6.212
Totaal programma 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING		**348.613**	**-79.225**	**269.387**	**382.932**	**-90.211**	**292.722**	**407.317**	**-109.199**	**298.118**	**24.385**	**-18.989**	**5.396**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 1: VEILIGHEID		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	0	-7.014	-7.014	141	-7.389	-7.249	197	-7.514	-7.317	56	-125	-69
1.2	Openbare orde en Veiligheid	26	-7.369	-7.343	1.132	-8.957	-7.825	792	-8.378	-7.586	-340	579	240
Totaal programma 1: VEILIGHEID		**26**	**-14.383**	**-14.357**	**1.273**	**-16.346**	**-15.074**	**989**	**-15.892**	**-14.903**	**-284**	**454**	**171**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 2: VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
2.1	Verkeer en vervoer	1.213	-14.035	-12.821	1.213	-14.224	-13.011	2.505	-14.222	-11.718	1.291	2	1.293
2.2	Parkeren	228	-485	-257	228	-500	-272	246	-707	-462	17	-207	-190
2.5	Openbaar vervoer			0			0			0			0
Totaal programma 2: VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT		**1.442**	**-14.520**	**-13.078**	**1.442**	**-14.724**	**-13.283**	**2.750**	**-14.929**	**-12.179**	**1.308**	**-205**	**1.103**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 3: ECONOMIE		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
3.1	Economische ontwikkeling	0	-1.536	-1.536	200	-1.894	-1.694	490	-2.167	-1.677	290	-273	17
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	-287	-287	0	-324	-324	0	-320	-320	0	4	4
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	548	-4.157	-3.608	574	-5.984	-5.411	1.113	-5.549	-4.436	540	435	975
3.4	Economische promotie	343	-1.074	-731	343	-1.173	-830	394	-1.183	-788	51	-10	42
Totaal programma 3: ECONOMIE		**891**	**-7.053**	**-6.162**	**1.117**	**-9.375**	**-8.258**	**1.998**	**-9.218**	**-7.221**	**881**	**157**	**1.038**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 4: ONDERWIJS		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	-167	-167	0	-198	-198	0	-196	-196	0	2	2
4.2	Onderwijshuisvesting	556	-10.751	-10.195	415	-10.502	-10.087	628	-10.517	-9.889	214	-15	199
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6.525	-9.662	-3.137	14.129	-17.752	-3.623	15.127	-18.646	-3.519	998	-893	104
Totaal programma 4: ONDERWIJS		**7.082**	**-20.580**	**-13.498**	**14.544**	**-28.453**	**-13.909**	**15.755**	**-29.359**	**-13.604**	**1.212**	**-906**	**305**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 5: SPORT, CULTUUR EN RECREATIE		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
5.1	Sportbeleid en activering	0	-785	-785	807	-1.255	-448	681	-1.080	-398	-125	175	50
5.2	Sportaccommodaties	2.731	-7.510	-4.779	4.209	-9.079	-4.870	4.532	-10.166	-5.634	323	-1.087	-764
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-13.371	-13.371	825	-15.152	-14.327	825	-14.729	-13.904	0	423	423
5.4	Musea	626	-3.391	-2.765	575	-3.267	-2.691	1.275	-4.061	-2.786	699	-795	-95
5.5	Cultureel erfgoed	1.045	-6.201	-5.155	1.045	-6.167	-5.122	1.214	-6.492	-5.278	169	-325	-156
5.6	Media	0	-203	-203	0	-203	-203	0	-213	-213	0	-10	-10
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	36	-7.394	-7.357	106	-7.631	-7.524	232	-7.996	-7.764	126	-366	-240
Totaal programma 5: SPORT, CULTUUR EN RECREATIE		**4.439**	**-38.856**	**-34.417**	**7.568**	**-42.753**	**-35.186**	**8.760**	**-44.738**	**-35.978**	**1.192**	**-1.984**	**-792**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 6: SOCIAAL DOMEIN		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	224	-5.691	-5.467	4.991	-10.933	-5.943	6.268	-9.938	-3.670	1.277	995	2.272
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	255	-5.833	-5.578	925	-13.563	-12.638	943	-13.149	-12.206	17	414	432
6.3	Inkomensregelingen	61.348	-76.479	-15.131	72.398	-91.045	-18.647	72.727	-94.151	-21.424	329	-3.106	-2.777
6.4	WSW en beschut werk	0	-28.073	-28.073	0	-29.313	-29.313	0	-27.914	-27.914	0	1.399	1.399
6.5	Arbeidsparticipatie	49	-9.647	-9.598	14.795	-30.154	-15.358	7.037	-22.545	-15.508	-7.758	7.608	-150
6.6	Maatwerk-voorzieningen (WMO)	655	-7.604	-6.949	905	-8.141	-7.236	953	-8.589	-7.636	48	-448	-400
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	0	-12.878	-12.878	0	-12.878	-12.878	0	-13.247	-13.247	0	-368	-368
6.71b	Begeleiding (WMO)	0	-2.493	-2.493	0	-3.277	-3.277	0	-3.188	-3.188	0	89	89
6.71c	Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-16.025	-16.025	0	-16.025	-16.025	0	-16.188	-16.188	0	-162	-162
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	0	-699	-699	0	-721	-721	10	-882	-871	10	-161	-151
6.72b	Jeugdhulp behandeling	0	-507	-507	0	-523	-523	8	-640	-632	8	-117	-109
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	220	-220	0	300	-300	0	272	-263	8	-28	37	8
6.73a	Pleegzorg	0	-6.449	-6.449	0	-6.647	-6.647	96	-8.135	-8.039	96	-1.488	-1.392
6.73b	Gezinsgericht	0	-3.853	-3.853	0	-3.972	-3.972	58	-4.861	-4.803	58	-889	-832
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	0	-28.400	-28.400	0	-29.273	-29.273	425	-35.827	-35.402	425	-6.554	-6.129
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	-3.315	-3.315	0	-3.399	-3.399	41	-3.264	-3.223	41	135	175
6.74c	Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	630	-16.302	-15.672	180	-15.563	-15.383	593	-15.515	-14.922	413	48	461
6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	1.083	-12.184	-11.102	1.123	-12.402	-11.279	1.187	-12.385	-11.198	65	17	82
6.82a	Jeugdbescherming	0	-2.903	-2.903	0	-2.903	-2.903	0	-2.889	-2.889	0	14	14
6.82b	Jeugdreclassering	0	-473	-473	0	-473	-473	0	-470	-470	0	2	2
Totaal programma 6: SOCIAAL DOMEIN		**64.464**	**-240.027**	**-175.563**	**95.617**	**-291.503**	**-195.885**	**90.617**	**-294.040**	**-203.423**	**-5.000**	**-2.537**	**-7.538**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
7.1	Volksgezondheid	0	-5.965	-5.965	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	9.670	-8.055	1.615	9.670	-8.142	1.528	9.738	-8.203	1.535	68	-61	7
7.3	Afval	12.639	-9.702	2.937	12.369	-9.702	2.667	12.437	-9.717	2.720	68	-15	53
7.4	Milieubeheer	13	-3.087	-3.074	6.520	-11.179	-4.659	5.015	-10.789	-5.775	-1.505	389	-1.116
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	473	-838	-365	473	-865	-392	518	-924	-406	45	-59	-14
Totaal programma 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU		**22.795**	**-27.647**	**-4.852**	**29.031**	**-29.888**	**-857**	**27.707**	**-29.633**	**-1.926**	**-1.324**	**255**	**-1.069**

Bedragen x €1000

Taakveld	Omschrijving taakveld	Prim. begroting 2023			Bijgest. begroting 2023			Realisatie 2023			Verschil bijgestelde begroting met realisatie		
Programma 8: VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING		**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
8.1	Ruimtelijke ordening	390	-5.546	-5.156	481	-8.035	-7.554	1.742	-7.048	-5.306	1.261	986	2.248
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	37	-329	-292	37	-367	-330	5.467	-6.658	-1.191	5.430	-6.292	-862
8.3	Wonen en bouwen	2.080	-4.092	-2.012	2.080	-4.466	-2.386	1.899	-4.286	-2.387	-181	180	0
Totaal programma 8: VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING		**2.507**	**-9.966**	**-7.460**	**2.598**	**-12.868**	**-10.270**	**9.108**	**-17.993**	**-8.884**	**6.511**	**-5.125**	**1.386**

Bedragen x €1000

4.8 Rechtmatigheidsverantwoording van het college van Burgemeester & Wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

	Verschil bijgest. Begroting t.o.v. rekening	Verschil bijgest. Begroting t.o.v. rekening
Programma	**Baten**	**Lasten**
0. Bestuur en Ondersteuning	19.226	-10.599
1. Veiligheid	-284	454
2. Verkeer en Vervoer	1.308	-205
3. Economie	881	157
4. Onderwijs	1.212	-906
5. Sport, Cultuur en Recreatie	1.192	-1.984
6. Sociaal Domein	-5.000	-2.537
7. Volksgezondheid en Milieu	-1.324	255
8. VHROSV	6.511	-5.125
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**23.722**	**-20.491**

De bovengenoemde begrotingsafwijkingen zijn conform de financiële verordening en daarmee acceptabel.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 16.700.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV van november 2023.

Conclusie en bevindingen
Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Onrechtmatige aanbestedingen voor een bedrag van afgerond € 3.500.000. Dit heeft betrekking op inhuur van externe medewerkers bij verschillende leveranciers gemeente breed.
- Onrechtmatigheid van een bijdrage aan een Gemeenschappelijk Regeling voor een bedrag van afgerond € 920.000.
- Onterechte en daarmee onrechtmatige vrijval van een materieel vast actief ter hoogte van € 544.000.
- Onrechtmatigheid van het niet opnemen van een verplichting ten aanzien van een verbonden partij ter hoogte van € 461.000.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In die paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

5 Bijlage restant investeringsbudgetten van 2023 naar 2024

Programma	Totaal krediet 2023	Realisatie 2023	Restant krediet 2023	Totaal over te boeken krediet	Vrijval investe-ringen	Vrijval afschrijving structureel va 2024	Vrijval afschrijving incidenteel 2024
0. Bestuur en Ondersteuning	9.216.877	8.976.658	240.218	217.647	22.572	226.448	303.347
1. Veiligheid	35.000	28.722	6.278	6.278	0	0	0
2. Verkeer en Vervoer	9.841.095	3.416.985	6.424.110	6.424.513	10.346	414	176.354
3. Economie	0	0	0	0	0	0	0
4. Onderwijs	31.176.451	18.561.738	12.614.712	9.895.051	16.384	-16.520	793.534
5. Sport, Cultuur en Recreatie	8.440.265	6.260.798	2.179.467	4.871.995	0	-122.162	835.602
6. Sociaal Domein	30.000	0	30.000	30.000	0	0	0
7. Volksgezondheid en Milieu	12.310.397	-16.986	12.327.383	12.302.383	0	0	253.286
8. VHROSV	17.490.025	613.721	16.876.304	16.876.304	0	0	62.800
	88.540.109	**37.841.636**	**50.698.473**	**50.624.172**	**49.302**	**88.180**	**2.424.924**

Bedragen x €1

Vrijval kapitaallasten (afschrijving) 2024	**structureel**	**incidenteel**
Riolen	0	253.286
Concern	88.180	2.171.638
Totaal	**88.180**	**2.424.924**

In de begroting 2024 is reeds rekening gehouden met een voordeel van:	
onderuitputting kapitaallasten 2024	**546.111**

Voordeel 2024	**1.713.707**

Activum	2023 OBK 2022-> 2023	2023 overige investeringen	2023 Totaal investeringen	2023 Realisatie	2023 Restant krediet	Totaal over te boeken krediet	Vrijval investeringen	Vrijval afschrijving structureel	Vrijval afschrijving incidenteel
102645 Bovengrondse VaksSchool Passartweg 150	4.889.507	0	4.889.507	5.846.459	-956.952	-956.952	0	0	128.180
102685 Bovengr. vakschool techn. Installaties	0	1.100.000	1.100.000	287.550	812.450	812.450	0	0	55.000
102221 Nieuwe ambt huisv Afbouw	1.531.724	971.975	2.503.699	138.530	2.365.169	0	2.365.169	216.003	0
102223 Nieuwe ambt huisv Casco	-3.776.373	-1.014.490	-4.790.863	-544.127	-4.246.737	0	-4.246.737	-50.210	0
102461 Nieuwe ambt huisv Techniek	1.798.860	301.200	2.100.059	157.249	1.942.810	0	1.942.810	60.655	0
102674 Onderzoek energieneutrale overheidsgeb.	0	100.000	100.000	0	100.000	100.000	0	0	20.000
102642 ICT flexwerken	181.475	0	181.475	94.936	86.539	86.539	0	0	64.454
102482 Software vervanging vvi 2022	250.000	0	250.000	72.186	177.814	177.814	0	0	35.714
102519 Infrastructuur vvi 2023	0	448.232	448.232	443.920	4.312	0	4.312	0	0
102520 Dataopslag vvi 2023	0	719.000	719.000	755.790	-36.790	0	-36.790	0	0
102521 Devices vvi 2023	0	10.000	10.000	8.652	1.348	0	1.348	0	0
102522 Mobile devices vvi 2023	0	1.200.000	1.200.000	1.182.728	17.272	0	17.272	0	0
102523 Beeldschermen vvi 2023	0	150.000	150.000	129.914	20.086	0	20.086	0	0
102555 Mobile devices vvi 2024	0	0	0	2.204	-2.204	-2.204	0	0	0
102628 Netwerkcomponenten vvi 2023	0	305.768	305.768	358.583	-52.815	0	-52.815	0	0
102715 Teamsopstellingen 2023	0	50.000	50.000	42.083	7.917	0	7.917	0	0
Totaal 0. Bestuur en Ondersteuning	**4.875.192**	**4.341.684**	**9.216.877**	**8.976.658**	**240.218**	**217.647**	**22.572**	**226.448**	**303.347**
102559 Migratie camerasysteem handh. vvi 2023	0	35.000	35.000	28.722	6.278	6.278	0	0	0
Totaal 1. Veiligheid	**0**	**35.000**	**35.000**	**28.722**	**6.278**	**6.278**	**0**	**0**	**0**
102529 Fietspad Daelsweg	27.201	0	27.201	13.545	13.656	13.656	0	0	10.000
102357 Achterstand IBOR 2021	836.948	183.000	1.019.948	536.603	483.345	0	0	0	19.334
102358 Achterstand IBOR 2022	833.980	172.000	1.005.980	1.005.064	916	0	0	0	37
102359 Achterstand IBOR 2023	0	1.548.000	1.548.000	25.000	1.523.000	2.007.261	0	0	0
102402 Mijnmuseumpad	10.346	0	10.346	0	10.346	0	10.346	414	0
102571 Mobiliteitsvisie Heerlen in beweging 2021	330.830	-70.080	260.750	28.921	231.829	0	0	0	9.273
102572 Mobiliteitsvisie Heerlen in beweging 2022	128.926	1.263.330	1.392.257	507.815	884.441	1.116.270	0	0	0
102573 Mobiliteitsvisie Heerlen in beweging 2023	0	1.170.000	1.170.000	129.748	1.040.252	1.040.252	0	0	0
102618 Actieplan fiets 2022	24.299	200.000	224.299	21.844	202.454	202.454	0	0	10.000
102619 Actieplan fiets 2023	0	250.000	250.000	0	250.000	250.000	0	0	0
102640 KC Passart herinrichting or	324.019	0	324.019	300.917	23.102	23.102	0	0	27.847
102714 KC Bekkerveld or	0	600.000	600.000	30.006	569.994	569.994	0	0	0
102606 Civieltechnische kunstwerken 2022	52.661	-52.661	0	0	0	0	0	0	0
102607 Civieltechnische kunstwerken 2023	0	415.145	415.145	0	415.145	415.145	0	0	12.083
102463 Openbare verlichting vvi 2022 masten	383.710	17.028	400.738	51.015	349.722	349.722	0	0	10.018
102533 Openbare verlichting vvi 2023 masten	0	154.143	154.143	60.365	93.778	93.778	0	0	0
102464 Openbare verlichting vvi 2022 armaturen	-16.877	16.877	0	0	0	0	0	0	0
102534 Openbare verlichting vvi 2023 armaturen	-19.857	39.551	19.693	31.159	-11.466	-4.395	0	0	-1.558
102561 Openbare verlichting vvi 2024 armaturen	0	0	0	0	0	-5.638	0	0	0
102611 Openbare verlichting vvi 2025 armaturen	0	0	0	0	0	-1.434	0	0	0
102428 Aanleg langparkeerplaatsen CBS-weg	64.126	-64.126	0	0	0	0	0	0	0
102617 Parkeerpl en voorterr Gezondh.centr Hbrk	50.000	50.000	100.000	0	100.000	100.000	0	0	4.000
102465 Verkeersregelinstallaties vvi 2022	0	12.629	12.629	23.378	-10.749	0	0	0	-672
102535 Verkeersregelinstallaties vvi 2023	0	465.000	465.000	413.660	51.340	51.340	0	0	0
102541 Verkeersknelpunten 2020	440.949	0	440.949	237.943	203.005	203.005	0	0	75.992
Totaal 2. Verkeer en Vervoer	**3.471.261**	**6.369.835**	**9.841.095**	**3.416.985**	**6.424.110**	**6.424.513**	**10.346**	**414**	**176.354**
102526 20.03 Uitbreid.DeTovercirkel/Benzenr.270	351.765	300.000	651.765	994.740	-342.975	0	0	-10.708	0
102653 Noodz aanp. OR Tovercirkel	0	72.000	72.000	68.183	3.817	0	3.817	153	0
102652 Noodz. uitbreiding SBO de Griffel	0	375.000	375.000	362.434	12.566	0	12.566	1.148	0
102528 BWV19003673 Inv. OHV Marktwerking	592.094	-592.094	0	0	0	0	0	0	0
102412 Renovatie BS Gerardus Majella	360.927	145.000	505.927	733.092	-227.166	0	0	-7.092	0
102414 Renovatie BS Mijn Spoor	466.226	1.105.352	1.571.578	1.572.217	-639	0	0	-20	0
102503 Nieuwb KC Tarcisius INFRA	589.666	-589.666	0	0	0	0	0	0	0
102654 Vergroening schoolpleinen	0	650.000	650.000	97.001	552.999	552.999	0	0	0
102655 Uitbreiding Vrijeschool Helianthus	0	63.000	63.000	63.000	0	0	0	0	0
102307 BMV Heerlerbaan (Nieuwbouw)	5.174.425	8.710.332	13.884.757	12.442.975	1.441.782	1.441.782	0	0	0
102308 BMV Heerlerbaan (Infra)	100.000	1.212.571	1.312.571	81.715	1.230.856	1.230.856	0	0	0
102299 St Janscollege renovatie	-2.118.501	4.364.190	2.245.689	2.033.610	212.079	212.079	0	0	352.175
102656 Uitbreiding Sintermeertencollege	0	1.200.000	1.200.000	112.772	1.087.228	1.087.228	0	0	0
102689 BWV-22001846 prijsstijging projecten	0	8.644.164	8.644.164	0	8.644.164	5.370.108	0	0	441.358
Totaal 4. Onderwijs	**5.516.601**	**25.659.849**	**31.176.451**	**18.561.738**	**12.614.712**	**9.895.051**	**16.384**	**-16.520**	**793.534**

Activum	2023 OBK 2022-> 2023	2023 overige investeringen	2023 Totaal investeringen	2023 Realisatie	2023 Restant krediet	Totaal over te boeken krediet	Vrijval investeringen	Vrijval afschrijving structureel	Vrijval afschrijving incidenteel
102122 Klimaatbeheersing glaspaleis	350.993	0	350.993	0	350.993	350.993	0	0	40.000
102345 Inricht. toiletgroep 5e etage glaspaleis	50.000	0	50.000	0	50.000	50.000	0	0	5.000
102579 Nieuwbouw Filmhuis Royal Fase 2	-483.567	9	-483.558	450.160	-933.719	-933.719	0	0	0
102687 Kijkdepot Glaspaleis	0	900.000	900.000	1.400.000	-500.000	0	0	-16.667	0
102688 Dakterras Glaspaleis	0	118.000	118.000	6.281	111.719	111.719	0	0	3.933
102173 Archief bewaarplaats (Chr. Koningkerk)	-2.264.164	0	-2.264.164	-1.797.846	-466.318	-466.318	0	0	205.700
102558 Arch.bewaarp. (Chr. Koningkerk) install	2.965.000	0	2.965.000	0	2.965.000	2.965.000	0	0	148.250
102433 Herplanten bomen vvi 2022	153.532	17.059	170.591	5.132	165.459	165.459	0	0	6.824
102434 Herplanten bomen vvi 2023	0	189.000	189.000	0	189.000	189.000	0	0	0
102570 1000 bomen	324.039	0	324.039	228.669	95.370	95.370	0	0	66.000
102622 Vervangingsbudget groen 2022	200.000	150.000	350.000	180.237	169.763	169.763	0	0	14.000
102623 Vervangingsbudget groen 2023	0	350.000	350.000	59.748	290.252	290.252	0	0	14.000
102466 Openbare speelvoorzieningen vvi 2022	-11.600	11.600	0	0	0	0	0	0	0
102536 Openbare speelvoorzieningen vvi 2023	0	104.400	104.400	87.244	17.156	17.156	0	0	0
102462 Buitensportaccommodaties vvi 2022	0	38.304	38.304	52.458	-14.154	0	0	0	-944
102538 Buitensportaccommodaties vvi 2023	0	581.455	581.455	294.566	286.889	272.735	0	0	0
102675 Ledverlichting sportvelden	0	650.000	650.000	305.185	344.815	344.815	0	0	13.333
102682 Johan Cruyff Court grond	0	75.000	75.000	15.283	59.717	59.717	0	0	0
102683 Johan Cruyff Court veld	0	35.000	35.000	0	35.000	35.000	0	0	3.500
102684 Johan Cruyff Court hekwerk	0	60.000	60.000	0	60.000	60.000	0	0	4.000
102493 Glijbaan Otterveurdt	23.394	0	23.394	151.280	-127.885	0	0	-6.394	0
102542 Verwarmings- en koelinstall. Otterveurdt	341.100	0	341.100	575.636	-234.536	0	0	0	26.667
102543 BAK Mijnwater Otterveurdt	150.516	0	150.516	259.485	-108.969	0	0	-2.724	0
102568 Renovatie Zwembad Hoensbroek bouw	-2.491.796	3.440.000	948.204	1.705.574	-757.369	0	0	0	257.600
102569 Renovatie Zwembad Hoensbroek installaties	-18.299	1.060.000	1.041.701	2.005.469	-963.768	0	0	-96.377	0
102590 Centrumbad gebouw	459.743	400.000	859.743	37.258	822.486	822.486	0	0	0
102647 Voorbereidingskrediet onderzoek AVON	82.483	0	82.483	30.997	51.487	51.487	0	0	28.000
102644 Verduurzamen diverse panden	204.063	0	204.063	207.982	-3.919	0	0	0	-261
102676 Verduurzamen diverse panden 2023	0	225.000	225.000	0	225.000	221.081	0	0	0
Totaal 5. Sport cultuur en recreatie	**35.438**	**8.404.827**	**8.440.265**	**6.260.798**	**2.179.467**	**4.871.995**	**0**	**-122.162**	**835.602**
102636 Scoutinggebouw St. Pytheas	153.687	-123.687	30.000	0	30.000	30.000	0	0	0
Totaal 6. Sociaal Domein	**153.687**	**-123.687**	**30.000**	**0**	**30.000**	**30.000**	**0**	**0**	**0**
102603 Overkapping tbv graafmachines	8.014	0	8.014	-16.986	25.000	0	0	0	0
102460 VVI riool 2022	4.410.262	1.997.126	6.407.388	0	6.407.387	6.407.387	0	0	111.879
102537 VVI riool 2023 (cf vGRP)	0	1.215.226	1.215.226	0	1.215.226	1.215.226	0	0	58.073
102639 VVI riool 2022 klimaatadaptie	2.679.769	0	2.679.769	0	2.679.770	2.679.770	0	0	50.000
102663 VVI riool 2023 klimaatadaptatie	0	2.000.000	2.000.000	0	2.000.000	2.000.000	0	0	33.333
Totaal 7. Volksgezondheid en milieu	**7.098.045**	**5.212.352**	**12.310.397**	**-16.986**	**12.327.383**	**12.302.383**	**0**	**0**	**253.286**
102426 Overkapping Romeins badhuis	0	0	0	246.914	-246.914	0	0	0	-7.957
102427 Romeins Museum	489.492	110.508	600.000	257.901	342.099	95.185	0	0	0
102495 Maankwartier OR Maanplein Noord Zuid	100.000	0	100.000	46.430	53.570	0	0	0	2.143
102585 Centrum Openbare Ruimte	0	0	0	0	0	53.570	0	0	0
102581 Rijwielstalling Maankwartier/station	868.254	1.764.000	2.632.254	28.656	2.603.598	2.603.598	0	0	27.500
102593 Schinkelkwadrant Zd OR	-585.202	128.255	-456.947	-314.482	-142.465	-142.465	0	0	0
102631 Herinrichten Burg. Van Grunsvenplein	0	0	0	0	0	0	0	0	0
102632 Herinrichten RK Fase 1 Coriovallumstraat	378.055	-262.000	116.055	-69.098	185.153	185.153	0	0	25.916
102633 Herinrichten RK Fase 2A Raadhuisplein	81.718	318.282	400.000	54.454	345.546	345.546	0	0	0
102634 Herinrichten RK Fase 2B Dr. Poelsstraat	-53.397	362.000	308.603	118.970	189.633	189.633	0	0	15.198
102637 Herinrichten OR Landsfort Herle	0	0	0	0	0	0	0	0	0
102638 Herinrichten OR Promenade II	-120.611	620.611	500.000	279.753	220.247	220.247	0	0	0
102721 Rijwielstalling Station (installaties)	0	496.523	496.523	0	496.523	496.523	0	0	0
102722 Verwerving Promenade I	0	12.000.000	12.000.000	681.823	11.318.177	11.318.177	0	0	0
102641 Voorbereidingskrediet SMWHC	321.774	178.226	500.000	683.220	-183.220	-183.220	0	0	0
102499 Aldenhofpark or Park	-20.977	70.977	50.000	4.307	45.693	45.693	0	0	0
102439 Parkstad Route/Mijnspoor	-1.132.363	1.375.900	243.537	-1.405.126	1.648.663	1.648.663	0	0	0
Totaal 8. VHROSV	**326.742**	**17.163.283**	**17.490.025**	**613.721**	**16.876.304**	**16.876.304**	**0**	**0**	**62.800**
Eindtotaal	**21.476.966**	**67.063.143**	**88.540.109**	**37.841.636**	**50.698.473**	**50.624.172**	**49.302**	**88.180**	**2.424.924**

